

*„...az ifjúság nevelése egy olyan országban, mely
létéhez és szabadságához ragaszkodik, tekintettel
minden honpolgárának hazája iránti kötelességére,
tökéletes kell hogy legyen.”*

(Széchenyi István: Napló, Gondolat, Bp. 1978. 105. l.)

**A SOPRONI
SZÉCHENYI ISTVÁN
GIMNÁZIUM
JUBILEUMI ÉVKÖNYVE**

2001/2002-es tanév

Felelős kiadó: Szabó Miklós igazgató

Szerkesztőbizottság: dr. Baranyai Lenke, Dékány Zsigmondné, Kiss Károly, Kopik István, Németh Ildikó, Poór Attila, Tóth Imre, Szabó Miklós

Szerkesztő: Dékány Zsigmondné

A borítón Ákos Ernő: A Templom utca télen című festménye látható

A fényképeket, mellékleteket az iskola honlapjáról, valamint pedagógusaink, jelenlegi és volt diákjaink albumaiból válogattuk

Köszönetet mondunk Csanády Etele, Dékány Zsigmond, a Soproni Múzeum, Levéltár, a Széchenyi István Városi Könyvtár és a Kisalföld napilap dolgozóinak szíves segítségükért.

Az Évkönyv megjelenését a Széchenyi Alma Mater Sopron Alapítvány támogatta

Nyomdai előkészítés: Egész Tamás

„A kisdéd makkbul, ha nem romlott, idővel termő tölgyfa lesz, csak senki el ne gázolja.”

(Széchenyi)

150 év. Hat emberöltő. Ennyi év telt el a soproni Széchenyi István Gimnázium (Reál) alapítása óta.

150 év. Az egymást követően kirajzó végzősök, mint egy öregedő fa évgyűrűi követik egymást. Az elsők – a fa belseje – a tartást, a hagyományt, a formát, a biztonságot adják. A legkülsők, a maiak, a napi életet, a nedvkeringést biztosítják a fának, a pezsgő életet az intézménynek. Egyik sem lehet meg a másik nélkül.

150 év. Hogy milyenek voltak ezek az évek, arról szóljanak a visszaemlékezések, elemző leírások. De mi tette ilyenné az iskolát, mi különbözteti meg a többi hasonlótól? A gimnázium utolsó 44 évét ismerve csak keresem a választ.

Talán az épület? Hát nem igazán szép, nem korszerű. Talán a felszerelés? Az se más. Akkor mi az, ami egyedivé teszi a gimnáziumot, ami állásfoglalásra készítet, ami érzelmeket, indulatokat vált ki belőlünk?

Az a hagyomány, hogy generációk adták és adják át a padot egymásnak?

Az a gyakori diák és tanár kivételes egymásra találásából megszülető eredményssorozat, ami büszke felsorolásra ingerel tudós-nagyot, maradandót alkotó-tanítványokra gondolva?

Talán az, hogy a tanári kar több mint harmada volt diákja az iskolának?

Talán az, hogy a napi divatirányzatok gyorsan avuló módszerei, eljárásai nem nyertek teret? Hogy az aktuális politikai irányzatok eddig nem jelentek meg a falak között?

Befolyásolta a lelkeket, a jellemeket, hogy mindenkori fenntartói sose szerették a gimnáziumot? Elismerték, olykor büszkélkedtek is vele, de a szeretni nem szerették. Ez persze valahol jó is volt. Szült egy egészséges, kuruckodó virtust. Nincs labor, szertár, felszerelés? Akkor pótoljuk akarattal, munkával, tudással. Hogy ez áldozatokkal jár? Igen. Nehezebb diáknak, szülőnek, tanárnak? Igen. De aki bírja hittel, erővel, akarattal, olyan vértzetet kap, ami esélyt ad arra, hogy élete során úrrá legyen nehézségeken, leküzdjön bármilyen akadályt.

Az 1979-ben érettségizett osztályom írta könyvembe ezeket: „Olyan nehéz ilyenkor szavakat találni. Egyszerűen köszönjük ezt a négy évet. Négy évet minden nevetésével és bújával, örömeivel és civódásával, köszönjük, hogy miközben felnőttünk, úgy segített nekünk, hogy igaz emberekké válhassunk.”

Ez lenne a titok? Nem tudom. Azt tudom, hogy Te is, én is egy kis részét képezzük a Széchenyi István Gimnáziumnak, az Alma Maternek, jelenének és jövőjének.

Mintha egy korosodó öreg tölgy apró ágai, levelei lennének, melyet egyre többen ülhetnek körül, mely egyre többeknek ad enyhülést a hőség ellen, menedéket a viharban. Mintha egy öreg tölgy lennének mi, volt és jelenlegi széchenyisták, egy öreg tölgy, mit egy orkán tövestől kitéphet. De derekát semmi meg nem görbítheti.

Hát jelenlegi és jövőbeli széchenyisták, csak óvatosan. Az öreg fát már nem lehet átültetni. Figyelmet, óvó szeretetet kíván. Ha megkapja, támasza lesz bármelyikünk házának és a hazának.

Kopik István

„...Az öregedő fa évgyűrűi...A legbelsőik adják a tartást, a hagyományt, a biztonságot...A legkülsők biztosítják az életet, a nedvkeringést...Egyik sem lehet meg a másik nélkül...” A mondatok szünet nélkül ott kavarnak az agyamban és percnyi nyugtot sem hagynak. Mi értelme múltat és jelent élesen, kegyetlenül elválasztani egymástól? A széchenyisták, éljenek vagy haljanak bárhol a világban, mindig osztálytársak lesznek, hiszen ugyanabból az öreg fából táplálkoznak. Telepedj le hát Kedves Olvasó a korosodó tölgyfa alá, hunyd le a szemed és ha jól figyelsz, megérted a szél szavát...

a szerkesztő

Zsirai László: Széchenyi szellemében
(A soproni Széchenyi István Gimnázium jubileumára)

*Olykor egyetlen csendes kézfogás,
jó szándékú tekintet sugara,
szeretet szívben születő szava
hidat emel szakadékok fölé,*

*s biztosítja a további utat.
Közlünk mindenki érezheti,
hogy az ünnepelt százötven évből
minimum négy esztendő az övé.*

*Micsoda parányi lény az ember,
s a szellem szívárványa miféle
távlatokba lendíti a lelkét.
Mert árnyékba zavarhat nyári Nap,*

*eshet az eső és hullhat a hó,
megvédenek ama biztos falak,
melyek százötven éve állnak ott
a Templom utca huszonhat alatt.*

*Bizony, a szellem képes csak ilyen
komoly játékot megvalósítani,
átélni, - érezni, s fegyellemmel
vállalni a jövő szolgálatát.*

*Jelkép a téren álló bronzszobor.
Emlék a cenki kastély, a sírbolt,
s az enyhével buzdító hársfasor,
ám titokban az utolsó mosoly.*

*Az utókor hálája szál virág,
koszorú, a Szózat és a Himnusz.
Józan vizsgáztató az új világ.
Nem kérdi: mit tanulsz? Csak azt: mit tudsz?*

*Talán, hogy mire gondolsz az este,
mielőtt kimerülten lefekszel,
nem publikus. Ő sem ezt kereste,
hanem, akarva hogyan cselekszel.*

*Olykor egyetlen csendes kézfogás,
jó szándékú tekintet sugara,
szeretet szívben születő szava...
Erre tanított ez az iskola.*

Zsirai László: Sopron, 1956. Volt széchenyista. Újságíró, szerkesztő. Budapesten él. Írásai napi- és hetilapokban, folyóiratokban jelennek meg. Több antológiában (Soproni Füzetek, Művészbarátok Könyve, Ars, Tiéd a táj, Az örvénylő szívű vándor, Emlékek kőligete, Lámpafények, Kezemben piros alma) szerepelt alkotásaival. Országos irodalmi pályázatok díjazottja. Kötetei: Karácsony Arácsón (gyerekversek, Bp. 1991.), Július fényceppjeiben (Presztízs Kiadó, 1994.)

...Közoktatásunk legfontosabb tényezői, a magyar nemzet jövő intelligenciájának gonddal ápoltságai, a magyar középiskolák újra megjelentek értesítőikkel a nyilvánosság előtt, hogy beszámoljanak egy évi zajtalan, de nagy fontosságú munkásságukról, fejlődésükről.

Nem kell optimizmus hozzá, hogy e jelentések áttanulmányozása után belássuk, hogy *középiskoláink ügye az egész vonalon határozott és öröndetes fejlődésben van.*

Öröndetes fejlődésben, a mennyiben ez a végrehajtásnak, az iskolák munkájának a dolga. Mert nagyon jól tudjuk, hogy van sok művelt elme és gondolkodó fő, kik egyáltalán nem lelkesednek középoktatási rendszerünkért. Nagyon sok váddal lépnek föl ellene. Hogy tanrendszerünk túlságosan elméleti s túlterhelésével kifárasztja az ifju elmét, a helyett, hogy fölöditené s további munkára rugékonnyá tenné. Hogy a mai középiskola nem nevel, s tevékenysége egész súlyát csak az értelmi kiművelésre fekteti. De ily vádak magát az alapot, a meglevő rendszert illetik, melyről maga az iskola nem tehet. S különben is a radikalizmus közoktatásügyi dolgokban nem erény. S az iskolák elbirálásánál csak az lehet a jogos alap, hogy ez iskolák a meglevő rendszer keretében miként oldják meg föladatukat, s hogy melyek azon körülmények, melyek a lehető legtökélyesebb megoldást előmozdítják vagy gátolják...

Részlet a Budapesti Hírlap 1897. július 27-i számából

A 19. század első felében a reformkori politika fontos részét képezték az oktatás korszerűsítésére, többek között a reáltanítás fejlesztésére irányuló törekvések. Széchenyi István 1844 tavaszán megjelent *Magyarország kiváltságos lakosaihoz* című munkájában szorgalmazta öt reáltanoda azonnali felállítását. Kifejtette, hogy a tudományos és technikai haladás szükségessé teszi a gimnáziumok mellett olyan iskolák alapítását, amelyek szem előtt tartják az élet gyakorlati szempontjait, és a tanítás súlypontját a klasszikus tárgyról a gyakorlati, technikai tudományokra helyezik át: „... néhány czélszerűleg organisált reáltanoda, mellyben minden sorsú könnyen és olcsón hozzáférhetőleg a gyakorlati élet nem egy kincsét tehetné magáévá, valóban csudaszerűleg fogna e hon igazi előmenetelére hatni, azon azt hiszem nem kételkedhetik senki, ki csak a legtávolabbrul ismeri gyakorlati kiképeztetésünk olly aggasztólag parányi létét.”¹

Sopronban 1834-ben, az evangélikus gyülekezet augusztus 31-én tartott ülésén felmerült egy reál jellegű iskola felállításának gondolata, ahol az ifjak az iparüzéshez és kereskedéshez szükséges legfontosabb gyakorlati tennivalókat elsajátíthatnák. Az Evangélikus Konvent gyűjtést indított az iskola céljaira, és a megalakított iskolabizottság élére Laitner Ferenc polgármestert, egyben a Konvent elnökét választotta. 1836. szeptember 1-jén nyílt meg a líceum épületében a háromévfolyamosra tervezett reáltanfolyam, amely a városi reáloktatás első csírájának tekinthető. 1840-ig Poszvék Keresztély líceumi tanár oktatta a növendékeket, majd Perzel (Pürtzel) János evangélikus népiskolai tanító vezette a tanfolyamot 1853-ig², az evangélikus alreáliskola felállításáig. A tanfolyam tulajdonképpen az alsóbb gimnáziumi osztályok tananyagát foglalta magában, reáltárgyakkal bővítve. Heti tizenkét órára tervezték az iparos és kereskedő ifjak számára szervezett kurzust, amely azonban nem bizonyult hatékonynak: „A tanárok jelentéseiből és a vizsgálatokból maga az ev. egyházgyülekezet is csakhamar meggyőződött arról, hogy a tanfolyam csak részben éri el a kitűzött célt, hogy tanítványai ily rövid idő alatt a kívánt módon el nem sajátíthatják a gyakorlati életpályákra szükséges ismereteket.”³ Az Evangélikus Konvent már ekkor, az 1840-es években törekedett önálló reáliskola létrehozására, azonban sem az evangélikus gyülekezet, sem a város nem rendelkezett a szükséges tőkével, így a reáliskola alapításának eszméje egy időre feledésbe merült.

1850. január 30-án a soproni kerületi biztos, Stephan Freiherr von Hauer felszólította a városi tanácsot, hogy az Organisationsentwurf⁴ értelmében gondoskodjék egy alreáliskola felállításáról. (Ebben az évben Magyarországon csak Pozsonyban, Győrben és Pesten nyílt meg reáliskola.) Sopron Város Tanácsa tanítók (többek között Hahnenkamp József, Steinacker Károly és Kurzweil Ferenc) és városi tanácsosok részvételével egy bizottságot jelölt ki a katolikus jellegű, kétosztályos városi alreáliskola felállítására. A bizottság által kidolgozott első ja-

¹ Barta István szerk.: Széchenyi István válogatott írásai. Bp., 1959. 313. Ilyen jellegű iskolák az osztrák örökös tartományokban már a 18. század végétől léteztek. Bécsben 1771-ben nyílt meg az első reáliskola, amely két tanév alatt a kereskedéshez szükséges alapismereteket tanította meg növendékeit. Brünnben 1811-ben, Triesztben és Lembergben 1817-ben, Grácban 1841-ben nyílt reáliskola. vö.: Lauringer Ernő: Az intézet története államosítása 50. évfordulója tiszteletére. In: A Soproni Állami Széchenyi István Reáliskola értesítője az 1925/26. évről. Sopron, 1926.

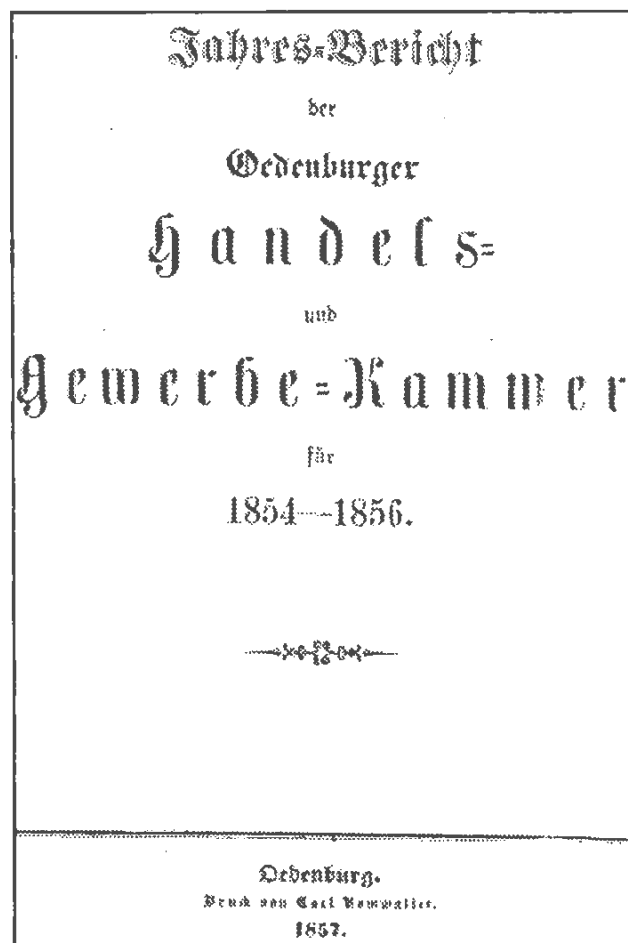
² Soproni Evangélikus Gyülekezet Levéltára (SevL) A. Tanodai Hirdetmény az 1846/47 tanévre, Sopronnak összes protest. tanintézetéről. sz. n. 7.

³ Kárpáti Károly: A soproni m. kir. állami főreáliskola története. Sopron, 1896. 21.

⁴ 1849 októberében terjesztették ki Magyarországra az eredetileg az osztrák örökös tartományok részére készült *Entwurf zur Organistation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich* című új középiskolai szabályzatot, amely – számos egyéb rendelkezése mellett – intézkedett az új iskolatípus, a reáliskola létrehozásáról.

vaslatot a kerületi biztos azzal az indoklással utasította el, hogy addig nem lehet reáliskolát létesíteni, míg annak előfeltétele, a négyosztályos elemi sem létezik. Utasította egyben a városi tanácsot, hogy gondoskodjék a városi népiskolák (katolikus és evangélikus egyaránt) négy osztályossá bővítéséről. A tanács megszervezte az elemi iskola negyedik osztályát és vele kapcsolatosan a kétosztályú, katolikus jellegű alreáliskolát. Az első évfolyamot 1850. október 1-jén, a másodikat egy évvel később nyitották meg.⁵ Nem sokkal ezután, 1853-ban az evangélikus hitközség is felállította szintén kétosztályos, önálló alreáliskoláját. Az iskola vezetésére a felsőlövői evangélikus gimnázium tanárát, Laehne Frigyeszt kérték fel, az intézet másik tanára Ulber Mátyás lett.⁶

Bár a város vezetősége hivatalosan is felkarolta a reáliskolák ügyét, a reálirányú képzés mégis nehezen terjedt el Sopronban. Az intézetek nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Fenntartásuk sokba került, és nem voltak alkalmasak magasabb szintű reáliskolai képzésre, mivel egyik sem volt teljes hatosztályú. Nem volt meg a kellő tanulólétszám sem, egyrészt mert a szülők nagy többsége nem volt eléggé tájékozott a reáljellegű képzettség fontosságáról a kereskedelemben és az egyre fejlődő iparban, másrészt a „csonka” iskolát nem tartották alkalmasnak arra, hogy fiaikat a felsőfokú tanulmányokra kellően előkészítse. A gyakorlati életpályára lépők beérték a népiskola elvégzésével. A tudományos

Bähne gebilligt und die baldige Ausführung dieses Vorhabens besonders für den Fall als höchst wünschenswerth erklärt, wenn der Bestand der beiden Dervollständigungsklassen durch die Uebernahme des Protectorates und der Oberaufsicht von Seite des Dedenburger evangelischen Konvents als hinlänglich gesichert zu betrachten sein würde. — Nachdem nun auch die Erfüllung dieser Vorbedingung bereits in nahe Aussicht gestellt sei, indem der genannte Konvent, zufolge Ansuchen des Reallehrers Lähne, dessen Plan im Prinzipie abgepflegt und eine Kommission ernannt hat, um die zur Ausführung desselben festzustellenden Einzelheiten auszufragen; so hat die Kammer diesen Plan bei der Statthalterei-Abtheilung um so mehr auf das wärmste bevorzogen und dringend empfohlen, als derselbe mit Leichtigkeit, und ohne irgend eine materielle Beihilfe aus Staatsmitteln zu beanspruchen, verwirklicht werden könnte.

Sorge und Unterstützung. — Die angestrebte Erweiterung der Dedenburger evangelischen Unter-Realsschule betreffend, wurde die Realsschulangelegenheit für beide Konfessionen zwar schon von verschiedenen Seiten in Angriff genommen, ohne jedoch bisher zu einem erwünschten Erfolge zu führen. Indessen dürfte etwa schon im nächsten Jahre im neu erbauten katholischen Schulgebäude eine vollständige katholische Unterrealsschule in Verbindung mit einem Lehrerseminar eröffnet werden. Würde nun die Erweiterung der evangelischen zweiklassigen Unterreal-Lehranstalt gleichzeitig durchgeführt, so würde die auch von der Kammer beantragte, der Verbindung beider Konfessionen gewidmete Oberrealsschule gewiß leichter zu Stande kommen können. Dieser angestrebte Fortschritt im Gebiete des Realunterrichts wurde von der Kammer um so freudiger begrüßt, als dadurch die einzelnen Klassen der beiden Dedenburger Unterrealsschulen der Ueberfüllung bewahrt würden; welcher Uebelstand bei der Oberrealsschule schon weniger zu befürchten wäre. Demnach hat die Kammer das ausführliche Programm des Reallehrers Gen.

Az Ipari és Kereskedelmi Kamara is támogatja az evangélikus alreáliskola bővítését

⁵ Kárpáti 1896. 27—29., vö.: Németh Ildikó: A Lachne-féle nevelőintézet. In: Fons 1996. 183.

⁶ Kárpáti 1896. 30. vö.: Verbényi (Veszélka) László: Adalék a reális irányú nevelés történetéhez. In: Soproni Szemle 1942. 303—304.

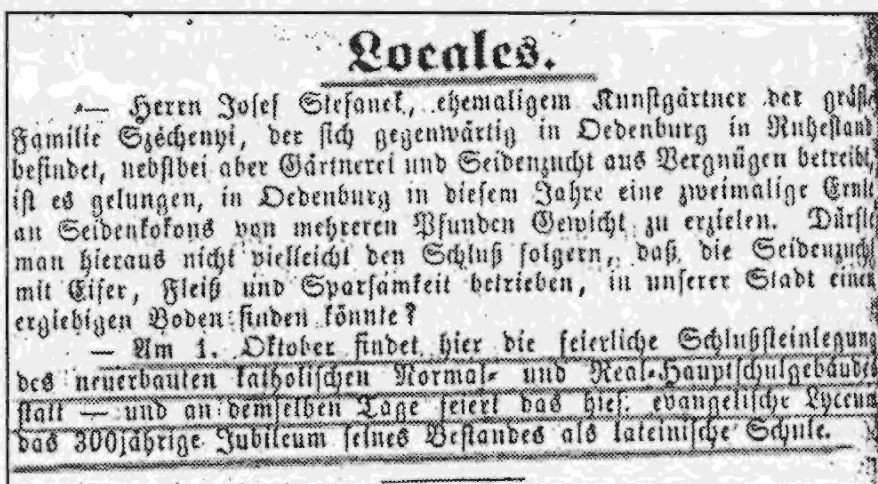
pályákra készülő diákok inkább a jól felszerelt, nagyobb múltú gimnáziumokat választották.

Laehne Frigyes a helyzet megoldására már 1856-ban felajánlotta az Evangélikus Konventnek, hogy saját költségén négyosztályúvá fejleszti az alreáliskolát, ha megkapja a konvent erkölcsi támogatását. Kérésének indoklásában kifejtette: „*az apák úgy nyilatkoznak, hogy kénytelenek fiaikat elvonni az iskolától, mert itt a reálisk. tanfolyam a 2. osztálylyal megakad, idegenbe meg nem eresztik a gyermekeiket. [...] a 4. osztályt végzett tanulók Bécsben akadálytalanul és sikeresen folytatják technikai tanulmányaikat, a gyakorlati életben pedig sokféle jövedelmező pályák állnak rendelkezésükre, ha a négy osztályt sikerrel befejezik.*”⁷ Laehne tervét nemcsak a konvent, hanem az Ipari és Kereskedelmi Kamara, sőt számos vagyonos polgár is támogatta, így 1857/58-as tanév folyamán megnyílhatott az evangélikus alreáliskola harmadik, majd egy évre rá negyedik évfolyama is.

Laehne 1860-ban távozott az iskolától, mert saját magánintézetének felvirágoztatására kívánta fordítani minden idejét. Az Evangélikus Konvent még ebben az évben újra kétosztályúvá tette a reáliskolát, Ulber Mátyás és Rösch Frigyes tanárookra bízva az oktatást. A visszafejlesztés odáig vezetett, hogy a következő években rohamosan csökkent a tanulólétszám.⁸

A reáliskolák – különösen az evangélikus alreáliskola – elnéptelenedésének hatására, az Evangélikus Konvent felújította azt az 1843-as javaslatát, miszerint a város közpénzen tartson fenn egy közös, felekezeti jelleg nélküli, teljes hatosztályú alreáliskolát. A két felekezeti iskola továbbra is működött⁹ (1868-ig, a főreáliskola megalapításáig), ugyanakkor a városi reáliskola ügye is egyre inkább előtérbe került.

Időközben felépült a mai Széchenyi István Gimnáziumnak otthont adó iskolaépület a Templom utcában, amelyen a katolikus alreáliskola a belvárosi katolikus elemi iskolával és a katolikus tanítóképzővel osztozott. A terveket a bécsi Georg Unger, a kiviteli terveket pedig a badeni Josef Zwölfer készítette.¹⁰ Az iskola felavatására és beszentelésére 1857. október 1-jén került sor. Az Oedenburger Intelligenz- und Anzeige-Blatt 1857. szeptember 28-i száma a

Oedenburger Intelligenz - und Anzeige - Blatt 1867. szept. 28.

helyi hírek között, két soros rövid hírben közölte, hogy október 1-jén zajlik majd le az új iskolaépületben az ünnepélyes zárókövetétel.¹¹

Az építkezés végét szimbolizáló eseményen az épület falában díszes fémtokban 1857. október 1-jei dátummal díszoklevelet helyeztek el, melyet az összes jelen lévő tisztségviselő – a helytartóság tanügyi képviselőjétől kezdve a városi tanácsó-

⁷ Kárpáti 1896. 31.

⁸ Kárpáti 1896. 36–37.

⁹ Az evangélikus alreáliskola 1853-tól a Szent György utcai Löffelholz-házban, a katolikus alreáliskola pedig 1850 és 1856 között a Várkerület 44. sz. alatti úgynevezett Városmajorban volt elhelyezve.

¹⁰ SL IV.B.1412. un. „Szakál-anyag” XVIII. különcsomó., vö.: Winkler Gábor: Sopron építésze a 19. században. Budapest, 1988. 85. Winkler szerint a reáliskola épületét az evangélikus tanítóképzővel együtt sokáig a Handler család művének tulajdonították, „de valójában csak a tanítóképző tervei készültek Sopronban, a főreáliskolának Handlerék legfeljebb a kivitelezői lehettek.” i.m. 84.

¹¹ Oedenburger Intelligenz- und Anzeige-Blatt 1857. szept. 28. 2.

sokon és a katolikus iskolákat igazgató városplébánoson keresztül a tanárokig, tanítókig – aláírt. Az okmányt később a tornaterem újjáépítésénél, 1969-ben találták meg, ma az igazgatói irodát díszíti.

Az 1860-as évekbeli enyhülésnek, a felélénkülő nemzeti szellemnek köszönhetően az – Októberi Diploma alapján megválasztott – új városi képviselő testület 1861. május 14-én meghozta 1656. számú határozatát: „*hogy egy Széchenyi alapítvány alkottassék, melyből évenként egy reáltanodai növendék segélyeztetnék [...] és minthogy a halhatatlan hazafi különösen a gyakorlati államgazdászat és iparüzlet terén mind magaszo teremő ereje, mind számtalan áldozatok árán szerezte babérait, a közgyűlés e nagy férfiú emlékét úgy véli méltóan dicsőítheteni, ha dicsőített nevét e téren adja át a hálás utókornak. Mi végett elhatározza: hogy városunkban ugysis olly égető szükséggé vált főreáltanoda állitassék föl, hol minden valláskülönbség nélkül képeztetnek az ifjak, mely tanoda Széchenyi nagy nevét viselendi.*”¹²

Az alreáliskolák összevonása és felekezeti jellegük megszüntetése azonban nem ment minden zökkenő nélkül. A győri tankerületi főigazgató 1863-ban Sopron Város Tanácsának küldött átiratából értesülünk arról, hogy az adott évben a katolikus alreáliskola tanárai iskolájukat háromosztályossá kívánták bővíteni és ez ügyben már a Helytartótanácsához is folyamodtak. A főigazgató kérte a városi tanácsot, hogy „*a tanügy érdekében már eddig is oly kitűnőleg tanusított nagylelkűségénél fogva alreáltanodájának ügyét fölkarolni, s annak három osztályúvá leendő kiegészítése iránt kegyúri jogához képest intézkedni szíveskednék, annyival inkább, minthogy a jelenleg ott működő alreáltanórok főnebb érintett értekezletök alkalmával késznek ajánlkozásnak benyújtott tantervek szerint egymás közt a terheket aképp megosztani, hogy csak egy kivált a természettudományok előadására képesített tanár alkalmazása szükségeltetnék.*”¹³ A bővítés nem valósult meg, de a városi tanács 1868 augusztusában felkérte a tanügyi bizottmányt, hogy tegyen javaslatot a két felekezeti alreál összevonására és községi háromosztályos reáltanoda létrehozására. A tanodai bizottmány be is terjesztette tervét, amelynek nyomán a közgyűlés határozatot hozott, hogy „*a város 1868 október 1-sejével egy új, 3 osztályos alreál iskolát állit fel s az általa eddig katholikus jelleggel fenntartott 2 osztályú alreáliskolát megszünteti. Egyúttal felszólítás intéztetett a soproni evangélikus conventhez, hogy saját 2 osztályú alreáliskoláját szintén szüntesse meg.*”¹⁴

1868. október 1-jén megnyílhatott a felekezeti jelleg nélküli községi alreáliskola, egyelőre három osztállyal.¹⁵ Az új iskola a katolikus alreál helyén kezdte meg működését a Templom utca 26. szám alatti iskolaházban. Városi szervezetek és magánszemélyek adományoztak kisebb-nagyobb összegeket felszerelésre, az intézet bővítésére. Bár a megnyitás kissé késett, mégis 157 tanuló iratkozott be már az első évben. Az 1869/70-es tanévben 207 tanulója volt az iskolának, ebből több, mint 100 elsős. Gondoskodni kellett tehát párhuzamos első osztály felállításáról, ugyanakkor a negyedik osztályt is beindították. A következő években nagy

¹² Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (SL) IV.B.1106. Közgy. jkv. 1861. máj. 14. 1656. sz., vö.: Kárpáti 1896. 51. A városatyák az iskola tényleges felállításakor megfedekeztek a névadásról. Az intézmény csak 1923-ban vette fel Széchenyi István nevét, a vallási- és közoktatásügyi miniszter 1922 május 24-én kelt, 64.408/4. számú rendelete értelmében.

¹³ Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (GyL) VI.504. 285/1863. Sopron sz. kir. város tekintetes Tanácsának Sopronban a győri tankerület főigazgatójától

¹⁴ Kelényi Ferenc: Az első soproni felsőbb leányiskola a XIX. században. In: Soproni Szemle 1966. 239. vö.: SL IV.B.1106. Közgy. jkv. 1868. aug. 12.2406. sz.

¹⁵ SL VIII.65. 1.k. Történeti adatok a soproni főreáltanodáról 1868—1874.

ütemben fejlődött az iskola.¹⁶ Az 1871/72-es tanévben a hatodik osztály megszervezésével a főreáliskola teljessé vált. Még ebben az évben megindult – hat főreáliskolai tanár közreműködésével – a felnőttoktatás is: a felnőttek számára szervezett szaktanfolyamok nyomán jött létre az 1870-es években az ipari, majd kereskedelmi szakiskola.¹⁷

A reáliskola fenntartása súlyos terheket rótt a városra. A városatyák 1873-tól pénzügyi gondjaikra hivatkozva többször kérelmezték az intézet államosítását. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1875. december 20-án leiratban értesítette Sopron városát, hogy a községi főreáliskolát 1876. január 1-jétől állami kezelés alá veszi.¹⁸

Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter 1875. június 8-án a 12.383-as számú leiratában a főreáliskolákat kötelezően nyolcosztályossá bővítette és előírta, hogy „... a jövő tanévvel az érettségi vizsgálat a reáltanodákba is behozatik, olyformán, hogy a mondott tanévben a VII-ik, azután pedig a VIII-ik osztály végzetek lesznek kötelesek magukat annak alávetni.”¹⁹ A soproni főreáliskolában, miként az egész országban, az 1875/76-os tanévben tartottak először reáltanodai érettségi vizsgálatot. Írásbeli volt magyar és német nyelvből, valamint mennyiségtanból. A későbbiek során az érettségi tárgyak köre a francia nyelvvel bővült. A szóbeli vizsga tárgyai voltak: a magyar és német nyelv, a történelem, mennyiségtan, természettan, vegytan, természetrajz és földrajz. Aki az érettségin nem felelt meg, annak a vizsgabizottság döntése szerint fél, vagy egész évet kellett ismételnie.²⁰

A reáltanítás körvonalai egyre inkább kirajzolódtak. A kezdeti bizonytalanságok, néha túlkapások után egy erős, a valós életben hasznosítható tudásanyagot nyújtó oktatás fejlődött ki az évek során. A reál tárgyak közé tartoztak: számtan, mennyiségtan, mértan és hozzá kapcsolódóan mértani rajz vagy ábrázoló mértan, géptan és rajz, építészettan, szabadkézi rajz, vegytan, természetrajz, természettan vagy fizika. Az oktatás színvonalát nagymértékben emelték a két felekezeti alreáliskola szertárainak egyesítésével létrehozott és folyamatosan bővített szertárak. A gyakorlati természettudományos képzésben kapott nagy szerepet a természettani, vegytani, természetrajzi, mértani, szabadkézi rajzi szertár, és a későbbiekben kialakult vegytani (majd fizikai és biológiai) laboratórium.

A rajztanítás a főreáliskolában messze túlszárnyalta a kor hasonló jellegű iskoláinak színvonalát. Nem csoda, hisz az oktatásban olyan tanárok vettek részt, mint Hauser Károly (1870-1895) és Seemann Kálmán (1895-1923), akik maguk is művészi fokon rajzoltak és festőművészként is elismerést szereztek. Tanítványaik számos kiállításon szerepeltek rajzaikkal: 1879-ben a székesfehérvári rajzkiállításon elismerő oklevelet, 1885-ben a budapesti országos kiállításon ezüstérmet nyertek. Nagy nemzetközi kiállításokon is részt vettek a soproni diákok és tanáraik rajzai, pl. 1900-ban Párizsban, 1908-ban Londonban.²¹ A reáliskolában a kémia, akkori nevén vegytan, a kiemelt tárgyak közé tartozott. A színvonalas oktatást a Dr. Wallner Ignác által 1872 óta rendszeresített vegytani gyakorlatok is segítették. A vegytani laboratórium-

¹⁶Sz. kir. Sopron városa hitfelekezeti jelleg nélküli Reáltanodájának értesítője az 18../. évi tanévben. (A továbbiakban: Értesítő városi főreál) 1869/70. 35. vö.: Rösch Frigyes: Die hiesige Realschule. In: Oedenburger Nachrichten 1869. febr. 4. 1.

¹⁷Értesítő városi főreál 1873/74. 16. vö.: A Soproni m. kir. állami Főreáltanoda ../. évi értesítője. (A továbbiakban: Értesítő állami főreál) 1877/78. 60. A tanári kar hat tagja 1871-től a téli hónapokban előadásokat tartott felnőttek részére. Ezekből a tanfolyamokból alakult ki 1874-ben az Ipariskola és 1877-ben az Alsófokú Kereskedelmi Iskola.

¹⁸Lauringer 1926. 39. vö.: SL IV.B.1403.c. APOe IX.1031.

¹⁹Értesítő városi főreál 1874/75. 38.

²⁰Értesítő állami főreál 1875/76. 24—26, 58. vö.: SL VIII.53. Tant. jkv. 1884. április 29., vö.: Sopron 1887. június 30. 10. Helyi hírek: A helybeli főreáliskola érettségi vizsgálata.

²¹Kárpáti 1896. 252.

ban nemcsak az iskolai oktatás igényeit elégítették ki, hanem készítettek vegyelemzéseket az egészségügy, a rendőrség, a királyi büntetőtörvényszék számára is. Feladataik közt szerepeltek technikai elemzések, patokémikus elemzések, ásványok meghatározása és kútvíz elemzések. A város számára végzett mérésekben a tanulók is aktívan részt vettek. Havi 2 forintért rendelkezésükre álltak a vegyszerek, kutatási eredményeiket felhasználták a jelentésekben, értekezésekben. A tanulók itt szerzett kémiai tudását a külföldi műegyetemek is elismerték.²²

A humán tárgyak közé sorolható a történelem, a földrajz és a nyelvek, ez utóbbiak többségét rendkívüli tárgyként oktatták. A törzsanyagban a kötelező órák közt csak a magyar és a német nyelv szerepelt. A humán jellegű oktatás az állami tanterv bevezetésével nyert nagyobb teret, de ekkor is inkább az idegen nyelvekre helyezték a hangsúlyt. 1868-tól 1875-ig egy tárgy keretében tanították a történelmet és a földrajzot. A tananyagot reál oldalról közelítették meg. Mennyiségtani és természettani földrajzot oktattak, alkalmilag beszótt történelmi adatokkal tarkítva az anyagot. Szigorúan megkövetelték a térképészeti ismeretek elsajátítását, térképek rajzolását.²³ Az 1876-os állami tanterv különválasztotta a két tárgyat. A földrajz-történeti szertár mellett, tőle függetlenül, külön helyiségben volt a régiségtár. Az iskolai gyűjtemény nem volt hozzáférhető a nagyközönség számára, mégis jelentős régészeti anyagot halmozott fel az évek során. A régiségtár gyarapításában nagy szerepe volt Bella Lajos tanárnak.²⁴

Itt kell említést tenni a tannyelvről, „*mely kezdetben egészen német, majd német-magyar vala, végül egészen magyarrá vált*”.²⁵ A reáliskola indulásakor kétnyelvű értesítők jelentek meg, egészen az 1875/76-os tanévig. 1876-tól a tanítás már hivatalosan magyarul folyt, de a város sajtóságos nyelvi viszonyai miatt a német nyelv használata továbbra is szükséges volt. A tanárok tudományos cikkei németül jelentek meg, a jegyzőkönyveket is ezen a nyelven írták. Az alsó két osztályban az iskola tanári kara kénytelen volt kisegítő tannyelvként a németet használni, mivel a felekezeti népiskolákból többségükben hiányos magyar nyelvtudással kerültek ki a gyerekek. „*A tanítás szorosan az előírt tanterv értelmében folyt. Eltérés csak az első osztályban volt, hol a nagy számú, nem magyar ajkú, a magyar nyelv elemi ismereteit is alig bíró tanulók végett a német nyelv s történeti órák szeptember s október hóban a magyar nyelvben való előkészítésre fordítottak: mi azonban nem akadályozta meg az előírt tananyag teljes bevégzését, mert a tanulók ezen úton odavitettek, hogy már a második félévben a tanároknak magyar nyelven való tanítását is kielégítő sikerrel követhették.*”²⁶

A rendkívüli tantárgyak közé tartozott a francia, angol és latin nyelv, a szépírás és gyorsírás, ének, zene, mintázás, egészségügy, kézügyesség, torna és vívás, és a már tárgyalt vegytani elemző gyakorlatok. A latin nyelv tanítása is egyre inkább előtérbe került, ugyanis a latin érettségivel rendelkező diákok nemcsak a műegyetemre, hanem a tudományegyetemre is bejuthattak. Az 1886-os értesítő teljes egészében közölte *A latin nyelv a reáliskolában* című szabályzatot. Ennek értelmében a latintanítás négy évfolyamon, csak képzett nyelvtanárok irányításával folytatható. A tanfolyam elvégzése után a tanulók érettségi vizsgát tehetnek a helybeli katolikus és evangélikus főgimnáziumokban.²⁷

Hazánkban az 1800-as évek közepén még egyáltalán nem volt hagyománya az iskolai rendszeres testgyakorlásnak. Rösch Frigyes, az intézet tanára, osztrák, német példán felbuzdulva

²²Értesítő állami főreál 1875/76. 54.

²³Értesítő városi főreál 1871/72. 18.

²⁴Kárpáti 1896. 128.

²⁵Kárpáti 1896. 63.

²⁶Értesítő állami főreál 1882/83. 11.

²⁷Értesítő állami főreál 1886/87. 3.

1863-ban tornaegyesületet alapított, és még ez év májusában megkezdte az oktatást – ingyen. A két alreáliskola növendékei is részt vettek az eleinte a Király-vendéglő kertjében, majd az evangélikus templom csarnokában, a téli hónapokban pedig a Széchenyi téri Lenk-ház helyiségeiben folyó tornaórákon. 1867-ben a Papréten, a város ezer négyszögölnyi telkén felépült Magyarország első állandó, az akkori igényeknek teljesen megfelelő, máig működő tornacsarnoka. A törvényhozás csak 1869-től tette kötelezővé az iskolai testnevelést, amikor az Sopronban már hagyományokkal rendelkezett. A főreáliskola tornaóráit az 1893/94-es tanévig ebben a tornacsarnokban tartották, az iskolától alig 10 percrenyire. 1894-ben az intézet hátsó keresztépületében tornacsarnokot alakítottak ki. Télen ebben a tornateremben, jó időben pedig az iskolaudvaron tornáztak a diákok. Az iskola tanulói az 1890-es évektől rendszeresen részt vettek helyi és országos tornaversenyeken. Az évenkénti tanulmányi kirándulásokat is tornával, versenyekkel kötötték egybe. 1894-től a felső négy osztály tanulói rendszeres vívásoktatásban is részesültek.²⁸

A főreáliskola keretein belül lehetőség volt a tananyagon túli ismeretszerzésre is. Ezt a célt szolgálta az 1871-ben alapított Ifjúsági Önképzőkör, a felsőbb évesek részére szervezett Francia Társalgókör, 1880-tól a Német Társalgókör. Lehetőség nyílt a szó szoros értelmében vett gyakorlati tanulmányokra is, hiszen működött az iskolában nagy hírértékesítő, majd 1911-től fizikai és biológiai laboratórium is. Mégis az önképzőkör volt az, amely talán a leginkább megmozgatta a tanulóifjúságot.²⁹ A kör 1886. május 6-án, Berzsenyi Dániel halálának évfordulója alkalmából vette fel a Berzsenyi-kör nevet. Az 1877/78-as tanévben még egy, a körhöz kapcsolódó külön olvasókört is alakítottak a diákok, amely azonban hét évi fennállás után az iskolai teendők sokasága miatt feloszlott. Az önképzőkör tevékenyen részt vállalt az iskolai ünnepélyek rendezésében is, az iskolai énekkarral közösen.³⁰ Ami szervezeti felépítését illeti: a kör élén a vezetőtanár állt, mellette az ifjúsági elnök, a titkár, valamint jegyző, könyvtáros (az első világháború kitörésekor majdnem ezer kötete volt az önképzőkör saját könyvtárának), pénztáros és ellenőr voltak a tisztségviselők. A vezetőtanárt kezdetben a kör tagjai kérték fel, 1879-től az igazgató jelölte ki. Rendes tagok csak a hetedik és nyolcadik osztályosok lehettek, de már az ötödikesek és hatodikosok is bekapcsolódhattak a munkába szavaló tagként.

Hauser Károly XIX. sz. végi képe iskolánkról

²⁸Kárpáti 1896. 151—152.

²⁹SL VIII. 53. Tant. jkv. 1884. szeptember 1.

³⁰Sopron 1891. június 6. 4. Az Állami Főreáliskola Berzsenyi-köre önképzőköri évbefejező ünnepe., vö.: SL X.122.

Nagy esemény volt az iskola életében I. Ferenc József 1884. május 31-június 1. között lezajlott látogatása. Az uralkodó – akinek bevonulásához az Újteleki Kapu helyén ideiglenesen létesített diadalkapu Hauser Károly tervei alapján készült – a katolikus és evangélikus gimnázium valamint az orsolyita zárda és a tiszti leánynevelde mellett az állami reáliskolát is meglátogatta.³¹ Egy évvel később, 1885. június 8-án avatták fel a Hauser Károly tervezte emléktáblát a kapu alatt a bal oldali falon a következő szöveggel: „*I. Ferencz József Magyarország Apostoli Királyának 1884. május 31-iki Legmagasabb Látogatása Emlékéül A Soproni Áll. Főreáliskola*”³². A tábla sajnos ma már nincs meg.

Az első világháború kitörése megakasztotta az intézmény fejlődését. Közvetlenül a világháborút megelőzően vonult nyugdíjba az igazgatói posztot 17 éven keresztül betöltő Wallner Ignác. Az intézet vezetését átvevő Rodt Lajos csak hosszas utánjárással érte el, hogy az iskolában berendezett tartalék kórház mellett a második emeletet oktatási célokra megtarthassák. 1917 augusztusára sikerült az egész épületet újra iskolaként birtokba venni. A tanári kar és az iskola szétzilálódott. Sok tanárt és felsőbb éves diákot behívtak a hadseregbe, a nyolcadikosok előrehozott hadiérettségit tettek. A tanítást az otthon maradott tanárok folytatták, délelőtti és délutáni tanítással, a párhuzamos osztályok megszüntetésével próbáltak alkalmazkodni a háborús állapotokhoz. A háborút követő első tanév is az előírtnál kevesebb tanítási nappal zajlott: spanyolnátha-járvány és tüzelőhiány miatt a tanítás többször hetekig szünetelt.

Kivonat Németh Ildikó volt széchenyista diák doktori disszertációjából

³¹ Dávidházy István: I. Ferenc József Sopronban 1884. május 31—június 1. In: Soproni Szemle 2001. 330—336.

³² Kárpáti 1896. 139.

A tanári kar 1896-ban

A nevek balról jobbra:

dr. Bäumel Ede, Mally Nándor,
Bella Lajos,
Török Mihály, dr. Kárpáti Károly, dr. Wallner Ignác, Seemann Kálmán,
Salamin Leo,
dr. Vizsota Gyula, dr. Mika Károly, Fleischhacker M. Fridolin, Faragó József,
Horváth Rezső,
dr. Leszner Rezső, Vendl Aladár

A Széchenyi István Gimnázium története a két világháború között.

Az első világháború soha nem látott emberi és anyagi veszteségeket okozott. Iskolánk egy tanára és harmincnyolc tanulója halt hősi halált a harctereken.³³

Révész János tornatanár

Balhauser Adorján	Heiszler László	Seltenhofer Ödön
Bella Jenő	Kalisch Ödön	Steinbach János
Biringer Endre	Kern Endre	Stessel Miksa
Bozó Endre	Klausz Kálmán	Stiskalek Károly
Dénes Béla	Klausz Nándor	Thurner Ferenc
Deutsch Emil	Korsunszky Dezső	Tiefenbach Róbert
Deutsch Endre	Kun Frigyes	Tischler Endre
Élő Tivadar	Mangold Imr	Tóth Dezső
Finta Imre	Nitsinger Béla	Tóth Kálmán
Fischer Rezső	Reiner Frigyes	Tschurl Károly
Haas Árpád	Schuh Vilmos	Unger Ferenc
Haas Pál	Schitzhofer Ferenc	Vogel Lajos
Hackstock Károly		Wulstein Herman

Nevüket a kapu alatti márványtablán örökítették meg, amelyet halottak napján fenyőkoszorúval ékesítettek. A bánfalvi hősi temetőben pedig hatvanhat katonasírt ápoltak rendszeresen iskolánk diákjai.³⁴

A háború szörnyű élményei a katonák, a nélkülözés, szenvedés az otthon élők társadalmi megmozdulásait váltotta ki Európa-szerte. Így volt ez hazánkban is, ahol 1918. október 30-án győzött a Károlyi Mihály vezette erők polgári demokratikus forradalma.

Ebben az évben a tanítást szénhiány miatt hosszú szünetek szakították meg, ez azonban nem akadályozta meg az ifjúságot abban, hogy különféle szervezetek révén részt vegyen a társadalom átalakításában. November 19-én diáktanács alakult Sopronban, amelynek elnöke Ganzriegler János bencés diák, alelnöke a főreál-iskolai Krug Lajos lett.³⁵ Az 1919. március 21-én kikiáltott Tanácsköztársaság idején pedig Berczeller Richárd és Rajkai László tanulók vették át a vezető szerepet a diáktanácsban.³⁶

A proletárdiktatúra idején a felekezeti iskolákat állami tulajdonba vették, valami nagy egyenlősítésre törekvés szellemében minden oktatásügyi dolgozót egységesen tanítónak kellett nevezni. Eltörölték az érdemjegyeket, csak a „megfelelt” és „nem felelt meg” minősítést alkalmazták. Az osztályozó értekezleten a diáktanács tagjai is jelen lehettek. Megszüntették az érettségi vizsgát is. A Vörös Hadseregbe vonuló ifjaknak a tanév vége előtt végbizonyítványt adtak.³⁷ Az egész iskolarendszer szerkezete megváltozott. Az alap a kötelező nyolc osztályos népiskola lett, amely-

³³ A Soproni M. Kir. Áll. Széchenyi I. Reálisk. értesítője 1926 / 27 5. o.

³⁴ A Soproni Széchenyi Reálisk. értesítői 1925 – 31

³⁵ Soproni Múzeum A diáktanács jegyzőkönyvei. Eszerint a vezetőség tagjai voltak még Drobnits Vilmos a kereskedelmi iskolából, Nagy László a liceumból, Jászai Gizi, Kaltenböck Elza a leánygimnáziumból, Krug Irma a polgáriból, Marchek Anna a “szürkék” iskolájából.

³⁶ S. Szemle 1969/1 381. o. Koch Ödön cikke. A szerző Berczeller Richárd mellett Rajkai László szerepét emeli még ki. Saját tevékenységéről iskolánkhoz írt levelében (Kelt New York, 1977 márc. 22.) emlékezett meg Dr. Berczeller Richard professzor.

³⁷ A Soproni Állami Főreálisk. 1919/ 20-as évkönyve a rendeleteket a 49-50. oldalon közli.

ből gimnáziumba vagy ipari, kereskedelmi iskolába lehetett menni. Újtípusú politechnikai intézet tervének kidolgozását is elkezdték, de ez a diktatúra rövid élete miatt elmaradt.

A tanácsköztársaság bukása után az oktatásügyben is visszaállították a korábbi helyzetet. Iskolánk tantestülete a tanulók erkölcsi és fegyelmi magatartását „*a háború okozta rendkívüli viszonyokat és forradalmi állapotokat tekintve*” megfelelőnek ítélte. Megállapították, hogy „*A proletárdiktatúra idején támasztott ifjúmunkás-mozgalom bizonyos fokban szabados és féktelenségre hajló szellemet idézett ugyan elő egyes tanulóknál, az ifjúság többsége azonban józanul gondolkodott.*” Három tanulót: Berczeller Richárdot, Heller Leót és Meller Pált eltiltották a rendszeres iskolalátogatástól, magántanulóként azonban vizsgát tehettek.³⁸ A Friedrich-, Huszár-, Simonyi-Semadam- és Teleki-kormányban a nemzeti kisebbségek minisztere iskolánk egykori tanára, dr. Bleyer Jakab volt.

Az 1920. június 4-én aláírt trianoni béke a Felvidéket Csehszlovákiának, Erdélyt Romániának, a Bácskát és Bánátot a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságnak, Nyugat-Magyarországot Ausztriának ítélte.

A cseh hadsereg előrenyomulásakor a Mária Terézia által alapított Bánya-és Erdőmérnöki Főiskola elhagyta ősi városát, Selmecebányát Sopron fogadta be őket, ahol a Károly király lak-tanya helyiségeiben kaptak ideiglenes szálláshelyet.³⁹ Ugyanez a vihar sodorta iskolánkba Zsolnáról az ottani Állami Reáliskolából menekült német-francia szakos tanárt, Németh (Nasch) Fülöpöt, aki 1933-ig tanított intézményünkben.⁴⁰

1921. január 7-én az Antant hatalmak jegyzékben szólították fel a magyar béke delegációt a jelzett nyugati terület augusztus 28-i átadására. Sopron lázban égett.

Megkezdték az iskolák, gyárak felszerelésének Győrbe szállítását. A nemzeti vagyon mentési munkálatainak irányítására a kormány dr. Viszota Gyula tankerületi főigazgatót, küldte ki, aki 1893-1901-ig a Soproni Reáliskolában tanított. A kiürítéssel egyidejűleg szervezkedés kezdődött, részben az egyetemisták, részben az itt gyülekező katonai csoportok körében. A Selmecebányáról ide menekült bánya- és erdőmérnöki kar hallgatói azt hangoztatták, hogy nem akarnak még egyszer hazát cserélni.

Aug. 27-én a Pannónia szállóban a katonaság vezetői megalakították a Felkelő Haditanácsot, amely kimondta, hogy nyugati kaput fel nem adja. Az ide sereglő magyar csapatok és az egyetemisták 28-án délután Ágfalva térségében megütköztek az osztrák erőkkel. Szeptember 8-án ismét osztrák fegyveresek akarták Sopront megadásra kényszeríteni, de az újabb ágfalvi ütközet felmorzsolta az „A” zónában tartózkodó csendőrhadosztályt. A csatában elesett Pem Ferenc szombathelyi tisztviselő, Arnold Mosch osztrák csendőr, Szechányi Elemér és Machatsek Gyula 22 éves egyetemi hallgatók.⁴¹ Október 13-án az Antant hatalmak által összehívott velencei egyezményben Magyarország és Ausztria között megállapodás született arról, hogy Sopron és környéke hovatartozását népszavazás döntse el. Ezt december 14-én benyújtották le. Minden lakosban hatalmas feszültség volt, vajon Sopron és nyolc falu Magyar-

³⁸ ugyanott

³⁹ ifjú Krug Lajos Tüzek a végeken (Selmeceből Sopronig) Sopron, 1930 Tóth Alajos könyvnyomdai műintézete 9-24.o.

⁴⁰ 1940/41-es évkönyv 1. o. Megemlékezés Németh Fülöp halála alkalmából

⁴¹ Húga, Machatsek Lúcia, aki később iskolánk tanára lett, emlékszobában őrizte hősi halált halt testvére átlőtt kalapját és más tárgyait.

országához tartozó marad-e, vagy Ausztriához kerül.⁴² A főiskolások az Antant bizottságtól

Népszavazási plakátok (soproni Múzeum)

kapott fehér A (Anglia) F (Franciaország) és I (Itália) karszalaggal ellátva segédkeztek a szavazás lebonyolításában. Az öregeket és betegeket szekéren szállították a megfelelő szavazóközrészbe. Hazafias és romantikus hevületükben számukra a három betű azt jelentette: Ausztria, fuss innen!⁴³ A népszavazás egyik hű krónikása iskolánk egykori tanítványa, ez időben egyetemi hallgató, Krug Lajos volt.

Már a Főreál Diák c. lapjában kitűnt írásaival. 1930-ban jelent meg a selmecbányai akadémia hallgatóinak Sopronba költözéséről és az itteni eseményekben játszott szerepéről szóló „Tüzek a végeken”, majd 1935-ben a Nyugat-magyarországi felkelés c. írása. Mindkét munkája alapul szolgált Somogyvári Gyula: És mégis élünk c. művéhez⁴⁴

A nemzetgyűlés Klebelsberg Kunó javaslatára a „Leghűségesebb város” címet adományozta Sopronnak, iskolánk pedig ebben az évben vette fel a Kossuth által legnagyobb magyarnak nevezett Széchenyi István nevét. Gróf Széchenyi Bertalan a városnak hűségserleget adományozott, iskolánkat pedig névadónk portréjával ajándékozta meg, amelyet Khaesz Károly festőművész készített Amerling képe alapján.⁴⁵ Az iskolai élet a sorsfordító események után csak 1922 januárjában állt helyre, amikor visszaszállították az elköltöztetett felszereléseket.

⁴² Bánfalva, Balf, Ágfalva, Harka többségében Ausztriára, Sopron, Fertőboz, Nagycenk és Kópháza lakossága Magyarországra szavazott.

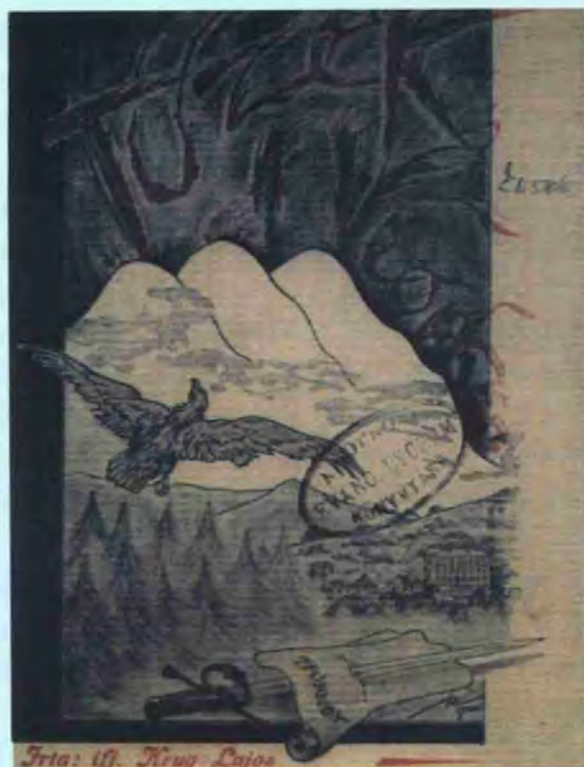
⁴³ ifj. Krug Lajos id. műve 140.o.

⁴⁴ ifj. Sarkady Sándor: Missuray Krug Lajos Aranykönyv, 2002 Quint Kiadó Sopron, 154.o. Az édesanyja nevét is felvevő Krug Lajos az orosz front közeledtekor elhagyta szülővárosát, az „örök szép Sopront”, és Németországban halt meg egy bombatámadás során a II. világháború utolsó hónapjaiban.

⁴⁵ Dr. vitéz Házi Jenő: Sopron város az utolsó húsz év tükrében Sopron és S. vm. ismertetője 1914-1934 20.o. A festményt 1925 nov. 3-án, a Magy. Tud. Akad. megalapításának 100. évfordulóján adták át. Sz. I. Reálisk. Értesítője 1925/26 134.o.

Krug Lajos (Perényi Kálmán festménye)

Krug Lajos: Tüzek a végeken

A főreáliskola fennállásának 75., államosításának 50. évfordulója egybeesett Széchenyi országgyűlési felajánlásának 100. évével. Ezekről az eseményekről az 1925/26-os tanév végi nagy ünnepségen emlékeztek meg. A díszvendégek között volt dr. Thurner Mihály és Edvi-Illés Aladár műegyetemi tanár, az iskola egykori diákja.⁴⁶ Ekkor avatták fel a kapu alatt az első világháborús hősi halottak emléktábláját. Az ünnepelést az Erzsébet-kertben megtartott bankett zárta délután.

Az 1920-as években folytatódott a nagy hagyományú Berzsenyi Dániel Önképzőkör munkája. Mindig kiváló diákok vezették, mint egykor Thurner Mihály későbbi várospolitikus, Pinezich István és az egyetemi tanárrá lett Mollay Károly.⁴⁷ Innen indult útjára sok későbbi festőművész, mint Perényi Kálmán, Szarka Árpád, Richly Emil, aki VII. osztályos korában országos rajzpályázatot nyert.⁴⁸

Az 1929/33. évi világgazdasági válság, amely mélyen megrázta hazánk életét, iskolánkban is éreztette hatását. A vidéki tanulók közül 18-an „részben kerékpáron, részben gyalog” jöttek naponta az iskolába.⁴⁹ A Magy. Kir. Vall. és Közokt. miniszter takarékosági okokból ösztönzéseket hajtott végre. Ennek következtében 1931-ben megszűnt a győri tankerületi főigazgatóság, s így iskolánk a Budapest-vidéki tankerület felügyelete alá került. Az erős centralizáció nem bizonyult hosszú életűnek, így 1935-től kezdődően Sopron, Vas, Zala vármegyék és Sopron törvényhatósági jogú város a szombathelyi tankerülethez nyert beosztást.⁵⁰ A

⁴⁶ Edvi - Illés Aladár (1858 Kapuvár - 1927 Bp.) A Budapesti Műegyetemen szerzett gépészmérnöki diplomát. Tanulmányait Münchenben és Aachenben fejezte be. Számos művet írt a különböző korok vasművességéről. Kutatta a magyar korona országainak gyáripárát, szerkesztője volt a Magyar Mérnök és Építész Egylet közlönyének.

⁴⁷ Turner 1897/98-ban, a következő évben Pinezich I. A S. Áll. Széchenyi I. Reálisk. értesítője 1925/26 74.o

⁴⁸ A S. Áll. Széchenyi Reálisk. értesítője 1929/30 11.o.

⁴⁹ A S. Áll. Széchenyi I. Reálisk. értesítője 1933/34 9.o.

⁵⁰ A Sz. I. Reálisk. 1931/32. és 1935/36. évi értesítője 5.o.

nehéz években elmaradtak az iskolai farsangi multságok. A tanulók létszáma nem csökkent, de a jelentkezők tanulmányi eredménye alacsonyabb volt a korábbinál, mert a gimnáziumok nyitottabbak voltak a továbbtanulás szempontjából. Ezért az iskolát az 1929/30-as tanévtől kezdődően reálgimnáziummá szervezték át, amelyből a műszaki és bölcsészettudományi karokra egyaránt lehetett menni. (Ez a forma nálunk 1941/42-ig állt fenn.) A személyi feltételek adottak voltak, mert iskolánkban a humán tárgyakat is kiváló személyiségek tanították. Közülük dr. Antal László, dr. Machovich Viktor és dr. Kunszeri Gyula alapítója volt a Soproni Értelmiségi Körnek, amely az 1930-as években tevékenykedett.⁵¹

Kunszeri az irodalmat gyakorlatilag is művelte. Soproni éveinek terméke a „Vegyétek és igyátok!” c. verskötet. Rendszeresen publikált az Élet, a Katolikus Szemle és a Jelenkor c. lapokban. 1934-ben Pestre került a Kölcsey Reálgimnáziumba. A Magyar Nemzet hasábjain jelentek meg publikációi, köztük több Hitler ellenes írás, amely miatt a német megszállás idején bujkálni kényszerült.

A rajztanítás is olyan, városszerte ismert alkotók kezében volt, mint Janesitz Henrik és Horváth József festőművész.⁵² Az utóbbi sugárzó szellemisége nagyon sok tanítványában hagyott nyomot.⁵³ Keze alól számos neves rajztanár került ki, mint Ákos Ernő, Reinecker János, Richly Emil, Roisz Vilmos és Szarka Árpád. Horváth Józsefet 1942-ben Munkácsy díjjal tüntették ki, és egykori tanítványai közül Kunt Ernő festő- és Szakál Ernő szobrászművész szintén e díj birtokosa lehetett.⁵⁴

A magyar irodalomtörténetben iskolánk két volt tanítványa szerepel. Pap Károly, akinek írói pályája szintén az 1930-as években teljesedett ki, és Weöres Sándor, aki mint igazi garabonciás diák betért hozzánk 1932-ben, hogy itt leérettségizzék.⁵⁵

Ez az évtized a magyar politikai életben a jobbratolódást jelentette. Az egymást követő kormányok a gazdasági válságból való kiutat a hitleri Németország mintájára, annak segítségével kívánták megvalósítani. Ezt tükrözte Gömbös Gyula Nemzeti Munkaterve. Ideológiájában a „fajvédő” jegyek keveredtek az „egységes magyar világnézet” hangoztatásával. Ez utóbbi érdekében kötelezővé tették az állami iskolákban is a tanítás előtti és utáni meghatározott szövegű imát, a végén a magyar Hiszekeggyel.⁵⁶ Az ily módon, fölülről megszabott egység valójában a diktátúra érdekeit szolgálta. Az 1938. november 2-án hozott bécsi döntés értelmében hazánk visszakapta a trianoni békében elszakított Felvidék, É-K Magyarország, egy sávját. Ennek következtében hazánk csatlakozott a revíziós igényeit kielégíteni látszó Antikomintern Paktum-hoz.

Az összefüggéseket eltakarták az emberek szubjektív érzései, a vereségből való feltámadás öröme. Iskolánkban is külön ünnepélyt tartottak a visszacsatolás megülésére. Ám mint egy árnyék

⁵¹ A szervező Gerezdes József gyógyszerész volt. A tagok közt találjuk Csatkai Endrét, Tatay Sándor és Molnár József író, Mende Gusztáv festőművészt, Kling Nándor főtisztviselőt.

Csatkai Endre: Értelmiségi fiatalok névtelen irodalmi köre. (S. Szemle, 1967)

⁵² Horváth József főigazgatói engedéllyel csak fél óraszámában tanított, hogy művészi munkájának is élhessen. Ezért tudott az iskola két rajztanárt foglalkoztatni. (Dér Zoltán naplója)

⁵³ Ahogy ezt Winkler Oszkár építész, egyetemi tanár, Perényi Kálmán és Szarka Árpád akvarelljei is bizonyítják.

⁵⁴ Szarka Árpád: Horváth József (1891-1961) A Soproni Széchenyi I. Gimn. és Postaforgalmi Szakközépiskola jubileumi évkönyve 1976 26.o

⁵⁵ Lichtmann Tamás: Pap Károly (Akadémiai Kiadó, Bp. 1979.) Családjának történetét, mivel az szülőfalumhoz kötődik, feldolgoztam Kultúrtörténeti böngésző a Rábaköz és Beled történetéhez c. munkámban (Sopron, Hillebrand Nyomda 2000) Bödőcs Pál: Weöres Sándor, a „diákköltő” Sz.I.Gimn. jubileumi évkönyve 1976

⁵⁶ 1936 / 1868/ I. számú rendelet. Az iskola 1935/36. évi értesítője a 26. o.-on közli az ima szövegét.

követte az ünnepet, a háború közelsége, amit jelzett, hogy elkezdődött a légtalmai ismeretek kötelező oktatása.⁵⁷

Ugyanebben az évben született egy hagyomány, a Selmezbányáról Sopronba menekült Bányászati és Erdészeti Főiskola hallgatóitól átvett ballagás. Ez az első évben még a május 9-i utolsó tanítási óra után volt. A VIII. évfolyamosok megkoszorúzták a kapu alatti első világháborús hősök emléktábláját, majd a tornateremben történt a búcsúzás, a búcsúztatás és az iskolázászló átadásának szertartása. (Visszapillantva a mából, átíelve a megtörténtekeket, van az első aktusnak egy szívet szorító mozzanata. Az emléktábla két mellékalakja ugyanis egy diák, és egy rohamsisakos katona domborműve volt.⁵⁸ Az összefüggések ismeretében másként cseng az innen elballagó vén diákok dalának refrénje: tovább, tovább...)

Nemcsak a világ kavarodott föl az említett években, de iskolánk épületében is sok minden átalakult. Az 1937. évi tetőbeszakadás, majd földemcsere és belső tatarozás következtében megszűnt a földszinti vegyvizsgáló állomás, helyén tornatermi öltözőt és mosdót alakítottak ki. Az első emeletre, a történelem–földrajz szertár helyére költözött a könyvtár, a II. emeleten pedig megszűnt a biológiai előadóterem.

Az 1941. év jelentős volt Sopron életében. A Volksbund meg akarta szerezni a szomszédos Kaszinó épületét saját céljaira, de a város szervezetei és polgársága társadalmi összefogással ezt megakadályozta. Ekkor került a Magyar Művelődés Háza felirat a főfalra. Ez az esztendő iskolánk történetében más irányú fordulatot hozott. Lauringer Ernőt dr. Gábor Géza váltotta fel az igazgatói poszton. Elődjétől eltérő vezetői magatartását tükrözi az általa kiadott első évkönyv is. Ebben három terjedelmes írása jelent meg: „Gróf Széchenyi István szelleme, A magyar március szelleme, és Prohászka Ottokár és a XIX. század szelleme” című. Ezt követte 1943-ban „A fajkérdés és a magyar faj”, majd 1944-ben Tacitus Germániájáról szóló latin nyelvű értekezés. A hazafias nevelés céljának „*a magyar faj európai rendeltetésének kidomborítását és a Kárpátok medencéjében való történelmi szerepének hangsúlyozását*” tartotta.⁵⁹ Az iskola élete megváltozott. Katonás rend uralkodott mindenütt. A szertárak anyagát az igazgató tételesen átnézte, a takarítók munkáját is ellenőrizte. A tanulóknak a szünetekben tanári felügyelet alatt kellett a folyosón körbe-körbe sétálniuk. A tanárokat kötelezték, hogy már jelzőcsengetéskor órára induljanak. A konferenciák időtartama hosszúra nyúlt, befejezésül az igazgató gyakran olvasta fel egy-egy tanulmányát.⁶⁰ Mindezek fényében talán jobban érthető, hogy a haladó írók balatonszárszói találkozóján, amelyen hazánk háború utáni sorsát vitatták meg, városunkból nem reál gimnáziumi tanár, hanem a népi írók lelkes híve, a földrajz-történelem-angol szakos Csaba József vett részt a Líceumból.

A II. világháború háború kezdetekor az Angliával való kapcsolatteremtésen munkálkodott – többek között – Andorka Rudolf, (1891–1961) hazánk madridi nagykövete, aki iskolánk egykori tanárának, Fleischhacker Fridolinnak a fia volt, de anyai nagyapja nevét vette fel.⁶¹

⁵⁷ A S. Áll. Széchenyi I. Reál gimn. évkönyve 1938/39 14. és 27. o.

⁵⁸ Baumann Béla szobrász, egykori reáltanodai diák munkája. A Soproni Magy. Kir. Áll. Széchenyi I. Reálisk. értesítője 1926/27 5. o.

⁵⁹ A S. Áll. Széchenyi I. Gimn. évkönyve 1943/44 24. o.

⁶⁰ Dér Zoltán, iskolánk volt tanára jegyezte fel naplójába. Ebben ír a testület és az igazgató viszonyának kiéleződéséről, amelyet egy tizenhét tanár által aláírt, a főhatósághoz küldött beadványban is megfogalmaztak.

⁶¹ A katonatiszti pályára lépőknek kötelező volt német csengésű nevüket megváltoztatni. Így történt ez iskolánk igazgatójának a fiával, ifj Lauringer Ernővel is, aki édesanyja, Czike Margit nevét vette fel. Ő 1945-ben elhagyta az országot, Chikágóba távozott. Fia, Czike Albert bányamérnök, az ő fia dr. Czike Albert ügyvéd és gyermekei szintén a Széchenyiben végezték középiskolai tanulmányaikat. A családtól került Lauringer Ernő portréja iskolánk tulajdonába. (dr. Czike Albert közlése.)

A tehetséges ifjú a Ludovika akadémián végzett 1914-ben. Végigharcolta az I. világháborút, majd 1919 tavaszán az északi hadjáratban Stromfeld Aurél vezérkarának tisztjeként küzdött. A következő két évtizedben diplomáciai és más fontos feladatokat látott el a katonai vezetés élvonalában. A második világháború kitörése után (1939-től 1941-ig) Madridban volt nagykövet Gr. Teleki Pál „nem hadviselő fél maradni” politikai elvét képviselte, és Angliával folytatott titkos diplomáciai tárgyalásokat. A miniszterelnök öngyilkossága után lemondott. Visszavonulása után az itthoni lapokban publikált németellenes írásai miatt 1944. márc. 22-én a Gestapo letartóztatta, és a mauthauseni táborba deportálta.⁶²

Hazánk részt vett a német csapatok oldalán Jugoszlávia megtámadásában, majd Kassa bombázása után 1941. június 26-án hadat üzent a Szovjetuniónak. Mint szövetséges, kiszolgált a Németország gazdasági igényeit, ezért az országban jelentős mértékben korlátozták az élelmiszerek, a benzin és más fontos cikkek forgalmazását. 1941 nyarán magyar csapatokat küldtek a Don melletti frontvonalra. A sereg nagy része elpusztult 1942/43 telén.⁶³

Iskolánk egykori tanítványai közül Balogh Gyula főhadnagy, Iby Pál tüzérőrmester és Zajtai Károly repülőfőhadnagy áldozta itt életét.⁶⁴ A második világháború szele más vonatkozásban is elérte gimnáziumunkat. 1943-tól, néhány földszinti terem kivéve, az épület hadikórház lett. Az I-IV. osztályos tanulókat az evangélikus líceum, az V-VIII. osztályosokat a Bencés Gimnázium fogadta be délutáni tanításra. A végzősök iskolától való elbúcsúzása ilyen körülmények között csak a kapualj szűk terére korlátozódott. A ballagók megkoszorúzták az első világháborús hősök emléktábláját, majd elénekelték a Szózatot. Ezután az alsóbb évfolyamosok sorfala között elhaladva a Himnusz hangjainak kíséretével távoztak. Mögöttük a hadikórházzá lett alma mater, előttük a frontszolgálat réme. *”Csendben becsukódott utánuk a kapu, és új életsorsok indultak el rendeltetésük (kiemelés B.L.) felé”* – írja az egykori évkönyv...⁶⁵

A „vonakodó csatlós” felügyelete végett a német csapatok 1944. március 19-én megszállták hazánkat, amely ezáltal az Antifasiszta Koalíció hadi célpontjává vált. A zsidó lakosoknak megkülönböztető sárga csillagot kellett viselnie, majd megkezdődtek a gettókba költöztetések és deportálások.

Először az Új utcai, majd a Pap réti és a mai egyetemi kollégium helyén álló épület fogadta be Sopron, Kapuvár, Csepreg, Csorna és Beled zsidóságát. A kikeresztelkedetteknek és a rendszer számára veszélyesnek nyilvánított személyeknek úgynevezett zsidó-keresztény gettót állítottak fel a Tanítóképző Intézetben és a Kuruc dombon.⁶⁶ A bombázások és légi csaták is elérték Sopront. A tanárok nem mehettek nyári szabadságra, mert az óvóhelyek ellenőrzését kellett elvégezniük.

1944. október 16-a, a nyilasok hatalomátvétele után a város összes iskoláját kisajátították hadi célokra, a tanítás megszűnt. A Nyugati Kapu zsúfolásig megtelt az orosz csapatok elől menekülő délvidéki, erdélyi, tiszántúli menekültekkel. Sűrűsödtek a légiriadók, megkezdődött városunk bombázása. November 4-én Ágfalvára, december 6-án már Sopronra hullott a harci

⁶² Andorka Rudolf: A madridi követségtől Mauthausenig Kossuth Kiadó, Bp. 1978.

⁶³ A második magyar hadsereg megsemmisülése a Donnán. Zrínyi Kiadó Bp. 1959. és Nemeskürty István Requiem egy hadseregért, Magvető kiadó, Bp. 1972 263.o.

⁶⁴ A Soproni M. Kir. Áll. Széchenyi I. Gimnázium évkönyvei 1942/43 4. o. és 1943/44 14. o.

⁶⁵ A S. Széchenyi Gimn. évkönyve 1943/44 26.o

⁶⁶ Dr. Németh Alajos Sopron könnyes-véres dátumai Sopron, Hillebrand Nyomda 1993. 63. o

gépek szörnyű terhe. Ez a támadás a Szent György utcát és a Várkerületet érintette. December 18-án a Lőverek következtek, majd 1945. március 4-én és 28-án újabb nagy erejű légitámadás történt.⁶⁷ Az utóbbi jelentős kárt okozott iskolánk épületében. A Templom utcai részen tönkrement a könyvtár jelentős része. A 15 873 könyvnek csak a fele maradt meg, és a bútortárolat 80 %-a használhatatlanná vált. Elpusztultak a zenészertár drága hangszerei, a cserkészcsapat felszerelése, és megsemmisült a padláson összezsúfolt szertári anyag 90 %-a.⁶⁸

A nagyszombat dermesztő csendben köszöntött a pincék mélyén gubbasztó gondterhelt emberekre. A német csapatok és a nyilasok kivonulása után azonban megélénkültek az utcák. A nélkülözéstől szenvedő emberek sietve megkezdtek a boltok kiürítését. Elsősorban élelmiszert cipeltek háton, kezitáskákban, kiskocsikon, de vittek más árukat is, mert az emberi mohóság még e vészterhes napokban is működött. Temetetlen holtak és lótetemek között bukdácsoltak a bizonytalan jövőre készülők. Délutánra ismét elnéptelenedett a város. Az emberek visszahúzódtak a pincék mélyére, és félelemmel telten várták az orosz csapatok megérkezését. A rommá lőtt házakon fehér kendőket lobogtatott a tavaszi szél.⁶⁹ Hat óra után harci gépek, majd szovjet katonák özönlöttek el a várost, amely az éjszaka folyamán a III. ukrán front egységeinek a kezébe került

*Az Orsolya tér az 1944. december 6-i bombatámadás után
(fotó Lóbenwein Tamás)*

⁶⁷ ugyanott 25- 70. o.

⁶⁸ Tantestületi jegyzőkönyv 1948. március 31.

⁶⁹ Dr. Németh Alajos id. műve 127, 128.o.

A II. világháború befejezésétől napjainkig tartó időszak

1945. április 1-én azonban még nem hallgattak el végleg a gyűlölt fegyverek. Bizonytalan lövöldözések, tüzesetek voltak városszerte. Megkezdődött a holtak eltemetése és a romok eltakarítása.

Az iskola vezetése a munka megkezdésére az Új Sopron c. lapban megjelent felhívásban kérte fel a tanári kart és a diákságot. Május 3-án a Juliáneum épületében kb. 120 tanuló számára megkezdődött délutánonként a tanítás. Dél előtt ugyanis mindenki a Templom utcai épület rendbehozatalán fáradozott. Az alma mater siralmas állapotban volt, a leromlott egészségű és öltözetű hallgatók nemkülönben. A *fel munkára, hazánk talpra állítására!* c. leirat is az újjáépítésre szólított fel. A lakosság, köztük a tanárok, végigdolgozták a nyarat. Elutazni csak engedéllyel lehetett.⁷⁰

Az új iskolaév 1945. szeptember 17-én kezdődött. Hamarosan újabb nehézségek támadtak. Beköszöntött az őszi hideg, és hiányzott a tüzelő. Szükség volt a szülők segítségére. A fa beszerzése, behordása, felaprítása a tanulók feladatai közé tartozott. A közellátás katasztrofális volt. Az emberek értékes tárgyaikért cserébe jutottak némi élelmiszerhez, vagy elhagyott házak pincéiben, a külváros kertjeiben kerestek némi ehető dolgot.⁷¹ Gyötörte őket még a kemény tél is. Egy februári reggelen a kollégisták nem értek be az iskolába, mert a város aznap elrendelte az 1921 és 1929 között születettek általános hóeltakarítási kötelezettségét.⁷² Megkezdődtek az úgynevezett igazolási eljárások a tanárok háború előtti és alatti magatartására vonatkozóan. Gábor Gézárt népbíróság elé állították. A Városháza dísztermében volt a tárgyalás, ahol antidemokratikus magatartás miatt 2 évre ítélték. A Győri Feljebbviteli Bíróság azonban felmentette, de a tanári pálya folytatásától eltiltotta.⁷³ A megbízott igazgató átmeneti időre Schügerl Miklós matematika-fizika szakos tanár lett. Az 1945/46-os tanévtől kezdődően dr. Martonos Lajost nevezték ki e posztra. A tanítás a tárgyi feltételek hiánya miatt nehézségekbe ütközött. Mivel a kémia és fizikaszertárak elpusztultak, jó ideig nem lehetett kísérletezni.⁷⁴ Iskolai évkönyv is csak a könyvtár számára készült, géppel írták. Ebben rögzítették, hogy „fontos a tanulók demokratikus szellemben való nevelése, a vallásos, hazafias és szociális érzés ébrentartása.” Nyugatról hazatért négy tanár.⁷⁵ Igazolójelölés lefolytatása után mindnyájan folytathatták a tanítást. Az év jelentős eseménye volt dr. Keresztury Dezső vallás és közoktatásügyi miniszter látogatása. Ebben a tanévben érintette először a ballagás az összes tantermet, majd a tornateremben megtartott ünnepéllyel ért véget.⁷⁶

Sopronban az 1946/47-es tanévben kezdte meg működését a Rákóczi utca egyik, a mai ruhagyárral szemben levő épületében a tehetséges vidéki fiúk tanulását segítő Berzsényi Dániel

⁷⁰ Az utazásnak más akadályai is voltak. A győri vasúti hidat a németek felrobbantották. A soproni utasokat addig vitte el a vonat. Ott kiszálltak, végiggyalogoltak a Rába partján az épen maradt hídig, majd a túloldalon visszamentek az állomásig. Onnan indult egy másik vonat Budapestre.

⁷¹ Dér Zoltán naplója (másolatban a szerzőnél)

⁷² A Berzsényi Dániel Népi Kollégium naposkönyve 1946–48 17.o. (másolatban Varga Zoltánnénál Cseresznye sor 25.)

⁷³ Családjával együtt nehéz helyzetbe került ezután. Dzsingisz nevű fiát nem vették fel középiskolába. Vasesztergályosként dolgozott, majd később Hollandiába távozott. Ottani tanulmányai során folytatta édesapja kutató szellemiségét. Ma az Európai Unió mezőgazdasági attaséja.

⁷⁴ Dér tanár úr megkísérelte a lehetetlent a hadikórházból maradt fertőtlenítőszer felhasználásával. Pl. hiperol tabletta oldatába kálium hipermanganátot kevert, s az így fejlődő oxigén lángra lobbantotta a parázsló pálcikát. Klórgázt pedig úgy fejlesztett, hogy sósavba káliumhipermanganátot tett, s a keletkező gáz kifakította az árvácska kék szirmát.

⁷⁵ Mantuáno József (1945 okt.) Panyiczky Gyula ('46 márc.) Patonay Sándor ('46 ápr.) és Szabó Béla ('46 május)

⁷⁶ A S. Áll. Széchenyi I. Gimn. évkönyve 1945/46

Népi Kollégium, folytatva a háború előtti Győrffy István Kollégium hagyományát. Célja *a régi társadalmi rendszer felszámolása, új értelmiség nevelése* volt.⁷⁷ Ezt fejezte ki indulójuk is.⁷⁸

A Széchenyi Reálgimnáziumból 4 fiú lakott itt, és későbbi igazgatónk, Tóth Ferenc nevelőtanárként dolgozott közöttük.⁷⁹ A március 15-i ünnepség egyik népi kollégista szónoka így szólított fel minden fiataalt: *Légy méltó '48 ifjúságához, mert rád tekint az eddig elhanyagolt, elnyomott, de már öntudatra ébredt és emberibb életet követelő nép!* Este a hallgatók a Bánk bánt tekintették meg a színházban.⁸⁰ A kollégisták szerény körülmények között éltek. A Petőfi téri „elhagyott javak házából” szereztek be edényeket, maguk fűtöttek, gyéren világított termekben tanultak, sovány kosztot éltek. A magukat a jövő elhivatott építőinek tartó fiúk este népdalokat énekeltek, lelkigyakorlatra és templomba jártak, előadásokat hallgattak, tárlatokat tekintettek meg, hangversenyek hallgatói voltak, és szociológiai felméréseket készítettek.⁸¹ Időnként „népbírásgot” tartottak a feladatát hanyagul végző napos, vagy más társuk fölött, vitatkoztak a középosztály múlt és jelenbeli szerepéről, a Németh László-i „harmadik út” problémájáról, és lelkesen készültek a *népi demokratikus forradalom megvívására*.⁸² Egyetemisták is voltak köztük, ők azonban decemberben különváltak.⁸³ 1947-ben alakult 20 fő számára a Bolyai Jánosról elnevezett fiú- és a lányoknak a Görög Ilona Népi Kollégium, amely a Várkerületen működött, majd tanulói puccsszerűen beköltöztek az Isteni Megváltó Leányai zárdaépületébe. Tevékenységük már az *élesedő osztályharc* jegyében zajlott.⁸⁴

Iskolánk tanárai (dr. Martonos Lajos, Kárpáti Károly, Lapos Árpád, és Vas Jenő) délutánonként Barbacsra jártak, ahol a Paraszt Dolgozók Gimnáziumi tanfolyamát vezették. Dér Zoltán pedig tanároknak tartott előadásokat Eszterházában. A hegyközi állomásról meghívói kocsiján zötykölődött naponta a tudós tanár, karkosarában szállítva a szemléltető eszközöket.

A gimnáziumban a tantárgyak rendje még a háború előtti volt: hittan, magyar nyelv, történelem, gazdasági és társadalmi ismeretek, latin, görög, olasz nyelv, bölcsészet, fizika, mennyiségtan, rajz, testnevelés, egészségtan és ének. Osztályozták még a tanulók magatartását és rendszeretét.

Az év ünnepéyeinek tarka képe azonban már előre vetíti a változásokat. A nemzeti és hagyományos iskolai ünnepek mellett elrendelik az orosz forradalom évfordulójának (nov.7.),

⁷⁷ A Soproni Berzsényi Dániel Népi Koll. naposkönyve (Másolatban Varga Zoltánné Cseresznyesor 25.) 1946. XII. 9-i bejegyzés A kollégium nevelői a parasztságban rejlő kulturális értékek megmentését hirdető népi írók hívei közé tartoztak. Dr. Pálfi Miklós és Tóth Ferenc a Nemzeti Parasztpárt tagja volt.

⁷⁸ *Sej, a mi lobogónkat fényes szelek fújják, sej, az van arra írva, éljen a szabadság! Sej, szellők, fényes szellők, fújjátok fújjátok, holnapra megforgatjuk az egész világot!*

⁷⁹ A S. Áll. Széchenyi I. Gimn. évkönyve 26. o. említi a számot, a Berzsényi D. Népi Koll. naposkönyvének bejegyzéseit összevetve az osztályok névsorával a 4 fő: Bella Jenő, Hadarics Ferenc, Társ István és Sziklavári Károly Tóth Ferenc nevelőtanárról előadásáról bejegyzés a 102. o-on

⁸⁰ A Berzsényi Dániel Népi Koll. naposkönyve 24. o. 27. o

⁸¹ A kollégium igazgatója dr. Pálfi Miklós beledi születésű liceumi tanár volt, aki szülőfalujába, és a szomszédos Miklós majorba vitte tanítványait az ottani társadalmi viszonyok tanulmányozására. A fenti forrás 93. o 1947 november. 15-i bejegyzés.

⁸² A S. Berzsényi D. Népi Koll. naposkönyve 1947 jún 2-i bejegyzés 54. o.

⁸³ Nevük Mikoviny Sámuel Technikus Koll. lett. A 47. sz. alatti forrás 1946. dec. 20-i bejegyzése (Ott helytelenül a M. Sándor név szerepel.)

⁸⁴ Dr. Riedl Béla (Vas Gereben u. 57.) közlése. Ő volt a Bolyai Koll. igazgatója, első felesége, Pete Anna pedig a Görög Ilona Koll. lakója volt.

márc. 8-án a magyar köztársaság elnöke (Tildy Zoltán) névnapjának és a felszabadulásnak a megünneplését.⁸⁵

Az ifjúsági szervezetek sokszínűek voltak. Minden pártnak volt saját ifjúsági csoportja.⁸⁶ Működtek rétegszervezetek, mint a cserkész-mozgalom, és az egyetemisták és főiskolai hallgatók szervezete a MEFESZ, a harmadik csoportot pedig a vallási ifjúsági szervezetek, mint a KALOT és a KALÁSZ alkották. Iskolánkban Vas Jenő tanár úr vezetésével újra szerveződött a 364-es Scarbantia cserkészcsapat. A háború előtti felszerelésük: egy tábor ellátására szolgáló sátrak és más dolgok a harcok során elvesztek. Lelkesedésük azonban töretlen volt. Rendrebe tették, kimeszeltek egy termet, és gondosan őrzött zászlójukat kiterítve a falra erősítették.⁸⁷ Folytatódtak hagyományos nyári táborozásaik is. 1946-ban Nicken, 1947-ben Bükön, 1948-ban Kisbodakon vertek tanyát.⁸⁸

Az 1947. évi választások után még mindig jelentős erőt képviselt a polgári ellenzék, amely azonban az ellene indított sorozatos támadások következtében felbomlott. A hatalom egyre centralizálódott. 1948 nyarán egyesült a két munkáspárt (MKP, SZDP), és az irányítás kizárólag a magyar Dolgozók Pártja kezében összpontosult. Az ifjúsági szervezeteket a Magyar Ifjúsági Népi Szövetség (MINSZ) olvasztotta magába, a cserkészlet helyét elfoglalta az úttörőmozgalom.

A gazdasági életben is fokozódott az állam súlya. 1948 márciusában a húsvét előtti napon ki-mondták a 100-nál több embert foglalkoztató gyárak államosítását. A Budapestre felrendelt munkások ott tudták meg, hogy őket nevezik ki igazgatónak. A meghívó első része még a polgári demokratikus időszak nyelvi lenyomata, XY úrnak szólt, de a szöveg már a diktatúra rendeletileg felülről irányított működési mechanizmusára utal: kirendel a vállalat élére, felszólít, utasít.⁸⁹

Ugyanez év tavaszán napirendre került az iskolák államosításának ügye, amely éles ellenállást váltott ki. Kunszeri Gyula, iskolánk egykori tanára, a Magyar Nemzet munkatársa, majd 1947-től a Katolikus Nemzeti Néppárt országgyűlési képviselője ellenezte a hitoktatás fakultatívvá tételét, majd az iskolák államosítását.⁹⁰ Dr. Legény János a soproni tiltakozók közé állt Szót emelt Mindszenty József koholt vádak alapján való letartóztatása ellen is. Börtönbüntetést róttak ki rá. Ennek letöltése után nem folytathatta a tanári pályát, és egy TÜZÉP-telepen volt kénytelen kenyerét megkeresni.⁹¹

A politikai fordulat évének iskolai ünnepei sorában a tradíciókat már Laokon kígyójaként fonják körül az idegen, új kötelezőségek:

okt. 6:	Az aradi vértanúk napja
okt. 25:	Megemlékezés a hulladékpapír gyűjtésről
okt. 28:	Komszomol ünnep

⁸⁵ Tildy Zoltán az F.K.G.P. politikusa, a tiszta demokrácia híve nagy népszerűségnek örvendett. Mégis figyelemre méltó, hogy nem a köztársaság kikiáltásának, hanem első elnöke névnapjának a megünneplését rendelték el. Beszédes az adat, hiszen 1948 nyarán Tildyt a veje elleni koholt vádak alapján lemondatták és 1956-ig házi őrizetben tartották.

⁸⁶ Az MKP-nak a MADISZ, az SZDP-nek, a SZIM, a NPP-nek a NISZ, a FKGP-nek a FISZ

⁸⁷ Simon Zsuzsanna: Az ifjúsági mozgalom kibontakozása Sopronban 1945-től 1949-ig. kézirat a SZIG-ban 32.o.

⁸⁸ Adatközlő: néhai Vas Jenő tanár úr és Lovas Gyula (egykori cserkész) Patak u. 14.

⁸⁹ Simon Zs. id. művének melléklete: Thurzay Jánosné kinevezése a Soproni Trebits Selyemszövőgyár élére.

⁹⁰ Balogh Sándor-Izsák Lajos: Földet, köztársaságot, állami iskolát (Viták a magyar parlamentben 1944–1948) Gondolat Kiadó Bp. 1980. 345. o. 348. o. 466. o.

⁹¹ A róla festett portrénak Horváth József ironikusan azt a címet adta: A tőzegkereskedő.

nov. 3:	Megemlékezés az orosz forradalomról
nov. 7:	Részvétel az orosz forr. városi ünnepélyén
nov. 14:	Részvétel a Bajcsy – Zsilinszky emlékünnepélyen
dec. 16:	Részvétel a Mindszenty-reakció ellen alakult (sic!) felvonuláson
dec. 19:	Részvétel a honvéd napi városi ünnepélyen
dec. 22:	Karácsonyi ünnepély
jan. 21:	Lenin ünnepély
febr. 1:	Köztársasági ünnepély
febr. 5:	Műsoros farsangi előadás
febr. 21:	A gyarmati ifjúság szolidariási ünnepe
febr. 23:	A Vörös hadsereg fennállásának ünnepe
márc. 15:	Nemzeti ünnepély
márc. 21:	A magyar Tanácsközt kikiáltásának 30. évfordulója
ápr. 2:	A felszabadulás 4. évfordulója
ápr. 4:	Részvétel a városi ünnepségen
ápr. 11:	Részvétel a békegyűlésen
ápr. 25:	Részvétel a Népfront választási nagygyűlésén
ápr. 25:	A tanulmányi ösztöndíjak városi átadása
máj. 1:	Részvétel a városi felvonuláson
máj. 7:	Rákosi Mátyás ünnepély
máj. 8:	Anyák napi ünnepély máj. 11: A VIII-osok búcsúzása
máj. 15:	Részvétel a választásokon
máj. 28:	Színielőadás
jún. 4:	Ünnepi megemlékezés Puskinról
jún. 18:	Évzáró. Este juniális

Ezután elhallgatott egy beszédes iskolai forrás, megszűntek az évkönyvek.

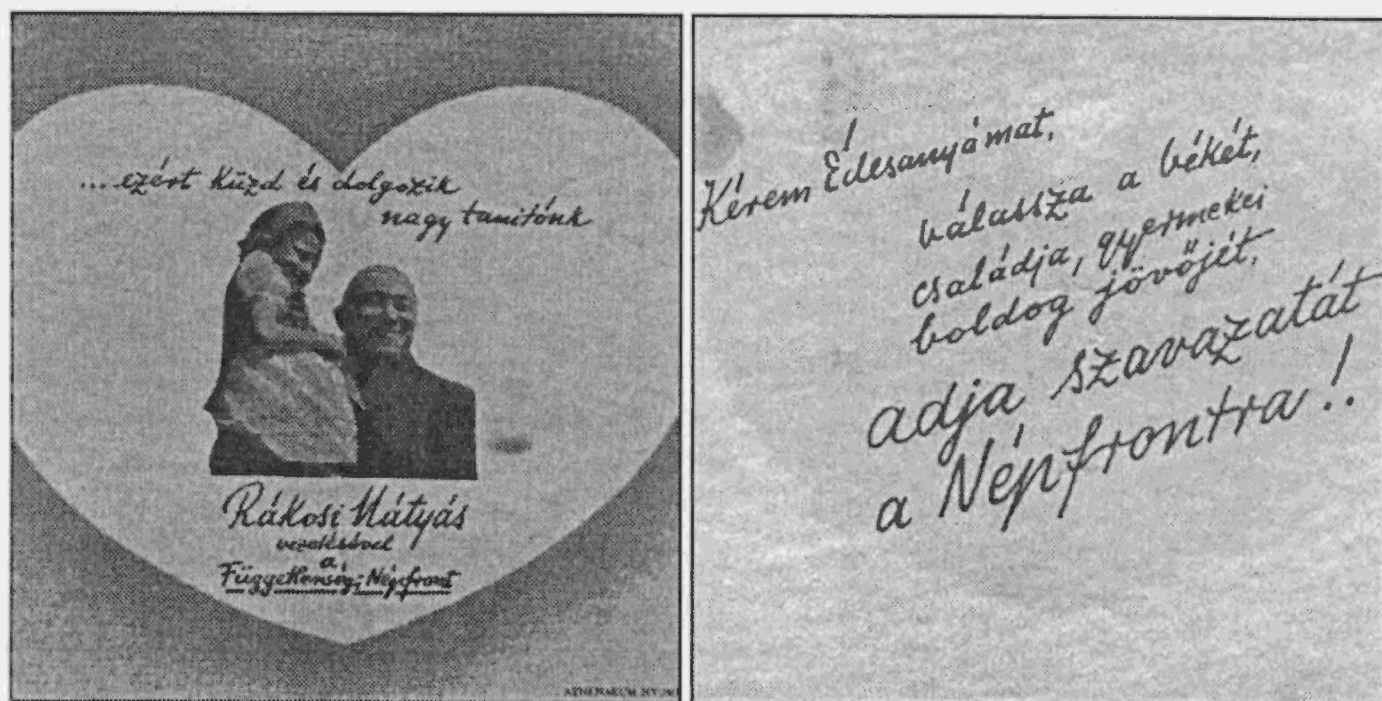
1949 után az iskolarendszer is gyökeresen megváltozott. Eltűntek a nagy múltú egyházi iskolák és a nyolc évfolyamú gimnáziumok. A kötelező népiskola nyolc éves lett, erre épültek a négy éves középiskolák. Megfordult az osztályzatok rendje, a tanárok megszólítása bácsi, néni vagy elvtárs lett.⁹² Jelentősen változott a tanulók összetétele. Az „F”-es (a szülő fizikai dolgozó) gyerekek előnyt élveztek, az „E” kategóriás (értelmiségi és a korábbi kispolgári réteghez tartozó) tanulók hátránnyal indultak a felvétel során. Az osztályidegennek bélyegzett úri gyermekekre a kiírekesztés keresztjét rakták az „X” jellel.

Megszűntek a sokszínű ifjúsági szervezetek a demokratikus népi kollégiumokkal együtt. 1950-ben megalakult az MDP irányítása alatt álló Dolgozó Ifjúság Szövetsége (DISZ). Rendeletileg eltöröltek minden egyesületet. Áldozatul estek Sopron nagy múltú közösségei, beleértve a munkásság sport-, turista- és kulturális szervezeteit is.⁹³ Az egyetlen párt uralma átfogta a gazdasági és politikai életet. Kialakult a pártállam. A hatalom végletes koncentrációja sztálini típusú totális rendszert valósított meg, amely még az egyén magánéletébe is beleszólt. A közalkalmazottak nem gyakorolhatták vallásukat, az úttörő őrök közösen köszöntötték az édesanyákat az iskolában kiosztott propagandaszívekkel, amelynek felirata: Édesanyámnak egy szabad ország

⁹² Először a hetes, majd az ötös lett a legjobb jegy. Akár a társadalom felső rétegét, az eddig legjobb egyest is a legrosszabbnak tették. (Dér Zoltán naplója)

⁹³ S. Lt. Egyletek X. 216-275

boldog úttörőjétől 1949⁹⁴ A normarendszerrel gúzsbakötött munkások Szabadság! szóval köszöntek, az üdülők beutaltjai a Szabad Nép közös olvasásával kezdték kultúrfelelősi irányítással a napot. Falun a beszolgáltatási rendszer és a kulákoknak minősített középparasztok elleni hajszája tette elviselhetetlenné a helyzetet, és ezt a hangulatot iskolánk bejáró hallgatói magukkal hozták. A politika a veszélyeztetettség érzését keltette, s ezt éberséggel, békeharc-cal fedték el. A diktatúra az ellentmondókat ellenségnek kiáltotta ki, és nemcsak kerestek, hanem gyártottak is ilyeneket. Koncepciós perek-ben ítélték el a katolikus egyház vezetőit, majd a kommunista Rajk Lászlót és társait, a Néphadsereget megszervező Pálffy Györgyöt és társait, majd a szociáldemokrata párt vezetőit. A rossz gazdasági helyzetről a munkaverseny lázával terelték el a figyelmet. Dicsőségtáblákon emeltek ki, szegységtáblákon aláztak meg sok falusi és városi embert. A népdalok a szovjet mintájú csasztuskák aláfestőivé fokozódtak le. Mindezeket átívelte a nagy tanítónak kinevezett Rákosi Mátyás személyi kultusza. A nemzeti és közösségi hagyományokhoz nem kötődő ál-kultúra azonban idegen maradt az emberektől.

Egy hamis kor hamis dokumentuma (fotomontázs Rákosiról)

1952-ben, Rákosi Mátyás 60. születésnapjára országszerte hatalmas ünneppsorozatot szerveztek. Mivel 1902-től 1905-ig iskolánkba járt a párt vezére, tárlót rendeztek be egyik földszinti teremben tiszteletére. Az iskola falán emléktábla, egy padon réztábla utalt egykori jelenlétére. Egy könyvritkaság (mindössze öt példányt nyomtak belőle) is napvilágot látott „Rákosi Mátyás Sopronban” címmel. A szerzők nem adták nevüket a műhöz. Rákosi családja csak rövid ideig tartózkodott városunkban. Kereskedő édesapja, Rosenfeld József itt magyarosította nevüket Rákosira.⁹⁵ Szegeden, ahol a párt főtitkára érettségizett, nagyobb kultusza

⁹⁴ A szerző gyűjtése

⁹⁵ S. Lt. A Főreáliskola anyakönyvei 1902- 3. év adatai. Később még Rákosi közvetlen környezete sem ismerte eredeti nevét, amelyről a köztudatban a Roth terjedt el. Így említi Hegedűs András is Élet egy eszme árnyékában (Bp. 1989. 198. o) c. könyvében.

volt iskolás éveinek.

Az 1950-es éveknek egy új oktatási típusa alakult ki, a *szakérettségi*. Iskolánkban is működött 1952-től 1954-ig több ilyen: *erdészeti és állattenyésztési, humán, erdőmérnöki és állatorvosi* szakirányultság osztály.⁹⁶ Látszólag azoknak a felnőtteknek szerveződtek ezek, akiknek az életéből a háború, vagy az anyagi helyzetük miatt kimaradt a továbbtanulás. A gimnáziumi tananyagot két év alatt végezték el, ezután érettségi vizsgát tehettek. Voltaképpen azonban a politikai rendszer új értelmiségi réteget akart így az egyetemeken kialakítani. A *szakis* (szakérettségis) névnek nem volt jó csengése. A képzés hiányossága (kevés helyesírási gyakorlat, idegen nyelv hiánya stb.) sok sebet okozott később az így kiemelt érzékenyebb embereknek.

1953-ban Sztálin halála után a felhalmozódott feszültség megmozdulásokat váltott ki a szocialista országokban. Ekkor került hazánkban Nagy Imre a kormány élére. A politikai és gazdasági hibák kijavítását, a törvényesség helyreállítását tűzte ki céljául, fellépése reményt keltett az emberekben. Rákosi és csoportja azonban hamarosan félre állította.

Így érkezett el az ország az 1956-os forradalomhoz. Iskolánk a tanévet centenáriumi tervekkel kezdte. Száz éve tették le a neogót épület zárókövét, azóta működött a reáliskola a mai helyén. Az ünnepséget azonban háttérbe szorították az országos történések. Október 23-án a pesti egyetemek hallgatói és a lakosság békés tüntetésen követelte a rendszer megváltoztatását. Hamarosan a soproni egyetemisták is csatlakoztak. Városszerte terjesztették 16 pontos követeléseiket.

Iskolánk vezetői szünetet rendeltek el, így okt. 23-ától nov. 7-éig nem volt tanítás. A diákok egyénileg vettek részt a történésekben. Két látható változás történt. A régi hatalmi jelképekkel együtt szorgos kezek eltávolították épületünk külső faláról Rákosi emléktábláját, és a nemzeti zászlóból a régi címet.

November 4-én Szolnokon ellenkormány alakult és a szovjet csapatok megkezdték a Budapestre való bevonulást. Ugyanekkor Sopron felé is orosz tankok tartottak Nagycenk irányából. Az egyetemisták, akik fő irányítói voltak az eseményeknek, Kópházáig eljűk mentek, tüzelőállást vettek fel, azonban összetűzés „lekonzervált” fegyvereik miatt nem történhetett. Az országban egy hétig még folytak harcok, de a hatalmas túlerő kétségtelenné tette a végeredményt. Ekkor sokan elhagyták az országot. Nyugatra távozott a Soproni Egyetem számos hallgatója és tanára. Iskolánkból is ezt az utat választotta 3 tanár és 41 tanuló. Közülük később 15-en visszatértek. Az 1944-től 1956-ig tartó időszakban Sopron történelmében példátlan népmozgás zajlott. 1944-ben a lakosság száma a menekültekkel 40 000-ről 100 000-re nőtt.⁹⁷ Aztán július 5-én Auschwitzba deportáltak háromezer zsidó lakost. (Iskolánk tanulói és tanárai közül ez 17 fiút és családját és egy tanárt érintett.) 1945-ben számosan nyugatra távoztak. 1946. április 20-án a potsdami határozat alapján megkezdődött a német lakosság kitelepítése. Nemcsak a hitleri eszméket szolgáló Volksbund tagjai, az SS és Vermacht soraiban harcolók kerültek a listákra, hanem mindazok áldozatul estek, akik az 1941-es összeíráskor német anyanyelvűnek és német nemzetiséginek vallották magukat. Összeszorult szívvel olvasták az utcai falragaszokon szereplő neveket a legújabb kor „proscribáltjai”. Felmentési kérelmet be lehetett nyújtani azoknak, akik üldöztetést szenvedtek, vagy tévesen kerültek a listára (pl. akik német anyanyelvűnek, de magyar nemzetiségűnek vallották magukat). A hivatalok kanyargós út-

⁹⁶ Négy tablóképük a 19-es és 32-es tanteremben látható. Tanáraik közül dr. Riedl Béla közölt adatokat működésükről.

⁹⁷ Dr. Horváth Zoltán: Sopron és a megye múltja... c. dok. gyűjtemény Sopron, 1964. 196. o.

1. Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról a békeszerződés határozatai alapján.
2. A MDP-ben alulról felfelé titkos alapon új alap, közép- és központi vezetők választását követeljük, ezek a legrövidebb időn belül hívják össze a Pártkongresszust, válasszanak új Központi Vezetőséget.
3. A Kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével, a sztálinista-rákosi-korszak minden bűnös vezetőjét azonnal váltsák le.
4. Nyilvános tárgyalást követelünk Farkas Mihály és társai bűntudatában. Rákosi Mátyást, aki első fokon felelős a közelmúlt minden bűnéért és az ország tönkretételéért, hozzák haza és állítsák a nép ítélőszéke elé.
5. Általános egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új Nemzetgyűlés megválasztása céljából. Követeljük a munkásság sztrájkjogának biztosítását.
6. Követeljük a magyar, szovjet és jugoszláv politikai, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését, a politikai és gazdasági teljes egyenrangúság és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.
7. Követeljük az egész magyar gazdasági élet átszervezését szakemberek bevonásával. Vizsgálják felül a tervgazdaságon alapuló egész Népgazdasági rendszerünket, a hazai adottságoknak és magyar népünk léteérdekeinek szem előtt tartásával.
8. Hozzák nyilvánosságra külkereskedelmi szerződéseinket, a soha ki nem fizethető jóvátételek tényleges adatait. Nyílt és őszinte tájékoztatást követelünk, az ország uránérc-készleteiről, kiaknázásáról, az orosz koncesszióról. Követeljük, hogy az uránércet világpiaci áron, nemes valutáért. Magyarország szabadon értékesíthesse.
9. Követeljük az iparban alkalmazott normák teljes revízióját, munkások és értelmiség bérköveteléseinek sürgős és alapvető rendezését. Követeljük a munkások létminimumának megállapítását.
10. Követeljük a beszolgáltatási rendszer új alapokra fektetését és a termények okszerű felhasználását. Követeljük az egyénileg gazdálkodó parasztok egyenrangú támogatását.
11. Követeljük az összes politikai és gazdasági pereknek független bíróságon való felülvizsgálatát, az ártatlanul elítéltek szabadonbocsátását, rehabilitálását. Követeljük a Szovjetunióba kihurcolt hadifoglyok és polgári személyek azonnali hazaszállítását, beleértve a határon kívül elítelt foglyokat is.
12. Teljes véleményi-, szólás- és sajtószabadságot, szabad rádiót követelünk és a MEFESZ szervezet számára nagy példányszámú új napilapot. Követeljük a meglévő káderanyag nyilvánosságra hozatalát és megsemmisítését.
13. Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai nyomás jelképe, a már eltávolított Sztálin szobor helyébe az 1848–49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek.
14. A meglévő, magyar népnek idegen címer helyett kívánjuk a régi magyar Kossuth-címer visszaállítását. A magyar honvédségnek a nemzeti hagyományokhoz méltó új egyenruhát követelünk. Követeljük, hogy március 15. és október 6. nemzeti ünnep és munkaszüneti nap legyen.
15. Az egyetemi ifjúság a munkássággal és parasztsággal karöltve, egyhangú lelkesedéssel nyilvánította ki teljes szolidaritását a lengyel és varsói munkássággal és fiatalsággal, lengyel nemzeti függetlenségi mozgalommal kapcsolatban.
16. Tiltakozunk az államvédelmi hatóság fegyveres beavatkozása ellen.

A Magyar Ifjúság

Fk.: Soproni Egyetemi MEFESZ Bizottság

Gy.-Sz. mezei Nyomda, Sopron F. v.: Krájer Márton

jait azonban nem mindenki tudta végigjárni, így a végrehajtás során sok igazságtalanság történt.⁹⁸ Házát, földjét, ősei sírját, hazáját hagyta itt Sopron 6 612 lakosa (a környező falvak németjeivel együtt 14 884 ember)⁹⁹ A poncichter-negyed szinte elnéptelenedett. A kitelepü-

⁹⁸ Dr. Németh Alajos: Sopron könnyes-véres dátumai Hillebrand Nyomda 1993. 233. o.

⁹⁹ Zielbauer György: Adatok és tények a magyarországi németiség történetéből. Akadémiai Kiadó Bp. 1989 82. o.

lők egyik vagonján beszédes felirat hirdette: *Aus Vaterland nach Mutterland*¹⁰⁰ Végül 1956 leverte szabadságharca után önként vagy a megtorlástól félve ismét nyugatra távozott számos soproni. A külföldre lett hazából, Selmezbányáról Magyarországra költöző egyetemet megint utolérte a történelem vihára, amely most az idegen hatalom uralta hazából sodorta a világba hallgatók és tanárok sokaságát. Iskolánkban is ezt az utat választotta 3 tanár és 41 tanuló. Közülük később 15-en visszatértek.

1957-ben egy rendkívül hosszú, december 3-ától január 20-áig tartó szünet után az iskolai élet visszaállt a régi kerékvágásba. A Rákosi emlékszoba megszűnt, tárgyai később, mint egy letűnt kor emlékei, az iskolamúzeumba kerültek.

A Kádári „kemény diktatúra” idején új ifjúsági szervezet alakult, a KISZ (Kommunista Ifjúsági Szövetség). A tanári kar ügyelt arra, hogy élére mindig példás, tisztességes tanuló kerüljön, így a megszabott keretek között is értékeket teremtő ifjúsági élet bontakozhatott ki. A ‘60-as évek „puha diktatúrája” sajátos kettősséget teremtett. A tankönyvek az 1956. dec. 9-i párthatározat szellemében ellenforradalomként említették az 1956-os eseményeket, a magánszférában az emberek többsége forradalomnak nevezte. Március 15-ét csak „a három tavasz”-ba (márc. 15., 21., ápr. 4.) ágyazottan lehetett megünnepelni.¹⁰¹ A közalkalmazottak széles köre csak titokban gyakorolhatta vallását. A felnőttek és az ifjúság legtöbbje alkalmazkodott az elvártakhoz, a magánszférában azonban másként érzett, vélekedett és cselekedett.¹⁰² Az 1960-as években korrekciós kísérletek történtek a gazdasági és politikai élet javítására, a rendszer azonban nem volt megmenthető.

1959-től az iskolai élet új színfolttal bővült, a politechnikai oktatással. Ötnapi tanítás után egy nap műhelymunkán vettek részt a tanulók: kertészeti, asztalos, esztergályos és rádióműszerész képzést kaptak. Ez nem sokat jelentett a továbbtanulni akaróknak. Később közelített a tantárgy a mindennapok szükségleteihez, a fémmegmunkálás és villanyszerelés alapjait sajátíthatták el a tanműhelyben a fiúk. A villanyszerelést a háztartásban hasznosíthatták, a fémmegmunkálás során a fizikaszertár részére készítettek eszközöket.

1964 iskolatörténeti fordulópont, megszűnt a fiúiskola. Megjelentek, majd évről-évre egyre többen lettek a leánytanulók. (Ők a gyakorlati oktatás során szabás-varrást tanultak.) Ugyancsak új vonás a tagozatos osztályok indulása. Évfolyamonként egy matematika és egy idegen nyelvi (angol–német), egy testnevelés tagozat és egy úgynevezett „sima” osztály működött. A testnevelési tagozat 1976-tól 1986-ig létezett.

Az 1966/ 67-es tanévtől egy négy osztályos postaforgalmi szakközépiskola kezdte meg működését falaink között. Iskolánk címerében új elem, egy postakürt utalt a változásra. A tanulók létszáma ekkor 600 körül mozgott. A szakközépiskola tanulói szép szakmai sikereket értek el az országos versenyeken.

Vidám napokat jelentettek ezekben az években az őszi mezőgazdasági munkák. Iskolánk három-négy napon át az őszi színekben pompázó Ágfalvi TSZ. gesztenyésébe járt a termést összegyűjteni. A felforgatott avar szaga, az őrház előtti tűzön sült gesztenye illata belengte, a zsákokat hordó gyerekek zívaja betöltötte a természetet. Ez a kép ma is élénken él a résztve-

¹⁰⁰ Molnár Tünde Mária: Kitelepítés Sopronban és környékén a sajtó tükrében (szakdolgozat) 33. o. S. Lt

¹⁰¹ Mivel március 15-én a Petőfi szobor előtti teret virágerdő borította, a Tanácsköztársaság jelképei előtt pedig csak a hivatalos koszorúk sorakoztak, ezért március 21-ére a szabadság költőjének a virágait rendre eltávolították.

¹⁰² 1975-ben történt iskolánkban egy „kisiklás”. A IV. C osztály faliújságjának április 4-i plakátjára a „Jött a felszabadító szovjet hadsereg” felirat alá odaírta valaki „És 30 évig itt maradt!” Az iskolavezetés elhallgatni nem merte, de próbálta humánusan kezelni az ügyet. H. Attila leérettségizett, de tovább nem tanulhatott.

Reggeli hangulat az ágfalvi gesztenyésben

vők emlékeiben. Esetenként a Dózsa szövetkezet szőlőjében is szüreteltek osztályaink. A betakarítási munkák gyors elvégzése szempontjából rendelték el államilag a diákság részvételét. Az így szerzett kereset az osztálypénztárt gyarapította. Az 5-600 fő segítsége esetenként jelentős lehetett, a szakszerűtlenség, a felületes munkavégzés azonban kérdésessé tette a mezőgazdaság ily módon való megsegítését.

1976-ban szép rendezvényekkel emlékezett meg intézményünk államosításának centenáriumáról. Egykori tanítványunk, Szakál Ernő szobrászművész emléktábláját az ugyancsak volt széchenyista Mollay Károly professzor avatta fel. Összegző, jubileumi évkönyv is készült az alkalomra.

1978-tól a ballagás új elemmel bővült. A matematika tagozatos osztály mindenképpen szeretne volna köszönteni Gombás Vilmost, úgy is, mint igazgatójukat és úgy is, mint egykori osztálytársuk édesapját, de udvari lakása elé nem tudtak bejutni. Ekkor támadt az ötlet, hogy eléneklik dalaikat az iskola udvarán a nagy nyárfa alatt. A szerenád sikeres volt, a következő évben a többi osztály is bekapcsolódott, azóta így köszönnek el az utolsó napon a ballagók az itt maradóktól. A dalok sokat változtak – ez egy külön kis iskolatörténelem.

Az 1980/81-es tanév jelentős fordulatot hozott. A postaforgalmi szakközépiskola elkerült tőlünk az azóta sajnálatos módon megszűnt József Attila Gimnáziumba.

Az iskola ismét egy arculatú lett. A felszabaduló tantermek egyikében magyar, egy másikban történelem szaktantermet rendeztünk be. Az utóbbiban kapott helyet az iskolamúzeum, a helytörténeti és szakkönyvtár. 1982-től megszűntek a tagozatos osztályok. A tanulók választás alapján kis csoportokban, emelt óraszámokban tanulhatták azt a tantárgyat, amelyből felvételizni készültek. A történelmi fakultáció talán legnagyobb érdeme az volt, hogy a diákok megtanulhatták a szakmai, tudományos munka készítésének módszertanát. Az ekkor született dolgozatokkal számos díjat nyertek tanulóink a Kisfaludy-napokon és a honismereti pályázatokon.

Az újabb váltást az a – városunkban elsőként bevezetett – kísérlet jelentette, amelynek során hatosztályos gimnázium indult 1990-ben iskolánkban. Három osztályban a hagyományos, négy évfolyamú képzés folyt, mellettük megjelentek a hetedikes korú kisközpontok. Ők a kezdettől fogva magasabb óraszámokban tanulták az angol és német nyelvet és állami nyelvvizsgát tettek. Emellett francia, latin és orosz nyelv is tanulható. Az idén közzétett lista szerint a soproni Széchenyi István Gimnázium az ország több mint 150 középiskolája között a 22. helyen áll a nyelvvizsgát tett tanulók száma alapján.¹⁰³

Természet után (Szarka Árpád ironikus rajza)

A fennállásának százötvenedik évét ünneplő gimnáziumunk egy egész éven át a múltba tekintett, de Széchenyi Istvánnal szólva *elveszett kincse siratása helyett inkább azt tekinti..., mit menthet meg, s avval megelégedni, s többet szerezni igyekszik.*¹⁰⁴

dr. Baranyai Lenke

¹⁰³ TOP 30: A legjobban nyelvvizsgázó iskolák. Egyenes út az egyetemre. A Felvételi Információs Szolgálat hivatalos lapja II. évf. 4. szám 2002 szept. 9. lap

¹⁰⁴ Hítel XIII – XIV. Gróf Széchenyi István gondolatainak gyűjteménye. Válogatta Környei Attila. Ikva Kiadó Bp. 1994 43. o.

Elhelyezési viszonyok

Sopronnak belvárosában, az ódon kinézésű Templom-utczában fekszik az Állami Főreáliskola épülete. Kétemeletes sarokházat képez ott, hol a szűk Iskola-utczára néz, míg rövidebb főhomlokzata 11 ablakkal a Templom-utczára sorában áll. Egy ablak jut az eltompított sarokra. Szemközt áll vele az Iskola-utczában a Casino-épület hátsó része, elvevén iskolánktól, különösen ennek földszintjétől, a világosság nagy részét.

A főreáliskolának két bejárata van. A Templom-utczai homlokzat közepén nyílik a hatalmas kapu által zárható főbejárat. Az Iskola-utczában van a keskenyebb mellékbejárat, amelyen a tanuló ifjúság jár ki és be. A kapu fölött jó magasan kicsiny tábla hirdeti, hogy itt van az: „Áll. Főreáliskola.”

Egyébként, ha az épület külseje kissé tataroztatnék, világosabb, melegebb színnel festetnék be, - elég jó benyomást tenne, habár a homlokzat és a főszárny külső tagozása nem eléggé nyomatékos, minek következtében az épület kissé kaszárnys kinézésű.

Az iskola előtt nincsen tér, az iskolán belül az udvar kicsiny, alig 650 négyzet-méter és ennek egy része befásítva lévén, a tanuló ifjúság által nem használható.

Az épületben magában az udvar felé néző oldalon, a homlokzat és a szárny hosszában, folyosó húzódik végig a földszinten és mindakét emeleten. E folyosóra mindig haragszunk. Ablak van rajta elég, de mind csak egyszerű táblás. Télen és szeles időben – ilyen pedig sok van nálunk – a léghuzat és a hideg nehéz feladattá teszi a folyosón való tartózkodást, illetve a felügyeletet. Szenvednek a tanulók, szenvednek a tanárok is.

Földszint.					
Helyiségek	Hosszu	Széles	Magas	Terület m²	Köbtarta- lom m³
	folyó méterekben				
Házmesteri lakás szobája	7·7	3·8	4·1	29·26	119·97
I. Szolgalakás 2 »	9·2	4—	4·1	36·8	150·88
» kis »	4—	1·8	4·1	7·2	39·53
II. Iskolaszolga szertára	7·7	4—	4·1	30·8	126·28
1. Tanterem	7·7	6·2	4·1	47·74	195·73
2. Tanterem	7·7	8·1	4·1	62·37	255·72
Tanári könyvtár 1. szoba	7·7	6·5	4·1	50·05	205·21
» 2. »	6·1	3·1	4·1	18·91	77·53
Vegytani készítmények szobája	7·7	6·4	4·1	49·28	202·05
Vegytan tanárának szobája	7·7	3—	4·1	23·1	94·41
Vegytani előadó terem	7·7	9·6	4·1	73·92	303·07
» műhely	7·7	7·8	4·1	60·06	246·25
Ifjúsági könyvtár	7·7	5·3	4·1	40·81	167·33
Érem-régiségtár	7·7	3·7	4·1	28·49	116·81
Tornaterem öltözője	6·7	3·7	4·1	24·79	101·64
» szertára	3·7	3·7	4·1	13·69	56·13
Tornaterem	23·3	10·6	5·1	246·98	1259·60

Első emelet.

Helyiségek	Hossza	Szélesség	Magas	Terület m ²	Köbtartalom m ³
	folyó méterekben				
Igazgatói lakás 1. szoba	6.6	4.—	4.1	26.4	108.24
» » fülke	3.5	3.—	4.1	10.5	43.05
» » 2. szoba	7.—	4.—	4.1	28.—	114.8
» » kis »	4.—	1.8	4.1	7.2	29.52
» » 3. »	4.4	7.7	4.1	33.88	138.91
» » 4. »	4.—	7.7	4.1	30.8	126.28
» » 5. »	6.5	7.7	4.1	50.05	205.21
» » konyha	5.6	3.—	4.1	16.8	68.88
» » fürdőszoba	3.—	3.—	4.1	9.—	36.9
Tanári szoba	8.1	7.7	4.1	62.37	255.72
Igazgatói iroda	6.5	7.7	4.1	50.05	205.21
Mértani rajzterem	12.2	7.7	4.1	93.94	387.15
» szertár	3.1	6.1	4.1	18.91	77.53
3. Tanterem	9.3	7.7	4.1	71.61	293.60
4. »	8.5	7.7	4.1	65.45	268.35
5. »	9.3	7.7	4.1	71.61	293.60

Az igazgató elhatározta, hogy még az idén villamos órát helyez el az első emeleti folyosón a lépcsővel szemben, mely óra a minden tanterem ajtaja fölött elhelyezett villamos csengetyüket fogja megszólíttatni minden óra és a 10 percnyi szünet végén, ami véget fog vetni az eddig szokásban volt és a fületbántó csöngetésnek, harangozásnak.

Második emelet.

Helyiségek	Hosszu	Széles	Magas	Terület m ²	Köbtarta- lom m ³
	folyó méterekben				
Természettudományi szertár	13.8	4.—	4.1	55.2	226.32
» » fülkéje	3.5	3.—	4.1	10.5	43.05
» előadóterem	9.—	6.2	4.1	55.8	228.78
» tanári szoba.	3.6	2.4	4.1	8.64	35.42
» szertár kis szobája	4.—	1.8	4.1	7.2	39.52
6. Tanterem	9.—	7.7	4.1	69.3	284.13
Szabadkézi rajzterem	16.4	7.7	4.1	126.28	517.75
Fizikai szertár 1. szoba	6.5	7.7	4.1	50.05	205.21
» » 2. »	3.1	6.1	4.1	18.91	77.53
» előadóterem	12.2	7.7	4.1	93.94	387.15
7. Tanterem	9.3	7.7	4.1	71.61	293.60
8. »	8.5	7.7	4.1	65.45	268.35
9. »	9.3	7.7	4.1	71.61	293.60

Mindezekből látnivaló, hogy intézetünk épülete nagyjában megfelel ugyan egy iskolaház föltételeinek, de távolról sem mérkőzhetik azon palotákkal melyeket ujabban az állam és egyes felekezetek számos helyen emeltek s amelyek építésénél nemcsak a beosztás és berendezés czélszerűségére, nemcsak a külső és belső csínra és kényelemre voltak különös tekintettel, hanem kivált és legelső sorban a hygienicus szükségletek teljes kielégítésére.

Mindamellett nagyobb panaszra okunk nincsen. Ami egyik-másik tekintetben még kívánnivalónk van, annak pótlásáról lassan bár, de fokozatosan gondoskodni fog a felsőbb tanhatóság a legközelebbi jövőben.

1896. Milleneumi évkönyv

Mit tehetünk ehhez hozzá 2001-ben? Statisztikákat, táblázatokat gyártunk, számítógépbe viszünk minden adatot, és hamarosan kiderül: nem sokat. Hogy kinőttük az épületet, annyi bizonyos.

Az 524 beiratkozott diák 19 osztályban tanul (5 osztályterem van a földszinten, 6 az első emeleten, 8 a másodikon), ezenkívül 9 szaktanterem, egy könyvtár – állományának 95 %-a kötet, 5 %-a folyóirat, illetve elektronikus dokumentum (összesen mintegy 27000 egység) – és egy tornaterem áll rendelkezésükre. Igaz, ez utóbbi viszonylag új és szabványméretű. A tanári munkaszobák, szertárak száma összesen: 5.

Még mindig vannak olajos padlós tantermek, a rosszul – vagy egyáltalán nem – záródó ablakok, ajtók között szabadon jár a szél, a fűtőtestek cserére várnak...de van egy kávéautomatánk a folyosón...

Nagyobb panaszra okunk nincsen.

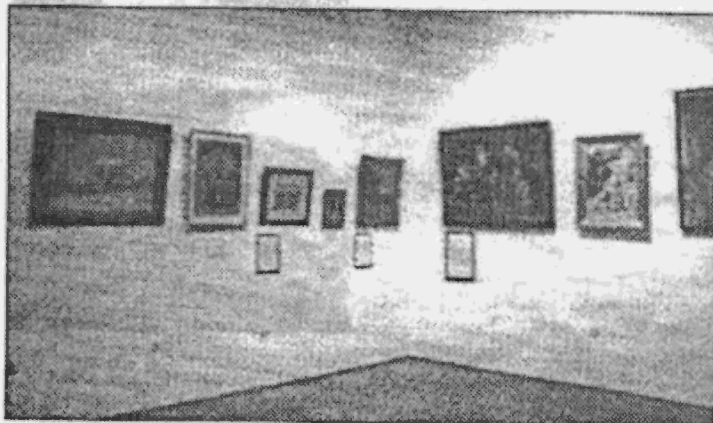
A kiállításokat megnyitja: dr. Kovács József László egyetemi tanár és Büki Attila író, művészettörténész

Tudósok, művészek, politikusok

Gazdag múlt az iskolatörténeti kiállításon

A mai pénzközpontú világban nem könnyű elképzelni, hogy van másfajta gazdagság is, mint az anyagi. Pedig van. A százötven éves Széchenyi Gimnázium jubileuma alkalmából a Lábasházban megnyílt iskolatörténeti és képzőművészeti kiállítása erre hívja fel a figyelmünket. Tóth Imre, a kiállítás rendezője a bőség zavarával szembesülhetett, amikor a mesésen színes múltból az ígéretes jövőt is sejtető kollekciót állított össze. Aligha lepi meg a látogatót, hogy iskolatörténet címen a magyar történelem egy szeletét is kapja különös tekintettel a magyar polgárosodás másfél százados múltjára.

A Soproni Közlöny egy példánya azt mutatja, hogy Trefort Ágost, vallás és közoktatási miniszter megfordult a városban, s az Állami Főreáltanodában. Közgyűlési határozat szólt arról 1868-ban, hogy a katolikus és evangélikus reáltanodából alreáliskola lett. 1875-ben finanszírozási okokból átlamosították az iskolát. Az ilyen és hasonló tartalmú dokumentumok mellett az iskolai könyvtár 1589-es kiadású legrégebbi darabját, pecsétnyomókat, századfordulós képeslapokat, a gimnázium kapucímerét, Bella Lajos egykori történelemtanár ásatásaiból származó kelta karperecet, tűzi kutyát, kísérleti eszközöket, régi tanári karok fotóit, 1929-ből származó diákújságot, diáksapkákat válogattak a gyűjteménybe. Megtudhatjuk, hogy Vízosa Gyula,

egykori tanár Széchenyi-kutatásaival öregbítette az iskola hírnevét. Bleyer Jakab későbbi germanista professzor, a nemzetiségi mozgalom jeles alakja a Friedrich-kormány nemzetiségi minisztere lett. Berzeller Richárd orvos, politikus, író a nácik elől Amerikába emigrált. Bőbájos dokumentum Weöres Sándornak Csátkai Endréhez írott levele, amelyben a költő lehengerlő humorral, önironiával azt taglalja, hogyan koptatta nem éppen éltanulóként Szombathelyről Sopronig egyik iskolát a másik után. A rendezőnek igaza volt, hogy nem hagyta ki a kínálatból a Széchenyi egykori tanulóival, Rákosi Mátyással, a „magyar dolgozók édesapjával” kapcsolatos dokumentumokat. Hajdanán emlékszobát rendeztek be a tiszteletére. Valaki tudni véli, hogy

az iskolapadba, régi helyére csak a legkiválóbb diákok ülhetek jutalomból.

A Lábasház nagytermében megnyílt jubileumi képzőművészeti kiállítás minden képzeletet felülmúl. Szinte azt a benyomást kelti, hogy a Széchenyi képzőművészeti iskola volt hajdanán. Mit mást mondhatnánk Hauser Károly, Seemann Kálmán, Soproni Horváth József, Janesitz Henrik, Ákos Ernő, Merész Károly, Szarka Árpád, Renner Kálmán, Reinecker János, Roisz Vilmos, Ágoston Ernő alkotásai láttán? Egyik-másik a felsoroltak közül az egyetemes magyar képzőművészet kiválósága. Összegzésül megjegyezhetjük, hogy a Széchenyi múltjáról szóló iskolatörténeti és képzőművészeti kiállítás az iskola bontárain túlmutató városi esemény.

P. M.

Soproni Napló 2001.09.21.

Bármennyire is hihetetlen, én is voltam négy éves, szőkefürtös kisgyerek. Ekkor még otthonom a soproni Szent Imre Collegium volt, ahol Édesanyám volt a „gépész néni”, mivel Édesapám, Kovács József gépész az előző, 1935-ös évben halt – mondhatnám – hősi halált, mert életét adta a földszinti hálóban ájultan fekvő gimnazistákért, a Széchenyi és a Bencés Gimnázium diákjaiért, amikor a pincében begyulladt brikett tüzét oltotta. Ott szaladgáltam a gyepes udvaron, s a számomra szálfá-nagy fiúknak tűnő gimnazisták arra tanítottak: „Józsika, mondd szépen, a reálisták csúnyák, a bencések szépek!” – okított Galgóczy Laci, diáknevén a Teve.

De jöttek a reálgimnazisták, és ők egészen más szöveget rágtak a számba: „Azt mondd, a bencék csúnyák, a reálisták szépek!” Hamarosan rá kellett jönnöm, hogy szépek a reálisták, de szépek a bencések is. Én 1943-ban tanulmányaimat még a Szent György utcában, a Szent Asztrik Gimnáziumban kezdtem, de az államosítás után egy év múlva a kommunista hatalom úgy látta, hogy jobb lesz a kezelhetetlen diáktársaságot az utód Fényi Gimnáziumból szétszórni, egyeseket a Berzsenyibe, másokat pedig a röviden reálnak emlegetett Széchenyi Gimnáziumba, ahol jó lélekkel fogadtak be.

Akkor még nem tudtam arról, hogy a Széchenyi 30-as években bekövetkezett épületbővítések a reálisták jártak a mi épületünkbe, de azt igen, hogy 1945 után mi voltunk vendégek a Templom utcai épületben. Reálos tanáraink már korábban is voltak, Legény Lános, „*Jean bácsi*”, aki velünk, ötödikesekkel is Gárdonyit fordítottatott franciára, és Déry Zoli bácsi volt az ének-zene tanárunk, akinél éktelenül haszontalanul viselkedtünk, mert „*Maxi bácsi*”-nak aranyszíve volt. Hamarosan a volt bencés, és a törzstagságnak számító reálos társaság összenőtt. Vas Pufi bácsi, a gimnázium akkor már betiltott cserkészcsapatának parancsnoka, úgy indított el minket országjáró túrára a Cuha völgyébe, mintha hajdani cserkészeit irányította volna.

Magyartanárunk volt a felejthetetlen Kedvesy Gyuláné, Marlovich Lea, aki irodalom óráit Sík Sándor szellemében vezette, pedig Azsajevvel, meg Katajevvel kellett volna tömnie a fejünket. Mi Szerb Antalt kaptuk Tőle a kezünkbe, egyre ostobább és vaskosabb irodalomkönyveink helyett. Át is helyezték „büntetésből” a Kereskedelmi Középiskolába, mondván: „Ott kevesebbet árthat.” Utána Machatsek Luca néni lett a latintanárunk, akitől bocsánatot kérek az *Égi Tanáriban*, ha a köszöntő címét hibás latinsággal írtam volna le. Kitűnő könyveket lopott ő is a kezünkbe, még Frankenburg Adolfra is figyelmeztetett, akiről *anno doktori dolgozatot írt*.

Külön szeretettel kell Csanády Sándorra, osztályfőnökömre – a Csanára, más diáknevén a Vekkerre emlékezni. Bottal járt, és azt is tudtuk néhányan, hogy *Apró kalászosok* címmel hangulatos novellagyűjteményt adott ki. Ha történelem órán Vekerle Sándort enyhe pimaszsággal Vekker Sándornak emlegettük, csendes zsörtölődéssel mondta: „Na-na, na-na, fiam...” (Ő is ismerte nyilván a diáknevét . . .) Én akkoriban már az irodalomtörténészszakmájában tündöttem, és Gyulai Pált – egyszerűen és pimaszul – „a magyar irodalom ártó, rossz szellemé”-nek neveztem (Tegyük hozzá, hogy Féja Géza nyomán). Ekkor azonban megbántódott hajdani professzoraira emlékezve [és azt mondta]: „Elfogult ember vagy te, Kovács József fiam”, és botjával ütögette az osztály padlóját.

Nem könnyű időszakban voltunk a Széchenyi Reáliskola diákjai.

A Diákszövetség vezetői egymás után a Sárándi fiúk voltak, majd Rádler Béla, és érettségi után csak öt évvel, 1956-ban ismertem meg káderlapom szövegét, melyben az is volt olvasha-

tó, hogy „a klerikális reakció szennyes uszályában hempereg”. Mégsem lett bajom ebből sem, mert az ELTÉ-n a felvételi elbeszélgetésen, ebben az évben utoljára még nem volt felvételi, éppen az egykor széchenyis Balogh Laci, alias Tuta elé kerültem fejkopogtatásra.

Alighogy egyetemista lettem, visszalátogattam valóban Alma Materemmé vált iskolámba a téli szünetben. Földi Lőrinc – ekkor már ő volt az igazgató – kedves ötlettel bevitt a tanári szobába, mondván: „Gyerekek, hozom az új kollegát!” – és ekkor a drága Maxi bácsi, akinél alig néhány hónappal korábban érettségiztem a rádió, a távíró témájából, elélem állt, és isteni szórakozottsággal azt mondta: „Szerbusz, kérlek, én vagyok az idősebb, tegeződjünk!”

Hogy mit jelentett a Széchenyi – a Reál – Sopron életében, azt csak később tanultam meg, amikor a gimnázium egyik legjelentősebb diákja, Mollay Károly professzorom a helytörténet művelésére kapott. (Azt hiszem, ebben a jubileumi 150 éves ünnepségsorozatban Neki kellene egy emléktáblát szentelni az épület falán, az nem tűnne el a történelem sodrásában, mint Rosenfeld Mátyásé, akié rövid ideig az épület falán díszelgett parancsra . . .). Rákosiként még jobban emlékeznek rá néhányan. Hadd tegyem hozzá az egykorú anekdotákat. Mi „Kroispecker Motzl”-ként szidtuk, szerencsére az ÁVH nem ismerte a ponzichter nyelvet. Amikor „Hosszit”, Horváth Józsefet akarták megbízni, hogy fesse meg a szeretett vezér portróját, az elvtársak meglepetésére azt mondta: „Hogyne kérem, szívesen!” De lehervadtak, amikor ehhez hozzátette: „Nekem egy portréhoz három évre van szükségem!”

Volt a második emeleti dísztermünkben egy Rákosi – portrénk. Emlékezem rá, amikor Ákos Ernő rajztanárunk először megfestette a tojást, benn térdelve a portré közepén, majd amikor a körvonalak megszáradtak, belefestette a szemet, a száját. Mi pedig szentelenül dűnnyögtük: „Mauthner Ödön, bármit csinálsz, ilyen tököt nem produkálsz!”

Helytörténész-irodalomtörténészi ténykedésem arra is megtanított, hogy ha röviden akarok egy történeti kérdést tisztázni, ma is az ún. „Kis Lauringert”, a „Közintézményeink történeti fejlődése”-t kell kézbe vennem. Két kiadása is volt, az 1910-es és az 1922-es. A régebbi kiadású példányom valaha Lauringer igazgató Úr példánya volt, benne kis cédulákon egy-egy feleletterv. Bader József gimnazista Kollonicsot és a Pogány lázadásokat felelhette érettségin. Bocsásson meg nekem tudós Baranyai Lenke tanárnő, aki kiválóan kiegészítette a gimnázium történetét, de az 1925-26-os tanévig még mindig a Lauringer évkönyvbe nézek, benne Sopron város remek művelődéstörténetébe pillantva. Azután, persze, az Ő dolgozatait olvasom. *A soproni hienc-nyelvjárás hangtana* témáról még mindig *Bedi Rezső* tanárom dolgozata a legjobb, a rövid életű *Winkler Elemér* remek dolgozatot publikált *A soproni céhek a XV-XIX. században* címmel. Ha a soproni boszorkányok témához keresek anyagot, még mindig egy reális tanár – *Winkler* – könyvecskéjét, a *Bűnök és büntetések a régi Sopronban* [című] kis könyvet kell kézbevennem. *Koller Gusztáv* – aki 1919-től 1935-ig tanított a Templom utcai tanpalotában – meghatározó jellegű városképi építmény ez, külsejében és belső tartalmában – Ő is írt egy jó céhes dolgozatot. Váry Rezső, aki 1906-10-ig volt itt magyar-latin szakos tanár, *A Rittmeister család* címmel írta meg a Város magyarrá válásának regényét.

Végezetül hadd idézzek Önöknek egy jelentős költőt, Kunszeri Gyulát, aki öt éven át 1929-től 1934-ig magyar-német szakos tanárként működött Alma Materünkben. Mollay Károly emlékezik arra egyik tanulmányában, hogy diákjai fejből idézték „*A város szomorúja versé*”-t.

„Arcomon a tűzfalak szürkése,
S a gyárkémények mélázó bújja:
vagyok a Város sápadt szomorúja.”

(...)

Idézzük a magát „kókadtfjú helyettes tanár”-nak nevező költő verszáró sorait.

*„A szépségekből semmi sem maradt,
vágynak, virágnak, mindennek vége,
arcomon a tűzfalak szürkesége
s a gyárkémények mélázó bújja:
vagyok a Város sápadt szomorúja.”*

„Na, mért búsultok rossz fiúk” – szólítja meg önmagát és másik helyettes tanár társát, Dr. Machovich Viktort Kunszeri a „Szibériai utazás” címmel vitatottá vált versében.

*„hiszen vár a sok-sok öröm:
télen teáztok az olasznál,
vagy a konventben elboroztok,
és aztán a tavaszi séták
a Virág völgyben, Muckon, Várison,
nyáron elmentek megfürödni
a Tómalomhoz, Lőwer – uszodába,
avagy a Fertőn ladikoztok...”*

Mit érzett Kunszeri oly nehéznek, de ugyanakkor olyan felejtethetetlennek?

*„Kezdődik előről minden:
inspekció és dolgozatjavítás
és osztályozó konferencia
az igazgató újra hospitál,
a reálpártiak újra zúgolódnak,
aztán jön a főigazgató,
és így tovább a régi cirkusz”*

Röpülés volt Kunszerinek az ifjú évek soproni világa, igaz, öt pengőbe került a légi utazás.

*„Jaj, hogy megnőtt az iskola,
s nini, az ottan a pedellus,
És holnap dolgozatjavítás,
S most jut eszembe, az öt pengő
Épp kellett volna cipőtalpalásra,
Most lehet várni elsejéig.
Tessék kiszállni, a következő!
Janesitz kollegának igaza volt:
„helettes tanár ne röpjön!”*

Mit mondhatnék én is Önöknek, iskolatörténeti kiállításunkra összegyűlt ifjú és örökifjú „Széchenyisták” – reálosok? Nem mást, mint a Költő: „Jaj, hogy megnőtt az iskola!”

Itt voltunk fiatalok, itt kaptuk a hamuban sült szellemi pogácsát utunkra a tarisznyánkba! Itt telefonált Salamin Leó e hazában először távolsági beszélgetést kezdeményezve, itt dolgozott a Magyar Történelmi Társaság soproni vándorgyűlését megszervező Matavovszky Béla, itt tanított Moller Ede – aki a magyar éposz titkait kutatta rövid, harminc évet alig kitevő élete során. 121 éve itt adták ki a *Külföld* című világirodalmat elemző folyóiratot Bella Lajos – később neves régész, Fialowszky Lajos, Salamin Leó, Wallner Ignác – és a két főszerkesztő – Moller és Újvári Béla. Erre is jutott energia az immár 150 évet is megért Alma Mater remek tanári karának egykoron.

„*Jaj, hogy megnőtt az iskola!*” Köszönjük Neked, Széchenyi Gimnázium, hogy röpiülni tanítottál! Hogy akkor is adtál sokunknak reményt és hitet, amikor erre nem volt sok okunk. Nemzedékek jönnek és mennek, „Tessék kiszállni, a következő!” És jöttek az új diákok, jött egy Eperjes Károly – Szamóca – aki lerontotta matematika jegyét Légrádi tanár úrnál, de nagyon szeretik egymást mindketten, és jött a csodaszép Kovács Adél, a másik jeles színművész, aki ma Solymáron élve emlékezik erre a felejthetetlen ifjúságra. Ez mindnyájunk felejthetetlen pályakezdése. Ápoljátok tovább ennek a 150 éves nemes intézménynek a szellemét!

Ave et vale gymnasium nostrum!

dr. Kovács József László

Iskolánk igazgatói

Tauber Sal. Ferenc	1850-1855	dr. Gábor Géza	1941-1945
Rách Sal. Ferenc	1855-1858	dr. Martonos Lajos	1945-1950
Gartner Ferenc	1958-1859	Zagyva Imre	1950-1951
Hodich Ferenc	1859-1867	Lajos József	1951-1954
Geronnai-Kossow Albert	1867-1868	Földi Lőrinc	1954-1964
Fuchs Pál	1868-1870	Höfle József	1964-1970
Ulber Mátyás	1870-1872	Tóth Ferenc	1970-1976
Salamin Leó	1872-1897	Gombás Vilmos	1976-1981
dr. Wallner Ignác	1897-1914	Palotai György	1981-1991
Rodt Lajos	1914-1919	Szakál Péter	1991-2001
Lauringer Ernő	1919-1941		

Iskolánk tanárai voltak

Aistleitner Antal	1857-1878	geográfia-történelem, magyar-német
Albrecht János	1883-1884	német-latin-görög
dr. Antal László	1933-1939	magyar-német
dr. Augusztinovicz Elemér	1933-1946	magyar-latin
Autheried Éva	1957-1969	matematika-fizika-ábrázoló
Ádám Manó	1911-1912	matematika-ábrázolódr.
Ágh Lajos	1900-1927	magyar-német
Ákos Ernő	1947-1956	rajz-ábrázoló
Arany János	1993-1995	ének-zene
Babiczy Miklós	1964-1996	műszaki tanár
Bach Nándor	1869-1873	mértan-építészetrájz-szépírás
Balázs Józsefné	1963-1983	biológia-földrajzdr.
Balogh Mihályné	1980-2000	biológia-földrajz
Barta Miksa	1903-1938	matematika-fizika
Bartoss Ernő	1858-1859	matematika-fizika-természetrájz-szépírás
Bauer Tiborné	1958-1959	magyar-németdr.
Bayer Ferenc	1876-1879	magyar-németdr.
Bäumel Ede	1886-1899	matematika-fizika
Bálint Józsefné	1959-1963	angol-magyar
Bánlaki Pál	1962-1963	magyar-filozófiadr.
Bedy Rezső	1944-1950	magyar-német
Bella Lajos	1876-1911	történelem-földrajz-torna
Bezzegh Gyula	1940-1947	földrajz-természetrájz
dr. Bleyer Jakab	1900-1902	magyar-német
Bóna Miklós	1963-1970	magyar-történelem
Bödöcs Pál	1974-1981	magyar-történelem
Csanády Sándor	1929-1957	magyar-történelem
Csendes Ferenc	1978-1990	magyar-angol
Csép Miklós	1926-1928	magyar-német
Cserjési József	1939-1942	torna

Dancs Lászlóné	1950-1979	magyar-német
Dér Zoltán	1929-1958	matematika-fizika
Dévényi Beát	1989-1999	biológia-földrajz
Divald József	1870-1873	német-magyar-földrajz
Eichberger József	1858-1859	szépíráshr.
Emmer József	1922-1949	latin-németdr.
Erdélyi Pál	1943-1945	latin-történelem
Faragó Andor	1901-1909	matematika-fizika
Faragó József	1894-1929	matematika-fizika-ábrázoló
Faragó István	1942-1944	latin-németdr.
Fialovszky Lajos	1872-1884	természetrájr-földrajz
Fleischhacker Mór Fridolin	1882-1900	német-magyar
Földi Lőrinc	1951-1954	történelem-földrajz
Fuchs Kamilla	1967-1973	magyar-orosz
Fuchs Pál	1863-1872	fizika-geometria-rajr-építészet-építészeti rajz
Fuchs Rezső	1920-1926	német-francia
Gamauf György	1878-1879	magyar-történelem-földrajz
Garai Aranka	1973-1974	történelem-orosz
Gartner Ferenc	1857-1860	német-számtan-geometria-szépírás
Geronnai-Kossow Béla	1868-1873	francia
Gerjel József	1967-1972	orosz-francia-német
Gerő Árpád	1909-1929	természetrájr-kémia
Gombás Vilmos	1959-1963	kémia-biológia
Gosztola Antalné	1970-1983	magyar-orosz
Gottl Rezső	1880-1891	matematika-fizika
Göögös Ferenc	1942-1948	magyar-latin
Göhring Tódor	1872-1876	tornászat
Gruber Gyula	1919-1935	torna
Gruppenberg F. Henrik	1898-1900	magyar-német
Gyertyánffy Ernő	1916-1917	matematika-fizika
Györgyfalvai Istvánné	1968-1981	postaforgalom
Gyulaváry Jánosné	1976-1987	magyar
Gyürü Károly	1962-1968	magyar-orosz
Hadnagy Géza	1941-1946	magyar-latin
Hahnenkamp Rezső	1871-1885	mennyiségtan-mértandr.
Halász Gyula	1930-1940	magyar-francia
Hammerl Lajosné	1959-1971	orosz-német
dr. Hargitai Lajosné	1969-1978	postaforgalom
Harsányi Lajos	1909-1919	matematika-fizika
Hauser Károly	1870-1895	szabadkézi rajzdr.
Hegyi Ferencné	1969-1979	történelem-angoldr.
Helyes István	1918-1919	latin-magyar
Herczeg Antal	1922-1929	magyar-német
Hirschler Katalin	1982-1986	német-angol
Holéczi György	1964-1971	történelem-földrajz
Holló (Toppler) István	1873-1875	magyar-bölcseletdr.

Holló Lajos	1939-1941	magyar-olasz-francia
Horváth István	1963-1973	mérnökstanár
Horváth József	1920-1947	rajzdr.
Horváth József	1974-1991	orosz-latin
Horváth Kálmán	1948-1968	matematika-fizika
Horváth Lajosné	1968-1979	postaforgalom
Horváth Rezső	1894-1921	francia-német
Ijas Lajos	1951-1957	matematika-fizikadr.
Imre József	1949-1950	földrajz-történelem-filozófiaJakatits
Jakatits Árpád	1963-1965	magyar-történelem
Janesitz Henrik	1922-1947	rajz
Jankó Andorné	1950-1959	fizika-kémia
Juhász Ernő	1963-1964	magyar
Juhász Imréné	1975-1981	testnevelés
dr.Kamondy Zoltán	1950-1959	magyar-történelem
Kampf József	1962-1964	kémia-fizika
Kardos Aladár	1912-1916	magyar-latin
Katona Anna	1949-1956	magyar-német
Katona Ferenc	1923-1944	történelem-latindr.
Kárpáti Károly	1873-1898	magyar-német-torna
Kedvessy Gyuláné	1949-1950	magyar-latin
dr. Kelényi Ferenc	1957-1960	magyar-történelem-angol
Kende Ferenc	1892-1894	latin-görög
Kinipping Henrik	1873-1874	angol
Kolecskár József	1869-1870	természetrajz-számítás-vegytan
Koller Gusztáv	1919-1935	történelem-földrajz
Kollmann Antalné	1962-1998	kémia-földrajz-geológia
Kollwentz Rezső	1903-1904	német-latin
Komornokiné Stark Márta	1977-1978	angol-német
Koós József	1963-1974	matematika-fizika
Koronczy Imre	1889-1891	magyar-bölcséletdr.
Kosári János	1919-1920	földrajz-természetrajz
Kovács Csabáné	1987-1993	magyar
Kovács Ferenc	1934-1942	latin-görög
Kozák Gábor	1980-1981	angol-orosz
Kócza Géza	1906-1910	torna
Köpe Dezső	1883-1885	természetrajz-vegytandr.
Kőműves Géza	1939-1942, 1946-1948	magyar-latin
Kövesdi (Küszel) Ignác	1869-1873	magyar-német
Krasznai Ferenc	1957-1984	testnevelés
Krcselics László	1910-1912	történelem-földrajz
Kugler Sándor	1963-1971	kémia-fizika
dr.Kunszeri (Kunczer) Gyula	1929-1934	magyar-német
Kutas Gizella	1953-1973	matematika-fizika
Lagler Erzsébet	1975-1977	német-orosz
Lapos Árpád	1946-1951	történelem-földrajz

Latkóczy Mihály	1885-1886	magyar-latin-görög
Lauringer Ernő	1911-1919	történelem-földrajz
dr. Legény János	1934-1947	latin-francia
Leupin János	1875-1877	francia
Luksz József	1920-1922	matematika-fizika
dr. Machatsek Lucia	1950-1969	magyar-latin-könyvtáros
dr. Machovich Viktor	1932-1936	magyar-francia
Mally Nándor	1892-1904	ábrázoló-számítan-mértan
Mantuano József	1937-1951	matematika-fizika
Maschek János	1857-1860	összes tárgy
Matavovskí Béla	1878-1879	történelem-földrajz
Mechler Katalin	1987-1989	magyar-történelem
Medveczky Lajos	1945-1948	magyar-német
Merényi Gábor	1912-1934	matematika-ábrázoló
Merész Károly	1956-1963	rajz-ábrázoló
dr. Mika Károly	1884-1902	természetrajz-földrajz-vegytan-torna
Molnár József	1875-1880	matematika-fizika
Moller Ede	1875-1882	magyar-német
Dr. Müller Izidor	1893-1894	francia-angol-német
dr. Müller József	1903-1922	magyar-német
Nasch (Németh) Fülöp	1919-1932	francia-német
dr. Németh István	1936-1967	német-francia-orosz-angol-olasz
Németh Vilmos	1905-1939	természetrajz-kémia
dr. Opré Tivadar	1918-1919	torna
Orbán Istvánné	1949-1953	latin
Őrszigety Frigyes	1952-1983	biológia
Pais Dezső	1911-1912	magyar-latin-görög
Panyiczky Gyula	1939-1947	magyar-német
Patonay Sándor	1942-1948	magyar-latin-görög
Paulay Ödön	1892-1893	magyar-német
Péch Aladár	1899-1901	matematika-természettan
Plaichinger János	1859-1860	német-geográfia-történelem-szépírás
Pongó Zsuzsanna	1979-1980	magyar-történelem
Ravasz Endre	1936-1957	testnevelés
Reményi Tibor	1965-1974	magyar-történelem
Renner Kálmánné	1978-1999	rajz és műalkotások elemzése
Rési János	1957-1962	magyar-latin
Révész János	1910-1914	torna
Riedl Béla	1960-1963	francia-olasz-latin-német
Róka Lajosné	1974-1987	magyar-történelem
dr. Rónai Ferencné	1981-1987	magyar-angol
Rösch Frigyes	1868-1884	matematika-geometria-rajz-torna
dr. Röder Ede	1936-1938	magyar-latin
Scheitz Antal	1938-1942	földrajz-természetrajz-vegytan
Schleisinger Manó	1881-1882	földrajz-természetrajz
Schreiner Ferenc	1857-1861	geometria-szabadkézi rajz-természetrajz

Schügerl Miklós	1914-1945	matematika-fizika
Seemann Kálmán	1895-1923	szabadkézi rajz-mértan
dr. Serényi Imre	1881-1884	francia-földrajz-magyar
Simkovits Gyula	1955-1962	történelem
dr. Simkó Gyula	1912-1920	történelem-földrajz
Simonyi Ernő	1901-1902	természetrajz-kémia
Skoff Béla	1873-1891	matematika-ábrázoló
dr. Stodolni Gyula	1901-1936	magyar-német
Strauch Jenő	1902-1922	német-magyar
Stuller Jenő	1919-1920	matematika-fizika
Stuppacher Lajos	1863-1894	német-számtan-geometria-szépírás
Szabó Béla	1940-1946, 1954-1965	földrajz-történelem
Szabó Csaba	1984-1995	testnevelés
Szalay Dénes	1961-1964, 1970-1978	magyar-történelem
Szappanos Mária	1978-1995	magyar-történelem-filozófia
Szarka Árpád	1963-1978	rajz-ábrázoló geometria
dr. Szekeres Kálmán	1888-1895	matematika-természettan
dr. Szenté Kornél	1931-1946	földrajz-természetrajz
dr. Szentistványi Gyuláné	1986-1998	magyar-orosz-német
Székely András	1935-1941	történelem-földrajz
Takács Gábor	1963-1975	magyar-orosz
Tauber Ferenc	1984-1988	német-orosz
Tárnok Péterné	1974-1975	angol-német
Tóth Alajos	1919-1920	magyar-latin
Tóth Márton	1887-1891	magyar-latin-görög
Török Mihály	1895-1916	matematika-fizika
Törzsök Emil	1950-1953	történelem-földrajz
Treszkony János	1894-1895	történelem-latin-görög
Türr Lajos	1884-1889	történelem-természetrajz
Udvardy Ignác	1871-1872	magyar-természetrajz-szépírás
Ujvári Béla	1877-1894	magyar-francia
Ulber Mátyás	1857-1884	történelem-természetrajz-német
Uray Aliz	1957-1978	orosz-angol-francia
Varga B. Béla	1959-1986	kémia-fizika
Vas Jenő	1929-1951	matematika-ábrázoló
Váry Rezső	1906-1910	magyar-latin
Vendl Aladár	1885-1920	magyar-francia
dr. Veszprémi Vilmos	1897-1902	magyar-német
Vissiné Berényi Edit	1990-1992	orosz-német
dr. Vízota Gyula	1893-1901	magyar-német
dr. Wallner Ignác	1870-1897	vegytan-természetrajz
Wallner János	1873-1896	ének
Weinhardt Ferenc	1884-1887	matematika-természettan
dr. Winkler Elemér	1919-1928	történelem-földrajz
dr. Zimmer Frigyes	1946-1948	történelem-földrajz-latin
Zombori István	1943-1949	testnevelés

Megjegyzések:

Iskolánkban több tanár is tanított, de csak azok nevét közöljük, akik legalább egy évet törzs-tagként itt dolgoztak.

A névsorban szereplők azon a néven találhatók meg, melyet ittlétük utolsó évében viseltek.

A tantárgyak elnevezése is változott, ezért úgy közöljük, ahogy a régebbi évkönyvekben található.

Kopik István

Lauringer Ernő (1883-1944) múzeumigazgató, tanügyi főtanácsos, gimnáziumigazgató – alapfokú iskoláit Kőszegen végezte, s ott kezdte középiskolai tanulmányait is, melyeket a soproni bencés gimnáziumban fejezett be. Az egyetemet Budapesten, Kolozsvárott és Lipcsében végezte, tanári oklevelét a kolozsvári Ferenc József Tudomány Egyetemen szerezte történelem és földrajz tárgyakból (1906.) Többször járt külföldi – elsősorban németországi – tanulmányutakon. Először tanárként helyezkedett el. Nevelői tevékenységének első állomásai Kisszeben, Brassó és Szentgotthárd voltak. 1911-ben került Sopronba, az állami főreáliskolába tanárként. 1919-től nyugdíjazásáig (1941.) az iskola igazgatói posztját is betöltötte. 1914-ben bízták meg a soproni múzeum őri teendőivel, majd rövidesen főőré, azaz igazgatóvá választották. (1916.) A múzeumigazgatói tisztelet másodállásban haláláig betöltötte. Az intézményt az első világháború és a forradalmak nehézségei után kellett rendbehozni. Az 1918-ban bezárt, majd 1923. augusztus 23-án újra kinyitott múzeum élén továbbra is sok nehézséggel

kellett megküzdenie. Lauringer igazgatása alatt tisztázódtak az intézmény zavaros tulajdonjogi és felügyeleti viszonyai. A Soproni Megyei Régészeti Társulat által létrehozott városi múzeum 1922-ben került Sopron törvényhatósági jogú város kezelésébe. Tíz évi működés után újra bezárt, hogy az esedékessé vált nagyobb felújítást elvégezzék rajta. Igazgatása idején állították össze a római kori Sopron legértékesebb leletét, a capitoliumi Triasz, Juppiter, Juno és Minerva kétszeres embernagyságú szobrait. A Bécsi Egyetem Filozófiai Fakultás Régészeti Osztálya és a bécsi archeológiai-epigraphiai szeminárium résztvevőinek segítségével, Lauringer felügyelete mellett, 1937-ben felállított istenszobrok máig a soproni múzeum leghíresebb nevezetességei közé tartoznak. Vezetése alatt állították fel a múzeum természetrajzi pavilonját, mely a második világháború idején elpusztult. A számos technikai feladat közepette ugyan kevesebb időt tudott fordítani tudományos tevékenységre, de numizmatikai munkássága így is jelentős. Számos soproni vonatkozású cikkel, érmészeti, és archeológiai tanulmányokkal jelentkezett helyi és országos lapok, folyóiratok hasábjain. Szerkesztőbizottsági tagja volt a város helytörténeti folyóiratának, a Soproni Szemlének.

F.m.: Közintézményeink történeti fejlődése, Szentgotthárd, é.n., A magyar közintézmények történeti fejlődése: Történelmi összefoglalások – II. kiad., Szentgotthárd, 1922., Sopron szabad királyi város emlékérméi In: Soproni Szemle, 1943., A soproni állami Széchenyi István reáliskola 51. sz. értesítője. Az intézet története, Sopron, 1926.

Irod.: Augusztinovitz Elemér: Lauringer Ernő (1883-1944) (Soproni Szemle, 1944) Katona Ferenc: Lauringer Ernő In: A Soproni Állami Széchenyi István Főreál-gimnázium értesítője, Sopron, 3-5. o. Domonkos Ottó-Környei Attila: A 125 éves Soproni Múzeum. Sopron, 1992. 22-24.,

Tóth Imre

Bella Lajos (1850 - 1937) régész, tanár az MTA tagja (1926.) – alsó- és középiskoláit szülővárosában végezte. Érettségi után a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem bölcsészeti karán folytatta tanulmányait. Itt szerzett történelem-földrajz szakos tanári diplomát. Már egyetemi tanulmányai alatt eljegyezte magát a régészettel, az egyetem befejezését követően mégis tanárként helyezkedett el, először Pozsonyban, majd 1876-tól a Soproni Állami Főreáliskolában. 35 évet töltött a tanári pályán. Egyik úttörője volt a hazafias szellemű, magyar nyelvű oktatásnak az akkor túlnyomórészt német kultúrájú, és németajkú Sopronban. Aktív szerepet vállalt a helyi társadalmi életben, számos egyesületnek volt alapítója és tagja. Ő hozta létre a városi Athletikai Klubot (négy éven át testnevelést is tanított, igazgatta a sportiskolát, öt évig pedig a Magyar Tornaegyletek Országos Szövetségének alelnöki tisztét is betöltötte), részt vállalt a Soproni Irodalmi és Művészeti Kör megalapításban, elnöke volt a Férfidalkörnek is. 21 éven keresztül Sopron város törvényhatóságának tagja. Paur Ivánnal közösen alapították meg a

Sopron megyei Régészeti Társulatot, melynek ő töltötte be első titkári posztját. Nagy szerepet vállalt a város múzeumának létrehozásában is. Utóbbi tevékenységei már elsősorban régészeti kutatásaival álltak összefüggésben. Ásatásai révén idehaza és külföldön is hírnevet szerzett magának. 1887-ben kezdte meg legjelentősebb feltárásait a Sopron környéki Várhely (Burgstall) környékén, ahol kora vaskori kelta földvár maradványai kerültek a felszínre. A vár a mellette talált temetővel együtt Közép-Európa legnagyobb Hallstatt-korabeli emléke. Ásatásokat folytatott a soproni Váris hegyen, a Lajta hegységben, és Kismarton (Eisenstadt-Ausztria) környékén, ahol őskori telepet fedezett fel. 1898-ban a Magyar Nemzeti Múzeum felkérésére részt vett az al-dunai kutatásokban. 1913-ban Budapestre költözött és a Nemzeti Múzeum régészeti osztályának tagja, 1919-ben vezetője lett. A hazai barlangkutatás egyik úttörője. Budapesten tagja volt a Barkangkutató Bizottságnak. Későbbi ásatásai közül jelentős a bodrograkeresztúri rézkori temető feltárása (1920). Szerepe volt a tápiószentmártoni szkíta aranyszarvas felfedezésében (1923). Számos cikke jelent meg többek között az *Archeológiai Értesítőben*, a *Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien*, és a *Præhistorische Blätter* (München) című folyóiratokban.

F. m.: *Præhistorische Funde in der Umgegend von Oedenburg*. Herausgegeben von von Professor Ludwig Bella und Otto Müller, Wien, 1892., Sopron vármegye leírása. In: *Oszták-Magyar Monarchia Írásban és Képben*, Magyarország IV. kötete, Bp., 1896., *Az őskor embere és kultúrája különös tekintettel hazánkra* (Hillebrand Jenővel), Bp., 1921.

Irod.:Lauringer Ernő: *Bella Lajos in Soproni Szemle* 1937. 81-86., *Aranykönyv* 2000., Sopron, 1999

Tóth Imre

Bleyer Jakab (1874-1933) germanista professzor, egyetemi tanár, a magyarországi német nemzetiség vezető politikusa Bács megyében született, 1874-ben. Egyetemi tanulmányait a budapesti, müncheni és a lipcsei egyetemen végezte. Miután Budapesten bölcsészdoktorrá avatták, a soproni főreáliskolában helyezkedett el. Sopron után a fővárosban lett középiskolai tanár, majd 1908-ban a kolozsvári egyetem germanisztikai tanszékének tanárává nevezték ki. 1911-ben a budapesti egyetem német irodalmi tanszékén folytatta tanári pályafutását. 1910-től a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett, később egy sor hazai és külföldi tudományos társaság – például a Deutsche Academie - választotta tagjai közé.

Tudományos tevékenysége mellett széles körű társadalmi és politikai szerepet vállalt. Rövidesen a magyarországi németek első számú vezetője lett. Bleyer 18. században Magyarországra települt sváb családból származott, s ez politikai attitűdjét is meghatározta. A nemzetiségi vezetők azon „magyarón”-nak is nevezett csoportjába tartozott, akik a kisebb-

ségi érdekeket hazájukhoz hűen, de következetesen képviselték. Ezzel többször kiváltotta a nacionalista magyar, és a radikális német nemzetiségi csoportok bírálatát.

Az egyik legelismertebb nemzetiségi politikusként az 1918-19-es forradalmak idején hazafias hírnevet szerzett azzal, hogy kiállt Magyarország területi integritása mellett, elutasítva a nemzetiségek területi autonómia követelését.

1919. augusztus 15-én a Friedrich kormány, később a Huszár, Simonyi és Teleki kormányok nemzetiségügyi minisztere lett. Az 1920. évi nemzetgyűlési választásokon pártja, a Német Keresztény Gazdasági Párt (Deutsch-christliche Wirtschafspartei) 4 képviselőt juttatott be a törvényhozásba a később elcsatolt Nyugat-Magyarország területéről. A választásokat követően Deutsch-christliche Integritaetspartei néven továbbműködő pártja elszánt harcot folytatott Nyugat-Magyarország megtartásáért. Mint nemzetiségügyi miniszter szakított korábbi nézeteivel és belátta, hogy a terület megtartása csak területi autonomia révén lehetséges. Ettől kezdve német autonom terület létrehozásán fáradozott. Németországban és Ausztriában tárgyalásokkal igyekezett a terület megtartását elérni, annak ellenére, hogy Teleki Pál 1920. december 16-án újjáalakított kormányából kimaradt és a nemzetiségi tárcáért a a mindenkori külügyminiszter lett a felelős. A soproni népszavazás és a nyugat-magyarországi kérdés rendezése után a Bethlen kormány fel is számolta a nemzetiségi minisztériumot. Az 1922-es választásokon ráadásul az Integritaetspartei is vereséget szenvedett. A párt egyetlen képviselője – maga a vezér sem – jutott be a nemzetgyűlésbe. Bleyer hosszú ideig az általa alapított és a német külügyminisztérium által pénzelt hetilapjában, a Sonntagsblattban tudott felszólalni a német kisebbségi jogok védelmében. 1924-ben – Gratz Gusztáv elnökletével – Bleyer ügyvezető alelnökségével kezdte meg működését az első magyarországi német kulturális egyesület, az Ungarlaendisch Deutsches Volksbildungsverein. 1926 és az 1931-es parlamenti választásokon kormánypárti jelöltként – de a német kormány szubvencióját élvezve – sikerült ismét

mandátumhoz jutnia. Az ellenzékiiség helyett a kormány támogatásában bízva próbált meg fellépni. E politika kudarcai után 1933 májusában éles felszólalásban ítélte el a magyar nemzetiségpolitikát. A Volksbildungsvereinben a Gratz-féle szárny mellett egyre meghatározóbbak lettek Bleyernek és követőinek nézetei, melyek fő veszélyként tartották számon a magyar asszimilációs törekvéseket és kezdtek eltávolodni a magyarsággal való együttélés korábbi elveitől. A német külügyminisztérium elismerte Bleyert a magyarországi német népcsoport politikai vezetőjének, de aktuálpolitikai okokból óva intette a magyar kormányhoz fűződő viszonya kiélezésétől. Mozgalmának radikális tagjai azonban erélyesebb fellépést követeltek tőle. A dilemma feloldására már nem maradt ereje. 1933. december 5-én baranyai (Villány) választókerületéből hazatérve megbetegedett és meghalt.

Irod.: Tilkovszky Loránt: Német nemzetiség-magyar hazafiság. Tanulmányok a magyarországi németiség történetéből. Pécs, 1997., Tilkovszky Loránt: Nemzetiségi politika Magyarországon a 20. században. Csokonai, Debrecen, 1998., A Magyar Legújabb Kor Lexikona 1919-1932. Bp. 1932.

Tóth Imre

dr. Sopronyi Thurner Mihály (1878-1956) 1918-tól 1941-ig volt a város polgármestere. Ez a huszonhárom év nemzeti történelmünknek és a város történetének is egyik legnehezebb korszaka. Thurner Mihály érdeme, hogy a két évtized a nehézségek ellenére mégis a város legsikeresebb időszaka lett. Oroszlánrésze volt az elcsatolás rémének legyőzésében és a súlyos politikai és gazdasági válság körülményei között meg tudta védeni a város békéjét, biztosítani tudta Sopron és polgárai gazdasági és kulturális fölemelkedését. Jelenlegi történelmi ismereteink szerint ezek az eredmények városunk történetének legnagyobb politikusai – István bíró, Lackner Kristóf, Serpilius János, Vághy Mihály, Flandorffer Ignác – közé sorolják őt.

Thurner Mihály 1878. december 12-én született Márcfalván. Középiskolái első évét Győrött töltötte, hogy a magyar nyelvet elsajátítsa, majd a soproni Állami Főreáliskolában tanult. Itt szerzett érettségi bizonyítványt is 1898-ban. Jogot tanult Kecskeméten, Budapesten és Kolozsvárott, ez utóbbi helyen szerzett államtudományi doktorátust. 1912-ben lé-

pett Sopron város szolgálatába mint városi főszámvevő.

1918 nyarán az elhunyt farádi dr Szilvási Márton képviselő helyébe a város addigi polgármesterét dr Töpler Kálmánt delegálta az országgyűlés felsőházába. Az így megüresedett polgármesteri székbe a képviselőtestület egyhangú akarattal dr. Thurner Mihályt emelte, aki a város szolgálatában addig megismert szakértelme, erélye és pártatlansága révén érdemelte ki a bizalmat. Mind a választók, mind a megválasztott polgármester tudták: nehéz idők várnak a városra, de a valóság túlszárnyalta a legborúlátóbb jóvendölést is.

1918-ban az októbrista kormány kormánybiztosi feladattal látta el Thurnert. A tanácsköztársaság idején a városi adminisztráció irányítását látta el. Akkori tevékenysége miatt később megvádolták, úgyhogy csak igazolási eljárás, majd pedig egy sajtóper révén tisztázta magát. Alig csendesedtek el a forradalmak és az ellenforradalom hullámai, amikor újabb válsaggal kellett szembenéznie: a Saint-Germain-i és a trianoni békék Nyugat-Magyarországot Sopronnal együtt Ausztriának ítélték. Thurnernek óriási szerepe volt abban, hogy az 1921. december 14-én tartott népszavazáson a város lakossága döntő többségben Magyarország mellett voksolt.

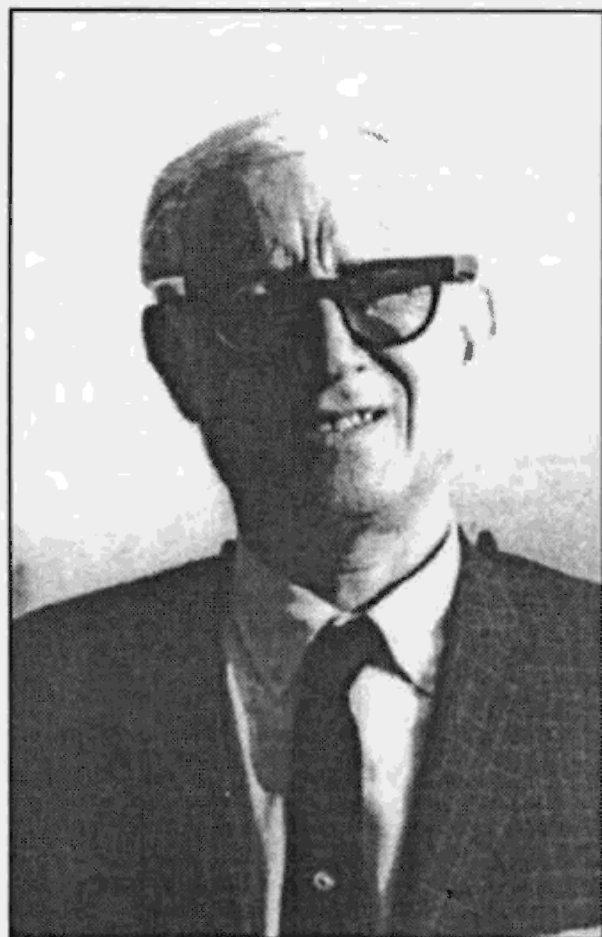
A békéket és a népszavazást követően Sopron válságos gazdasági helyzetbe került. Természetesen nem vonhatta ki magát az ország általános gazdasági bajai alól. A háborúban, majd a forradalmak idején dezorganizálódott gazdaság, a súlyos pénzügyi válságot okozó infláció, a mesterségesen meghúzott határok gazdasági következményei azonban itt még súlyosabbak voltak. A monarchia közös piacának elvesztése, majd pedig saját piackörzetének elcsatolása rendkívül érzékenyen érintette Sopront. A város saját erejére és a kormányzati szervek segítségére támaszkodva próbált kilábalni a válságból. A kormány ígéretei az 1921 utáni nagy felbuzdulást követően alábbhagytak. A dualizmus alatt még jelentős kereskedőváros beszűkült gazdasági terének újrakonstituálásához, ezért nagyon tudatos várospolitikára volt szükség.

Thurner polgármester és munkatársai sokat tettek a város gazdasági életének új alapokra helyezése érdekében. Ezt az élénkülést elsősorban az a tervszerű politika segítette, mely új funkciókkal gazdagította Sopron regionális és országos gazdasági szerepét. A Trianon után elszakított hagyományos magyar üdülőhelyek kieséséből származó űrt a húszas évektől Sopron próbálta meg betölteni. Újszerű próbálkozás volt a textilipar bővítése is, melynek köszönhetően a várost a „magyar Manchesterként” emlegették a két háború korában. A város vezetése mindehhez infrastruktúra-teremtéssel, adókedvezmények adásával járult hozzá. A pragmatikus várospolitikához hozzátartozott, hogy gazdaságpolitikai kérdésekben az ellenzék is a polgármester mögé sorakozott fel, aki pedig ezekben az ügyekben politikai, hazafias érzelmeit is igyekezett félretenni. A burgenlandi és osztrák politikához fűződő viszonya nem akadályozta meg abban, hogy a gazdasági kérdésekben nyitott legyen, és ugyanolyan érdeklődéssel és intenzitással forduljon a határon túlról érkező lehetőségek megragadása felé, mint ha azok nem „esküdt ellenségeitől” származnának.

Szolgálati idejének letelte – 1940 szeptembere – után a törvényhatóság egy évre meghosszabbította megbízatását és Thurner (aki 1938-tól a Sopronyi előnevet viselte) továbbra is a polgármesteri székben maradt. 1941 májusában azonban, nem várva meg újabb hivatali évének végét, leköszönt posztjáról. A város vezetősége július 31-én díszközgyűlésen búcsúztatta a távozó polgármestert, érdemeiért pedig a Törvényhatósági Bizottság díszpolgári címet adományozott számára. A második világháború után sokáig nem emlékeztek meg érdemeiről. 1945-től 1952-ben bekövetkezett haláláig mellőzötteen és szegénységben élt. Halálát követően szerepét, tevékenységét agyonhallgatták. A Sopron múltját ismerők számára azonban sohasem volt kétséges az ő történelmi szerepe, s 1990 óta a város vezetői is fölfedezték és elismerik Thurner Mihály várospolitikusi érdemeit.

Irod.: Turbuly Éva (szerk.): „Tisztemben csak a város érdeke és az igazság fog vezetni. A 120 éve született Thurner Mihály polgármester (1878-1952) emlékére. Sopron város és a Soproni Levéltár kiadványa, Sopron, 1998., Tóth Imre: Retorika és valóság, avagy a „civitas fidelissima” reálpolitikai vonatkozásai a két világháború közötti időszakban. In: A Civitas Fidelissima diskurzusa. Kulturális, történeti és gazdasági tanulmányok Sopronról. Sopron, 2001., Környei Attila: A népszavazás hatása Sopron város fejlődésére, a soproni társadalomra In: Turbuly Éva (szerk.) „Magyarok maradtunk” 1921-1996. Konferencia a soproni népszavazásról, 1996. december 12., Sopron, 1997.

Tóth Imre

Berczeller Richárd (1902-1994) 1902. február 4-én Sopronban született és itt élt 1919-ig. Édesanyja Berczeller Szidónia Cecília (szül.:Kohn) lakompaki (ma: Lakompach- Ausztria) őslakos zsidó családból származott. Apja Berczeller Adolf Gácson született és a nyugat-magyarországi munkásmozgalom legkiemelkedőbb képviselői közé tartozott. Egyik alapítója, titkára, majd 1901-től igazgatója volt a Soproni Munkásbiztosító Pénztárnak. Az idős Berczeller a szociáldemokrata párt legfelsőbb testületeinek munkájában is részt vett, 1911-től pedig tagja lett városi képviselőtestületnek. 1919-ben a Tanácsköztársaság kikiáltása után a várost irányító öttagú Direktórium tagja lett. A mérsékelt szociáldemokrata szárny képviselőjeként azonban rövidesen konfliktusba keveredett a radikális kommunistákkal és 1919 május 1-én kivált a vezetésből. A tanácskormány bukása után 1919 augusztusában Berczellernek Ausztriába kellett menekülnie. Fia, Berczeller Richárd kétnyelvűként nőtt fel. A szülői házban csak németül beszéltek, az oktatás hivatalos nyelve viszont magyar volt. Apja idealista és szociáldemokrata érzülete bi-

zonyosan nagy befolyást gyakorolt Richárd életére, aki már ifjúkorában aktívan politizált. ?-ban iratkozott be a soproni főreáliskolába. Gimnáziumi éve alatt a „Nyugatdunántúli Szocialista Diáktanács” vezetője lett. Első tapasztalatait a politikai üldözésről 1919-ben szerezte, amikor a diktatúra bukása után átmenetileg letartóztatták. Érettségi vizsgáját, miután bebörtönzése miatt iskolát kellett változtatnia, magántanulóként tette le kitüntetéssel. 1920-21 telén kezdte meg orvosi tanulmányait a bécsi egyetemen. Mivel mindkét testvére is tanult, kevés zsebpénzből kellett gazdálkodnia. A nyári hónapokban magántanárként, orvossegédként és statisztaként tett szert egy kis többletjövedelemre (statiszta munkái mellett még egy kisebb szerepet is kapott Kertész Mihály/Michel Curtis „Sodoma és Gomorra” című filmjében). Tanulmányi ideje alatt kapcsolatba lépett a Szocialista Diákszövetséggel valamint tagja volt a Bécsi Orvosi Egyesületnek is. 1926-ban doktorált. Ugyanabban az évben azonban megbetegedett tuberkolózisban, így klinikai tanulmányait csak egy évvel később tudta megkezdeni. 1927 májusától 1929 novemberéig Bécsi Városi Kórház különböző osztályain dolgozott Lainzban. Magyarországról való távozása után a Berczeller család először Bécsújhelyen, majd a Burgenlandi Savanyúkúton (Sauerbrunn) telepedett le. Burgenland Ausztriához csatolása után 1930-ban Berczeller Richárd általános orvosként Nagymartonban (Mattersburg) telepedett le. Ugyanabban az évben feleségül vette Maria Frances Ungert, aki Bécsben zsidó-polgárcsaládban nőtt fel. Egy évvel később megszületett egyetlen gyermekük Peter Hanns. Mint asszimiláló zsidó orvos család Berczellerék semmilyen diszkriminációnak nem voltak kitéve, teljes beilleszkedésüket azonban meggátolta zsidóságuk. Mattersdorf községet 1924-ben keresztelték át Mattersburg-nak, 1926-ban pedig városi rangra emelték. Az 1930-ban a település 4100 lakosából 500-an voltak zsidó származásúak. Berczeller röviddel praxisa megkezdése után közkedvelt orvos lett. Páciensei munkások, parasztok, keresztények és zsidók a lakosság

minden rétegéből jöttek. Különösen szem előtt tartotta a pszichoszomatikus orvoslást. Nemritkán a lakosság előítéleteivel is meg kellett küzdenie.

1934 mélyreható változásokat hozott az osztrák „Első Köztársaság” politikai életében. A parlament kikapcsolása 1933-ban, és az új tekintélyuralmi kurzus Dollfuß kancellársága idején a szociáldemokráciát fegyveres erővel leverték és betiltották. Burgenland egyes községeiben is kiéleződtek 1934 folyamán a konfliktusok. A pártokat feloszlatták, törvénykezdeményezés a tartományi kormányzat kezébe került, minden ellenállást megakadályoztak, a hivatalokat és az iskolákat megtisztították az ún. „államellenségektől”. Az országos és a helyi szervezetek élén álló, vezető szociáldemokratákat letartóztatták. Sokan Burgenlandban ekkor nem csupán társadalmi pozícióikat, hanem munkájukat is elvesztették. Berczellertől is megvonták megbízatását a Tartomány Betegpénztárnál. Az Anschlusst követően családjával együtt el kellett hagynia Ausztriát. Hosszas menekülés után 1941-ben, New York-ban telepedett le és teljesen új életet kezdett. Megérkezését követően hamarosan letette az állami orvosi vizsgát és 1945 elején magánrendelést nyitott. Orvosi hivatása mellett Richard Berczeller írói munkásságát is megkezdte. Már a 60-as évek elején megjelentek első elbeszélései és cikkei különböző újságokban. Haláláig New Yorkban maradt, bár egész életében foglalkoztatta az a gondolat, hogy visszatér szülőföldjére. Sopron iránti érdeklődése is egész életében megmaradt. Erről tanúskodik az a kiterjedt levelezés, amelyet a legkülönbözőbb személyiségekkel folytatott. 1977-ben a Széchenyi István Gimnázium akkori igazgatójának küldött levelében idézte fel a főreáliskola diákjaként átélt viszontagságokat. Sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy a soproni öregdiákok találkozóján nem tudott személyesen résztvenni, de üdvözlétét küldte kései diák-társainak és az iskola tanárainak. Idős korában számos elismerésben részesült. Mattersburg városa még életében emléktáblája felavatásával tisztelte meg az író és orvost 1987-ben. Berczeller Richárd 1994. január 3-án hunyt el New Yorkban

Irod.: Horvath-Snowdon-Prötsch (Hg.): Richard Berzeller 1902-1994. Sopron-Mattersburg-New York. Kanica, 1996.

F.m.: Die sieben Leben des Dr. B.: Odysee eines Artztes. München, Paul List, 1965., ...mit Österreich verbunden. Jugend und Volk, München, 1975., A Trip into the Blue and Other Stories. New York, A & W Publishers, 1980.

Tóth Imre

Búki Attila megnyitja a képzőművészeti kiállítást

**Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Kedves Iskolatársaim, Barátaim!**

Magyarország égboltozata alatt nincs olyan hely, ahol ne élne soproni diák. Talán olyan sincs, ahol ne élne egykori széchenyista. Vajon mit őriznek ők a diákevek szellemiségéből, a reáliákból: az élő nyelvekből, természettudományokból, a rajzból? Miként emlékeznek egykori tanáraikra? Voltak, akik vallomásaikban megfogalmazták, leírták szavakkal, vagy a képzőművészetek nyelvén tükrözték. Voltak s vannak, akik életükbe szőtték itt szerzett ismereteiket. Hiszem, hogy az egykori széchenyisták többet is a tantervekben előírtaknál. Vitték magukkal a Hűség Városának szellemiségét éppúgy, mint az iskola névadóját, gróf Széchenyi Istvánét. Még akkor is, ha szivárványtalanok voltak az égboltok, s a szárnyalni kész gondolatok csupán úgy voltak itt körülöttünk, mint félszárnyú madarak a földön. S ha emlékezünk – mi, egykori diákok – a nagy tanáregyeniségekre, akkor felfénylik bennünk a lélek, mert ők felemelték tenyerükbe a földön tipegő madarakat. Lélekben szabadok voltak, s József Attila-i értelemben „a mindenséggel mérd magad” gondolatiságát sugallták. Így emlékezhetünk mi, egykori diákok az iskola művésztanáraira, akik egyéni-

ségüket, szívüket, értelmüket s látomásos jövőképüket adták az egyetemes művészettörténet szépséges tárgyi világához. S túl e földi világon, ott ragyogott sugallatukban a kereszténység örök Isten-képe is.

Tisztelt Egybegyültek!

Azt mondják Sopronról, hogy a város hírét, nevét nem festészetének, szobrászatának köszönheti, hanem természeti környezetének s több száz éves fejlődésének, az egymásra rakódó korok építészeti emlékeinek. Úgy érzem, elérkezett az idő, hogy e véleményt kiegészítsük. A város hírét nemesítik iskolái, itt élt vagy innen elszármazott tudósai, írói és mindenekelőtt képzőművészei. Festőművészei és szobrászai, akik a 150 éves Széchenyi István Gimnázium diákjainak szellemiségét is formálták. Ki ne emlékezne iskolánk első rajztanárára, *Hauser Károlyra*, aki a művészetnek szentelte életét. *Seemann Kálmánra*, aki oktatási metodikájában szakított az akadémizmustal, s bevezette a műtörténetet. Ki ne emlékezne *Merész Károlyra*, aki több emlékművet alkotott, festett, szobrokat, plaketteket mintázott, vagy *Janesitz Henrikre*, akiről Soproni Horváth József így írt: „... tanulság és példamutatás is, hogy miképp lehet

Hauser Károly: Szent Mihály templom

és kell csendben, zajtalanul, ahogy Arany mondja: «nem a hírért, nem a dicsőségért, nem hogy a világnak üssünk vele cégért» dolgozni és hűségesen kitartva, egész életünket egy magasabb eszmény szolgálatába állítva gyümölcsöztetni.” Valóban így élt, miközben tanítási módszereket próbált ki, folyton kísérletezve, hogy a jó helyébe jobbat állítson. Vallotta, hogy a rajzolás és festés nem kézügyesség kérdése, hanem érzelmi alapon álló értelmi munka. S ha már *Soproni Horváth Józsefet* idéztem, szóljunk róla, a XX. század egyik legkiválóbb akvarellistájáról, aki 1922-től élt a városban, és 1950-ig oktatta iskolánk diákjait. Noha 1939-ben Sopron a Hűség Díjával tüntette ki, s szeretetébe fogadta, középszerű műítészek fukarkodtak elismerésével. Fukarkodnak még ma is azzal, hogy nincs az őt megillető helyen az egyetemes képzőművészetben. Nincs, holott a *Tükör előtt*, a *Füröszítés*, az *Anyaság*, a *Mi lesz veled?* című festményei az igazán jelentős akvarell-festők sorába emelik. Európa – nagy képzőművészeti lexikonjait és albumait szerkesztő – történészei éppúgy hallgatnak róla, mint más jelentős kortársáról. Találóa írja róla halálakor Becht Rezső: „Mintha Sopronnak egyik tornya dőlt volna le.” Mi, széchenyisták, azonban őrizzük a festményeiből áradó szeretetet, azt a szépséget, mélységet és tisztaságot, mely az elhívatottakra jellemző. Őrizzük őt úgy is mint tanítványait művészi pályára útra indító tanárt. E tulajdonság különben jelen volt Seemann Kálmánban és a többiekben is. Seemann indította el Ágoston Ernőt, aki országos rangú festő-grafikus volt, a soproni nagy nemzedék pictor doctusa. Horváth József egyengette útját *Reinecker Jánosnak* és *Richly Emilnek*, segítette a tanítványból művésztanárrá lett *Ákos Ernőt*, *Szarka Árpádot*, *Roisz Vilmos*. Roisz Vilmos nem gimnáziumunkban tanított. Sokévi állástalanság után kapott csak katedrát Budapesten. És itt van a kiállításon festményével *Perényi Kálmán*, aki iskolánk-

Soproni Horváth József: Mi lesz veled?

ban érettségizett, s művészi felfogásával követte az elődöket. Akvarelljeivel a táj, a természet meghitt ábrázolója lett. Iskolánk diákja volt *Kunt Ernő* grafikus, a Képzőművészeti Főiskolán a Sopronhoz is kötődő Szőnyi István tanított. Sajnos korán elkerült a városból, de itt volt képeivel az elszármazottak kiállításán, és önálló tárlattal is szerepelt.

Szarka Árpádot követően Rennerné Tóth Mária tanított rajzot gimnáziumunkban 1999-ig. Az iskola művésztanárainak és diákjainak alkotásaiból rendezett tárlat megnyitásán a tanítványok és tanárok nevét tovább sorolhatnám, [azokét,] akik többnyire jelentős utat jártak be az elmúlt évtizedekben. Rájuk is jellemző Sarkady Sándor költő, főszerkesztő megállapítása: „A városban olyan alkotógárda nőtt fel, amely munkásságával elismerést vívott ki magának, s becsületet szerzett Sopronnak nemcsak a megyében, hanem az országban is.”

Tisztelt Hallgatóim!

Idestova több, mint harminc éve már, hogy széchenyistává válhattam. A dunántúli tájakból a Répce síkságára jellemzőt hozhattam magammal, a föld illatával falum szerény emberi világát. Nem különben, mint diáktársaim.

Valójában kissé félszegen lépkedtünk az öregedő gimnázium lépcsőin, a tantermekbe vivő folyosókon. Talán kissé félénken is, ám reménnyel teli várakozással diákéletünk iránt. E reménnyel teli napsugaras szeptemberi napokban ismerkedhettünk meg rajztanárunkkal, Szarka Árpáddal. Róla is elmondható Arany Jánost idézve, hogy a „nem a hírért, nem a dicsőségért, nem hogy a világnak üssünk vele cégért” gondolat jegyében élt és dolgozott. S mint diák mit tanulhattam tőle? Többek között azt, hogy a grafika, a festmény a vonalak nyelvéről szól, melyen a gondolat, a lélek tartalmát éppúgy ki lehet fejezni, akár csak szavakkal. Hogy a vonalak nyelvén lehet érzelmeket, gondolatokat közölni, ébresztetni és elrendezni. Lehet vágyakat kelteni, akaratot indítani és erősíteni. Lehet az elképzelést megvilágítani, a képzeletet és a valóságot színesen kifejezni. S ha rajzolunk, fejlődik megfigyelőképességünk, megjelenik alkotás iránti vágyunk. Majd később, már férfikorba érve, beszélgetéseink alkalmával megtanulhattam tőle, hogy a lerajzolandó tárgyról is, meg magáról a rajzról is sok-sok benyomás éri a lelket, melyek esztétikai hatásokat váltanak ki, és szükségesek az összhangzatos neveléshez. Vallotta: ahhoz, hogy a rajzolás az iskolában az őt megillető helyet elfoglalhassa, elsősorban az kell, hogy a tanár tudjon, szeressen és akarjon rajzolni. Éppen ezért a tanár nem elégedhetik meg azzal a módszeres ismerettel és rajzolással, mellyel pályájára indult. Ismereteit rendszeres önműveléssel kell fejlesztenie. Valóban, hogy jól tanítsa meg tanulóival a képzőművészeti ábécét, [ahhoz kell, hogy] ismerje a kortárs képzőművészeti irodalmat, a magyar világot, s különösen a magyar motívumokat. Fontos volt számára, hogy diákjai finomítsák ízlésüket, elérjék, hogy az ösztönszerű rajzolásból természetes úton eljussanak az ábrázolóképeségig. A képzőművészet nyelvét ismerő és értő embereké váljanak. Kapuvári önálló tárlatának megnyitója előtt pedig arra figyelmeztetett, hogy a művészetek mindig kiegészítő részét képezték az emberi szellem ténykedéseinek. Erre tanít bennünket a történelem. Valóban, gondoljuk el, hogy mi most tudnánk-e ítéletet mondani a felett, hogy Homeros Iliasa vagy Pheidias vésőjének remeke fenségesebb alkotás-e? Mind a kettő a szellemnek olyan terméke, amelyet csodál az emberiség.

Hölgyeim és Uraim, idézhetném, s emlékeztethetném Önöket Szarka Árpád megszívlelendő gondolataira, melyek az említett művésztanárokkal ugyanazt a folytonosságot jelentik, amit a kiállítás is felmutat alkotásaival. Pontosabban azt, hogy a rajz nem egyéb, mint egy másik nyelven megérthető literatúra. A kiállítás arra is példázta, hogy az emberies társadalomért, a

Szarka Árpád: Öreg falak között

természetes módon élés igényéért, a szépségért és harmóniáért fogantak a ma kiállított művészek alkotásai. Kívánom, hogy legyenek részesei e rendhagyó tárlat nyújtotta minden szépségnek s az alkotók szándékát tükröző emberséges hitvallásoknak.

Büki Attila

Régi soproni család sarja.¹⁰⁵ 1924-ben érettségizett a Széchenyi István Reálgymnáziumban. Ezután rövid ideig a városházán hivatalnokoskodott, majd Thurner Mihály biztatására 1926-ban elvállalta a városi mozi vezetését. (Már kamaszkora óta szerelmese volt ugyanis a filmeknek. Apró kis munkákat vállalt a bánfalvi filmszínházban, csak hogy a bűvös mozgóképek közelében legyen, és ellessesse a vetítés rejtelmét.)

Igazgatói pályája egybeesett a hangosfilm felfelé ívelésével. A mozi az 1930-as években az emberek elérhető szórakozása lett. A hétköznapiok nehézségeinek feledését kínálta a felnőtteknek, az ifjúságnak pedig romantikus időtöltést, amelynek hangulatához hozzátartoztak a tavasszal virágot, ősszel sültgesztenyét áruló nénikék is.

A városi filmszínház élete Friedrich Károly szervező munkája nyomán hamarosan fellendült.¹⁰⁶ Magyar és német nyelvű műsorújságokat adott ki, és ötletes reklámokkal hívta fel a közönség figyelmét az alkotásokra. Bár a reálgymnáziumban szerzett rajztudásával nem lett művész, mint egykori padtársa, Roisz Vilmos, de ötleteinek vázlataiból színvonalas és érdekes reklámgrafikák születtek. Hamarosan a Metro-Goldwyn-Mayer cég pesti irodája is felfigyelt rá, és munkát ajánlottak neki. Rövid fővárosi tartózkodása során elnyerte az óriásvállalat jutalomserlegét, amelyen „A legtekélyesebb mozi-managernak” véset áll.¹⁰⁷ Szenvedélyes fotóművész is volt. Kamerájával megörökített minden jelentős soproni eseményt. A filmek előtt gyakran saját szerkesztésű híradóját vetítette. Fotói ma már a helytörténet fontos forrásai.

Életútja bizonyíték arra, hogy szakemberré nemcsak tanulmányok során válhat az ember, hanem azzá lehet érdeklődésből, szenvedélyből, a tehetsége által. Munkája mellett diplomát is szerzett a jogi egyetemen 1942-ben.

Amikor 1949-ben államosították a moziüzemet, ő „osztályidegenként” az utcára került. Egy ideig plakátragasztásból tartotta el családját, majd idegenvezetőként kamatoztatta városismertetét, helytörténeti tudását. Üdülők sokaságának mutatta meg Sopron szépségeit, és régi felvételeit is levetítette nekik, így az ide látogatók egységben láthatták e történelmi város múltját és jelenét.

„Szép Sopron” c. összeállítását több mint kétezerszer vetítették. A diaképeket és mondanóját mindig a hallgatóság összetétele szerint választotta meg, ebben is megmutatkozott nagyszerű kommunikációs tehetsége, amelyet még nyugdíjasként is kamatoztatott a Győr-Sopron-

¹⁰⁵ Nagyapja bognármester, édesapja, Friedrich Nándor, a városi adóhivatal vezetője volt.

¹⁰⁶ Friedrich Károlyné Nagy Magdolna (1916-) Várkerület 13. közölte az adatokat.

¹⁰⁷ Hárs József: Az oroszlan elfordítja a fejét (Sopron, 2001) c. moztörténeti munkájának 126. o-án látható a serleg.

A Noszty fiú esete... c. film forgatása Sopronban (Friedrich Károly fotója)

Ebenfurti Vasút Rt-nél. Magyar és német nyelvű előadásaival hírnévre tett szert a város nagy lokálpatriótája, akit 1970-ben az elsők között tüntettek ki Pro Urbe díjjal.

dr.Baranyai Lenke

Küzdelmes életút állt mögötte. 1915-ben tett érettségi vizsgát a Soproni Főreáliskolában. A rajz- és festéstechnikát Ágoston Ernőtől tanulta. Tehetsége már diákkorában kitűnt. (Egy nagy alakú rajzát, amelyen felolvasó ifjút ábrázol, őrizi a Széchenyi Gimnázium II. emeleti folyosója.)

Érzékeny lelke a művészethez vonzotta, de az iskolapadból a frontra ragadta az első világháború viharára. A keleti fronton fogságba esett, ahol elsajátította az orosz nyelvet. A háború végén kalandos úton, a Közel-Keletet bejárva érkezett haza.

Ezután Bécsben tanult festészetet Fröschlich iskolájában. Tanulmányai befejezése után olasz-, francia-, majd spanyolországi tanulmányutak következtek, amelyeken festményeiből tartotta el magát. Milánóban önálló kiállítása is volt. Európai vándorútja 1942-ben ért véget, akkor tért haza.¹⁰⁸

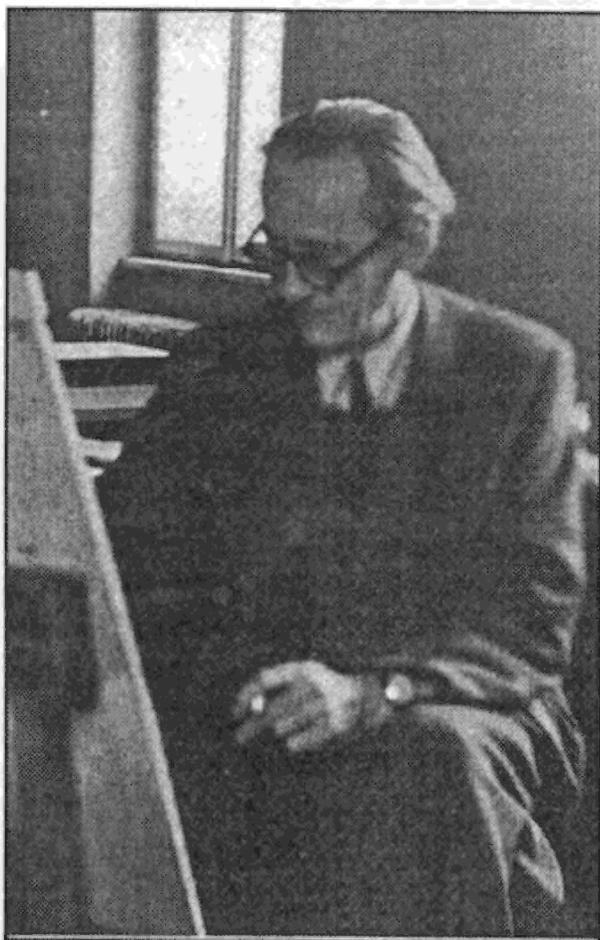
A II. világháború után hivatalos olasz tolmácsként működött Sopronban. Később a Richards gyár angol nyelvi levelezője és fordítója volt.¹⁰⁹ Közben rendszeresen szerepelt képeivel a soproni tárlatokon. Finom akvarelljein, olajfestményein és rajzain európai tartózkodásának emlékeit és Sopron szépségeit örököltette meg. Portékat, és zsánerképeket is festett, még az 1950-es évek „szoc-reál” stílusában is tudott igazat alkotni. Több, a fizikai munka nehéz pillanatait megörökítő munkája található a vasöntődében.

Szoros barátság fűzte a Munczy nővérekhez: Arankához, aki festőművész, és Lenkéhez, aki zongoratanárnő volt. Az ő Móricz Zsigmond utcai öt szobás lakásuk, amelyet nevelőapjuk, Makkay Béla szép régi bútorai, festménygyűjteménye, gyönyörű népi kézimunkák és virágok varázsoltak meghitté, adott otthont irodalmi- és művészeti körök összejöveteleknek és baráti kamaramuzsikálásnak. Ezeknek Perényi Kálmán is állandó résztvevője volt.

A csendes, finom lelkű férfi életét kitöltötte a festészet. Családot nem alapított, magányosan élt. Egy mellékelt fiatalkori önarcképe tükrözi elveit. A festő mögött míves rajzú és keretű barokk kép, mellette egy finom porcelán nőalak látható, mintegy azt sugallva, hogy a művészt csak a valóságnak a művészetekben tükröződő, légies formája érdekli.

Gyakran fogadott tanítványokat. A festészet mellett nyelveket is oktatott, mivel németül, olaszul, angolul, franciául spanyolul jól beszélt.

A magányos léleknek, „az akvarelltechnika halk szavú poétájának” a szelleme képeiben él, porai a Szent Mihály temetőben nyugszanak.¹¹⁰

¹⁰⁸ Munczy Lenke (1902- 2001) tanárnő feljegyzése

¹⁰⁹ Renner Kálmánné, Tóth Mária tanárnő (Várkerület 39.) közlése. Éremművész férjét művészi, a gyárban pedig munkatársi kapcsolat fűzte Perényi Kálmánhoz.

¹¹⁰ Az idézet Szarka Árpádtól Aranykönyv 2002 Quint Kiadó, Sopron, 141.o.

Perényi Kálmán ifjúkori önarcképe (fotó: Lobenwein Tamás)

dr. Baranyai Lenke

Szakál Ernő (1913 – 2002)

Iskolánk egykori tanítványa már az önképzőkörben kitűnt rajz és formaérzőségével. A középiskola után hat évig tanulta a mésző és a márvány megmunkálásának technikáját Mechle Béla kőfaragóműhelyében. Ezután újabb hat év következett az Iparművészeti Főiskola díszítő szobrász szakán. A mesterség gyakorlását és a művészet tanulmányozását 1939-ben Rómába folytathatta, ahova ösztöndíjasként került. Ma is látható a Magyar Ház udvarában díjnyertes munkája, egy Szent Kristóf szobor. Ott ismerte meg az ugyancsak ösztöndíjjal kint tanuló festőművésznőt, Pausz Ilonát, akit később feleségül vett. Hazatérésük után Sopronban telepedtek le. Házasságukból egy leánygyermekük született, aki fiatalasszony korában elhunyt.¹¹¹

A visegrádi oroszlános kút

a szentendrei rác templom oromzata, a budapesti Mátyás templom Mária kapuja, a Történeti Múzeum gótikus szobrai, az egri cisztercita templom homlokzata.

Rendezte a pécsi székesegyház, a szombathelyi múzeum, a tatai vár kötárát.¹¹²

Helyreállította Sopron római kori kapitóliumi templomának szoborcsoportját¹¹³, a Két Mór ház szobrait, Tahitótfaluban Pollack Mihály, Szarvason Tessedik Sámuel síremlékét, Sze-

A II. világháború után nélkülözések közepette éltek. 1946-ban a romok eltakarításával egyidőben kezdte meg az Orsolya templom kőfaragványainak helyreállítását, majd más műemlékvédelmi munkákkal folytatta.

Sopronban az Orsolya téri Mária oszlop, a Cézár ház erkélye, az Orsolyita, a Szent György, a Szent Mihály, a Szentlélek templom, a Káptalantemrem, a Fő téri Szentháromság szobor és gótikus kútka, a Fabricius ház, az Új utcai zsinagóga gótikus ablakai, Bánfalván az egykori pálos templom, Sopronhórpácson a román kori templom kapuzata, Fertőrákoson a püspöki palota szobrai őrzik keze nyomát. De hazánk-szerte megtalálhatjuk rekonstrukciós munkájának eredményeit. Ezek közül a legjelentősebbek: a visegrádi palota oroszlanos falikútja, Anjou kori kútház és kerengő a Győri Xantus János Múzeum barokk erkélye és a Patikamúzeum stukkói, a jáki templom karzata, Tihanyban az apátsági altemplom, Nagyvázsonyban a Kinizsi torony, a siklósi várkapolna, a belpátfalvi cisztercita templom, a sümegi püspöki palota és

¹¹¹ A művész közlése Soproni Sz. I. Gimn. Évkönyve 1991

¹¹² A Műemlékvédelem 2001. 1. száma 33-35.o.

¹¹³ Ugyanott 36-38.o.

Szakál Ilona portréja

tábláját és a Várkerületen álló munkásszobrot.

Lényét kiegyensúlyozottság, derű hatotta át idős korában is, amikor egykori iskolája jubileumi ünnepségeit már csak szobájából kísérhette figyelemmel.

Halálának híre megrendített bennünket. Szomorú, hogy nem kedves városában nyugszik, ahol szinte minden műemlék keze nyomát őrzi, hanem a tatabányai templom falai között, ahol munkájáért díjtalan urnasírt ajánlottak fel a művésznek és feleségének.

geden és Gödöllőn a kálvária szobrait, Győrben káptalan dombi Szt. Mihály, Mosonmagyaróváron a Nepomuki Szt. János szobrát.

Munkája közben tudományos kutatásokat is végzett pl. arról, honnan származik Scarbantia kapitóliumi triászának márvány anyaga, vagy milyen következtetések vonhatók le a budai vár szobortöredékeinek sérüléseiből. Közel negyven publikációja maradt ránk. Igazi tudósként mindig alapos és szerény volt, akár a Soproni Helytörténetész Körben, akár a Képzőművészeti Főiskolán adott elő. (Kilenc évig tanított az utóbbi intézmény szobrász-restaurátor szakán.)

A múlt emlékeinek megmentéséért végzett munkájáért 1982-ben a Műemlékvédelem Európa Díját kapta.

Szobrai közül megkapó kislánya portréja, csodálatot kelt az új Szent Mihály temető útjának tengelyében a földről dinamikusan az ég felé törő Feltámadt Krisztus c. alkotása. Ő készítette a Schármár síremlék piétáját, Lackner Kristóf, Liszt Ferenc és Pap Károly domborműves emlék-

dr. Baranyai Lenke

A neves soproni építész, akárcsak egykor édesapja, a Soproni Széchenyi István Reálgimnáziumban végezte középfokú tanulmányait. Rajz- és festészeti tehetségét Seemann Kálmán, majd Horváth József fejlesztette. Ez utóbbi irányította a reál tárgyakban is jeles tanítványt a Budapesti Műszaki Egyetem építészmérnöki szakára.¹¹⁴ Itt szerzett diplomát 1930-ban. A következő évben elnyerte Sopron város ösztöndíját, és Berlinbe utazott, hogy a Charlottenburgi Műszaki Egyetemen folytassa tanulmányait. Ezt olaszországi tartózkodás követte. Egyetemi éveiben és utazásai során finom akvarelleken örökítette meg soproni, tabáni, berlini, szicíliai és prágai élményeit. A múltat idéző épületeknél gyakran alkalmazott barna árnyalatokat, mintha az idő patinázta volna ecsetje alatt a napfényes udvarok, tornyok, házak aranyát.

Tervező munkáját neves soproni épületek őrzik: a Károlymagaslati kilátótorony (1934), a Soproni Egyetem Ábrázoló Geometria Tanszékének és kollégiumának épülete (1941), a SOTEX Kultúrház (1950-53) ¹¹⁵

Az 1950-es évek sematikus, sivár időszakában a valóság feledése, később önmaga gyönyörködtetése végett fogott ismét ecsetet. Szeretett egyedül lenni a témával, gyorsan, nézők nélkül papírra vinni a látványt. Erre az akvarell technika kiválóan alkalmas. Talán ebben lehet megragadni a reálgimnázium kiemelkedő festőművésztanárainak hatását. Utat jelöltek ki, módszert, adtak a valóság harmóniájának megragadásához, amely a lélek derűjének forrása.

1948-tól a Bp-i Műszaki Egyetem Sopronban működő Bánya-Kohó- és Erdőmérnöki karának tanszékvezető tanára, majd 1965-69-ig az egyetem Faipari Mérnöki karának dékánja volt. Ezzel párhuzamosan megszervezte az első vidéki tervezőirodát. ¹¹⁶

Tudományos munkássága sokrétű volt: épülettervezéstől a városrendezési kérdésekig, faipari üzemek tervezésétől a faipari termékek építészeti felhasználásáig terjedt. Tudományos publikációinak sokasága maradt az utókorra.

1963-ban avatták a műszaki tudományok doktorává.

Tervező munkájáért 1953-ban Ybl Miklós díjjal, 1961-ben Alpár éremmel tüntették ki, Sopron város pedig Pro Urbe díjjal ismerte el munkásságát.

...Amikor vonattal hazaérkezve megpillantja az ember szeretett városa erdők koszorúzza hegyeit és a Károly kilátót, Winkler Oszkár Sopronnal összefonódott szelleme is köszönti őt.

dr. Baranyai Lenke

¹¹⁴ Winkler András: Akvarellek, Sopron, 2001. 6.o.

¹¹⁵ Winkler Gábor: Winkler Oszkár (1902-1984) élete és munkássága. Sopron, 2002.

¹¹⁶ Aranykönyv Qint Sopron, 1999

Soproni udvar (Winkler Oszkár festménye)

2001. szeptember 21., Nagycenk: Koszorúzás és eskütétel

A gimnázium több évtizedes hagyományának megfelelően a kezdő évfolyamok diákjai a Széchenyi-mauzóleum előtt elmondott esküjükkal lesznek igazi széchenyistákká. A hetedikes és kilencedikes tanulók fogadalmuk előtt megkoszorúzzák gróf Széchenyi István nagycenki szobrát.

„Széchenyi sírja előtt fogadom...”

Az avatásra várva

A többi osztálynak ezen a napon ingyenes belépőt ajánlott fel a Soproni Múzeum, de szurkolhattak csapataiknak is: délelőtt a Városismereti vetélkedőn, délután a Széchenyi István életéről és munkájáról szóló Történelmi vetélkedőn.

Pillanatkép a délutáni vetélkedőről

A hagyomány természetesen nem csupán az idő függvénye. Bár patinát kap az évek múlásától, de igazi értékét az újabb és újabb nemzedékek által való átélhetősége adja. Ezt tapasztalhatjuk a 150 éves Széchenyi István Gimnázium ma élő tradícióiban.

Próbáljuk meg szinte filmszerűen végigpörgetni, hogy egy ide jelentkező diák milyen hagyományok tanúja és részese lehet „széchenyis” éve alatt. A felvillanó képek egy tanév kronológiáját követik, és örömmel fedezhetjük fel rögtön a véletlen szülte megkapó dramaturgiát: a film első és utolsó képének egymásba kapcsolódását. Hiszen hagyományaink a Széchenyi-szobortól indulnak, és ide is érkeznek: a szeptemberi első és a májusi utolsó hagyományörző mozzanat itt találkozik. Névadónk születésének megünneplése és ballagóink elbúcsúztatása, indulás és befejezés ugyanazon nemes díszlet előtt játszódik.

Tehát: Szeptember 20. Az előkelően szép szobor... A 10. osztályosok koszorúzása az iskola diáksága nevében... Egyenruha... A Szózat bensőséges hangjai az autók motorzajától körülölelve... És a szobor a térről megint beköltözik a szívünkbe... Aztán emlékműsor az iskolarádióban a tizenegyedik osztályosoktól...

Másnap. Széchenyi István születésnapja. Nagycenk felé... Az új osztályok eskütételéhez kattog a kisvasút kereke... Az első ismerkedések... Könnyed gyaloglás Kiscenk és Nagycenk között... Koszorút igazítunk a szobor talapzatára... A mauzóleum előtt égnek a kandeláberek, és észrevétlenül ünnepélyessé komolyodik a hangulat... *Arany János: Széchenyi emlékezete...* Eskütétel: „...*Széchenyi István sírja előtt fogadom...*” Aztán virágot viszünk le a rég halotthoz a mauzóleum lépcsőjén, és a Kastélymúzeumban a legnagyobb magyar életét keressük a tárlók üvege mögött...

Szeptember vége. Gólyaavatás. Friss lelemény! Olyannyira friss, hogy szinte a diákság belügye. A már az augusztus végi „fecsketáborban” összeszoktatott *fecskék* eddigre *gólyákká* lesznek. Nagy várakozással készülnek az eseményre, mégis a rendező tizenegyedikesek szórakoznak legjobban a vicces próbatételeken. Talán azért, mert egykor ők is ilyen nagy várakozásban voltak, és akkor is a tizenegyedikesek érezték legjobban magukat...

December... Adventi koszorúk a tanteremajtókon és a tanári asztalokon.... Közeleg a karácsony... A téli szünet előtti utolsó tanítási napon égő gyertyák az iskola ablakaiban... Karácsonyi dalok az órákon, ajándékok az osztály-karácsonyfák alatt... Hangverseny a Domonkos-templomban, a kisdud dicsérete száll... És itt a szünet!

Január. „Széchenyi-kék” szalagok kerülnek fel a hajtókákra. Hibáinkon nevetünk a tanárparódiákkal szembesülve... Koccintások és szalagavatói jókívánságok: „*Majd az érettségin...*” És végzős diákjaink szemén átfut a gond a pohárköszöntők alatt.

Az iskolabál... A *Széchenyi* bálja... Itt vannak a legszínvonalasabb táncbemutatók... Jó mozgású fiúk, szép lányok... És a ceremónia sem utolsó: Diáklányok kötik fel a széles szalagot az igazgató úr vállára – a szín: természetesen „Széchenyi-kék” –, hivatalos megnyitó, tanár-diák keringő...

Lázás készülődés, hirdetések jelennek meg az iskola folyosóin: közeledik a Diáknap. Időpontja ugyan évről évre változik, de sikere változatlan. Telt ház a nézőtéren, produkciók és vetélkedés a színpadon. Egy-egy osztályról most derül ki, hogy nem csak osztálytársai, de *társai* is egymásnak.

Március. A 9. osztályosok Széchenyi-vetélkedője. Izgalom és komolyság a csapatok arcán. Okos válaszok, a tavalyi győztesek – most házigazdák – elégedetten bólogatnak.

Virágszirmok hullanak. Dallal keverednek a levegőben. Itt a szívünket leginkább megkör-

nyékező pillanat. Május van, a ballagás előtti nap negyedik tanórája után: Az ablakokban *mi*, az itt maradók – az udvaron *ők*, az eltávozók. Most nekünk szól a szerenád, hozzánk simul a hangja, és mi tekintetünkkel simogatunk vissza, egytől egyig minden ismerős arcon.

És másnap a ballagáson iskolazászlónk mögött még együtt vonulunk... Búcsúbeszéd a színpadon... „*Isten veletek!*”... Újabb szalagok kerülnek fel a zászlóra a ránk hagyott jelmondatokkal... Aztán megyünk a térre... A szívünkbe költözött szobor... Koszorút igazítunk... A Szózat hangjai... Az autók most csendesebbek.

A filmszerűen felvillanó képek nyomán még egy gondolatra juthatunk. A hagyomány egy másik jellemzője az lehet, hogy azt az ember egy közösségre vonatkoztatva sajátosnak és jellemzőnek érzi. A hagyománynak nemcsak összetartó ereje van, de el is különít abban az értelemben, hogy megkülönböztet más csoportoktól: a *csak a miénk* - érzését kelti fel. És ennek az érzésnek a mélyét kutatva nem az önzőségre bukkanhatunk, hanem sokkal inkább: a büszkeségre.

150 éves gimnázium

Fennállásának másfélszázados jubileumát ünnepelte szombaton a GYIK-ban a soproni Széchenyi István Gimnázium. Az 1851-ben hatosztályos alreáliskolából, reállá, majd gimnáziummá fejlődött intézményt egykori diákjai és a meghívott vendégek köszöntötték.

- Amikor végiggondoltam, hogy 150 év milyen nagy idő, természetesen lejátszódott bennem az a négy év is, amikor én is az iskola falai közt éltem. – Kezdte beszédét dr. Gimesi Szabolcs polgármester, majd arról szólt, hogy ebben az intézményben a diákok mindig – így 1959 és 1963 között is – becsületességet, emberséget is tanultak, nemcsak tananyagot. „A széchenyisták később is igaz hittel, kitartással és elkötelezettséggel végezték azt a feladatot, amire felnőtteként elszegődtek” – jelentett ki.

- Kihívás szülte annak idején az iskolát, s az is fejlesztette tovább. Ma is ez a belső ösztönzés az intézmény gerince: az értékek védelme, tisztelete, az azokhoz való igazodás – mondta az iskola jelenlegi igazgatója, *Szabó Miklós*, majd köszöntötte az ország legidősebb széchenyistét, az első sorban helyet foglaló *dr. Kövessi Ferencet*. Ezt követően bejelentették: az iskolát tíz éven át vezető Szakál Péternek munkája elismeréseként a város címzetes igazgatói címet adományoz.

- Nagy öröm, hogy éppen ezen az ünnepségen kapom ezt az elismerést – vette át munkája jutalmát a címzetes igazgató, aki 1955 szeptemberében lépte át diákként először a gimnázium kapuját, s talán nem is gondolt még arra, hogy további élete évtizedekre ide köti majd. „Szolgálok továbbra is az iskolát” – jelentette ki Szakál Péter, majd köszönetet mondott mindenkinek, aki segítette munkáját.

- Elsős voltam, amikor az iskola a 125. születésnapját ünnepelte. Így most én is jubilálok. Itt szívtam magamba a tudást, s itt hordtam fel az osztályba a szemet – emlékezett egykori iskolájára *dr. Szájer József*, Sopron országgyűlési képviselője, majd arról beszélt, micsoda tetterő volt a soproniakban, hiszen 1851-ben tudtak a magyar szabadságharc leverése után a jövőnek iskolát alapítani. „Meggyőződése, hogy éppen az ilyen kiszámítható polgári értékek adtak erőt az országnak a továbblépéshez” – jelentette ki, majd átadta az oktatási miniszter, *Pálkás József* üdvözlését, és boldog születésnapot kívánt az iskolának.

- Jókívánságokat és anyagi felajánlást hozott az ünnepelteknek a kempteni testvériskola igazgatója *Wolfgang Röck* is, majd két diák, *Dergez Dávid* és *Lovranics Gábor* vehette át az Alma Mater Alapítvány jutalmát.

- Én iskolám, köszönöm, hogy tápláltad bennem az erőt! – lépett a mikrofonhoz *Vékás Lajos* akadémikus, aki egykori széchenyistaként idézte fel az iskolai életet, kiemelve: itt mindig is a hagyomány és a korszerűség nagyszerű összhangja valósult meg. „Nem akarok idealizált képet festeni, mert az összkép e nélkül is tökéletes” – jegyezte meg, majd kijelentette: a tradíciók a névadó elképzeléseiből sarjadnak. Vékás Lajos biztos abban is, hogy a Széchenyi Gimnázium a jövőben is meg fog felelni a követelményeknek.

A szónokok után a diákok és tanárok vették birtokba a színpadot, s műsorukkal is felköszöntötték a másfélszáz éves gimnáziumot. (*Kisalföld* 2001.09.24.)

*És '64-ben megjelentek a LÁNYOK az iskolában...
Iskolatörténet a színpadon*

Felcsendült Weber Bűvös vadásza is

Fogadás az ünnepély után (A kép bal oldalán dr. Kövessi Ferenc)

**Ünnepi beszéd a soproni Széchenyi István Gimnázium alapításának 150. évfordulója
alkalmából rendezett megemlékező ülésen**

I.

*Június volt s ujjongtunk, nincs tovább,
Most gyertek szabad mellű örömök
S pusztuljatok bilincses iskolák.*

*De elcsitult a jókedv-förgeteg
S helyére ült a döbbent némaság:
Köröttünk már az Élet csörtetett.*

*Polgármester Úr,
Igazgató Úr,
Kedves Kozák Tanár Úr,
Kedves egykori és mai Széchenyisták,
Hölgyeim és Uraim!*

A Költő most idézett ismert versével búcsúztam 1958-ban a két érettségiző osztály nevében az akkor 107 éves Széchenyi István Gimnázium Dísztermében rendezett ballagási ünnepségen. Tizennyolc éves fejjel legfeljebb éreztem Ady Endre üzenetének igazát. Pedig köröttünk már valóban az Élet csörtetett. Egyetemi felvételem napján tették közzé a rövid hivatalos bejelentést: kivégezték Nagy Imrét és társait. Ez a híradás és a benne rejlő metafora hosszú évekre meghatározta korosztályom legtöbb tagjának életérzését: az ártatlanság oktalan félelmet, az alkalmazkodás kényszerét, a megalkuvások miatti lelkiismeret-furdalást, a bűn elkerülésének szellemi energiát rabló igyekezetét. Szerencsére, fiatalok voltunk, és az ifjúság édes madarának szárnyai sok terhet szinte észrevétlenül elbírnak, magasra repítenek a Sors sebet vágó súlyaival is – s az éteri szférákban a hétköznapiok vidámsága honol.

II.

*Én iskolám, köszönöm most neked,
Hogy, az eljött élet-csaták között
Volt mindig hozzám víg üzeneted.*

*Tápláltad tovább bennem az erőt.
Szeretni az embert és küzdeni
S hűn állni meg Isten s ember előtt.*

Ha valakinek, akkor az én generációm tagjainak felnőtt élete számára komoly tartalmat nyertek e verssorok.

1954 szeptemberében léptem be először a Széchenyi erőt, tradíciót, tudást és egyben szeretet sugárzó falai közé. E falakat a művészettörténet jeles alkotásainak színvonalas másolatai díszítették. Még ma is emlékezetemben élnek a görög és a római építészet és szobrászat kivá-

ló emlékeiről készített nyomatok, amelyek a második emelet folyosóit dekorálták. Az idő tájt nem volt kapható annyi szép művészettörténeti album, mint 15-20 évvel később, vagy manapság. Televíziós adások sem hozták el az emberi kultúrtörténet kincseit, a helyszínrre utazásról pedig, még álmodni sem lehetett. A gimnazisták itt láthatták először – legalább kétdimenziós formában – Myrón Dyszkobolosát, Pheidias vagy Polykleitos, Lysippos vagy Praxiteles szobrait és a hellénizmus korának olyan jeles alkotásait, mint a Haldokló Gallus, a Milói Venus, a Samothrakéi Niké vagy a Laokoón-csoport. És ugyancsak itt találkozhattunk elsőként Athén vagy Róma – maradványaikban is csodálatos – épületeivel. S a képeket élettel töltötték meg Merész Károly tanár úr felejthetetlen művészettörténeti órái. Osztálytermünk falait, üveglapra rajzolva, magunk választotta költemények sorai ékesítették; nemesítő és buzdító idézetek a 19. századi magyar irodalom nagyjaitól: Kölcseytől, Vörösmartytól, Aranytól, Madáchtól, Petőfitől. Külön kis házi múzeum volt a rajzterem, amelyet egykori tanárok – neves festők – és diákok rajzai, akvarelljei és olajfestményei ékesítettek.

A már akkor is patinás épület egyetlen „díszítménye” rítt ki az iskola nemes hagyományokat sugárzó légköréből. A Liszt Ferenc utcai kapu melletti emléktábla azzal „büszkélkedhetett”, hogy ebbe az iskolába járt az 1900-as évek legelején (ha jól emlékszem, 2 évig) „népünk bölcs vezére és tanítója”. Nem tudom pontosan, hogy mikor távolították el a magyarok döntő többsége által gyűlölt diktatúra leghírhedtebb megtestesítőjével történő „kérdésnek”, a kétes dicsőségnek ezt a mementóját.

Valószínűleg az 1956-os forradalom szele söpörte el, csakúgy, mint a földszinti kémiai gyakorló egyik öreg padján elhelyezett hasonló szövegű réztáblát; 1956 őszének szabadító és néhány napig tartós szabadságot ígérő szelleme, amely gimnáziumi éveinknek pontosan a közepére esett, és életünk meghatározó élményévé vált. Sajnos, a levert szabadságharc utáni reménytelenség jó néhány osztálytársunkat is elsodort körünkől, éppúgy, mint osztályfőnökünket, Katona Annát és szeretett rajz- és biológia tanárunkat, a jeles művészt, Ákos Ernőt.

Szerencsénkre, a tanári kar többsége velünk maradt, és az érettségiig plántálta belénk a fontos ismereteket, s – ami még többet jelent – élesztette bennünk a tudás, az igazság és a szépség utáni állandó vágyat. Hálával és őszinte szeretettel gondolok vissza valamennyiükre: igazgatónkra, Földy Lőrincre és helyettesére, Kamondy Zoltánra, érettségire vivő osztályfőnökönkre: Kelényi Ferencre, tudós matematika-fizika tanárunkra: Dér Zoltánra, a magyar irodalom megszerettetőjére: Csanády Sándorra, testi jólétünkre gondot viselő tornatanárainkra: Ravasz Bandi bácsira és Krasznai Feri bácsira, a latin nyelv és irodalom alapos és szeretetteljes közvetítőire: Machatsek Lúciára és Kozák Lajosra, némettanárnőnkre: Sáthory Jenőnére, a német mellett franciát és orosz is tanító kedves Németh István tanár úrra, a biológia, illetve a kémia alapjaihoz elvezető Örszigety Frigyesre és Jankó Andornéra, az egyetem padjaiból hozott lelkesedést is átadó történelemtanárunkra, Simkovics Gyulára, földrajztanárainkra: Molnár Imrére és Törzsök Emilre – és az egész Tanári Testületre. Szomorúságomra, többségük már évtizedek óta nincs közöttünk, és az akkor fiatalabb generációból is néhányan élnek csupán. Nekik mondok ma még egyszer köszönetet, és egyben kegyelettel emlékezem az elhunytakra.

III.

Ha ma arra a kérdésre kísérek meg választ adni: milyen szellemet közvetített a Széchenyi tanári kara közel fél évszázaddal ezelőtt, azt hiszem, akkor járok legközelebb az igazsághoz, ha hagyomány és korszerűség egészséges arányát emelem ki.

Hagyomány alatt az Eötvös József és Trefort Ágoston által megalapozott magyar iskola-rendszer legjobb gimnáziumi tradícióit értem. Ezeknek semmi közük nem volt a háború előtti, ún. úri világ hamis és álságos életformájához és szokásaihoz, amelyeket Márai Sándor is joggal nevez karikatúrának. E hagyományok ugyanakkor tudatos értékörző voltukkal fáklyaként világítottak nekünk egy olyan rendszerben, amely szánt szándékkal akart szétrombolni minden köteléket a múlthoz, az emberiség ezeréves erkölcsi vívmányaihoz, és amely legszívesebben agymosó intézetté változtatta volna az iskolát. A Széchenyiben érett diákok nem szakadtak el atyáik és nagyatyáik morális rendjétől, és megtanulták a kételkedés kötelességét is a vak engedelmességet elváró, az egyéniséget megsemmisíteni akaró eszmékkel szemben. Pedig tanáraink nem lehettek könnyű helyzetben. Többségüket bizonyára a félelem légköre, s valamennyiüket egy hazugságokra épülő kegyetlen diktatúra szorítása vette körül. Ezért, inkább a ki nem mondott szavak, a hallgatások, a témák megválogatása és a példaadás hozta hozzánk a nemes szellemet.

S mindezzel együtt a Széchenyi a korszerűség iskolája is volt. Déri Zoli bácsi az atomelmélet legfrissebb eredményeit is tanította nekünk, Földy tanár úr értékelése az 1867-es kiegyezésről, vagy Simkovics tanár úré Rákóczi szabadságharcáról a mai történettudomány kritikáját is kiállja.

Egyetlen tantestület tagjai sem állnak egyformán magas színvonalon, nyilván a miénkben is voltak egyenlenségek, mind tudásban, mind tanári buzgalomban, mind emberségben. Távol áll tőlem, hogy az Ünnep vakító reflektorfényében idealizált portrét rajzoljak egykori iskolámról. De biztos állíthatom: az összkép hiteles és reális, s örök hálára kötelez.

IV.

Hagyomány és korszerűség ötvözete olyan érték, amelyet a ma iskolája is vállalhat, sőt amelynek minél teljesebb elérésére törekedni is kell.

A 150 éves Széchenyinek olyan hagyományai vannak, amelyek a modern Magyarország megteremtésének évtizedéig, a kiegyezés koráig, sőt 1848-ig és a reformkorig nyúlnak vissza, amelyeknek gyökerei a szó legigazibb értelmében vett polgári társadalom talajába kapaszkodnak. Ezek a tradíciók a legnagyobb magyarnak, iskolánk névadójának terveiből, álmaiból és személyes áldozatvállalásaiból sarjadtak ki, a reformkor lázában, 1848 tizenkét pontjában és áprilisi törvényeiben fogalmazódtak meg, és az 1867 utáni pénzügyi fejlődésben és gyors iparosodásban nyerték el alakjukat. S mindehhez szükség volt a kiművelt emberfőkre, a sokasodó iskolákra, köztük a soproni Főreálra. Széchenyi István 1841-ben a következőket írta a Kelet Népében: „Az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátságait mint ereklyét megőrizni 's szeplőtlen minéműségben kifejteni, nemesíteni erőit, erényeit, 's így egészen új, eddig nem ismert alakban kiképezve, végcéljához, az emberiség feldicsőítéséhez vezetni, kér-

dem, lehet-e ennél minden keservtől tisztább érzés; ... van-e ennél emberek közt, kiktől lelki örömök el nem zárva, édesb osztályrész?”

A korszerűség követelményét ma talán nehezebb kielégíteni, mint valaha. Az ismeretek gyorsan változó és avuló rengetegében nem könnyű rendet vágni. S még bizonytalanabbá válik az ember, ha azt kell megítélnie, mi a maradandó, vagy az általános műveltség részét képező a sok új ismeretanyagban. Mindezek miatt ma fontosabb, mint bármikor a korábbi időkben, hogy az iskola módszereket tanítson meg a diákoknak és lényeglátást, az összefüggéseket az ismeretekben, rendszerezési és szelekciós képességet.

Közhellyé koptatott megállapítás: felemelkedésünk, a fejlett Európába történő beilleszkedésünk legfőbb záloga az iskola. Hadd idézzem még egyszer Széchenyi Istvánt, aki a Hitelben a következő megállapítást teszi: „... a nemzet valódi ereje közértelmességen alapul.” A sokat ismételt igazságok hatása ugyan kopik, de megállapításuk helyességén ez mit sem változtat. Évtizedes mesterséges kiszakítottságunkat a technológiai, ipari és kulturális fejlődés fő áramából akkor és annál gyorsabban tehetjük jóvá, ha és minél gyorsabban javítjuk tovább iskoláink színvonalát.

Biztos vagyok benne, hogy a másfélszáz éves soproni Széchenyi István Gimnázium a jövőben is a legjobbak között fog megfelelni ennek a követelménynek. Ebben a meggyőződésben köszöntöm születésnapján szeretett Iskolámat.

A ma széchenyistáinak pedig szeretném emlékezetükbe idézni a Templom utcai emléktábla jelmondatát: „Merjete nagyok lenni, ti, kik valami jobbra vagytok meghíva, születve; kik egy szebb jövőnek lehettek urai.”

*S én, vén diák, szívem fölemelem
S így üdvözlöm a mindig újakat:
Föl, föl, fiúk, csak semmi félelem.*

*Bár zord a harc, megéri a világ.
Ha az ember az marad, ami volt:
Nemes, küzdő, szabadlelkű diák.*

*Vékás Lajos
akadémikus*

Az iskola történetét kutatva régi diáklapokban, vagy a volt reál tanárainak és egykori diákjainak visszaemlékezéseiből számos kedves történetet ismertem meg, amely tükröt tart elénk a régiekről, a Széchenyi Gimnázium falai közt folyó élet humoros oldaláról.¹¹⁷ Úgy véljük, hogy ez az anyag méltó a megörökítésre, egy sajátos iskolatörténet megrajzolására.

A neogót épület-et, amelyben a főreáliskola működött, a XIX. század közepén emelték, majd a század végén a Kaszinó felőli oldalon bővítették. A növekvő létszám miatt így is szűknek bizonyult a ház, ezért 1910-ben az igazgatói lakás helyén tantermeket és egy szülői fogadószobát alakítottak ki.¹¹⁸ A XX. században már jelentkeztek különböző problémák, levált a földem egy darabja, beázott a tető. Ezért az iskolát így jellemezte az 1931-es Diákújság.¹¹⁹

A kaszinói szélesség 2. és a templomi hosszúság 26. fokán fekszik. Területe 22 tan-ár. Lakosainak száma 371. Népsűrűség: egy tan-ár-ra esik 16.8 fő. Felszíne emeletes, legmagasabb csúcs: a Mondátereszt. Vizei: a fejekben. 1937 decemberében pedig a korhadtt gerendák cseréje miatt az iskolát ki kellett üríteni. Az alsóbb évfolyamok a lánygimnáziumba, a felsősök a bencés gimnáziumba költöztek ideiglenesen.¹²⁰

A kétemeletes házhoz *emléktáblák* is tartoztak, ezek azonban a különböző korok történelemfelfogása miatt lekerültek a falról és elvesztek. A kapubejáratnál volt egy Ferenc József látogatását megörökítő márványlap, egy másik pedig az I. világháborúban elesett diákok nevét őrizte.¹²¹ A Kaszinó felőli utcai oldalon pedig Rákosi Mátyás itteni két évi diákoskodását hirdette az 1950-es években egy felirat.¹²²

A belső helyiségek. A tantermekben légszesz, azaz gázláng világított, a meleget a folyosó felől fűtött öntöttvas kályhák szolgáltatták. Ősszel mindig akadt egy jómadár, aki maréknyi vadgesztenyét csempészett a tűzbe, amely nagy pukkanások közepette égett, s így elterelődtek egy-egy vészterhes óra percei.¹²³ A tanári íróasztal dobogón állt, a fiókban mogyorófaveszsző szolgált a térképnél való magyarázatot és felelést. Ha ez utóbbi nem sikerült, a pálcával csípős körmöst lehetett suhintani a lusta diák összezárt ujjaira. Ennek elhárítására a fiúk a bot közepét finoman bevágták, így az az ütésekor eltörött.¹²⁴ A „találmány” Csanádi Sándor tanár úrnál nem funkcionált, mert ő saját sétapálcáját használta a nemes célra. Az épület az akkori létszámhoz viszonyítva tágas volt, rajzteremnek, zeneszobának, szertáraknak, fogadószobának és igazgatói lakásnak is jutott benne hely. Az iskolának komoly értékei voltak, hangszerek és egy numizmatikai gyűjtemény, amely a Soproni Múzeumé lett.

A magatartást szigorú *házi rend* szabályozta. Este 8 óra után nem lehetett kint tartózkodni, a mozielőadáshoz engedélyt kellett az osztályfőnöktől kérni. A kemény szabályokat a diákhu-

¹¹⁷ Harminc évig tanítottam e falak között olyan tanárokkal is, akik szintén ennyit, vagy még többet, s ezen idő át-fogja az iskolatörténet jórészét.

¹¹⁸ A S. Széchenyi I. Reálisk. értesítője 1926/27. 19.o

¹¹⁹ A Diákújságokat Vas Jenő őrizte. Az ő hagyatékából és Bertalan Ernő öregdiákunktól kerültek hozzánk.

¹²⁰ S. Áll. Széchenyi I. Reálgimn. értesítője 1937/38. 11-13.o.

¹²¹ A Hauser Károly által tervezett tábla felirata: I. Ferenc József Magyarország Apostoli Királyának 1884 május 31-i legmagasabb látogatása emlékéül a Soproni Áll. Főreáliskola (a Széchenyi I. Reálisk értesítője 1925/26)

¹²² A felirat nem a klasszikus hagyományokat követte, hanem a következő versike volt.

Egykor itt járt a vén falak között

Tanult nyelvtant és fizikát,

Pártunk vezére, nagy tanítónk

Rákosi Mátyás, a kisdiák. (Kopstein Jenő feljegyzése szerint)

¹²³ Linka Péter (Várfal u.5.) visszaemlékezése az 1950-es évekre.

¹²⁴ Polgár András (Harkai u. 55.), 1965-ben érettségizett volt széchenyista közlése.

mor imígyen egészítette ki:

- *Az iskolában minden tanuló a kitűzött időre megmosakodva, haját és az írásbeli feladatok stílusát megfésűlve köteles megjelenni.*

- *Futni a folyosókon, a lépcsőfokokat és az alacsony termetű tanárokat átugrálni tilos.*

- *Pénzt a legnemesebb célokra sem hordhatnak maguknál a tanulók az igazgató beleegyezése nélkül.*¹²⁵

Hagyományok. Az iskola a Széchenyi név 1922-i felvétele előtt is ápolta a nagy magyar emlékét. A Nemzetőr 1910-i számában találtam egy hírt, mely szerint a tanárok és diákok egy kis csapata al-dunai hajókirándulást szervezett, beutazva azt a vidéket, amelyen egykor Széchenyi járt. Az 1920-as 1930-as években is eleven volt a névadó emléke, elsősorban a tanórai megemlékezéseken. 1976 óta van tavaszonként Széchenyi vetélkedő, amelynek elindítója és támogatója id. Czuczor Ernő volt. Néhány évtizede szept. 21-e, a „legnagyobb magyar” születésnapja, iskolai ünnepnap, amelynek során az elsősök, megtekintik a nagycenki múzeumot és fogadalmat tesznek Széchenyi mauzóleuma előtt.

Hagyománnyá vált az a szemlélet, mellyel abban segítették a tanulókat, hogy képességeik szerint törekedjenek valamiben kiemelkedő teljesítményt nyújtani, és a többi tárgyat tanítók erre tekintettel voltak.¹²⁶

A bohókás farsang idején pedig az vált szokássá, hogy a Berzsenyi Dániel Önképzőkör szervezésében a diákok műsoros estet rendeztek, amelyben az iskolai élet eseményeiről élcelődtek. A jó hangulathoz a kör cigányzenekara is hozzájárult.¹²⁷

Négy-öt száz példányban diákújságot is kiadtak, amelyben vérbő humorral karikírozták önmagukat és a tanárokat. Például úgy, hogy nyelvi játékot űztek Dér Zoltán és Vas Jenő nevével ilyképpen: *Hírek. Az igazgatóság fiatal tanáraitra való tekintettel indexre tette a következő két közmondást: Jön még a kutyára dér, és Addig üsd a vasat, amíg meleg !* Ez a szokás később a szalagavatók paródiáiban folytatódott.

Az 1960-as évek elejétől fogva megfigyelhető, hogy a volt széchenyista szülők gyermekei is itt folytatták tanulmányaikat, és tanárként is sokan visszatértek. Ma a tantestület három tagja egykori széchenyis tanár gyermeke, és tizenhat kollégám volt egykor iskolánk tanítványa.¹²⁸

Hosszú időn át a nyugdíjas tanárok vissza-visszajártak közénk, ballagáskor pedig ők haladtak a zászló után az élen. Az iskola felkarolta, amikor kellett, segítette, gondozta idős tanárait: Uray Alizt, Dér Zoli bácsit, és Machatsek Lúcia nénit.

Az évek során nemcsak az épület változott, hanem az iskolai szókincs is. Eltűnt a tárgygyal együtt a tanári notesz és a katedra szó, használaton kívül került a bricsesz, és bunda kifejezés. Ez utóbbiak nem öltözetet jelentettek, hanem az előző, az iskolából való távozás rémét, a második a szekundát, azaz a legrosszabb jegyet a második világháború előtti időszakban.

A tantárgyak A Reál -jelleg kiemelt szerepet adott a természettudományoknak, különösen a matematikának, fizikának és kémiának. A kísérletek mindig izgalmat jelentettek, - néhány

¹²⁵ Diákújság 1930

¹²⁶ Dr. Macher Frigyes (1925-) közlése.

¹²⁷ A Soproni Áll. Széchenyi I. Reálgimn. értesítője 1933/34 15.o.

¹²⁸ Vass Béláné Lapos Márta, dr. Horváth Józsefné Németh Anna és Krasznai Andrea. Balázs József, Czobor László, Dékány Zsigmondné, Horváth Márta, Horváth Violetta, Ivancsicsné Kollmann Mónika, Kiss Károly, Kopik István, Krasznai Andrea, Nagy Judit, Németh Ikdikó, Poór Attila, Simonné Schöberl Erzsébet, Szakál Péter, Tóth Gyula és Vargáné Somlai Márta.

Nagy kabaré-előadás

a soproni állami Széchenyi István reálgymnázium tornacsarnokában
1933 február 12-én, vasárnap és 13-án, hétfőn délután 5 órakor.
Rendező az intézet Berzsényi Önképzőköre.

MŰSOR:

1. **Prológus.** Mondja *Lauff Vilmos* VIII. o. t.
2. **Magyar népdalegyveleg.** Előadja az intézeti zenekar.
3. **A kis diák sorsa.** Átomkép 1 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

A diák	Lopusny Endre II. A o. t.
Természetrész	Zakariás Gábor I. B o. t.
Földrajz	Kovalszky János I. A o. t.
Számtan	Csikó Ferenc III. A o. t.
Mértan	Kovács László I. B o. t.
Történet	Molnár László II. A o. t.

Szín: diákszoba.

4. **A nagy diák élete.** Operett-paródia 1 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Tanár	Romwalter Alfréd VII. o. t.
Karcsi	Lauringer Albert VII. o. t.
Diákok kara: Szentgyörgyi Károly és id. Varga László VI. o. t.	
Buresch Róbert, Kéry Ernő, Kurz Frigyes és Lang Ferenc VII. o. t.	
Molnár István és Pollák Ferenc VIII. o. t.	

Szín: tanterem.

SZÜNET

5. **A szülők fogadóban.** Vidám jelenet 1 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Strohmman papa	Dravarits István VIII. o. t.
Strohmman mama	Karakay Valéria
Strohmman Klári	Bauer Gréti
Dr. Szigor, földrajztanár	Pirinyi Lajos VIII. o. t.
Kolupecz, magyar tanár	Faltusz Ervin VII. o. t.
János, pedellus	Finta László VI. o. t.

Szín: az iskola fogadószobája.

6. **Az instruálás, avagy ifj. Sajó és ifj. Hacsek szellemi tornája.**
Páros jelenet.

SZEMÉLYEK:

Hacsek	Thurner János V. o. t.
Sajó, instruktor	Molnár Zoltán V. o. t.

7. **Megmagyarázom a bizonyítványom.** Jelenet.

SZEMÉLYEK:

Apa	Dravarits István VIII. o. t.
Fü	Thurner Ferenc VII. o. t.

8. **Operett-egyveleg.** Előadja az intézeti zenekar.

Konferál: *Tellamanti Tibor* VIII. o. t.

Felülíratásokat az Önképzőkör könyvtára javára és a cserkészcsapat Jamboree-költségeire köszönettel fogadjunk.

A Berzsényi Önképzőkör farsangi műsorfüzete

rosszcsontnak azért, hogy ne sikerüljön. Ám 1877-ben mindenki nagy izgalommal várta azt az eseményt, amelyben a diákok által „bölcsh Salamon”-nak nevezett Salamin Leó megszólaltatta a Bécsből hozott „messzeszólot”, Bell találmányát, a telefont. A csodálatos szerkezet a második emeleti fizikai előadótermet kötötte össze a földszinti kémiai szertárral. Az üzenetek küldői nem tudták, hogy hazánkban elsőnek használták a fontos hírközlési eszközt.¹²⁹

¹²⁹ Oedenburger Zeitung 1877. 152. sz. Tarcsay László: 100 éves a soproni telefonhálózat Sopron, 1900 4.o.

A fizikaórák komoly munkát is jelentettek. Ezért a diákok gyakran dúdolhatták a tanári figyelmeztetést a „János legyen, fenn a János-hegyen” kezdetű sláger dallamára imígyen: *Kedves szüle, megint nem készülsz a fizikából.*

A matematika ugyancsak kemény diónak bizonyult. „Feltörése” nem töltötte el lelkesedéssel a reáltanoda hallgatóit. Így érthető a Diákújság 1929-i számában közölt hirdetés:

Elveszett a Deákkúti úton a matézis könyvem. Aki visszahozza- lelövöm.

Népszerűségben nem maradt el az ábrázológeometria sem. Amikor 1931-ben megszüntették a tantárgyat, a diáklap gyászkeretes hírből, de nem titkolt örömmel adta tudtul:

Mind a saját, mind a magunk nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy forrón szeretett tantárgyunk az ábrázoló-geometria a nagyméltóságú Vall. és Közokt. M. 1931/ 9.-2638 rendelete következtében 94 éves korában hosszú szenvedés után jobb létre szenderült. Miniszterük végső akarataiban megnyugodva, vigasztalást a latinban keresve Istenhozzádót mondanak az úr 1931. esztendejében Síríg hű reálgimnazistái.

Béke pontjaira !¹³⁰

A természettudományok hangsúlyos tanítása nem jelentette a többi tárgy „mellékes” voltát. Kiváló tanárok munkája tette magas fokúvá a nyelvtanítást, a rajz és testnevelést is. Rendkívüli tárgyként lehetett tanulni a latint, a német és francia társalgást, a jegyzeteléshez szükséges gyorsírást, a rajzot és zenét. vegytani és fizikai gyakorlatok során lehetett elmélyíteni az elméleti ismereteket. A sport széles területet ölelt fel, úgymint: úszás, vitorlázás¹³¹ vívás, atlétika, asztali tenisz, tenisz, futball és mezei futás.

Itt érkezünk el a tárgyi dolgok áttekintése után a tanításban kiemelkedően fontos *emberi tényező*- höz, amelynek egyik pólusán a diák, másikon a tanár áll. Mintegy összekötő kapcsot képezett a kettő között az altiszt, régi nevén a *pedellus*. A földszinti lakásban lakott, nyitotta, zárta az épületet. Reggel a kapuban állva fogadta az érkezőket, majd a kovácsoltvas tartón függő nagy csengővel jelezte az órák kezdetét és végét. A szünetekben kakaót, zsemlet árult. Az ő dolga volt a fűtés és a termék rendben tartása. 1900-tól több mint 30 éven át Kertész József, a második világháború előtt és után Kovács István, majd Kövecses Rezső látta el ezt a feladatkört. 1955- től 1984-ig Szőke István és felesége, majd Joó József és felesége Gizi néni volt a ház gondozója, hivatalsegédje. Név szerint ismerték a legtöbb gyereket, szerették és nevelték őket, tiszteletük övezte a tanárokat.

A diák. A fiúiskola természetéből adódott, hogy az áhított lányokat a tanulók csak az iskolán kívül láthatták, de a tantárgyak mögé becsempészték imígyen:

Növénytan: Aranka a felsőbb osztályú tanulók felette kedvelt virága. Egyenként és csoportokban főleg a Várkerületen és a Korzón a déli és esti órákban lelhető. Egyes intézményekben tömegesen termesztik. Parki dísznövény Állattan: A katica a VII. oszt. tanulók kedveltje. Hasznos, szép bogár, kíméletet (udvarlást) igényel. Szereti a cukrot, a süteményt, a szerelmes leveleket és a tánciskolát. Az iskola épülete előtt reggel és délben seregestől mászkál. Csápjai messze nyúlnak. Kizárólag nappali bogár.¹³²

Horváth József (*Hosszi*) tanár úr ¹³³, egy rajzórán kifakadt: „*Én a sixtusi madonna szépségeiről beszélek, maguknak meg ki tudja hol jár az esze !*” Nem nehéz kitalálni, hogy az utol-

¹³⁰ Az idézetek a Diákújság 1930, 1931-i számából valók.

¹³¹ 1934-ben saját vitorlása volt az iskolának a Fertő tavon Iskolai évkönyv 1933/34

¹³² Diákújság 1931.

¹³³ Megőrizte í-ző rábaközi nyelvjárását, (ahol az édest-idesnek, a hosszút-hosszinak mondják) ráadásul magas termetű volt, így kapta ragadványnevét.

só órán már a fent idézett Katicákon és Arankákon.¹³⁴

Öltözék : a „ kicsik” az alsó négy évfolyamosok, térdig érő nadrágot, pamut harisnyát és egészcipőt hordtak, ahogy ezt Ágoston Ernő krétarajza megörökítette. A felsősök öltönyben, nyakkendővel jártak. Ez utóbbi viselete később - Földi Lőrinc igazgatása alatt - is kötelező volt. Ekkor terjedt el az előre megkötött, gumival az inggallér alá kapcsolható nyakkendő. (Lehet, hogy a realisták találták fel?) Utcán kötelező volt a diáksapka viselése. Ez a két világháború közötti időszakban kerek formájú, simléderes, középkék színű volt, elején az iskola címerével. Legtöbbször azonban a hónuk alatt hordták. Fejre csak akkor került, ha feltűnt egy tanár. Az 1940-es években központi rendelet írta elő a Bocskai sapka viselését.¹³⁵ Ennek elején - a család engedélyével - a Széchenyi címer állt, felváltva az iskolait.¹³⁶

A fiúknak nemcsak külseje, de a magatartása is felnőtt volt. Csínyjeik azonban nem sokban különböztek a maiakétól. Leleményességük kimeríthetetlennek bizonyult. Például a térképet jó magasra tették, ami az alacsony tanároknak nem kis gondot okozott. Ám a tanárember is tanulékony, s amikor a '60-as években már lányok is jártak az iskolába, (ne feledjük, akkor volt divat a mini szoknya !) ők is a térkép tetején levő helyek megmutatását kérték, s ez üdítő esemény volt a tanórák komolyságában. Ekkor terjedt a fiúk körében a hosszú haj divatja. Höfle József igazgató úr vas szigorral igyekezett ennek gátat szabni. A tilalom kihirdetésének másnapján azonban szorgos kezek egy rajzlapot helyeztek a tanári szoba melletti Széchenyi szobor alá: „Bezzeg, *neked szabad!*” felirattal.¹³⁷

A csínytevések főbb tendenciája a puskázás, sűgás, kiskocsmázás, cigarettázás volt. Nem meglepő, hogy félévkor egy hirdetés így szólt az 1929-es Diákújságban: „*Diák elmenne kellő szakképzettséggel színházi sűgónak .*”

A Szeressük egymást, gyerekek! - kezdetű dal iskolánk falai között imigyen alakult át:

Segítsük egymást, gyerekek, ha tudományunk nincs!

Ha tán üres a fejetek, a sűgás drága kincs,

Az élet úgyis tovaszáll, a sír magába zár,

Segítsük egymást, gyerekek, hisz minden percért kár!

Az sem ment csodaszámba, hogy irodalomórán Schillerről a reálosok eszébe az jutott, hogy *a Perkovácznál 1 liter 90 fillér.*¹³⁸ Az áhított „szivarka” elszívására az iskolában csak a mel-lékhelyiségben nyílt mód. Az ismert sláger

(„Ott fogsz majd sírni, ahol senki se lát...”) sorai a reálban így íródtak át:

Kis cigaretta, vágyom már tereád,

Ott foglak szívni, ahol senki se lát.

Ott fogom fűjni a sok fűstkarikát,

Felejtve vígan számtant és fizikát.

Ha szól a csengő, vagy ha jönne tanár,

ne hogy a fűsttel engemet te blamálj!

Ki foglak dobni a kis ablakon át.

S ott fogsz majd égni, ahol senki se lát !

¹³⁴ Dr. Macher Frigyes (Mikoviny u. 15) visszaemlékezése.

¹³⁵ Dr. Manninger Ernő (1925-) közlése.

¹³⁶ A S. Széchenyi I. Gimn. évkönyve 1941/42 20. o.

¹³⁷ Balázs József tanár kollégám, volt széchenyista diák közlése.

¹³⁸ Diákújság, 1931 febr.

Egyéb csínyek közé tartozott a tanítás kellékeinek eltüntetése vagy megrongálása. Erről így szól egy hír: ¹³⁹ *A VI. osztály művészei és vegyészei új, szenzációs festészeti eljárást dolgoztak ki, amely forradalmat jelent a képzőművészet történetében. Az új eljárás lényege abban áll, hogy egyesíti magában a tollrajzot és olajfestészetet. Az első kísérletek, tudniillik a tanári tollak beolajozása, máris szenzációs eredményre vezettek.*

A következők első fokon osztályfőnöki, másodfokon igazgatói figyelmeztetés volt. Ez Földi Lőrinc igazgatása alatt úgy hangzott: „*Raport a szőnyeg szélén!*” Lőrinc bácsi az irodájában az íróasztal előtt állt a szőnyeg egyik, a reszkető delikvens a másik végén. A találkozás drámai pillanatai után azonban nem dörgedelem következett, hanem a jobbik én megszólítása e szavakkal: „Gyerekem!” Ez mindig katartikus hatást váltott ki, mert nem büntetés, hanem intelmek követték.

Krasznai Ferenc, „a mester” pedig rendesen kardot rántott egy cigizésért vagy más csínyért, de a paskolás előtt lovagiasan felszólította a delikvenst:

„Védd magad, nyavalyás!”

A tanár. Mivel az intézmény 1876 óta állami tulajdonban volt, felekezetiileg római katolikus, evangélikus és zsidó tanárai és diákjai egyaránt voltak. A hitoktatás is ennek megfelelően történt. A legtöbb visszaemlékező Lomniczy (Lauff) Gézát, az evangélikus tanulók „*tiszi*”-jét, a kitűnő szónok dr. Pollák Miksa rabbit és dr. Kárpáti Károly római katolikus hitoktatót említette. Az utóbbi nevéhez eposzi jelzőként tapadt a „*Károly atya és a ló*” kifejezés, mert családjának az I. vh.-ban hadi szolgálatra elvitt lova a frontról hazaszökött, s ezt ő gyakran elmesélte. ¹⁴⁰

A tanárok-at sokoldalúság jellemezte. A reál tárgyakat tanítóktól nem álltak távol a művészetek pl. dr. Wallner Ignác zongorázott a Zeneegyesületben, Dér Zoltán hegedűn és zongorán is játszott, és az iskolai zenekart vezette. Gyakori volt köztük a három vagy több szakos. Vagy mint a latin-francia szakos dr. Legény János, másban is kiváló volt. Ő pl. a német nyelvet is beszélte, és rendszeresen korrepetált matematikából. „*Jean bácsi*” egyébként az élő beszéd híve volt, óráján csak franciául beszélt. Nagy ajándéka a sorsomnak, hogy Dér Zoltánnal együtt a Tanítónőképzőben is tanítottak, így mindkettőjüket a tanáromnak tudhattam.

Az intézetünkben zsidó tanárok is oktattak. Németh Vilmos (*Kóbi*) természettan - vegytan szakos jellemzője volt, hogy soha nem nem buktatott, szelídsége miatt a diáksínytevések állandó céltáblája volt.

Matematika: Bartha Miksát nemcsak komoly tudományos felkészültség jellemezte, hanem az is, hogy soha nem vette elő noteszát az órán, nem lapozgatott, így nem kísérté tevékenységét feszültség, drukk. „Gyere, te Asinus!” - mondta szelíden, és a táblához szólított számúruróság felszabadultan oldotta meg tudós tanárával a feladatot Horváth Kálmán így könyörült meg egy kettessel a felelőn: „No, nekem elég -, neked - séges”. ¹⁴¹ A katonás szigorú Autheried Évának nem volt ragadványneve, Kutas Gizellával együtt kettesre a gyengébbeket is megtanították. Gizi néni azért egy rossz feladat-megoldásra gyakran megjegyezte: „No, persze, férfi logika !”

A történelemtanárok háromféle módszertani felfogást képviseltek:

¹³⁹ ugyanott

¹⁴⁰ 1994, 55 éves érettségi találkozót Dr. Szőke László öregdiák közlése.

¹⁴¹ Szakál Péter (1941-) visszaemlékezése.

Csanádi Sándor zseboráját az íróasztalra téve (innen kapta a „*Vekker*” nevet) remekül gazdálkodott az idővel, jó vázlata minden lényeges elemet felölelt Kemény lexikális tudást is követelt.¹⁴² „Ez Szalmázás!” - mondta a mellébeszélésre.

Szabó Béla az összefüggések híve volt. Mindig megvilágította a hazai események európai hátterét is. Nagy kutató volt. Ez a hétköznapiakon úgy érvényesült, hogy *mindig keresett valamit*.¹⁴³

Kamondy Zoltán szinte eljátszotta az eseményeket. Szentori hangon előadott történetei az érzelmekre hatottak. Kitűnő emlékezettel bírt. Egyszer hallottam, amikor az iskola előtt azt mondta valakinek: „A nevére nem emlékszem, de azt tudom, hogy dolgozatíráskor nem hozta el a Horátius kötetét.”

Iskolánkban számos tudós és művésztanár tanított. Szép bizonyítéka ennek a festőművészek munkáiból 2001 őszén a Lábasházban rendezett jubileumi kiállítás. Az írók közül dr. Kunszeri Gyulát emelném ki. Több verskötetete jelent meg. A tanári létbe való bezártság szorító érzését a város kis patakjának képével jelenítette meg egyik versében:

*Ikva*¹⁴⁴

*A neved békabrekegés
vizecskéd piszkos, és kevés
partod szegényes, szűk a medred,
körötted minden sivár, ócska
szánalmas vagy, piciny, folyócska
Azért kicsit mégis szeretlek
mert benned kis patak- barátom
a sorsom bús folyását látom
Német hegyekből jössz, nyugatról,
ugrándozón, vígan, csevegve
csalóka fényű napkeletre.
Hamis sugár vonz, s űzve hajszol
valami nomád nyugtalanság
s a véged itt. mocsár, láp, Hanság.*

.....
*Te nem jutsz el, hiába ámit
lidérces lángok csalfa fénye
a szép, a szent nagy óceánig,
mert vár a csúf halálnak réme.
Elpusztulsz sárba nyomorítva
sorsom szegény folyója, Ikva.*

Kunszeri az *Ikva-Hanság* lét-ből a politika révén kívánt kitörni, és országgyűlési képviselőként (1947) keresett nagyobb mozgásteret.

A testnevelőtanárok közül többen jeles sportolókként is ismertek. Kulitz Jenő országos

¹⁴² Kedvenc mondása volt: “No, mondd el az angyalok ékes nyelvén !”

¹⁴³ Dr. Machatsek Lúcia Zűrzáró értekezéslet c. humoros írása 1961 (iskolatört. múz.)

¹⁴⁴ Soproni Katolikus Almanach 1933/34

diszkoszvető bajnok volt, 1938-ban több külföldi versenyen is első helyezést ért el.¹⁴⁵ Krasznai Ferenc pedig futballozott, jégkorongozott, és későbbi edzők sokaságát nevelte.

A történészek számára a helytörténet-kutatás adódott. Ebben alkotott nagyot Bella Lajos. Régészeti ásatások és publikációk tették ismertté. Legnagyobb munkája a Várhelyen található vaskori földvár feltárása.

Tanítványai így jellemezték tanárukat: *Ha valahol kutat ásnak, Bella indul kutatásnak.* 1913-tól csak a régészetnek szentelte életét. Pestre került, a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársa lett. Dr. Viszota Gyula Széchenyi Sopron vármegyei tevékenységét tárta fel, Lauringer Ernő iskolatörténeti és numizmatikai tanulmányokat tett közzé, dr. Winkler Elemér pedig a soproni céhek XV-XVI.sz.-i történetét dolgozta fel.¹⁴⁶

A természettudományok tudósa volt a már említett Bartha Miksa, dr. Wallner Ignác, aki a Városi Vegyvizsgálót vezette, a már említett Salamin Leó és Dér Zoltán, aki a Pázmány Péter Tud. Egyetem Kísérleti Fizikai Intézetéből került iskolánkba, és az itteni egyetemen is oktatott. 18 éven át volt az egészségtan tanára és egyúttal iskolaorvosunk a városi kórház főorvosa dr. Szilvássy Gyula, aki a szegénysorsú diákokat az intézet falain kívül is ingyen gyógyította.¹⁴⁷

A nyelvtanárok közül dr. Németh Istvánt emelném ki. Angol, német, latin, francia, orosz szakos volt Családjában már a 3. generáció foglalkozik nyelvtanítással.

A tanárok rész vettek a város életében. A Zeneegyesületben dr. Wallner Ignác és Dér Zoltán, a Tűzoltó Egyesületet Rösch Frigyes alapította, a Vegyvizsgálót dr. Wallner Ignác, majd Németh Vilmos vezette, dr. Kelényi Ferenc a Soproni Szemle munkatársa volt, a múzeumi munkában Bella Lajos és Lauringer Ernő jeleskedett.

Egy iskola életét az igazgató személyével is lehet jellemezni, ha meghatározó egyéniség.

Ilyen volt Lauringer Ernő, ahogy a diákjai nevezték *I. Ernő a Habsburg Lauringeni dinasztiából.* Ő vezette a Soproni Múzeumot is. Földi Lőrinc 1954-től 64-ig volt igazgató. Szinte csoda számba megy, hogy a Horthy korszak katonatisztje az ötvenes években intézményvezető lehetett Mindenkihez méltósággal teli figyelemmel közeledett, s ez tiszteletet váltott ki. Jelleme szilárd volt. Együttműködött a hatalommal, de független tudott maradni tőle. A személyi kultusz tombolása idején berendeztette a Rákosi szobát, de annak tárlója egy nyithatatlan borítású szekrény volt. Nem lehetett hozzáférni pl. rongálás céljából, egyúttal úgy álltak ott a tárgyak bezárva, mint egy börtönben. Humoros történet nem fűződött hozzá, de szellemisége sokáig élt az iskola falai közt.

Tóth Ferenc volt az igazgató, amikor a Széchenyibe kerültem. Mély humánus jellemezte. A mindennapi élet konfliktushelyzeteinek sűrűjében azt szokta mondani, biztatva bennünket, és magát is: „Évszázadokban és kontinensekben gondolkodjunk !”

Szakál Péter igazgatása alatt nevezték a diákok az iskolát a matematika erődtítményének, a „*Kék szakállú herceg várának*”.¹⁴⁸ Az egykori széchenyista vitte tovább a diákot gyermekének tekintő tanári magatartást. Ballagáskor mindig így köszönt el: „Isten veletek, drága gyerekeink!”

¹⁴⁵ A Soproni Áll. Széchenyi I. Gimnázium évkönyve 1938/39 9.o.

¹⁴⁶ Iskolánk egykori tanítványa, majd „*szép reményekre jogosult tanára sajnálatos baleset következtében vérmérgezés áldozata lett 1928 dec. 11-én.*” A 33 éves korában elhunyt tanárnak ekkor már 5 könyve jelent meg: Sopron emberföldrajzi leírása, Sopronbánfalva emberföldrajzi leírása, Bűnök és büntetések a régi Sopronban, a Soproni pékek és mészárosok élete a XVI- XVIII. sz.-ban, és a fent említett céhekről szóló mű.

¹⁴⁷ A S. Széchenyi I. Reálisk. értesítője 1928/29 4.o.

¹⁴⁸ 1994, szalagavató, Poór Attila osztálya.

Végezetül hadd zárjam egy derűs és bölcs történettel! A tudós, drága Dér Zoli bácsiról szól, aki 1929-től 1958-ig tanított nálunk. Ő kedves szórakozottságával úgy járt-kelt köztünk, mint Chaplin kisembere, de mindenki tudta, hogy óriás volt, igen, ahogy diákjai nevezték: „Maxi”. Amikor az iskolatörténet kutattam, rendelkezésemre bocsátotta a naplóját. Ebben írta: „Az átlag tanár csak azért tanít, hogy abból megéljen, és nem azért él, hogy csupán tanítson” Ugyancsak a naplójában találtam egy tanulságos történetet. 1943-ban leltárt kellett készíteni a fizikaszertárban. Őt és egy ifjú kollégáját bízták meg a feladattal. Az összeírás nem egyezett. Az ifjú tanár megoldotta a gordiuszi csomót, „kiigazította” az adatokat. Zoli bácsi egy napot dolgozott, amíg megtalálta a hibát. Amikor az iskolát lefoglalták hadikórháznak, a szertár eszközei a padlásra kerültek, ahol az 1944. dec. 6-i bombatámadáskor elpusztultak. Zoli bácsi így kommentálta az eseményt: „Jelzem, a leltárkönyv megmaradt...”

Dér tanár úr filozófiája azt mondja, és mi ezt szeretnénk mai tanítványainknak, ahogy eleink mondták, gyermekeinknek tovább adni:

A küzdelmes és diákcsínyekkel tarkított iskolai évek elmúlnak, mint egykori fizikaszertárunk, mint az ifjúságunk, az életünk, ám végezetül mindnyájunk után marad egy leltár, amelynek hitelesnek kell lennie!

dr. Baranyai Lenke

Fegyelmi szabályaink

- 1.§. Az intézetbe fölvevett minden tanuló köteles magát az iskola fegyelmi szabályainak, valamint egyéb intézkedéseinek *feltétlenül* alávetni. Tanulók, akik ezen követelményeknek meg nem felelnek, kihágásukhoz képest, javulásuk elérése céljából, büntetés alá vonatnak. Ha javulásuk ismételt büntetés dacára sem mutatkozik, az iskolából kizáratnak. Határozott ellenszegülés vagy erkölcstelenség esetén a Középiskolai Rendtartás 18-ik §-a értelmében a kizáratás azonnal foganatosítható.
- 2.§. Az iskolában és azon kívül, a nyilvános életben a tanulók mindig az illem és udvariaság szabályait kövessék.
- 3.§. Minden tanuló vallási kötelmeinek pontosan eleget tenni tartozik.
- 4 §. A tanulók kötelessége az intézet minden tanára iránt, bármily körülmények között is, kellő tiszteletet tanusítani. Ezen tiszteletének feltétlen engedelmesség és szerény magaviselet által tartozik bizonyosságát adni.
- 5.§. Társai iránt minden tanuló barátságos viseletet tanusítson és minden megbántástól óvakodjék. Ha sértés esett rajta, tartózkodjék minden visszatorlástól és közölje panaszát az osztályfővel.
- 6.§. Minden tanuló kötelessége az iskolát pontosan látogatni.
- 7.§. Kötelezett tantárgy alól egy tanuló sem menthető fel. Kivételt csupán a rajz, szépírás és torna képeznek, melyekre nézve a felmentés az igazgatóság útján kérendő.
- 8.§. Betegség vagy más okból eredő minden iskolamulasztás az első 24 óra alatt bejelentendő és a tanulónak első megjelenésekor orvosi vagy más hitelt érdemlő bizonyítvánnyal igazolandó.
- 9.§. Előrelátható akadály esetén a tanuló, ha az iskola mulasztása *egy napnál* továbbra nem terjed, *az osztályfőnél* tartozik engedélyt kieszközölni. *Több, mint egy napra* terjedő elmaradásnál *az igazgató* beleegyezése szükséges. Ilyen engedélyek azonban csak a szülők vagy azok helyetteseinek *írásbeli* kérelmére adhatók.
- 10.§. Ha valamely tanuló igazolatlanul, habár szakadozottan is, anynyi órát mulaszt, amenynyi a heti órák száma, az intézetből kilépettnek tekintendő.
- 11.§. A tantermeket a szolga az előadások kezdete előtt 1 órával nyitja ki. Ez időben tartozik minden tanuló a szükséges tanszerekkel ellátva megjelenni a tanteremben és az osztályfő számára neki kijelölt helyet elfoglalni.
- 12.§. Oktatáshoz nem tartozó tárgyakat elhozni tilos.
- 13.§. A tanítás folyama alatt és az egyes tanórák közötti szünetekben az isk. épületet engedély nélkül elhagyni tiltva van.
- 14.§. A tiszteletnek és kiméletnek, melylyel az ifjuság minden iránt, ami erkölcsi és tudományos művelődésére befolyással bír, viseltetni tartozik, ki kell terjeszkednie magára az isk. épületre, minden egyes tanszerekre és bútorra. Ennélfogva tilos a falak, bútorok, tanszerek bemocskolása vagy megrongálása, úgyszintén minden szemetelés. Az okozott kárt a tettes, illetőleg szülei megtéríteni tartoznak. A tettes fel nem fedezése esetén az egész osztály viseli a költséget.
- 15.§. Az intézetből való kilépés bármikor történhetik, de a szülők vagy helyetteseik által írásban bejelentendő.
- 16.§. Egyesületeket és társulatokat, még az esetben is, ha az iskola céljainak előmozdítására szolgálnak, csak engedéllyel szabad alakítani.

- 17.§. Az iskola körén kívül levő egyesületeknek és társulatoknak a tanulók tagjai nem lehetnek.
- 18.§. Tilos a tanulóknak pénzt vagy más tárgyakat kölcsönvenni vagy adni, elzálogosítani vagy eladni, kisorsolni vagy cserébe adni. Tilos a pénzre való játszás, tilos továbbá a pénzgyűjtés bármely célra az igazgató engedélye nélkül.
- 19.§. Korcsmákat és kávéházakat csak kivételes esetekben a szülők vagy helyetteseik kíséretében, kik a tanulók illedelmes magaviseletéről kezeskednek, szabad látogatni.
- 20.§. Színházba, hangversenyre, táncziskolába vagy más multságba a tanulók csak az osztályfő, illetve igazgató engedélyével mehetnek.
- 21.§. A dohányzás tilos.
- 22.§. Fürödni, csónakázni vagy korcsolyázni csak oly helyeken szabad, melyek a hatóság által e célra kitűzetnek.
- 23.§. Minden tanuló télen este legkésőbb 8 órakor, nyáron pedig legkésőbb 9 órakor lakásán tartozik lenni. Aki ezen határidőn túl elmarad, vagy egy éjt lakáson kívül tölt és ezt kellően igazolni nem képes, szigorú fegyelmi büntetés alá esik.
- 24.§. Vidéki tanulóknak szállás előbb nem fogadható, míg a szülők vagy megbízottjaik az igazgató tanácsát ki nem kérték.
- 25.§. Kivülről jövő szülők vagy gyámok kötelesek a tanuló beiratásánál soproni lakost megnevezni, akire a házi felügyeletet, nevelési jogait és kötelességeiket átruházzák oly módon, hogy az iskolának ezekhez intézett tudósításait úgy tekintik a szülők, mintha saját tudomásukra jöttek volna.
- 26.§. Szállást fogadni vagy a fogadottat elhagyni a szülők vagy helyettesök beleegyezése nélkül nem szabad. E részben minden változás az igazgatónál és osztályfőnöknél bejelentendő. A tanári karnak szabadságában áll akkor, ha a fogadott szállás az iskola igényeinek nem felel meg, czélszerű változást követelni.
- 27.§. Ezen rendszabályok pontos megtartása a tanulóra nézve fölvétele után nyomban kötelező.

1896. Milleniumi évkönyv

Jubileumi tanévünkben dolgoztuk ki a házirendünket kiegészítő Magatartási kódexet, amelyet a felvételt igazoló levéllel együtt tavasszal már postáztunk a leendő széchenyiseknek. Ha összehasonlítod a több mint száz évvel ezelőttivel Kedves Diáktársam, vajon milyen következtetésre jutsz?

Magatartási kódex

Tudatában vagyunk annak, hogy egyénenként is egy közösséget képviselünk, így minden cselekedetünkkel a Széchenyi István Gimnázium hírnevét javíthatjuk, illetve ronthatjuk, ezért a kulturált emberi magatartás normáival azonosulunk, és az egymás iránti tisztelet jellemez bennünket.

Ebből következően természetes számunkra, hogy előzékenyek, udvariasak és segítőkészek vagyunk.

kerüljük az indulatos, durva, trágár kifejezéseket, gesztusokat és cselekedeteket.

az iskola minden dolgozójának és diáktársainknak udvariasan (nem zsebre dugott kézzel) és érthetően köszönünk. A felnőttek köszöntésére ajánljuk a napszaknak megfelelő formát: pl. Jó napot kívánok!, búcsúzáskor Viszontlátásra!

Osztályközösségben a tanóra alatt a terembe belépő, illetve onnan távozó felnőttet felállással köszöntjük.

magánéleti kapcsolataink intim megnyilvánulásai nem tartoznak a nyilvánosságra, mert tudatában vagyunk annak, hogy ez másokat zavar.

kerüljük a meghökkentő öltözködésmódot, hajviseletet, az ékszerek és kozmetikumok túlzott használatát.

Tisztában vagyunk iskolánk külső megjelenésének fontosságával, magától értetődőnek tartjuk, hogy igényesek vagyunk környezetünk rendjére, ennek érdekében megőrizzük a falak tisztaságát, nem firkálunk a tanterem bútorzatára, a szemetet kizárólag a szemetgyűjtőbe dobjuk, hetesként pedig gondoskodunk a tábla letörléséről. Mindezekre természetesen akkor is ügyelünk, ha nem a saját osztálytermünkben vagyunk.

hogy a tantermeken kívüli helyiségek és az udvar tárgyait is óvjuk (osztályablók, radiátorok, faliújságok, növények, stb).

Magunk és környezetünk higiéniája alapvető és elengedhetetlen számunkra, ezért szemetet, élelmet nem hagyunk a padban, a tornafelszerelést minden alkalommal hazavisszük. az iskolában, az iskolaépület előtt, az iskola által szervezett foglalkozásokon nem dohányzunk, szeszesített, kábitó hatású szereket nem fogyasztunk.

A zavartalan tanórai munka érdekében

órák alatt kikapcsoljuk mobiltelefonunkat, nem eszünk, iszunk, és nem rágózunk.

Nem rontjuk gimnáziumunk hírnevét azzal,

hogy az ablakpárkányra ülünk, az ablakban hangoskodunk, vagy bármit is kidobunk az utcára.

Tisztában vagyunk azzal, hogy ezek az elvárások akkor válnak a széchenyis diákokra jellemző magatartássá, ha egyénenként is alkalmazkodunk hozzájuk.

Az osztályfőnöki munkaközösség osztálydekorációs versenyt hirdetett a tanév elején, melynek értékelésére októberben került sor. A 19 osztály közül a három legizlésesebben, legkreatívabban kidíszített termet díjaztuk: a 8.b, a 9.b és a 11.c „otthonát”.

SOPRON

1931. November.

DIÁK-UJSÁG

Medically treated never, a Nagy-Kalotás 14/10.

Yazdırılışı: An. M. "Türkmenler İstisna" müdaxirəsinə. Bütünçü Növbəti Kənd.

Prológ.

to share a language with French.

[illegible]

SZÉCHENYI Híradó

A '70-as évekből

SZIG-MA

SZIGACS

DIÁKLAPJA

A TARTALOMBÓL:

~ ELSZIGESEDTÜNK

~ GÖLYAAVATÓ

- NETRŐL CSENTÜK

- GONDOLAT SZOBRÁSZAT

- ELŐDEINK IRTAK

1998. OKTÖBER

1. SZÁM

A '90-as évekből

Méghogy száraz tárgy a matematika?

Matematikai románc

Forró szerelmes nyári éjszakán, egy derékszögű háromszög érintő köréből halk nóta szállt az égnek. Sinus a hősszerelmes, szerenádott adott angyali kedvesének Tangensnek, aki Cotangensné önagyságánál lakott a derékszögű háromszögben. Könnyedén, a kör rádiusának támaszkodva pengeti lantját, mely elipszisre feszített párhuzamos egyenesekből állott.

A szívhez szóló dal elhangzása után halk szellő suhant a légen át s egy réz rajzszög halvány fényt vetett a jelenetre. Tangens kisasszony, aki 8 szög alatt egy normális transversálison ült, meghatva a szép énektől egy gyönyörű négyzetgyököt dobott le a lovagnak. Szerelem-ittasan szívta be Sinus a szép gyök illatát, azután keblébe rejtette. Rövid habozás után, kezét szívére téve, lassan közeledett a fent említett kör középpontja felé. Alig tett azonban néhány lépést, mikor a közeli logaritmikus bozótból vetélytársa, Cosinus lépett elő, hatalmas élesre fent törtvonalat szorongatva kezében. Sinus látván a helyzet komolyságát, a logaritmikus bokorból kitépett mantissával védelmezte magát, de az erősebb Cosinus csakhamar legyőzte s haragjában csupa fordítva-arányos részekre vagdalta. Most Cosinus éleset füttyentett, mire minden szögletből izmos Secansok rohantak elő, akik felgyújtották a rozoga háromszöget. Cotangens asszonyt először egy vetítősugárra tüzték, majd szögletes zárójellel úgy fejbe kólintották, hogy menten szörnyethalt. A jajveszékélő Tangenst azonban Cosinus kimentette a lángtengerből, beleültette két imaginárius szám által húzott hatoldalú sokszögbe s örült iramban elvágatott. Végigvágatott az összes körnegyedeken s meg sem állt addig, míg a negyedik körnegyedbe nem értek, ahol azonban észrevette, mily nagy hibát követett el. Köztudomású, hogy a tangens a negyedik körnegyedben negatívvá válik s így Tangens kisasszony láthatatlanul eltávozhatott. Visszatért háromszögük romjaihoz s mikor meglátta Sinus szétdarabolt holttestét, szó nélkül levetette magát a beírható kör érintőjéről.

A számszék tagjai nagy pompával temették el őket – hasáb alakú térbe fektetve – egy testszöglet sarkában s sírjukat egy tetraeder jelöli. Így egyesültek ők ketten a halálban s ilyeneket álmodik a szegény diák a pótvizsga előtti napon.

Fory VII. (Megjelent a Diákújság 1929. februári számában)

Az ebéd

EGYÉL FIAM! FELTÁMADUNK! /VAGY NEM/

A feszültség kezd már oldódni. Néhányan éppen az ebédjegyeiket szedik elő, mások már a tanszereiket pakolják. A tanár még magyarázza a házi feladatot, de nem nagy a lelkesedés a tudomány iránt. Várom, mikor szólal meg már a megmentő hang. Végre! Az osztályban mindenki elhagyja a helyét, a tanár elindul kifelé!

Gyorsan a cuccot, irány a menza! A rövid távolságot szinte repülve teszem meg. Valaki kikapta előlem a lábát! Sebaj! Elérem az Entzbruder Dezső Kollégium épületét! Néma áhítattal lépek át a kapun, majd a táskát ledobva berohanok az ebédlőbe. A sor pillanatok alatt négy-öt-szörösré duzzad. Én most a sor közepén állok. Mi ez? Hogy kerül az az alak ide előlem? Tanár úr! Penderítse ki innen ezt a rendbontót! Más becsülettel fut a helyért, ez meg idefurakodik! Mindegy; ha már itt van, maradjon. A sor halad. Az eszem megáll! Ez az íz az ebéd? Na ne! Pedig jól megjegyeztem a menza két törvényét. Íme:

1.§. Edd, ki tudja meddig eheted.

2.§. Keveset kapsz, de legalább rosszat.

Közben elértem az ebédkiadóhoz. Megkaptam az „ebédet”. Leülök vele egy szabad helyre. Az asztalnál diákforma emberek ülnek, előttük tálca, a tálcán tányér, a tányéron az EBÉD. Az asztal közepe táján egy műanyag kancsóban víz szomorkodik. Itt még ezt sem isszák meg! Néhány ürgének eléggé gyűrött az arca. Megkóstolták a levest! Az egyikük könnyed, mondhatni laza mozdulattal indikátorpapírt vesz elő és belemártja a csücskét a levesbe. A papír csücskét! Az indikátor a másodperc tört része alatt megzöldül. Az asztalnál ülők szintén. Látom, levest ma már nem eszem. Persze, hogy úgy járjak, mint a bakter kuttyája. Kilógott a nyelve, mégis a farkát vágta le a vonat. Azaz, ha megeszem a főzeléket, attól még felfordulhatok. Köszönöm, abból nem kérek. Visszaviszem az egészet, irány a Tejivó! Ez a hosszú élet titka!

CICO (Megjelent a SZIG-MA 1987. áprilisi számában.)

Gesztenyegyűjtés

Hát igen. Ősz van. Megérett a gesztenye. Ennek a növénynek értékes a fája, de még inkább a termése. Valamikor csak a vaddisznók „takarították” be. Most már a gesztenyések tulajdonosai végzik, de inkább csak végeztetik el velünk, diákokkal ezt a munkát.

Fáztunk, vacogtunk, meglátszott a lehelet a levegőben reggel, amikor gyülekeztünk az autóbusz-pályaudvaron. Először is be kellett mutatkoznunk egymásnak, mert a munkaöltözék lényegesen eltért az iskolaitól. Egy I.a-s tette fel a kérdést:

Te melyik osztályba jársz, a c-be?

Nem ismersz meg? Én ülök melletted a padban.

Ehhez hasonló kis párbeszéddek zajlottak le abban a félórában, amíg a buszokra vártunk. Amikor végre megérkeztek, meglendült a tömeg és pár másodperc alatt megteltek a kocsik. Az ötperces buszozás után kiadós sétát tettünk a hegyre, mely úgy magasodott fölénk, mint egy tüskés szörnyeteg. Ennek ellenére jókedvvel baktattunk felfelé, és meg is érkeztünk.

Megkaptuk az utasításokat: mit, hogyan és mennyit. Ezek után megkezdtük a szedést. Körülbelül 9 óra felé vittük le az első kilókat. Ekkor vettem észre, hogy a gesztenyeszedőknek két fő fajtája van. Az egyik az álszerény, aki ha megkérdezik tőle, hogy mennyit szedett, így felel: „Á, még *csak* 30 kilót”. A másik típus a nagyképű, kényeskedő. Ez így felel pihegve: „7 kilót. Nem fogom strapálni magamat”.

10 óráig még nagy igyekezettel szedett mindenki, de ezután egyesek már kidőltek a sorból. Csak lézengtek, imitálták a szorgos munkát. Mások viszont megállás nélkül gyarapították vödrükben a gesztenyét, no meg a fájdalmas tűszúrásokat az ujjaikon.

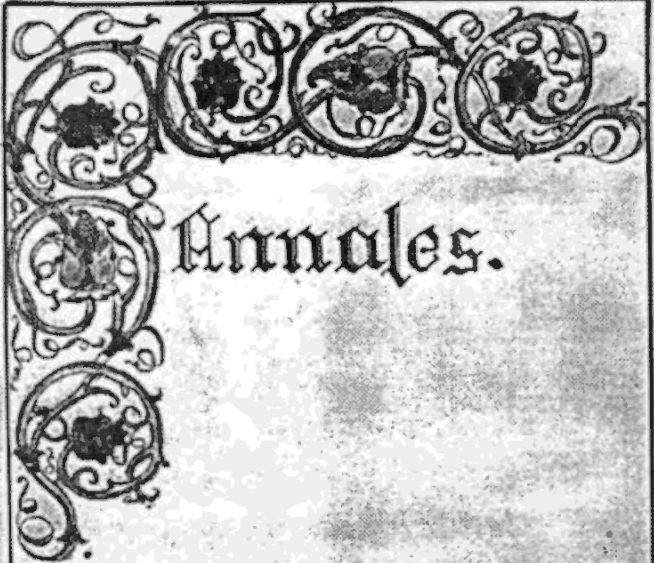
Délben befejeződött a munka és a lazálás. Mindenki eldugta a maga kis batyuját, amely dugig volt tömve. Azt, ugye már mondanom sem kell, hogy mivel. Ezután osztályonként szigorúan leellenőriztek mindenkit, és aki a megengedettnél többet akart elvinni, attól elvették. Ezt egy, a diákok körében csak „zsákos”-nak nevezett ember hajtotta végre. Ez az ember már az első nap belopta magát a szívünkbe. Hol atyaian aggódó volt: „Máskor ne tömd meg annyira a kabátodat, mert el fog szakadni!” Hol gyermekien csodálkozó: „Ilyen kövér táskát nem láttam még, mint a tiéd!”

Az ellenőrzés után mindenki elindult a faluba, ahol buszra szálltunk... volna, ha éppen lett volna ott busz. De nem volt. Így még legalább fél órát kellett állnunk holtfáradtan. A hazautazásnál már szinte elmaradhatatlan volt a szardíniásdoboz-szerű elrendeződés.

Az itt felsorolt „kínok és keservek” ellenére nagyon jól éreztük magunkat az öt nap alatt.

Pócza I.b (Megjelent a SZIG-MA-ban, 1982.)

Kedvencem az 1955/56-os tanév I.B osztályának – köztük Balázs József és Szakál Péter kollégáim – Annales-e. Kézzel írták egymást váltva, nagy lelkesedéssel, elnéző humorral és leheletnyi iróniával.

Annales.

Írása megkezdett

A Mózes szerinti 5716. esztendőben.
Ab Urbe condita Annó MMDCXCIX.
Gutenberg találmányának 516. évében.
Az első olimpiás óra a 2732. esztendőben.
A Halley-üstökös jött előt három évtizeddel.
A Gergely-fele naptár 1956. esztendőjében,
és pedig februárius havának 11. napján.
A Nagy Hideg idején, amikor a kutyaakat ötben
vittek ki utcára, az iskolákat pedig bezárták.

Ques typographus. mőltetése.

Mi

nem is lovagok, válogatott perzsehajderok, garabonciás
diákmeztencaberek
últ kistelettel közöztjűk
az

Olvasót

egyben hírül adjuk mindazoknak, akiket
illet és érdekél, hogy alólírovlak, becsü-
letes nernünkön az Annales fényes lap-
jaira bejegyzettek valamennyien a Sopró-
ni, Széchenyi István Gimnázium I/II. osztá-
lyának vagyunk nagykirű tanulóit, — aa-
rák az öreg iskolának, mely már évvel
előtt reáltanoda névvel nyílt meg, majd pe-
dig a főreáliskola névvel ávált meg, majd pe-
dig a tudományok magas fokra emelkedének.
Amek különböző deák és nagy hatórok követ-
keztében az 1930-ik esztendőben reálginimázi-
umma minősítették át.

szakál Péter és Balázs József írta

Matrícula

**Személyi adatainkat a következőkben adjuk
az Utókoroknak:**

Árvay Onór, a kalsia	Almás Ány Pász
Balázs Bulcsú, a typographus	• Balázs Péter
Falk Juvencel(-us)	• Kistó Miklós
Glatz Oskár, úgy is mint Miklós és a	• Glatz János
Munkácsy-nagydíj, várományosa	• Glatz Mihály
Géllé György, a Grát-lovag	• Gyurcsák János
Gyurcsák Ferenc, a lézengő híer	• Karmack András
Horváth Eleőd	• Kovács István
Cassius Nerva	• Kovács István
Jankó Berengár	• Kovács István
Dorina Speculabitis	• Kovács István
Eutia Csütöbő, a nagy Efendi Benedek-jós	• Kovács István
Láng Livius, a fogorvos	• Láng Miklós
Máros Mustafa, a nagy reál	• Máros István
Moscher János, az öreg	• Moscher István
Medgyesi Árpád, a nagy várományosa	• Medgyesi István
Diacenes, a nagy Dén kádár	• Nagy György
Nagy László	• Nagy István
Cincumal Husi	• Nagy István
Pappi Gedeon, Mister Páru	• Papp István
Slavics Miklós	• Slavics István
Somkó Sándor	• Somkó István
Solymos Ferenc, professor Út	• Solymos István
Norbertus Tóthgyörgy	• Tóth István
Tancsics Mihály	• Tancsics István
Tóth Theresia, a nébenbón	• Tóth István
Vezsárosi Husi, a jós	• Vezsárosi István
Vandek Plinius, úgy is mint Miklós Út, az	• Vandek István
asszistens tudományok kandidátusa	• Vandek István
Vörösi Benedek	• Vörösi István
Vizsánin János, a herceg	• Vizsánin István

Ques typographus. mőltetése.

Alma Materünk

belső szervezete.

Miután Matriculáinkat bejegyeztük az Előfőző Tanács
megörökítettük, ismertetjük tartjuk és álljuk, hogy öreg iskolánk
belső szervezete az Utókor által minősített alábbiak há-
talnagjuk. Whát:

I. Magistratus:

Írta: Földi László, Jupiter Tonans Optimusque
Írta: D. Komoróczy Zoltán, praefectus, Plutarchus et Cicero
Gondnok: Párcsik János, a vármegyei Publicanus/
Licentius
Cserébia - Kóder István, praefectus praetoris
Széké István, praefectus
Kóder István, praefectus.

II. Quaestura:

Quaestor: Csoróczy Sándor
Gazdálkodó felelős: Varga Vespasianus,
a Sáfár (Praefectus alicuius alicuius
modum a nagy cserébia)

III. Professoratus:

Magyar nyelv és irodalom: Csoróczy Sándor
Történelem: Földi László
Országos és helyi történelem: D. Komoróczy Zoltán, praefectus
Mathematika: Tóth Theresia, a nébenbón
Földrajz: Kóder István
Földrajz: Kóder István
Testnevelés: Kóder István, praefectus praetoris
Eset: Jankó Berengár
Német nyelv és irodalom: Földi László
Földrajz: Kóder István, praefectus praetoris
Magyar nyelv és irodalom: Földi László, praefectus praetoris
D. Komoróczy Zoltán.

Ques typographus. mőltetése.

Természetesen tanáraik jellemzése sem maradhat ki a krónikából...

Csanády Sándor osztályfőnök:

Annalesünk halkszavú és vidám tollú szerkesztője, divathős: télen nagykabátban jár, a kánikulában vászonruhát visel. A levest kanállal eszi, s ha valahova bemegy, előbb kopogtat. Valamikor azt hitte, hogy a közvitéz nagyobb a generálisnál. Különben van három unokája, több fogó hiányzik, s lassan belép a gyermekkorba...

Sátori Jenőné:

Mindig elegáns és választékos öltözkében jár, kivéve, ha pantallót húz. Régi óhaja, hogy az iskolai év hamarabb végződjék, mint kezdődik. Erre nézve a százéves kalendárium jóslása bizonytalan. A tanulókat távcsővel közelíti meg; a mosónénak bort ad...

Katona Anna:

Amazon királynő, igaz nevén Penthesileia, aki a trójai háborúban az igaz ügy mellett harcolt, mint most is minden alkalommal. A Fütéstan professzora és gyakorlati előadója, ezért nyáron soha sincs a tanáriban se hideg, se füst. A társbérlet rajongó híve.

Ákos Ernő:

Alkotó művész, mégis csak két kislánya van eddig. A körülötte folyó dolgokról és a világ jelenségeiről mindig határozott és logikus véleménye van, amit rövid és világos fogalmazásban közöl, ha a gyengéd női nem tagjai közül senki sincsen jelen. Ilyenkor nemzetközi jelbeszédet is használ.

Kutas Gizella:

Osztályával megkötötte a nikolsburgi békét, mely még tart. Pontosan tízórazik, tízkor, mint az angol királynő, a tengerentúli gyarmatok minden delicat ingyencsége felsorakozik asztalán, Törzsök Emil barátunk meredező szemmel bámulja a naponként megismétlődő csodát. Hal-kan beszél, mint ősszel a rigó madarak.

Horváth Kálmán:

Enyhébb esetben egy feleletre kettő szekundát ad, komoly feleletre hármat. A testület legkomolyabb ítélőmestere, egy személyben triumvirátus: Alba herceg, Torquemada és Ráday Gedeon. Ez utóbbi irtotta ki az Alföld betyárait. A házi feladatokat tetézve adja, mint hajdan az Úriszék a botokat.

dr. Machatsek Lúcia:

A mimóza virág kedvelője, nyugalmazott irodafőnök. A névnapok és születésnapj felköszöntők ékeztollú szerzője. Ahány szekundát beír, utána annyi zsebkendőt telesír, mert a lelke harmatos virágból van szöve. A csend és béke kedvelője. A szavalókórusok európai hírű rendezője, erre sokszor tanúbizonyság saját intézetünk is.

Csanády Sándor, az osztályfőnök maga is tollforgató ember volt. Íme egy írása az Apró kálászok novellagyűjteményből.

Az önérzetes költő

Nagy dübörgéssel ontják az íveket vitéz Tóth Alajos nyomdagépei. Kattognak a betűszedő gépek. Ama sarokban meg már fűzik is össze a kinyomtatott könyveket.

Megszokott dolog az ilyen. Ki se törődik vele, hogy mint folyik a munka lent a pincseszerűen elhelyezett műhelyben, vagy ahogyan ma mondják: a munkateremben.:

Csak a soproni állami reálgimnázium egyik II. osztályú tanulója, Plötz Matyi néz már régóta le az ablakokon. Hol az egyikhez megy, hol a másikhoz. Hol láthatna többet? Egy loholó pékinas csakhogy keresztül nem esik rajta. Azután meg egy borzas suszterinas löki oda az ablakhoz. Mindez nem zavarja Matyit, csak néz be, illetőleg le a gépekre nagy düledt szemekkel.

De hát mit akarhat ez az élénkarcú, kíváncsi gyerek?

Türelem.

Kitudódik minden.

Hirtelen mozdulattal otthagyta Plötz Matyi az ablakot, bátor lépésekkel vagy kétszer végig megy a járdán, aztán határozott fordulattal benyit vitéz Tóth Alajos irodájába, ahol intézték azoknak a csattogó gépeknek az ügyeit. Az asztalok fölé hajolva dolgoztak az emberek, észre sem vették Matyit, aki pedig úgy feszítette a mellét, mint egy hadvezér, aki nagy ütközetet nyert meg.

Pedig Matyi ütközete még hátra volt.

Talán még most is ott állana, ha be nem megy történetesen egyik inas, aki a nyomdából vitt fel korrekturát. Majdhogy fel nem borította szegény Matyit, akkora ajtót nyitott.

Tóth úr felnézett az inas hangos szavára és meglátta Matyit is.

– Mit akar, kisfiam?

– Plötz Mátyás költő vagyok, most ugyan még a reálgimnázium második osztályába járok.

– Mivel lehetek szolgálatára költő úrnak? – kérdezte vitéz Tóth úr némi mosollyal a bajusza alatt.

– Hoztam tíz költeményt: megengedem, hogy kinyomtassák.

– Az ön költeményei, költő úr?

– Természetesen.

– Tessék ideadni őket. Talán lehet beszélni a dologról, - szólt rettentő komolyan a nyomdatulajdonos.

– Ötszáz példányban kérem őket kinyomtatni.

– Igenis, költő úr.

– A befolyó összeget az intézetem szegény, de jó tanulóinak a jutalmazására engedem át.

– Nagyon helyes. Ön igazán költői lélek, fiatal barátom. Ön még nagy hírémbere lesz hazánknak.

Tóth úrnak eme szavaira szinte fél fejjel nőtt Matyi barátunk.

– Hanem a kéziratok kinyomtatásának bizonyos, törvényszabta feltételei vannak, - nyomta meg a szót Tóth úr.

– És mik azok?

– Erkölcsi bizonyítvány a többek között.

Nagyot nyúlt Matyi ábrázata.

– És hol lehet azt kapni?

– Ön, költő barátom, erre nem szorul rá, mert az iskolai bizonyítványa azt teljes mértékben pótolja. Példás magaviselet és jeles előmenetel szükséges, ami Önnél bizonyára kiváló mértékben megvan. Úgy-e igaz?

– Megvan. Hogyne volna meg. Azaz, hogy meglesz, mert csak a jövő héten történik meg a félévi bizonyítványosztás.

– Tehát a viszontlátásra költő úr, a költeményeket azonban hagyja itt és a félévi bizonyítvánnyal tessék eljönni, hogy a részleteket is megbeszélhessük.

Vitéz Tóth Alajos nyomdatulajdonos úr még ma is várja Plötz Mátyás költőt a részletes tárgyalásra, Matyi azonban azóta nem volt abban az utcában, sőt annak még a tájékát is elkerüli.

Fekete Sándor, IV./b osztályos (a rendőrkapitánynak nagy imposztor fia) azt hireszteli, hogy Plötz Matyi öt tárgyból megbukott, még a magyarból is és hogy a magaviselete sem példás.

Viszont Matyi meg méltatlankodva panaszkodik, hogy vitéz Tóth Alajos nem akart illő tiszteletdíjat fizetni a költeményeiért, azért majd Pesten nyomtatja ki őket. Ugyan üzent már többször is neki Tóth úr a részletes tárgyalás irányában, de egy önérzetes költő csak nem alkudhat.

Persze hogy igaza van Matyinak.

Sprechen Sie deutsch?

Sopron és a bajorországi Kempten városok között létrejött testvérvárosi kapcsolattal egy időben született meg 1988 őszén a két iskola (Széchenyi István Gimnázium - Hildegardys – Gymnasium) közötti diákcseré gondolata. 1989 tavaszán utazott az első, 25 diákból és két kísérőből álló csoport Kemptenbe.

Német testvérgimnáziumunk nyelvi, természettudományi és társadalomtudományi ismeretanyagot közvetít. Az intézményben kilenc éven keresztül folyik a képzés: az ötödik évfolyamtól a tizenharmadikig. Az ötödik évfolyamtól kezdve első idegen nyelvként angolt tanulnak, majd a kilencedik osztálytól kötelező a francia nyelv. Választható még a latin és a görög.

A mozgalmas és színvonalas diákéletet a sikeresen és eredményesen működő diákszínpad, kórus és diákzenekar is igazolja.

Az iskola nemzetközi nyitottságát bizonyítja, hogy a Széchenyi Gimnáziumon kívül számos európai országgal (Franciaország, Csehország, Olaszország, Írország) diákcseré kapcsolatot tart fenn. Dicséretre méltó a Sopronnal fenntartott kapcsolat ápolása, hiszen a kempteni diákok tantárgyai között a magyar nyelv nem szerepel.

Tanulóink 10 napos ottlétük alatt részt vesznek a tanítási órákon, német családokban élnek, közös kirándulások során megismerkednek Bajorország gyönyörű tájaival, nevezetességeivel. Hazatérésük után nyelvi fejlődésük szembetűnő, hiszen szinte „steril” nyelvi környezetben tartózkodnak. Az ősszel Sopronba érkező kempteni diákok számára is ők jelentik a nyelvi kapcsolatot.

A német diákok soproni tartózkodásuk ideje alatt betekintést nyernek a családok, az iskola, a város életébe, országjáró kirándulásaik során megismerkednek az ország egyes tájaival. Élményeiket otthon elmesélve realisabb képet adhatnak a magyar valóságról.

Tóthné Ziegler Herta

Fenn a világ tetején

Útközben Passauban

Müncheni kirándulás

*A kempteni Sankt-Mang templom
előtt*

2001. októberében: Emléktúra a várhelyi Bella Lajos emlékműhöz

Az emléktáblát gimnáziumunk novemberben újította fel.

Bella Lajos emlékműve a Várhelyen

Biológia óra a természetben

A figyelmes hallgatóság

Mint az indiánok

**2001. november 2. 19 óra, Domonkos-templom: Requiem a gimnázium elhunyt tanárai-
ért és diákjaiért**

Az iskola hagyományosan gondozza elhunyt tanárainak sírjait, akikre egyébként egy minden évben megkoszorúzott tábla is emlékeztet az épület folyosóján. Az idei ünnepi évben hangversennyel is megemlékezünk halottjainkról.

„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

MEGHÍVÓ

A Széchenyi István Gimnázium
régí és jelenlegi diákjaiból alakult énekkar
az iskola fennállásának

150 éves

jubileumi rendezvénysorozata keretében

2001. november 2-án 19 órakor
a Domonkos templomban
emlékezik meg
elhunyt tanáraitól és diákjaitól.

Vezényel: Pirgerné Megyeri Zita

A kórus és az iskola vezetése az
emlékező hangversenyre
tisztelettel meghívja Önt.

A belépés díjtalan.

MŰSOR

1.Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér Világítunk - részlet elmondja Kocsis Zoltán régi tanítványunk

2.Halmos László:MISSA PRO DEFUNCTIS - REQUIEM

Gregorián dallam szerint Halmos László négyszólamú betéteivel

Szólót énekel: Palotai Ajna, Szilvási Beáta, Palotai Árpád, Palotai György

3.Szabó Miklós igazgató úr emlékező szavai

4.Bach: g- moll Adagio - fuvolán előadja: Fekete Ada, orgonán kísér: Halmos Erika régi tanítványaink

5.Ady Endre: Halottak napján c. versét Vincze Bernadett 11. oszt. tanuló mondja el

6.Kodály Zoltán: Stabat Mater

Áll a gyötrött Isten anyja, kín az arcát könnybe vonja, úgy siratja szent fiát, úgy siratja szent fiát.

A keresztnél véled állni, gyászban véled eggyé válni, erre úz a szeretet, erre úz a szeretet. Amen.

7.Bach: Már nyugosznak a völgyek

8.Cherubini: Requiem - részlet Pie Jesu - Kegyes Jézus, Atyánk, adj nekik békét!

Orgonán kísér: Halmos Erika régi tanítványunk

9.Bach: D –dúr szvitből részlet - Air bemutatják a zeneiskola növendékei

10.Részlet a Bibliából Jézusnak, Sirak fiának könyvéből - - A gyász Felolvassa: Kocsis Zoltán

11.Werner Alajos: Magyar libera -Ments meg engem Urani, az örök haláltól

12.Harmath Artúr: De profundis

13. Arcadelt: Ave Maria

Vezényel: Pirgerné Megyeri Zita

Kedves Jelenlévők!

Ma ének zeng a halottakért. Hang szól az örök csendhez. Dalolunk azokért, akik már nem dalolhatnak.

A hang megszűnt az élet vége is. A halálba távozóról ezért is mondjuk: elnémult örökre..., lepecsételődött az ajka...

A dal, a zene az élet üzenete tehát. Életjelenség. Ebben a mostani alkalomban is éppen ez a szívre ható: Az élet üzen át a halottakhoz. Az élet tiszteleg a halál előtt.

Egy 150 éves iskola elhunyt tanárait, diákjait emlékezünk mai hangversenyünkön. Hosszú a sor. Legmesszebb olyanok állnak, akiknek neve ősi iskolai értesítőkben bukkan fel, vagy megfakult, barna fényképekről néznek bele az örökkévalóságba. A múlt kódétól, két háború füstjétől elmosódott alakjuk mégis rokon. Tudjuk, ők is a Liszt Ferenc és Templom utca sarkán álló iskolaépülethez kötődtek egykoron.

Legközelebb állóknak mi, jelenlévők azonban azokat érezzük, akiket még mi is ismertünk. Ők azok, akik még ma is közöttünk élnek. Ők nevetnek fel érettségi találkozók adomáiban, megjelenhetnek tőlük ellesett gesztusainkban, szófordulatainkban, őrzik beceneveiket, szánkba adják szállóigéiket, élnek, míg mi meg nem halunk.

Ez a hangverseny egyszerre szól hozzájuk és hozzánk. Itt a templomban, az ismert és ismeretlen világ találkozásának misztikus közegében üzenetünk talán eljut hozzájuk. Ének és zene tisztelegjen előttük.

Beszéljen arról, hogy emlékezünk rájuk, itt élnek tovább mibennünk.

Szabó Miklós

A jubileumát ünneplő iskola énekkarának, tanári kórusának, hangszeren játszó diákjainak és tanárainak immár megszokottan színvonalas bemutatkozása az idén is bensőséges karácsonyi ajándék lesz a város polgárai számára.

MEGHÍVÓ

A SZÉCHENYI ISTVÁN GIMNÁZIUM ÉNEKKARA

Tisztelettel meghívja Önt és hozzátartozóit
KARÁCSONYI HANGVERSENYÉRE

2001. december 20-án 19 órára a

DOMONKOS TEMPLOMBA

Orgonán kísér: Halmos Erika

Vezényel: Pirgerné Megyeri Zita

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Belépőjegyeket a Széchenyi István Gimnáziumban
és a helyszínen lehet vásárolni.

Ára: 200 Ft.

A bevételt a kórus kiadásaira fordítjuk.

A betlehemi jászol képe talán a legszebb idill, amely valaha is az emberben élt. A kisdéd fölött boltozatként összehajló szülők, a családot körbefogó állatok, a jobbról és balról térdeplő jóságos pásztorok és háromkirályok s a földi világot az égivel összekötő angyalok, mind-mind egy tökéletes kompozíció részei. Tiszta és egyszerű ez a jelenet. Szeretet, szelídség, jóság, szolgálni akarás sugárzódik belőle. S ennek fényét legfeljebb csak pillanatra képes befelhőzni az, hogy tudjuk, a töviskorona magja már a földben rendeltetésére vár, egy zöld ágacska készül keresztfává nőni, és valahol egy másik bölcsőben már felsír Júdás.

A betlehemi jászol fénye erősebb bennünk. A jóság legyőzi a rosszat. Soha annyira nem érezzük meg magunkban a jót, mint karácsony táján. Gyermekkorunk forrásvi-

dékéhez vezet vissza ez az élmény. Ahogy elakadt lélegzettel bámultuk a templomi jászt, s kitörölhetetlenül magunkba szívtuk ennek a patriarchális idillnek a szépségét. Erre, a gyermekkorba süllyedt Atlantiszra vágyunk évről évre az ünnep közeledtével. Hogy felfedezhesük magunkban a jót, a tisztaságot, a szépet.

Kedves Vendégeink! Az idegesen siető léptek között, a rohanó autók zajában, a bevásárlási láztól ajzottan, az egyre harsogóbb, üzletiesebb karácsonyozás közepette és a szemünket bántó hamis csillogásban tudom, mind nehezebb elsüllyedni, vágyott világunkat kutatva aláme-

Hangverseny: Zsúfolásig megtelt a Domonkos-templom

A nagy elődök nyomdokain

Nagy sikerű karácsonyi hangversenyt tartott a Széchenyi István Gimnázium ének-karcsütörtökön a zsúfolásig megtelt Domonkos-templomban. A karácsonyi dalokból és prózai művekből összeállított műsor végén Pirgerné Megyeri Zita vezényletével, Halmos Erika orgonakíséretében felcsendült Händel Messiás című oratóriumának záróletele is.

Az ünnepi rendezvényről Pirgerné Megyeri Zita kórusvezető elmondta, fontosnak tartja, hogy az elődök nyomdokain haladva a Széchenyi-gimnáziumot napjainkban is színvonalas kórusmunka jellemezze. Annak idején neves kamarazenekar és ének-kar működött az iskolában. Ahogy azonban változott a világ – szaporodtak a különórák, egyre több lett a gyerekek és a pedagógusok kötelezettsége –, úgy szorult háttérbe a zene.

– Ebben a nagy hajlásban sokszor nem is vesszük észre, hogy a lélekkel nem foglalkozik senki – sóhajt nagyot a kórusvezető. – Azért is tartom fontosnak a zenét és a képzőművészeti oktatást, mert ezek egy kicsit másként, a lelkükben át közelítenek a gyerekekhez. Másrészt, az idei évben a gimnázium fennállásának 150. évfordulója és az előd, Arany János karnagy munkássága is közeledik a méltó ünneplésre. Ennek jegyében

A karácsonyi hangversenyen felcsendült Händel Messiás című oratóriumának dallama is.

ben tartottunk november 2-án, halottiak napján az elhunyt széchenyista diákokért és tanárokért egy emlékező hangversenyt, amelyre meghívtuk az egykori tanítványokat is. Akkor kilencvenhatan énekeltünk közösen. Igyekeztem úgy összeválogatni a dalokat és a zenét, hogy segítse az emlékezést. Egyebek között felhangzott Halmos László gyásziméje, amelyre Kondor Sándor, a főiskola

nyugdíjas zenetanára hívta fel a figyelmemet.

A karácsonyi hangversenyt a kórusvezető az ének-darabokat szintén hangszeres zenével és irodalmi művekkel kísérte. Ady Endréről, József Attiláról, Juhász Gyuláról és Fekete Istvántól válogatott ünnepi hangulatú verseket, prózákat. A magyar zeneszerzők művei mellett pedig más népek karácsonyi dallamai is felcsendültek. A legna-

gyobb élmény a kórus és a közönség számára egyaránt a Händel oratórium záróletélenek a bemutatása volt. Megyeri Zita úgy fogalmazott: „Lehet, hogy nem a legütköztetősebb hangzással csendült fel a Halleluja, de mégis örülök, hogy megtanulták a gyerekek, mert ez egy olyan kórusmű, amit ha nem énekeltek volna el, egy kicsit valamennyien kevessebbek lennének...”

Bédról L.

Kisalföld 2001. december 22.

rülni. Mára lett igazza a költő verssora: „Csillog a világ szörnyű arany-szennye”.

De csukjuk csak be magunk mögött a templom ajtaját, kizárva így az utca zaját, és feledkezzünk csak bele a legegyszerűbb, de legszebb hangszer, az emberi hang képezte dallamokba, és máris esélyünk van arra, hogy megérintsen bennünket a megtisztulás lehetősége, ami által közelebb kerülhetünk a betlehemi istálló boldog egyszerűségéhez, szolgálni akaró jóságához, életünk már-már elvesző lényegéhez. Ha létrejön ez a bensőséges pillanat, már érdemes volt eljönni hangversenyünkre.

A 150 éves Széchenyi Gimnázium nevében kívánok szelíd, békés, tiszta karácsonyt.

Szabó Miklós

Büszkék voltunk - vagyunk rájuk. Decemberben kis házi ünnepséggel köszöntöttük fel három kitüntetett kollegánkat: dr. Baranyai Lenkét, Krasznai Andreát és Légrádi Imrét

Széchenyi-gimnázium: Három kitüntetett pedagógus Akadémiai, megyei és városi díjak

Ritkaság számba menően, egyszerre három pedagógus részesült - különböző szintű, országos, megyei és városi - kitüntetésben a soproni Széchenyi István Gimnázium tanári köréből.

A Magyar Tudományos Akadémia Baranyai Lenke tanárnőt Pedagógus Kutatói Pályadíjjal jutalmazta, oktatói munkája mellett elért érdemes tudományos eredményéért. Krasznai Andrea testnevelő tanár a megyei diáksport területén végzett kitagazalt tevékenységéért kapott elismerést. Légrádi Imre matematika-fizika szakos tanár pedig Sopron nevezetes ünnepnapján vehette át a város díszközgyűlésén a Soproni Kiváló Pedagógus kitüntetését.

Kötődés a szülőföldhöz

Baranyai Lenke szülőfalujáról, Beledről írt monográfiát. Mint mondja, igazából nem is tudott az akadémiai pályázatról, a Soproni Levéltárban hozták fel a kötet Akadémiához való benyújtására. Idén 24 pályázatból mindössze ötöt jutalmaztak 100-100 ezer forinttal, közülük a soproni tudós munkáját. A pedagógusnak nem ez az első nagyobb lejegyzetelt tanulmány: eddigi kutatási során - doktori disszertációja témakörénél - Sopron vármegye két világháború közötti gazdasági és politikai viszonyait elemezte; novéchez fűződik Széchenyi István még nem publikált leveleiről írt értekezés, s az ő munkásságában láttak napvilágot a gimnázium utóbbi ötven évét átfogó iskolatörténeti dokumentumok. Baranyai Lenke elmondta, jelenleg a hírneves Makay-Muozay soproni család történetének, illetve a polgári kultúra elfeledett esztétikájának tudományos igényű feldolgozása köti le idejét.

Ezüst és arany

A gimnázium testnevelő tanára, Krasznai Andrea a megyei

Akiknek munkáját elismerték és díjazták: Krasznai Andrea, Légrádi Imre és Baranyai Lenke.

diáksport tanács elismerésében részesült.

- A diákok minden évben országos versenyeken, így diákolimpiákon mennek össze tehetségüket, ügyességüket. Az eredményességhez természetesen az is hozzátartozik, hogy a sportban kiemelkedő nyújtó tanulók nemcsak az iskolában, hanem sportegyesületekben is gyakorolják az adott sportág mesterfogásait. Nekem szerencsém volt, sok éven keresztül igen tehetséges - és jó tanuló - sportolókkal foglalkozhattam. A gimnázium leány kosárlabdacsapatával számos alkalommal az ország második legjobb helyezését sikerült elérni. „Ezüstös” edzői pályafutásom tavaly végre bearayozódott: a Soproni Postásban - ahol szintén

edzősködtem - kosarazó Lackner-iskola tehetségei diákolimpiai aranyérmet szereztek. A teljesítmény hozzájárult a megyei éremtáblázat kedvező alakulásához, ezért is részesültem az elismerésben.

Hűség a Széchenyihez

A Soproni Kiváló Pedagógus címmel kitüntetett Légrádi Imre - aki négy és fél évtizede a csornai gimnáziumban kezdte, s 1957 februárjától Sopronban folytatta pedagógusi munkáját - így vallott pályafutásáról:

- A Széchenyi-gimnáziumban 1960 óta tevékenykedem, s ez több mint a fele a soproni népszavazás óta eltelt időnek. Örömmel gondolok vissza az akkori idők kitűnő tankegyéniségeire, kollégáimra a Széchenyiben igen erős

természetudományi élet rajlott. Olyan, később hírnevet szerzett tankönyvek kerültek ki innen, mint például *Tobiasz László*, aki ma az USA egyik elismert professzora. Az évtizedek során munkámban mindig az vezérelt, hogy egy-egy szavakkal közelebb kerüljek a tudomány eredményeihez, felkeltve a tanulók érdeklődését az adott téma vagy szakterület iránt. Régi kollégáim felig tréfásan, félg komolyan mondták: „Légrádnak mindig a matekból-fizikából leggyengébb osztályokat adják, mert ő azokat is meg tudja tanítani.” Nekem ez elég kitüntetés, hogy tanárúrsaim így vélekednek rólam. Különben a gimnáziumban most is igyekszem kezűvel vezetni a lépősofokokat, amikor felszabadok a második emeletre...

Gusztáv M.

Kisalföld 2001. december 21.

2002. január 26. 19 óra, Gyermek-és Ifjúsági központ: A Széchenyi István Gimnázium iskolabálja

A remek hangulatú táncbemutatóiról is híres széchenyis bált volt diákzenekarok fellépése is színesíti.

A Széchenyi István Gimnázium

Diákönkormányzata

*tisztelettel meghívja Önt a
150 éves jubileumát
ünnepelő iskola
Diákballjára.*

*Helye : Gyermek és Ifjúsági Központ
Ady Endre út 10.*

*Idője : 2002. január 26.
19 - 01 óráig*

*A bált zenét a Flórt együttes, valamint az
iskola régi diákzenekara szolgálja.*

Megjelenés alkalomhoz illően !

Program

18⁰⁰ Kapunyitás

*19⁰⁰ A Juventus Koncert - Fúvószenekar
és a 7. oszt. lányok köszöntő műsora*

*19³⁰ Nyitótánc
Bocchertini : Menüett
Közreműködik a gimnázium régi és
jelenlegi diákjaiból alakult kamara-
zenekar*

22⁰⁰ Bemutatótánc - Kánkán

22³⁰ Kapuzárás

A belépő jegyek ára 700 Ft

*A meghívó csak egyszeri
belépésre szolgál.*

2002. február 23-án az egész napot betöltő, rangos rendezvény zajlott iskolánkban: A matematika munkaközösség vállalta a X. Megyei Matematikaverseny megrendezését és a házigazda szerepét.

Megyei verseny

A soproni Széchenyi István Gimnáziumban szombaton rendezték meg a X. Megyei Matematikaversenyt, amelyre 152 diák érkezett, határainkon túlról is. A diákok két kategóriában – szakközépiskola és gimnázium – és ezen belül is két korcsoportban versenyeztek. A feladatlap megoldására két óra állt rendelkezésükre. Az első öt helyezett tanuló oklevelet és könyvjutalmat vehetett át dr. Horváth Jenőtől, a matematika tudományok doktoráról és Tengerdi Antal alpolgármestertől.

Első helyezettek a szakközépiskolai csoportban; 9–10. osztály: Szabó Diána (Fertőd, Porpáczy Aladár szakközépiskola), 11–12. osztály: Németh Ádám (Győr, Jedlik Ányos szakközépiskola). Gimnáziumi csoport, 9–10. osztály: Peres Sámuel (Dunaszerdahely), 11–12. osztály: Fehér Ádám (Győr, Révai-gimnázium).

Estére a Szülői Munkaközösség gondoskodott programról. Az elnökség; Baloghné Fülöp Márta, Berzlánovich Imre – elnök – , Gál Andrásné, Hammel Terézia, Holló Józsefné és Nováki Tamás remek hangulatú, tréfás vetélkedővel egybekötött zenés-táncos tanár-szülő összejövetelre hívott a Tercia Hubertus Étterembe. A 150.000 Ft tiszta bevételt diákjaink között osztották fel. Különböző tanulóközösségek (osztályok, szakkörök, diákönkormányzat stb) nyújthattak be pályázatot április közepéig. Nem tudunk eléggé hálásak lenni „szülőinknek” munkájukért.

Egész évben szorosán együttműködtek velünk. Támogatásukkal valósítottuk meg régi álmunk: van iskolazászlónk, báli ruhák varrásában, elhozatalában segédkeztek, pólópályázatot írtak ki a diákoknak; az első három helyezettet díjazták, a nyertes terv pedig természetesen ott díszeleg széchenyi-kékben a fehér pólókon...Köszönjük!

Kisalföld H.F.

Első lett a 3+2 tenor

Zenei vetélkedő a Széchenyi István Gimnáziumban

A százötven éves Széchenyi István Gimnázium rendezvényeinek sorában izgalmas, ugyanakkor hasznos zenei műveltségi vetélkedő volt február 27-én. A szervezés, rendezés, a rendezvény anyagának összeállítása Pirgerné Megyeri Zita tanárnő érdeme. A munkában Németh Ildikó tanárnő segítette. Mindketten a gimnázium oktatói.

A nem mindennapi esemény több szempontból is dicsérő szavakat érdemel: az iskolai emlékezés-, illetve ünnepségsorozatban ezzel a vetélkedővel helyet kapott a művészet, a zene, felzárkózva az iskolai kórushangversenyekhez; a gimnázium vállalkozó kedvű diákjai megoszthatták tudásukat, a felkészülés során szerzett ismereteiket egymással és a közönséggel, továbbá növelte önbizalmukat, szereplési ambícióikat.

A kiírás szerint az ötször háromfős csoportokhoz egy-egy hangszeres játékos meg egy-egy pedagógus csatlakozhatott, illetve csatlakozott is, és maguk választotta névvel kezdődött a vetélkedő. A csapatok kortablókat készítettek, zeneművek részleteit hallgatták, hangszeres játékban vetélkedtek, a zenei – bécsi – klasszicizmussal foglalkoztak (szerzők, formák, műfajok), villámkérdésekre válaszoltak, lapról játszottak, operák és szereplőik között tájékozódtak, egyszerű témákat énekeltek, s végezetül a Beatles segítségével érkeztek a fiatalokhoz közel álló modern zenevilágba.

A játékvezető, *Pirgerné Megyeri Zita* és az értékelő bizottság – *Karner Vilmos, Szabó Miklós, Nagy Alpár* – munkája nyomán megszülettek az eredmények. Első lett a 3+2 tenor (82 pont, a csapat tagjai: *Holló József, Németh Bence, Tóth Balázs, Wilfing András, Kiss Károly*, utánuk következett a Pisztrángötös (77), az A capella (76), a Mozart (68), a Violino (64) csoport.

Az első helyezetteket budapesti operalátogatással jutalmazták, a második helyezetteket a Kodály Vonósnégyes hangversenyére szóló tiszteletjeggyel, a harmadik helyezettek ezer forintos könyvtalványt, a negyedik csapat tagjai két, az ötödiké egy CD-t kaptak Mozart, Dvorak és Bach műveiből.

A zenei vetélkedő résztvevői oklevelet is átvehettek.

Soproni Napló 2002. március 8. N. A.

Holló József, a győztes csapat tagja

Az idei városi ünnepség különlegessége, hogy szónokai, szereplői mind volt vagy jelenlegi széchenyis diákok.

**SOPRON MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERE**

Iktatószám: 40.602/2002.

Széchenyi István Gimnázium
Szabó Miklós
Igazgató

SOPRON
Templom u. 26.

Tisztelt Igazgató Úr!

Ezúton megköszönöm Önnek és diákjainak a március 15-i városi ünnepségen előadott színvonalas műsort. Fiatalos lendületű, szép, ünnepi perceket szereztek a város lakóinak örömére.

Munkájához további sikereket kívánok, együttműködésére a későbbiekben is számítok.

Sopron, 2002. március 28.

Üdvözlettel:

Dr. Gimesi Szabolcs
polgármester

*Részlet a műsorból
Diákjaink a Petőfi Színház előtt*

Szinte egyszerre mentek el... A legidősebb széchenyista diákok, osztálytársak: az 1927-ben érettségizett dr. Kövessi Ferenc és Schöberl Frigyes, és ott van velük a testnevelő tanár Zombori István – Zsoli bácsi – is. Reményik Sándor szép versével búcsúzunk:

Végrendelet

*Fáradtságom adom az esti árnyak,
Színeimet vissza a szivárványnak.*

*Megnyugvásom a tiszta, csöndes égnek,
Mosolygásom az őszi verőfénynek.*

*Sok sötét titkom rábízom a szélre,
Semmit se várva és semmit se kérve.*

*Kik üldöztek át tüskén, vad bozótton:
Kétségeim az örvényekbe szórom.*

*A holtom után ne keressetek,
Leszek sehol – és mindenütt leszek.*

Szomorúan tudatjuk mindazokkal,
akik ismerték és szerették, hogy

Dr. KÖVESSI FERENC
gépészmérnök

életének 93. évében, 2002. március 24-én elhunyt.

Földi maradványait hamvasztás után
a református egyház szertartása szerint
2002. április 15-én, hétfőn délután ½5 órakor
a tabáni Alexandriai Szent Katalin templomban
helyezzük végső nyugalomra.

A helyi adottságok miatt kérjük a koszorúk
és csokrok mellőzését.

Gyászolják:

lánya, veje, unokái, rokonai és mindazok akik tisztelték
és szerették

EMLÉKE SZÍVÜNKBEN ÖRÖKKÉ ÉL!

Cím:

Pálfalvi, 1013 Budapest, Döbrentei utca 8.

„Én átrohantam sok-sok ajtón,
minden éhségben Őt óhajtom,
mert minden megszorítottak
reménye, Krisztusom, kopogtat.
utolsó ajtó Ő: mögötte
vár a boldogság. Mindörökre.”

(Mécs László)

Fájó szívvel tudatjuk, hogy szeretett férjem, édes-
apánk, nagypapánk, dédapánk, apósunk, keresztapánk
és rokonunk,

ZOMBORI ISTVÁN

Pro Urbe Sopron és Bauer Rudolf-díjas
ny. testnevelő tanár

életének 87. évében, 2002. március 29-én, hosszas be-
tegség után elhunyt. Temetése április 5-én 14 órakor
lesz a soproni Szt. Mihály-temetőben. Engesztelő
szentmise a temetés után a Szt. Margit-templomban
(Jullánium). Köszönetet mondunk mindazoknak, akik
utolsó útjára elkísérik és sírjára koszorút, virágot he-
lyeznek, gyászunkban osztoznak.

Gyászoló család

12713740

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

SCHÖBERL FRIGYES

elhunyt életének 94. évében

július hó 24. napján.

Temetése 2002. év július hó 29. napján 15. órakor

a Szt. Mihály temetőben a római kat. egyház szertartása szerint.

Lelkének üdvösségéért a szentmisét 2002. év júl. hó 29. nap 16. órakor

Szentlelek templomban tartjuk.

GYÁSZOLÓ CSALÁD

Távíráncím: család

„Sed satis est orare Iovem, quae ponit et aufert:
det vitam, det opes: aequum mi animum ipse parabo.”
(„ Elvehet és adhat Jupiter. S én tőle csak életet
s eszközöket kérek. Békém majd én keresem meg!”)

Horatius: Levelek

Széchenyisták hármas sikere

A soproni Széchenyi István Gimnáziumban zajló természettudományi oktatás magas színvonalát jelzi, hogy az intézmény három tanulója szép sikert aratott a Természet Világa című folyóirat országos pályázatán. A nyertes gimnazisták felkészítő, illetve segítő tanára *Lang Ágota* volt.

Stubenvoll Zsolt 8.b osztályos tanuló a „Természettudományos múltunk” kategóriában nyújtott be pályaművet, amelyért a második legjobbnak járó díjat, tizenötezer forintot és értékes könyveket vehetett át. A messzeszólóval kísérletező igazgató című írás a Széchenyi Gimnázium egykori direktora, Salamin Leó telefonos kísérleteit foglalja össze. A téma helyi technikatörténeti érdekessége, hogy Sopronban a Széchenyi Gimnázium épületében működött először telefonkapcsolat, éppenséggel a fizika-és a kémiaszertár között.

Fekete Soma 12.a osztályos tanuló a Kultúra egysége kategóriában jeleskedett: A szimmetria világa – a világ szimmetriája című írásával a húszezer forintot jelentő első díjat nyerte el.

A bő egy hónap alatt elkészült pályamű a tudomány és a szépművészetek valamennyi területén meglévő szimmetriáról, illetve az ember életében betöltött szerepéről ad számot.

Friedl Mihály 12.a osztályos gimnazista a Természet Világa Metropolis különdíjára pályázott egy CT-(computertomográf) modellel. A pályázat címe is eredeti: Ha Röntgennek számítógépe lett volna... A végzős diák által konstruált, komputerrel összekötött berendezés célja szerint tökéletesen működött, s igaz csak elnyerte az országos zsűri tetszését. A neves szakemberekből álló bírálóbizottság harmincezer forintos első díjjal jutalmazta a kreatív gimnazista teljesítményét.

*Kisalföld 2002. márc. 13.
G. M.*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY

ÖSZTÖNDÍJ

2001

LANG ÁGOTA

tanárnőnek

(Széchenyi István Gimnázium, Sopron)

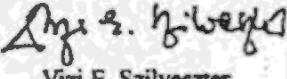
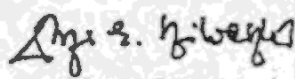
A Természet Világa
tudományos ismeretterjesztő folyóirat
diák-cikkpályázata legeredményesebb felkészítő tanárának.

Az ösztöndíj megalapítói:

Rotary Club Budapest

Rotary Club Babylon

Budapest, 2001. szeptember 18.

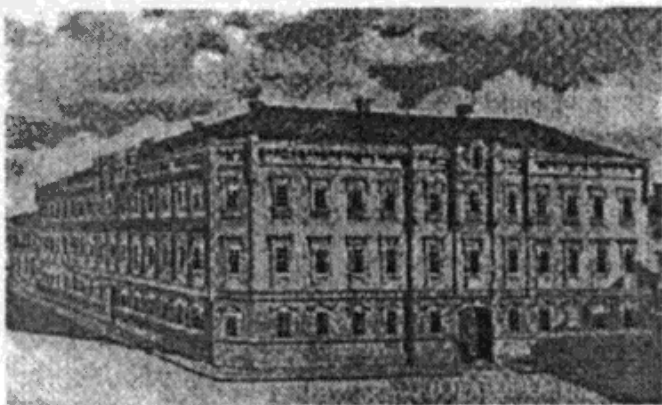
Hámori Miklós
elnök
Rotary Club Budapest

Gail F. Sullivan
President Elect
Rotary Club Babylon

Vizi E. Szilveszter
elnök
Természet Világa

Lang Ágota tanárnő sokéves munkájának elismerése

A messzeszólóval kísérletező iskolaigazgató: Salamin Leó (1832-1903)

A Széchenyi Gimnázium (Főreál) épülete

Idén ünnepli fennállásának 150 éves jubileumát a soproni Széchenyi István Gimnázium. Ezen 150 év során a leghosszabb ideig (25 évig: 1872-1897) Salamin Leó volt a Gimnázium igazgatója. Az 1870-es években a gimnáziumot Magyar Királyi Állami Főreáliskolának – Főreálnak – nevezték. Ebben az időszakban a tanári kar széthúzása és a fegyelmi eljárások hatására azzal a kérelemmel fordultak a közoktatási kormányhoz, hogy: „nevezzen ki maga a miniszter oly erélyes és tapasztalt

férfiút az intézet élére, aki a népes iskolát céljának megfelelően értelmesen és tapintatosan vezesse; a fegyelmet, ha kell, vaskézrel fenntartsa és az intézet fejlesztésére, a tanulóifjúság nevelésére és haladására különös gondot fordítson”. A tanügyi kormány Salamin Leóban fedezte fel azt az egyént, aki e nehéz feladat megoldására képes, s ezért őt nevezte ki 1872. szeptember 30-án az intézet igazgatójává.

Mit írhatott volna a naplójába egy akkori diák ezekről az évekről?

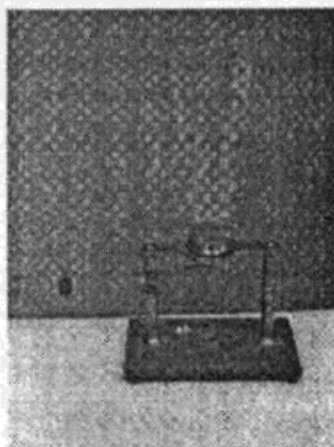
...1872. szeptember 31. Ma megszeppenve jöttem haza az iskolából. Ennek oka az új igazgató úr félelmetes bajsza és erélyes fellépése volt. Szüleim szerint viszont ez az ember az iskolát céljának megfelelően, értelmesen fogja vezetni...

...1873. szeptember 3. Salamin Leó lett a természettan tanárom. Ennek eleinte nem túlságosan örültünk - az évnyitón hallott erélyes beszédek még erősen éltek bennünk - de aztán rájöttünk, mennyire rosszak voltak az előítéleteink. Kiderült: Salamin Leó nagyon is kedves, diákszerető ember. Ezt mutatta, hogy már az első órán behozta a természettani szertár vadonatúj eszközeit, sőt még kísérleteztünk is velük...

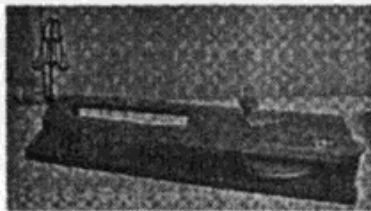

Salamin Leó

Igazgatósága idején a szinte nulláról induló természettani szertár több száz eszközzel gyarapodott. Emellett számos tudományos folyóiratot is járatott az iskolának, például Annalen der Physik und Chemie; Zeitschrift für Mathematik und Physik; majd később a Természettudományi Közlöny.

Pascal- mérleg

Centrifuga-gép

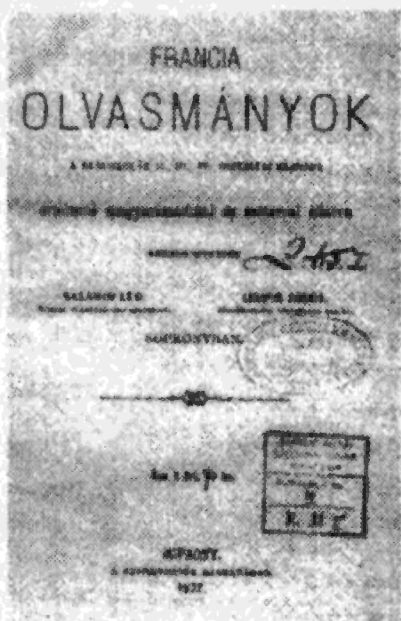

Távíró

1874. november 28. Mint minden vasárnap délelőtt, ma is elmentem szüleimmel a templomba. Útközben szokatlan dologra lettem figyelmes: az iskola bejárati ajtaja nyitva volt és világosság szűrődött ki az ablakokon. Benéztem az egyiken és láttam, hogy bent tanítás folyik. Később kiderült; az Ipartanoda növendékei tanulnak vasárnap is...

„Salamin Leó alapította meg az Ipartanodai Egyletet és Ipariskolát, amelynek igazgatója és tanára lett. Az Ipariskola a Főreáliskola keretein (épületén) belül működött. Újraszervezte az alsó fokú kereskedelmi iskolát, amelynek vezetését szintén ő vette át, emellett tanárkodott is a szakiskolában. Megalapította a szegény tanulók Segélyegyesületét, amelynek egy negyed évszázadon át volt elnöke.” [Kárpáti Károly]
 „Az ipartanoda 1874-ik november hó 22-én ...ünnepélyesen meg is nyitott a tanoda az egylet elnöke által. Az oktatás, mely egyelőre két évfolyammal, ...öt hétköznapon esti 7-9-ig s vasárnap délelőtti 9-12-ig folyt. Az oktatásra a főreáltanoda tanári kara kéretett fel, igazgatója pedig Salamin Leó lett.” [Szab. kir. SOPRON városa hitfelekezeti jelleg nélküli FŐREÁL-TANODÁJÁNAK 1874/75 évi-értéktévényé]

...1875. január 22. Ma az igazgató úr bejött franciára helyettesíteni. Nagyon meglepődtünk, amikor megszólalt, méghozzá franciául! Így hát ezen az órán, tudtuk meg, hogy az igazgató úr nagyon jól tud franciául, hiszen a szülei franciául beszélnek.

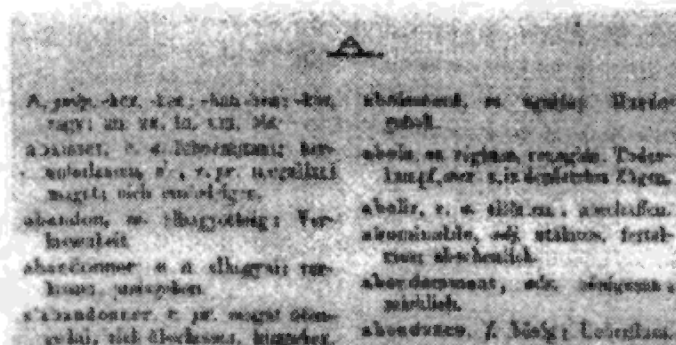

Az óra végén elmondta nekünk, hogy már dolgozik egy tankönyvön, amit a jövőben meg is fog jelentetni. Nagyon örültünk neki, hogy az iskolánk igazgatója, aki ráadásul tanárunk volt, és remélhetőleg tanárunk is lesz, könyvet ír. Reméljük, mihamarabb abból tanulhatunk...

„Salamin Leó a svájci Valais kantonbeli Sierre-Chippisben született francia szülöktől 1832. június. 17-én. Salamin igazgató sikerrel működött a tankönyvírás terén is. Itt részben úttörőnek mondhatjuk munkásságát, mert oly időben forgatta már tollát e téren, amikor még alig volt tankönyv-irodalmunk. Önálló művei: - Francia olvasókönyv, - Ollendort nyelvtanának fordítása /3. kiad./, Francia olvasmányok /2. kiad./, - Ploetz: Elemi francia nyelvtan, - Ploetz: Rendsz. fr. nyelvtan, Pisko-Salamin: Physika gymnasiumok számára., Salamin -Linkesch

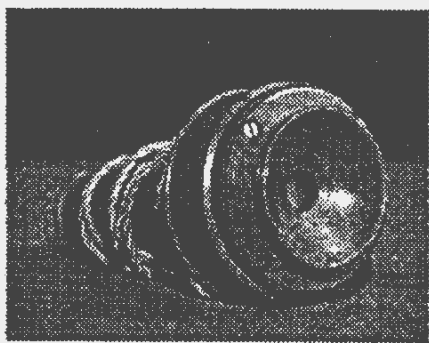
Math. Phys. földrajz.” [Kárpáti Károly]

...1877. szeptember 4. Nagyon örülök, mert megint van természettan Salamin Leóval. Látszott, hogy ő is örül nekünk, és megmutatta a szertár újabb eszközeit. Mindannyian elcsodálkoztunk rajtuk, mert senki nem látott még ilyen új dolgokat. Némelyiket be is mutatta...

...1877. szeptember 6. Megkaptuk az új francia könyveket, amiket Salamin Leó írt. Nagyon tetszettek nekünk, főleg a szótár, amiben a francia szavak magyarra és németre is le vannak fordítva. Ez nagy segítség barátomnak, Baumgartner Fricinek, aki nem tud olyan jól magyarul...

...1877. november 8. Az igazgató úr behozta természettan órára az iskola legújabb szerzeményét, egy Bell-féle telefont. Bécsből rendelte! Megengedte, hogy megvizsgáljuk, és elmagyarázta a működését. Elmondta azt is, hogy ez Magyarországon Budapest után az első vidéki telefon. Természetesen mindenki elámult ezeken, és azonnal ki akartuk próbálni a telefont. Az igazgató úr megígérte, hogy ha segítünk neki, akkor nemsokára felszerelünk egy telefont a vegytan szertárba, egyet pedig a természettan szertárba és mindenki beszélgethet rajta keresztül a másik szertárral. Nagyon vártuk a nagy napot...

Bell-féle telefon
része

“Tanszergyűjtemények szaporítása:

A természetani szertár:

Vétel útján beszereztek: Egy gőzgép átmetszeti minta. Rosetti féle kísérlet készülék; Radiometer; villanyos körfutó; 2 pár Telephon, az azokhoz tartozó vezetéssel; 2 hangvilla; a villanyos telepek tartására egy szekrény.” [A soproni magyar kir. állami főreáliskola 3-ik évi Értesítője (1877/78)]

...1877. november 20. Elérkezett a várva várt nap! Tanítás után haza se mentünk, hanem rögtön nekikezdünk a nagy munkának. Az igazgató úr vezetésével felszereltünk egy telefont a vegytan szertárban, ami a földszinten található, egy másikat pedig a természettan szertárban a második emeleten. Míg mi szereltünk, az igazgató úr folyamatosan járt egyik helységről a másikba. Mikor elkészültünk a Salamin úr felküldte Wallner Ignác tanár urat néhány diákkal a természettan szertárba, hogy legyen ő a vonal másik végén. Nagyon türelmetlenek voltunk; mikor telefonálhatunk már végre? Izgatottan néztük, ahogy a tanár úr felveszi a hallgatót, majd szájához emeli a beszélőt. Míg ezt megtette, addig az egyik diák feltárcsázta a kettes számot. Semmi sem történt. Ekkor egy társam észrevett egy lógó zsinórt a telefon mellett. A nagy sietségben elfelejtettük bekötni az egyik vezetéket. Bekötöttük, utána ismét megpróbálkoztunk a telefonálással, ismét sikertelenül. Szétszedtük a telefont, és végignéztük, hogy minden a helyén van-e. Mivel minden rendben volt, felmentünk néhányan a természettan szertárba Salamin Leó úrral. Kiderült, hogy fent sem volt bekötve egy vezetékek. Mikor elvégeztük a szükséges igazításokat, visszatértünk a vegytan szertárba, majd az igazgató úr fellelőn a természettan szertárba, immáron sikeresen. Nagy örömünkre mindegyikünk kipróbálhatta a telefont. Megegyeztem a barátommal, hogy ha sikerül, elfütyüljük a jelzésünket. Nagyon mulatságos volt mindenki előtt egy beszélőbe fűtyülni, amit egy olyan ember hall, akit nem láthatunk. Végül is a telefonok remekül működtek, még az éneklést is tisztán lehetett hallani...

„A telephonnal (messzeszóolóval) már nálunk is tétettek és pedig kielégítő eredménnyel kísérletek. A soproni áll. Főreáliskola tevékeny igazgatója, Salamin Leó ugyanis meghozatván Bécsből az eszközt, vele egy hét óta több ízben tett próbákat olyanformán, hogy ő a tanári kar és más jelenlévők közül többekkel a reáliskolai épület földszinti helységeiben foglalt állást, mialatt mások ugyanezen épületnek egyik másodemeleti termében helyezkedtek el és innen beszélgettek egymással. Eleinte nem igen jól ment a dolog, mert hiányzott a gyakorlat és a tájékozottság, de midőn a kezelés nyitját megtalálták, úgy beszélgettek, társalogtak a távolból egymással, mintha szemközt álltak volna. Furcsa és

meglepő jelenség! Az eszköz maga igen jelentéktelen, de hatása annál feltűnőbb. A távollévő beszéde tisztán kivehető, de olyannak tűnik fel, mintha a hang a pincéből jönne, a drót hozza a hallgató füléhez a mondottakat szóról- szóra, de úgy tetszik, mintha hasbeszélőt hallgatnának. A beszélgetést ének, zene és fütty váltotta fel, és mindezekkel ép úgy sikerült a kísérlet, mint a beszéddel.” [a SOPRON című hetilap 1877. évi 49. száma]

...1877. december. 13. Ez a nap emlékezetes marad valamennyiünk számára, ugyanis a mai napon történt meg az első magyarországi távbeszélgetés, mégpedig Sopron és Pinnye között. Délután ismét nagy volt a sietség: felszereltük az egyik telefont a soproni vasútállomáson, a másikat pedig Pinnyén. Most már nagyon rutinosan végeztük a munkát, a korábbi tapasztalatok némi önbizalmat adtak. Nem is rontottunk el semmit! Amikor elérkezett a nagy pillanat, és Sopronból felhívtuk Pinnyét, feszült csönd volt. Csak barátom dűnnyögött magában: szólj már, te dinnye! Mikor felvették a telefont, és beleszóltak: Halló, itt Pinnye - hatalmas üdvrivalgás tört ki. Ugyanolyan jól lehetett hallani a másik felet, mint amikor az iskolában telefonálgattunk...

„Salamin Leó igazgatónak, mint fizikusnak az érdeklődését az első, épületen belül történt kísérletek eredménye nem elégítette ki. Tudni szeretne volna azt is, hogy a találmány útján vajon lehet-e távollévő személlyel élőszóval beszélni s milyen eredménnyel. Ennek megismerése céljából engedélyt kért a Győr-Soproni Vasúttársaság felügyelőségétől, hogy a telefonnal a vasúti távíróvezetéken kísérleteket folytathasson. Az engedély birtokában 1877 évi december hó 13-án este a soproni és a pinnyi vasútállomásokon elhelyezett készülékekkel végzett kísérletet.” [Oedenburger Zeitung 1877 évi 151. száma]

...1877. december 17. Sajnos nem lehetek ott, amikor délután Salamin Leó Sopronból Győrbe telefonál. Ez már majdnem 90 km! Mi bennfentesek persze már értesültünk róla természetesen órán...

...1877. december 18. Ma megjelent az újságban is a tegnapi kísérlet, ami természetesen sikeres volt. Mivel nincsenek saját élményeim, ezért az újságcikket írom le ide, hogy ha valaki olvassa majd ezt a naplót, pontos információkat kaphasson erről a történelmi pillanatról:

„A kísérlet az esti személyvonat beérkezése után 21 órakor bonyolódott le. A kísérlet idejére az útközi állomásokat a távíró vonalból kikapcsolták, hogy ezáltal közvetlen vonal álljon rendelkezésre. Az egyik készülék a soproni állomási épületben, a másik pedig a vasúti főfelügyelőség győri helyiségében lett felszerelve. Salamin Leó igazgató úr magyar, majd német nyelven folytatott beszélgetést, ami mindkét viszonylatban jól érthető volt. A Győrben elhangzott éneklést Sopronban tisztán lehetett hallani, sőt a fortepiano zongorajáték is élvezhető volt. Hasonlóképp jól hallották Győrben a Sopronban elhangzott vonatvezetői síp hangját. Azonban egy fuvolának a hangját Győrben nem tudták kivehető mértékben felfogni. Ennek oka valószínűleg az lehetett, hogy a kísérlet idején nagy szélvihar volt, ami a távíróvezeték erős kilengésével a készülékben füttyülő zajt okozott, ami a fuvola finom hangját elnyomta. A kísérlettel bebizonyult, hogy a telefon az élőszóval való beszélgetésre

nagy távolságon is alkalmas. A győri kísérlet tehát minden tekintetben sikeres volt.”
[Oedenburger Zeitung 1877 évi 152. száma]

...1877. december. 19. A sikeres kísérletek után az igazgató úr úgy gondolta, hogy megismerteti az új találmányt a nagyközönséggel is, mert a városban már mindenhová eljutott a híre. Salamin úr ugyanis tagja a Soproni Irodalmi és Művészeti Körnek, amelynek szüleim is. Ezért a következő előadó estélyen egy bemutatót fog tartani, amire minden érdeklődőt szívesen vár. Persze a mi segítségünkre is számít!...

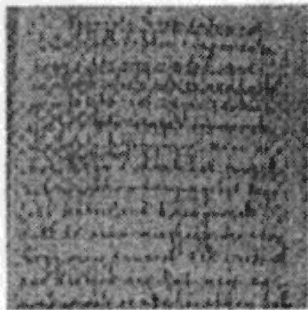
„Élénk tevékenységet fejtett ki a soproni Irodalmi és művészeti kör megalapításában s általában buzgón fáradozott számos magyar egyesület létrejöttén és felvirágzásán. Kivált a Magyar Gyermekekért és a Francia-angol klub megalapításában, melynek ő az elnöke, vannak nagy és elvülhetetlen érdemei. Azonkívül tagja számos országos és helybeli egyesületnek, melyekben mint választmányi tag is szerepel.” [Kárpáti Károly]
„Az irodalmi és művészeti kör e hó 22-én tartandó estélye ismét igen érdekes lesz. A válogatott számú program Salamin Leó úrnak a telefonról kísérletekkel ellátott népszerű előadását is tartalmazza, s a közönségnek kiváló alkalma nyílik, e századunknak kétségkívül legnevesebb találmányával közelebbről megismerkedhetni.”
[a SOPRON című hetilap 1877. évi 50-es száma]

...1877. december 22. Ma ismét nagy volt a sürgés-forgás. A bemutató előkészületeként felszereltük a telefonokat Salamin Leó úr felügyelete mellett a természettan szertárba és az iskolával szomszédos Kaszinó nagytermében. Ez már gyerekjáték volt a pinnyeikhez képest! Igaz, hogy most segítségünk is volt, mert más diákok, tanárok is segédkeztek. Nagy volt az igyekezet, hogy minél jobban sikerüljön az igazgató úr előadása. Jutalmul mindannyian részt vehettünk az esten, ahol minden érdeklődő kipróbálhatta, milyen telefonon keresztül beszélgetni; mi persze már sokadszorra. Az est nagyon jól sikerült. Szüleim is eljöttek és ők is élveztek. Most nagyon büszkék rám, hogy az igazgató úr mellett ilyen nagy, szinte történelmi dolgokban veszek részt...

„Az irodalmi és művészeti kör rendes havi előadását f. hó 22-én tartotta meg. ...Sok érdeket kölcsönzött az estnek Salamin Leó igazgató úrnak kísérletekkel összekötött előadása a 'telephon'-ról. Salamin úr a legkisebb részletekig megismerteté a közönséggel századunk e találmányát, s kísérleteivel igen mulattatá azt.” [a SOPRON című hetilap 1877. évi 52. száma]

„A bemutató előadást nagy készülődés előzte meg, amelyből a tanuló ifjúság is kivette nagymértékben a részét. A kísérlethez az egyik telefonkészülék a főreáliskola igazgatói szobájában, a másik pedig a Kaszinó nagytermében nyert felállítást. A két helyiséget összekötő vezetéket az igazgató vezetéce mellett az iskolai ifjúság építette meg. A bemutató alkalmából a Kaszinó terme egészen megtelt. A sok érdekességet ígérő est összegyűjtötte városunk érdeklődő közönségét. Salamin Leó kísérletekkel összekötött előadás kíséretében mutatta be a telefont és annak működését a legkisebb részletekig megismertette a közönséggel, kihangsúlyozva a találmány nagy jövőjét és gyakorlati fontosságát. A közönség nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatta meg a népszerű előadást, amely után lehetősége nyílt arra, hogy a csodálatos készülékkel közelebbről is megismerkedjen és annak gyakorlati kipróbálásával elszórakozzon.”
[Oedenburger Zeitung 1877-es évi 155. száma]

...1878. március 24. Bölcs Salamin bejött irodalom órára megnézni, miként folyik a tanítás.

Jegyzőkönyv a
hospitálásokról

Ez volt az egyik legemlékezetesebb irodalom óránk, ugyanis nagyon kínos volt, amikor valaki egy kérdésre rosszul válaszolt. Szerencsére nekem egy könnyű kérdést tettek fel, így nem maradtam szégyenben az igazgató úr előtt sem, de láttam az igazgató úr szeme villanásán, hogy nem volt megelégedve az órával...

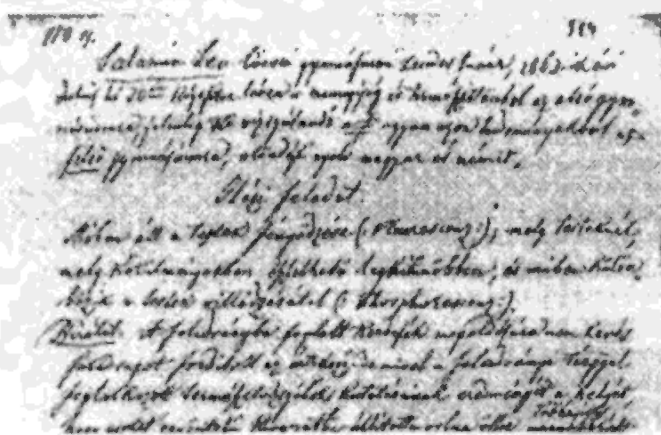
...1878. június 15. Elmentünk meglátogatni a nagyszüleimet a közelben lévő Brennbergbányára. Mivel a nagypapa korábban a szénbányában dolgozott, így néha még most is kijár megnézni, miként mennek a dolgok. Ottlétünkör is elkezdte mesélni, milyen újításokat

vezettek be. Az egész család meglepődött, amikor mondta, hogy már az aknában is felszereltek telefont. Mivel őt is nagyon érdekelte a dolog, a bányában a volt munkatársai megengedték neki, hogy kipróbálja, és el is magyarázták neki a működését. Nekiünk is mindjárt el akarta mesélni. Én akaratlanul is közbevágtam, mondván; nem emlékszel rá, hogy egyszer már elmondtam neked? Meglepődve nézett rám, és megkérdezte, melyik iskolába járok (mindig elfelejtette sajnos egyre több dologgal együtt), mire én feleltem; a Főreálba. A feleletemre nagyot bólintott, mert eszébe jutott, hogy ő is olvasott az újságban erről annakidején...

„A telefon gyakorlati alkalmazása. A város tulajdonát képező és Drasche Henrik által bérben bírt Kőszénbányában, Brennbergben a napokban állították fel a telefon összeköttetést Ágfalva és a bánya között. A távolság éppen egy mértföld és az eredmény valóban meglepő!” [a SOPRON című hetilap 1877. évi 52. száma]

...1879. április 12. Amikor ma befordultunk a folyosóra, a falon egy furcsa szerkezetet láttunk. Először azt hittük, hogy egy újfajta telefon, amely csak hangot tud kiadni és amivel az igazgató úr egy újabb kísérletet akar véghezvinni. Megszoktuk már, hogy kolomppal kezdődik a tanítás, de ezen a napon nagyon meglepődtünk. A régi kolompszó helyett valami éles, berregő hangot hallottunk. Rájöttünk, hogy az a furcsa szerkezet, amit csengőnek hívnak, adta a berregő hangot, melyet a kolomppal ellentétben az iskola minden részén, még az udvaron is tisztán lehetett hallani. Ezután mindig csengővel jelezték a tanórák kezdetét és végét is...

„Az igazgató elhatározta, hogy még az idén villamos órát helyez el az első emeleti folyosón a lépcsővel szemben, mely óra a minden tanterem ajtaja fölött elhelyezett villamos csengetyüket fogja megszólíttatni minden óra és a 10 percnyi szünet végén, ami véget fog vetni az eddig szokásban volt és fülbántó csöngetésnek, harangozásnak.” [Kárpáti Károly]

Jedlik Ányos bírálata Salamin Leó dolgozatáról

...1879. április 14. Ma természettanon az elektromos eszközökről tanultunk, többek között a csengőről is! A másik izgalmas dolog az elektromotor volt, amit egy magyar tudós fedezett fel, név szerint Jedlik Ányos. Kár, hogy a nagyvilág ezt nem tudja! Bölcs Salamin sok érdekeset mesélt róla, mert, mint

végül kiderült, tanította őt az egyetemen...

„1854-ben megszerezte a francia nyelvből a tanképesítést... 1861-ben tanképesítést szerzett három oszt. alreáliskolákra a chemiából, matematikából, physikából és magyar nyelvből; majd meg 1862-ben a gyorsírászatból. 1863-ban letette a budapesti egyetemen physikából és matematikából a tanképesítő vizsgálatot algymnasiumokra, amelyet 1867-ben kiegészített főgymnasiumira.” [Kárpáti Károly]

...1879. április 20. Versenyre készülünk Jedlik Ányos találmányaiból. Salamin Leó hallotta, hogy a professzor úr éppen most megy nyugdíjba, ezért rendezi ezt a vetélkedőt, ahogy mondja, a tiszteletére...

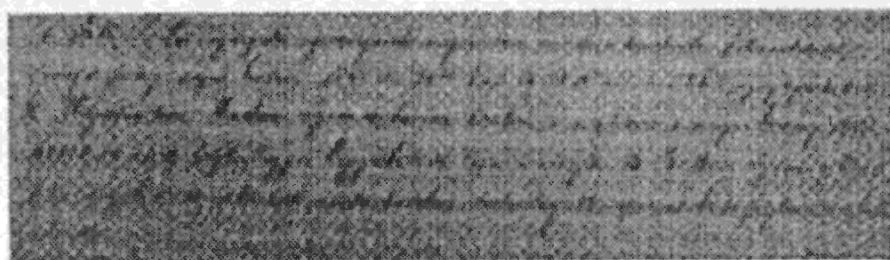
...1879. május 13. Ma volt az utolsó napunk a Főreálban, most már csak érettségizni megyünk be... A búcsúztatáson kiosztották az idei Deák Ferenc-ösztöndíjat, amit – nagy meglepetésemre – ÉN kaptam! Az igazgató úr indoklása szerint a Jedlik-féle verseny első helyezéséért és a telefonos kísérletek kivitelezésében nyújtott kimagasló segítségemért...

“A Deák Ferenc-féle ösztöndíjat és a Betegszoba-alapot Salamin Leó tanártestületével egyetemben alapította meg.” [Kárpáti Károly]

...1879. június 15. Ma megkaptam az érettségi bizonyítványomat. Elbúcsúztam a tanáraimtól és osztálytársaimtól. Természetesen bementem az igazgatóiba is Bölcs Salaminhoz, aki szinte atyaián beszélt velem. Megígérttem szeretett igazgatómnak, hogy a jövőben még ellátogatok a főreálba, és biztosítottam afelől, hogy ha lesz gyermekem és megfelelően tanul, akkor majd biztosan ebbe az iskolába fogom járatni. Végül az a megtiszteltetés ért, hogy Bölcs Salamin meghívott magukhoz egy délutánra...

Salamin Leó és családja

Jegyzőkönyv a nyugdíjazási kérelemről

1895 őszén egészségügyi állapotára hivatkozva Salamin Leó nyugdíjaztatását kéri és Budapestre költözik, ahol 1902-ben hal meg.

"Salamin Leó 35 évre terjedő tanári pályája gazdag sikerekben, nem csak a szorosan

vett tanítás körében, hanem az iskola falain kívül: a közélet, a társadalom, a nemzeti kultúra küzdőporondjain is, mert lángoló szeretettel felkarolt, ápolt mindent, ami nemes eszköz gyanánt a nemzeti géniusz diadalának biztosításához alkalmasnak és czélszerűnek tartott." [A soproni magyar kir. állami főreáliskola XXVIII. évi Értesítője (1902/03)]

Salamin Leó kétségtelenül sokat tett a soproni iskolák és kultúra felvirágzásáért, köztük a telefon elterjedésének és megismerésének ügyéért – országos viszonylatban is. Időt és fáradságot nem kímélve vitt véghez olyan kísérleteket, amelyeket eddig Magyar-országon még soha, sehol nem vittek véghez. Ennek emlékére a 100 éves évfordulón a soproni postaigazgatóság egy emléktáblát helyezett el az gimnázium falán, amely mind a mai napig látható.

Salamin Leó mellett nagyon izgalmas lehetett, a diákok élete, hiszen számos újítást vezetett be. Amilyen szigorúnak tűnik, olyannyira szerethették, hiszen amellett, hogy megkövetelte a rendet és a fegyelmet, szem előtt tartotta a diákok fejlődését. Ha visszalapozunk, hogy milyen elvárásokkal nevezték ki 1872-ben, azt mondhatjuk, hogy mindezeknek tökéletesen megfelelt.

Felhasznált irodalom:

- Dr. Kárpáti Károly A SOPRONI MAGY. KIR. ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA TÖRTÉNETE
- Soproni Állami Levéltár: - 53/30. számú ügyirat
 - Sopron című helyi lap 1877. évi 49. száma
 - Sopron című helyi lap 1877. évi 50. száma
 - Sopron című helyi lap 1877. évi 52. száma
 - Oedenburger Zeitung 1877. évi 151. száma
 - Oedenburger Zeitung 1877. évi 152. száma
 - Oedenburger Zeitung 1877. évi 153. száma
- A soproni Magyar Királyi Állami Főreáliskola Értesítői 1874-1902-ig
- Mesterházy Sándor postaigazgató: A telefon története Magyarországon

Stubenvoll Zsolt 8.B

A nap diákfórummal kezdődött. Először a diákönkormányzat számolt be végzett munkájáról:

Rendszeres havi megbeszéléseket tartottak, amin megbeszélték a soron következő feladatokat illetve az elmúltak tapasztalatait. Augusztus végén megszervezték az újonnan jött tanulók fecske-táborát, októberben pedig a gólyaavatót. Sportversenyeket – foci-, asztalitenisz – bajnokságot – rendeztek, karácsony előtt a klubba meghívták Renner Kálmánét, iskolánk nyugdíjas rajztanárát és Fajkusz Attila zenészt, akik érdekes előadást tartottak a megyében élő téli népszokásokról. Az estét táncház zárta. 10 éves múltat tekint vissza a diákok által szervezett, egész iskolát megmozgató Titkos Barát játék. Szeretettel várják az érdeklődőket decemberben a sorsoláson. Januárban közreműködtek az iskolából előkészítésében és lebonyolításában, tavasszal véleményezték a már ismertetett Magatartási kódexet. Természetesen ők a Diáknap főszervezői is.

A beszámoló után a tanulók tettek fel kérdéseket az iskola jelenével és jövőjével kapcsolatban Szabó Miklós igazgatónak,

Majd a Szülői Munkaközösség pályázatának nyertesei vehették át pénzjutalmukat Berzlánovich Imre elnöktől.

SZIG videós stáb 40.000 Ft

Diákönkormányzat(továbbképzés) 20.000 Ft

Széchenyi életmű vetélkedő 17.800 Ft

Csecsemőgondozási szakkör 5.000 Ft

Száguldó önkéntesek 3.000 Ft

Diákújság 22.500 Ft

Zenei műveltségi vetélkedő 20.000 Ft

Rajz-és kézműves szakkör 16.500 Ft

Elsősegélynyújtó szakkör 5.000 Ft

Ezután került sor a már hagyományos osztályok közötti vetélkedőre. Egy másik, több évtizedes hagyomány azonban lassanként elsorvadt: a tanárok és a diákok közötti kosárlabdarangadó. Emlékeztessen erre egy kedves karikatúra a '60-as évek végéről. Ha nehéz felismerni a szigorú és kérlelhetetlen tanárokat, figyelem, súgunk...(ld. 128. o.)

A délutáni ünnepélyes gálán egykori és jelenlegi széchenyisták lépnek fel művészeti produkciókkal. A rendezvény fővédnöke, Széchenyi Zsuzsanna arra hívta fel a figyelmet, hogy az iskola nyolcvan éve viseli a legnagyobb magyar nevét, így tulajdonképpen kettős évfordulót köszöntenek. Dr. Szájer József országgyűlési képviselő – a gimnázium volt diákja – átadta az

*Részlet a gálából:
Lucidus és Griselda avagy a csalódott szerelem tragédiája
antik scéna*

intézménynek azt a számozott kormányhatározatot, amely a Hűség napját országos ünneppé emelte. Szabó Miklós úgy nyilatkozott a Kisalföldnek a rendezvényt követően, hogy a nap során mindvégig érezhető volt az a „széchenyis szellem”, amely a mindennapokban is áthatja a diákokat és az oktatókat egyaránt.

1. Szalay Dénes
2. Reményi Tibor
3. Gyűrű Károly
4. Őrszigety Frigyes
5. Balázs József

6. Kugler Sándor
7. Czobor László
8. Bóna Miklós
9. Krasznai Ferenc
10. Szakál Péter

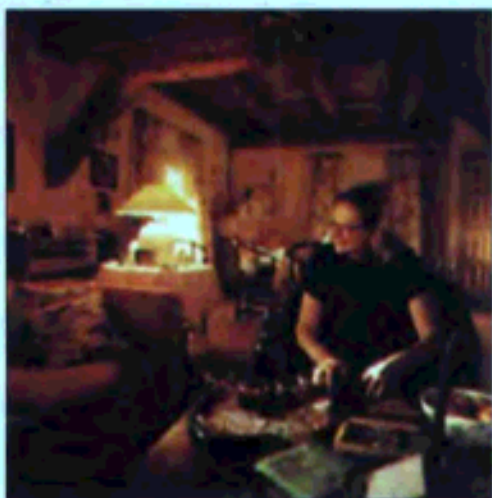
11. Holéczi György
12. Takács Gábor
13. Höfle József
14. Légrádi Imre
15. Szarka Árpád

Valahol szép Győr – Moson – Sopron megyében van egy kis falu. Bizonyára sokszor keresztütlutastál már rajta Kedves Olvasó, és nem is sejtetted, hogy egy „igazi” grófnő él itt. 1994-ben települt haza Svájcból Lobkowitz hercegné gróf Széchenyi Zsuzsanna.

Amikor elfogadta a Széchenyi Gála fővédnökségét, eljött hozzánk az iskolába, hogy személyesen is megismerjük egymást. Úristen, egy grófnő! Lázasan tervezgetni kezdtünk: hogyan, mivel fogadjuk. Virág...igen, az kell...szertartásos teázások jutottak eszünkbe könyvekből, filmekből...persze, legyen tea is, meg aprósütemény...nincs ezüst szerviz, nem baj, tudunk azért elegáns teáskészletet beszerezni...a Városi Könyvtárban családfát kutattunk.

Aztán minden olyan magától értetődő volt. A találkozás, a meleg kézfogás, a beszélgetés...a teázás. Mégis a történelmi atmoszféra, amit magával hozott, nagyon erős volt, megragadott és fogva tartott.

Legközelebb 2002. november 1-én, Mindenszentekkor találkoztam Zsuzsanna grófnővel otthonában. A régi magtárat vásárolta meg és építtette át saját kényelmére. A földszinti nappaliban ültünk a süppedős kanapén. Gyermekkoráról kérdeztem...

Nagyszüleim haláláig Kövesd volt a gyermekkorom, aztán a horpácsi kastélyban laktunk, de a nyarakat addig is ott töltöttem. Nagy volt a vendégjárás, sok Széchenyi rokon, barát jött látogatóba. Ünnepekkor összegyűlt az egész család. Az ükapám, Széchenyi Lajos a „legnagyobb magyar” testvére volt. Természetesen gyerekként is tudtuk, hogy Széchenyi István valami nagyszerű dolgot tett, de nem beszéltünk róla többet, mint más családtagokról. Egyszerűen tudomásul vettük.

Nem jártunk iskolába, nevelőnők voltak, akiket édesanyám úgy választott, hogy tanítsanak is bennünket. Év végén vizsgát kellett tennünk, amitől én bizony kicsit féltem. Aztán 11 évesen Sopronban tanultam az Állami Leánygimnáziumban, ami a következő évben hadikórház lett, így attól fogva az orsolyiták tanítottak bennünket. Láttam, ahogy egyik napról a másikra sárga csillag jelent meg néhány tanárom és osztálytársam öltözékén. Ma már tudom, mit jelentett...

Mindig ugyanakkor keltünk fel, reggeliztünk és kezdődött a munka. Délelőtt egy frissítő gyümölcsle, majd újra tanulás. Az ebédet a nevelőnőkkel költöttük el, édesapámmal csak ünnepe napokon étkeztünk együtt, ő sokat volt távol.

Ötéves koromban már három nyelven beszéltem. Német és osztrák gyereklányoktól tanultunk németül, francia vagy svájci nevelőnőtől franciául. A horpácsi nagymamám franciául beszélt.

Mintha lépéseket hallanék a fejünk fölött.

„János Péter, a testvérem látogatott meg. Egy ilyen régi házban recseg-ropog minden” – *mondja bocsánatkérően, majd folytatja:*

Kövesden volt egy nagy rét, hintákat, gyűrűket szereltek fel, lehetett tornászni. Szerettem ott lenni. Szerettem a természetet, elbújtam a bokrok közé, néz-

A kislány Zsuzsanna saját felvétele a horpácsi kastélyról

tem a virágokat. Indiánosdit is játszottunk...Édesapámmal sokszor kilovagoltunk, ismertem minden „nem úton járó utat”. A falusiak csodálkoznak, milyen ösvényekre, kis utakra emlékszem.

Nagy utazások, világjárás?

Nevetni fog, sosem utaztunk külföldre. Jártunk a nagylózsiaikhoz, Rőjtökmuzsajra Nagy Elekékhez, nyáron Bükre a rokonokhoz. Később elutaztunk a Balatonra, bár nem minden évben, ez mindig egy különleges alkalom volt. Vagy házat béreltünk, vagy Földváron anyai nagyapám villájában laktunk.

Félve kérdezem, mert szinte biztosan tudom a választ: Mi a legszörnyűbb emléke gyermekkorából?

A menekülés. Már 1944. decembere óta egyre több menekült jött a horpácsi kastélyba. Katonák, a nyilas kormány egy része, ismerősök – még a folyosókon is aludtak. 1945. március 27-én indultunk. 12 éves múltam. Ekhós szekerekkel menekültünk. Ausztriába tartottunk, az utak zsúfolva voltak szekerekkel, talicskákkal, emberekkel, állatokkal. Akkor bombázták Bécsújhelyet, az ég vöröslött – bibliai élmény volt. Akkor láttam apámat először és utoljára sírni...

Elcsuklik Zsuzsanna grófnő hangja, meghatott csend telepszik ránk... Aztán folytatja:

Szeptemberben visszajöttünk. Mindent elvittek, kifosztottak, nem mertünk maradni falun. Budapestre mentünk egy bődön zsírral és tetvesen. A Hűvösvölgyben egy szoba-konyhás lakást béreltünk, a papa maradt otthon, a mama angol és német órákat adott. Mi, lányok egy katolikus intézetbe kerültünk, nem volt fűtés, darakását ettünk reggel, délben, este, de volt tanítás.

'48-ban új tanárok jelentek meg, eltávolították az osztályokból a keresztet, és kijelentették: Mától fogva nincsenek apácák. Édesapám döntött; másodszor hagytuk el az országot. Először ő ment ki, aztán mi, gyerekek édesanyánkkal követtük. Rozi, a volt gyereklányunk szerzett embert, aki átvitt minket Fülesre (Nikitsch). A kövesdi kocsmában vártunk sötétedésig, amíg elindulhattunk. A szüleim egy tiroli kis faluban telepedtek le, édesapám erdőfelügyelőként dolgozott.

És a gyerekek? Ön 16 éves volt, érettségi előtt állt. Ilyenkor vezették be a lányokat a társaságba, megkapták az első báli ruhát és szikrázó csillárok alatt keringtek körbe-körbe a bálteremben...

A gyerekek szétszóródtak a világban, olyan intézetekben tanultunk, ahova felvették a menekülteket. Én Belgiumba kerültem, majd Svájcba, ahol egy régi dajkánk családja segítségével elvégeztem a kereskedelmi iskolát Zürichben. Ott tanultam meg angolul és egy kicsit olaszul is. Mivel nem volt engedélyem, szállodákban, cselédként vagy dajkaként dolgoztam. 1954-ben ismerkedtem meg a férjemmel, a menekült cseh Ottokár Lobkowitz herceggel, aki a Közgazdasági Egyetemen tanult Zürichben. Házasságot kötöttünk és 1956-ban megszülettek ikerfiaink, Antal és György. Ugyanebben az évben a férjem Belga-Kongóban kapott egy előnyös állást. 1959-ben világra jött a lányunk, Erzsébet. '60-ban Kongóban forradalom tört ki, visszajöttünk Svájcba.

A válásom után, '67-ben Genfben költöztem a három gyerekkel, ahol végül is el tudtam helyezkedni a szakmámban: bankoknál dolgoztam a marketingosztályon. Nehéz volt egyedül a gyerekekkel, de az Isten erős egészséggel áldott meg és tanítani tudtam őket. Antal a párizsi Műegyetemen végzett, György St.-Gallenben tanult közgazdaságtant, Erzsébet Washingtonban újságírói ismereteket sajátított el. Amikor 1980-ban a 21. születésnapjára hazajött, tragi-

kus autóbalesetet szenvedett... '84-ben visszamentem Zürichbe, úgy éreztem, változtatnom kell. Az Unilever cégtől mentem nyugdíjba 1994-ben.

Mennyire tudta követni a magyarországi eseményeket?

Ha valaki menekült egy idegen országban, annak először is meg kell tanulnia kérni és sorban állni. Meg kell tanulnia a szokásokat, le kell szokni a honvágyról. Persze próbáltunk híreket kapni otthonról. De a hírek megszűrve jöttek ki az országból, sok dologról nem értesültünk. 1990-ben azonban tudtam a kárpótlásról, és azóta két havonta itthon voltam. Amikor nyugdíjba mentem, végleg hazajöttem.

Politizál?

Aktívan nem. Soha nem tartoztam párthoz, nem is tudom elképzelni. Rendszeresen olvasok újságot – nemcsak magyart – és természetesen megvannak a magam politikai nézetei, véleményem. Talán a legfontosabb most az, hogy ne csak Magyarországra gondoljunk, hanem Európára.

Mivel öregkorában az embernek több ideje van, jobban lát dolgokat, számomra elsődleges a természetvédelem, a biotermelés. Szívesen csinálnék valamit a községben, de eddig nem kértek és én nem akarok tolakodó lenni.

Otthon érzi itt magát?

Igen. De...ne felejtse el, külföldön nevelkedtem, hiányoznak a hegyek, a nyugati szellem...

Mit ért ezalatt?

Egy demokratikus világot, szabad gondolkodást. Nálunk érezhetően új ez még, de hát drót mögött voltunk nemcsak fizikailag, de szellemileg, politikailag is, két, három generáción keresztül.

Mivel telnek most egy grófnő mindennapjai?

Gondoskodom arról, ami az enyém. 100 hektárom van kárpótlással, ebből 15 hektár széna, amit eladok. Zöldekes kert, virágos kertet gondozok. Látogatóim jönnek, néha Budapestre utazom, megnézni valamit. 1996 és 2001 között egy ménes major létrehozásában vettem részt, ahol lovakat tartottunk és neveltünk. Talán az ősöktől örököltém a lovak szeretetét – teszi hozzá mosolyogva.

Időközben csatlakozott hozzánk János Péter. A testvérek Nagycenkre készülnek gyertyát gyújtani a szülők sírjánál. Gróf Széchényi János és Széchényi Julianna a temető hátsó részében nyugszanak a családi sírboltban.

Elbúcsúzunk. Integetek, dudálok és indulok. Vajon mikor találkozunk legközelebb? Az utat már nem kell megkérdezni: a templomnál letérek a főútról, az óvodánál balra kanyarodom és megállok az egyszerű kőház előtt.

Zsuzsanna grófnő újra hazaérkezett...

Dékány Zsigmondné

Sárvár-felsővidéki gróf Széchényi György (1656-1732)

Szentgyörgy, Egervár, Pölöske várának kapitánya

Beketfalvi Mórocz Ilona (3 gyermek)

Zsigmond I. (1681-1738)

gróf Batthyány Mária (8 gyermek) gróf Barkóczy Mária (3 gyermek)

Zsigmond II. (1720-1769)

az I. fővonal megalapítója

gróf Cziráky Mária (6 gyermek)

Ferenc János József (1754-1820)

Országos Széchényi Könyvtár, Magyar Nemzeti Múzeum megalapítója,

Aranygyapjas rend lovagja

gróf Festetics Júlia (6 gyermek)

Lajos Mária Alajos Dániel Ignác 1. főág megalapítója

Pál 2. főág megalapítója

István 3. főág megalapítója

1. főág

Lajos Mária Alajos Dániel Ignác (1781-1855)

gróf Clamm-Gallas Alojzia (7 gy.) gróf Wurmbrand-Stuppach Franciska (2 gy.)

Imre (1825-1898)

császári és királyi kamarás, titkos tanácsos, követ, magyar királyi főasztalnokmester,

Aranygyapjas rend lovagja

gróf Sztáray-Szirmai Alexandrina (4 gyermek)

Dénes (1866-1934)

jogtudományok doktora, császári és királyi kamarás, titkos tanácsos, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a magyar főrendiház örökös tagja,

magyar királyi honvéd huszárhadnagy

gróf Caraman-Chimay Emília (4 gyermek)

János (1897-1969)

diplomás mezőgazdász, hivatásos vadász, magyar királyi főhadnagy

gróf Széchényi Julianna a 2. főágról – (5 gyermek)

Andrea Mária Johanna Emília Júlia Huberta

Zsuzsanna Mária Bernadette Denise Gabriella Orsolya

János Péter Mária József Sándor Dénes Ignác Kristóf

Mária Alice Júlia Margit Huberta Mária Piroska

István Mária Dénes János Imre Hubert Eustach András Gellért

*Forrás: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája
(Gudenus János József) 1998*

A LEGNAGYOBB MAGYAR (Széchenyi és Kossuth vitája)

Első jelenet

Döbling. 1860. április 1-én. Szechenyi a döblingi intézet szobájában sétál. Időnként megáll az ablaknál, lenéz a kertre, ahová ittléte alatt soha nem ment le. A dolgozószoa íróasztalán papírok hevernek. A tavaszi napsütés megvilágítja a szobát és Széchenyi gondterhelt arcát. Megszólal Kossuth. Amíg hangját hallani lehet, Széchenyi az íróasztalhoz megy, leroskad székére, majd – a hang elhalása után közvetlenül – megszólal csendesen, tagoltan.

KOSSUTH HANGJA: Kiállok a világ népei elé, s odakiáltom nekik: eszköztelenül, ahogy adatik: amikor már mindenki feladta, mi utolsóul még vívtuk a nagy harcot, szenvedve, vérezve, pusztulva miattad is. Európa...

SZECHENYI: Bensőm napról napra nyugodtabb lesz. Végre világosan látom hivatásom. Eszméimnek, terveimnek ide-oda ingadozása lassanként megszűnik, és egész életem biztos, határozott, állandó irányba lendül. **(Kinyitja az asztalon fekvő könyvet, írni kezd.)** Általában véve a magyar nemzetet inkább a jövőben szeretem, mint a jelenben, azaz: általában véve a magyart szeretem, amilyen ő Isten segítségével lenni fog, mint szeretem és becsülöm a magyart, amilyen még ma. **(Felnéz. A továbbiakban a közönségnek beszél.)** A magyar népnek nincs csekélyebb hivatása, mint képviselni eddigelé sehol ki nem fejtett, sehol érettségre nem virult sajátságait. A magyar nép bizonyosan annyi különöst, annyi jót és nemest rejt magában, mint az emberi nemnek bármely lelkes és erős családja. A korlátlan tűznek nemes hévre, a vad erőnek bajnoki szilárdságra, a romboló ittasságnak nagylelkűségre kell tisztulnia. Célunk az emberiségnek egy nemzetét megtartani, sajátságait, mint ereklét megőrizni s szeplőtlen minémiségében kifejteni, nemesíteni erőit, erényeit, s így egészen új, eddig nem ismert alakokban kiképezve, végcéljához, az emberiség feldicsőítéséhez vezetni. A nemzet fölemelkedését a kiművelt emberfők sokaságától és az egyesülés szellemétől várom. **(Az íróasztal fölé hajol, folytatja az írást.)** Igen, magasabb ellenséges hatalmak karmai közt vagyok, lelkem a zálog. Egy magasabb ellenséges hatalom hálójában érzem magam, mely foglyul akar ejteni a maga céljaira. Én a csillagokban olvasok... **(Hirtelen megtorpan, a közönség felé fordul.)** Legnagyobb vakságom abban állott, hogy Kossuth ellen léptem fel.

Második jelenet

A szín elsötétedik; az egyre erősödő fényben a fiatal Széchenyi és Kossuth látható. Pest, 1841. január

SZECHENYI: Nem nézek én, megvallom, annyit hátra, mint sok hazámfia, hanem inkább előre; nincs annyi gondom tudni valaha mik voltunk, de inkább átnézni, idővel mik lehetünk s mik leendünk. A múlt elesett hatalmunkból, a jövőnek urai vagyunk. Ne bajlódjunk azért hiábavaló visszaemlékezésekkel, de bírjuk inkább elszánt hazafiságunk s hív egyesülésünk által drága anyaföldünket szebb virradásra. Sokan azt gondolják, Magyarország volt, én azt szeretem hinni: lesz!

KOSSUTH: Számot adtam magamnak hazánk állapotáról, terveket főztem ki agyamban a problémák megoldása felől. A megoldás, mit ajánlok: el a jobbágysággal, és szabad földet helyé-

be! A nemesi engedmények a parasztságot is érdekeltté tennék a függetlenség megvédésében.

SZECHENYI: Ön modorával sírba dönti a magyart, mert szembeállítja a Habsburgokkal.

KOSSUTH: Vezérelvem az volt, hogy a modort egyes kérdések állapotjához kell alkalmazni; legyen a szó melegebb, hol figyelemre, részvételre kell gerjeszteni, legyen szárazabb, taglalató, ahol részletes fejtegetésekbe bocsátkozik; és ismét támogassa az ész okait a szívöszönök gerjedelmeivel, midőn cselekvésbuzdítás kerül szőnyegre, mert szívöszön nélkül nemcsak nemes tett, de még csak tett sem születik általában. Hazánk lakosságában fokozni kell a nemzeti érzést; a lentől fölfelé ható nemzeti eszme elidegeníthetetlen része a nemzeti civilizáció. Civilizációnk a fagypontra áll, munka és szorgalom, tudás és cselekvő élet szükségeltetik ennek elmozdítására. El a jobbágysággal és szabad földet helyette! Mi megvalósítjuk az örökváltságot. (Széchenyihez fölindultan) Veletek és általatok, ha akarjátok; nélkületek, sőt ellenetek, ha kell!

Harmadik jelenet

Pest. 1848. július 11-én. Az Országgyűlésen Széchenyi és Kossuth vitáznak.

SZECHENYI: Túlságosan sokat gáncsolok, túlságosan keveset dicsérek, mert nem tudom lenyelni, ha valami helytelent mond valaki, vagy más véleményen van, leckéztetek és oktatok, és korrigálok ilyenkor egyfolytában.

KOSSUTH: A haza élet-halál veszélyben van. Haza hát, akinek magyar lelke van!

SZECHENYI: Sajátságos, Magyarország csaknem a legkevésbé tetszik mindama országok közül, miket ismerek. Ha Sopronból Bécsbe utazom, az ausztriai rész jobban tetszik, ugyanígy, ha Pestről megyek Bécsbe – és csinosabb is sokkal. Midőn Sárospatakon át Lengyelországba mentem volt Duklán által, kiváltképp feltűnt nekem Lengyelország kultúrája, összevetvén a mi barbárságunkkal. A Magyarországra beköltözött idegen népek száma minden évben növekszik, az ősi magyar törzs közeledik a meddőséghez. A nemesség morálisan és fizikailag beteg, a házasság szentségét, a családtagok méltóságát még hírből sem ismeri.

KOSSUTH: Olyan hatalmasnak hiszem én a népet, hogy ha felkel és összetart, a ropogva összerogyó ég boltozatait is képes fenntartani erős karjaival.

SZECHENYI: Mi Magyarországon kutya-macska módjára élünk, és apró-cseprő gyűlölségeink és torzsalkodásaink miatt elfeledjük a közjót előmozdítani, minek felvirágozása tisztességet és hasznot hajtana számunkra. Az anyagi szabadság, melyért a nép fegyverhez fogott, mindaddig el nem érethetik, míg szellemi szabadsága ki nem vívatott, s talán századok múlnak, mielőtt ez megtörténik. Az igazság diadalát nem vad erőszak fogja kivívni. Meggyőződéseim szerint az anyagi erő, melyre minden forradalom támaszkodik, nem azon út, melyen az emberi nem előre haladhat.

KOSSUTH: Minél nehezebbek a percek, annál inkább szükséges a nemzet javára működni. Uraim! Midőn a szószékre léptem, hogy Önöket felhívjam, mentsék meg a hazát, e percek irtózatossága szorítva hatott keblemre. Úgy érzem magamat, mintha Isten kezembe adta volna a tárogatót, mely fölkiáltja a halottakat, hogyha vétkesek vagy gyengék, örök halálba

süllyedjenek, ha pedig van bennök életerő, örök életre ébredjenek. Uraim! Így áll e percben a nemzet Önök kezében; és Isten kezökbe adta a mai határozattal a nemzet életét.

KÉPVISELŐK: (felugráltnak helyeikről) Megadjuk! Amit a nemzet kér, megadjuk!

KOSSUTH: Ezt akartam kérni, de Önök felállottak, s én leborulok a nemzet nagysága előtt! Csak azt mondom: annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiúságot tapasztaltam a megajánlásban, s Magyarországot a poklok kapui sem fogják megdönteni!

SZECHENYI: (hangjában fájdalmas felismeréssel) Én a csillagokban olvasok. Vér és vér mindennütt! A testvér a testvért, a népfaj a népfajt fogja mészárolni engesztelhetetlenül és örülni. Keresztet rajzolnak vérből a házakra, melyeket le kell égetni. Száguldó csapatok dűlnak szét mindent, amit építenek. Ah, az én füstbe ment életem! Az ég boltozatán lángbetűkkel vonul végig a Kossuth neve: flagellum Dei!

Negyedik jelenet

A szín ismét Döbling, Széchenyi szobája.

SZECHENYI: Ó, életem pompás idői! Elmúltak! A magyar most rab és micsoda szamarak rabja! (hangjában mély fájdalom) A legigazságosabb ügy, a legjobb ember legyőzethetik az élet küzdelmei közt, de kik legyőzék, nem fogják élvezni diadalukat. (Feláll, és lassan elindul az ajtó felé.)

KOSSUTH HANGJA: Ujjait a kor ütőerére tevé és megértette lüktetését, százados hatásra számított lépései sem korán, sem későn nem érkeztek.

Készült az alábbi művek felhasználásával:

1. Széchenyi István Naplói
2. Széchenyi István: Hitel
3. Gróf Széchenyi István írói és hírlapi vitája Kossuth Lajossal
4. Kossuth Lajos: Országgyűlési tudósítások

Szentpáli Áron
7.B

Pannonhalmi kirándulás 1931

Részlet a Soproni Magyar Királyi Állami Főreáliskola 1877/78. évi értesítőjéből

... Az eddig divó tavaszi, rendesen tánccal egybekötött multságokat beszüntetvén, ezek helyett tavaszi kirándulásokat rendeztünk. Tekintettel arra, hogy a tanuló ifjúság az eddig divatozott multságok rendezésével már 3 héttel előbb foglalkozván, rendkívül sok időt vesztett, hogy ilyenkor rendszeresen különböző, az ifjúság lelkületét és kedélyét éppen nem nemesítő kihágásokra szolgáltatott alkalom, azon multságoknak helytelensége minden higgadtan gondolkodó, valódi tanférfitől beismertetni fog. Nem akarván azonban a tanuló ifjúságtól az egyes üdülési, az évi fáradozás és munkálkodás közepében mintegy nyugvást nyújtó szórakozást elvonni, az eddig nálunk úgyis divó kirándulásoknak rendszeresítéséhez fogtunk. Hogy mily maradandó benyomást tesznek az ilyenmő ifjú korban tett társas kirándulások, valamenyen, kiknek erre alkalmunk volt, tapasztalásból tudjuk.

... Ki is dolgozott a tanári kar egy ily alkalmakra szóló szabályzatot, melynek szövegét van szerencsénk következőkben bemutatni:

Vegyes kirándulások

... Vegyes kirándulások alatt oly kirándulásokat értünk, melyek egyszerre több célt tűznek magok elé, péld. természetrajzit, geographiait, népismerettant, chemiait stb.

... Vegyes kirándulásokban részt vehet intézetünk minden oly tanulója, aki az iskolai év végével minden tantárgyból legalább elégséges osztályzatot nyert, az erkölcsi magaviseletből pedig legalább szabályszerűt.

... A főnebb említett föltételeknek megfelelő tanulók kötelesek az igazgatósághoz először: szülőik írásbeli beleegyezését, másodszor: orvosi bizonyítványt betérjeszteni.

... Minden kiránduló tanuló aláveti magát a kirándulás általános és különös szabályainak. Akik utazás közben nagyobb ellenkezést tanusítanak, azok szülőik költségére hazaszállíttatnak.

Ha a szülők a kirándulás megállapított összegén fölül még zsebpénzt is szánnak fioknak vagy fiaiknak, az erre szolgáló összeg az illető pénzügykezelő-tanárnak adandó át. A bevásárlásokra szánt összeg szintén e tanárnál deponálandó.

Utazás közben egy tanuló a másiktól pénzt nem kölcsönözhet. Egyéb tárgyakkal sem üzhetnek a tanulók cserét.

És esetről-esetre a rendező bizottságok határozzák meg, hogy a kiránduló tanulók milyen és mennyi ruhával és mi módon jelenjenek meg.

Fegyverrel, különösen lőfegyverrel a tanítványnak jönie nem szabad.

A kirándulások alkalmával szükség esetén a szerek, továbbá a gyűjtött tárgyak a tanulók közt egyenlően osztatnak ki hordozás végett.

Utazásáról minden tanuló naplójegyzeteket vezet, ezeket visszaérkezése után kidolgozza és dolgozatát a naplóval együtt előbb a szaktanárnak, azután osztálya magyar nyelvi tanárának mutatja be.

...és ma

Christkindlmarkt Bécsben 7. b

Valahol a Dunakanyarban 8. a

Vár-turisták 8. b

Pécs, Széchenyi tér 9. a

A Hofburg tövében 9. c

„Ősmagyar” szálláson 10. a

Lefekvés előtt Activity 10. b

Buszra várva a Mátyus-tanyán 10. c

Pihenés a Duna-parton 10. d

Eger városa papok városa? 11. b

Reggeli Velemben 11. c

*Leérettségiztünk! Nyári kirándulás a Somlón
12. b*

Kerékpártúra a Sopron – Fertőboz – Nagycenk útvonalon

Fertő-parti szőlők

Hanyistók nyomában

Végállomás: Nagycenk

Lemaradva a bolytól

A hosszú úton defekt is volt

1996
1998

2002
2002

Ballagás

A SOPRONI
SZÉCHENYI ISTVÁN
GIMNÁZIUM
VÉGZŐS TANULÓI

2002. május 11-én 9 órakor

BALLAGÁSSAL

búcsúznak iskolájuktól,
amelyre szeretettel meghívja
Önt és kedves családját

Ha a szép szépen szól

Szombaton délelőtt elbúcsúztak a végzősök az iskolapadtól

Ahogy a mondás tartja, ha a szép szépen szól, még egyszer olyan szép. Mi csak azt vettük észre, hogy szombaton, Ferenc napján a kedvesség újra megkérte a szépség vonzerjét, hogy a májusnak és az ifúságnak szüksége van egymásra, hogy ballagoidó volt, várak már, ünnepelt a lélek is, ragyogtak az arcok, mentek a szépek, akik tudták, nem a politikusok fontosak. Kivántuk a vén dlákoknak, hogy érezzék át az élet felelősségét, az élet tiszta örömét. Nagy feladat vár rájuk. Az unióban nekik kell – nekik is – a tudnivaló, a szakértelem, a szeretetet életük példájával követendő normává tenni. Élni, győzni, örülni akarnak, csinálni a történelmet. A várakozás reményével vannak, vakmerő szívűek, szépen szóltak, szépek voltak, és tudjuk: a szépség a holdaknak luxusa.

C.V.

Nyugati kapu 2002. május 17.

Kedves Ballagó Diákjaink! Tanulóéveim alatt háromszor, apaként kétszer, tanárként huszonháromszor voltam tanúja ballagási ünnepségnek. Ha gondolatban egy menetoszloppá szervezném mindazokat, akiket eddig elballagni láttam, már most beláthatatlan hosszú sor kanyarogna a múltba tűnt évekhez vivő úton. Ott az elképzelt menet elején volt osztálytársaim mendegélnek, a végén pedig tavaly elbúcsúzott diákjaim. A dal persze az elején és a végén is ugyanaz: Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek...

És most itt, ez a mai nap titeket is odaállít a sor legvégére. Elindulsz te is. S hogy már úton vagy, azt igazán csak egy-két nap múlva észleled. Amikor majd az első írásbeli érettségik után tudatosul benned, hogy rád már csengőszó nem vonatkozik, hogy eltűntek az eddigi délelőtti ritmusát megadó negyvenöt percek, hogy nincsenek már körülötted az osztálytársaid, amikor majd telefonon hívsz fel közülük néhányat, mert megszoktad a személyes jelenlétüket. Akkor szokott megérinteni mindenkit valamilyen hiányérzet. Nem is csoda. Eddigi életed kétharmad részét a szabályozott – s épp ezért egyfajta biztonságot adó – iskolai rendszerben élted át. Még ha a továbbtanulást választod is, már az osztálytársi közeghez hasonlót találni nem fogsz, az eddig megszokott napirendhez hasonlót nem tapasztalsz. Más lesz a világ körülötted. Az eddigitől, amitől ma kezded meg az elszakadást, mindenképpen különbözni fog.

De csak kicsit szomorkodj az itt hagyott miatt, sarkalljon inkább az új iránti kíváncsiság. Emlékeztek még a kamasz Janus Pannoniusnak arra versére, amelyben lefutja ugyan a búcsú tiszteletköreit az otthagyt Várad nemes értékei körül, de refrénszerűen sürget az ismeretlen felé: „Hajrá, fogyjon az út, társak, siessünk!”

Menjetek, siessetek ti is. S ha valamin nekünk, itt maradóknak ma el kell gondolkodnunk, az az, hogy vajon itt hagyott iskolátok értéket adó Váraddá vált-e számotokra? Elviszitek-e emlékét, tanítását jövőendő utatokra? Tudott-e a Széchenyi olyan normákat adni, amelyekkel könnyebb lesz az eligazodás, a döntés a rátok váró keresztutaknál? Kellően felkészítettünk-e benneteket a helyes irány megtalálására?

Határozott választ nem tudok adni. Bonyolulttá vált a világ körülöttünk. Sokszor mi, tanárok is értetlenül figyeljük. A külvilág, a társadalom új jelenségeire az iskolának gyakorta nincs szava. Látjuk, hogy hagyományos értékeinkkel szemben sokszor ellenhatás érvényesül az iskola falain kívül. Az értéktelen kincsként kelleti magát, csábító máz vonja be az ürességet, elengedhetetlen szükségletként állítja be magát a felesleges luxus, a munkátlanság is tud gazdagságot fölmutatni. Tudunk-e, tudtunk-e ebben a jelenben nektek hiteles útbaigazítást adni? Diákkoromban, amikor még a dalnak a szövegére is érdemes volt figyelni, egy sor arra tanított: „A világ egy forgalmas utca és valahová el szeretnél jutni, de a reklámok fényében az igazság arcát csak néha látni.”

Ma nektek még nehezebb dolgotok van. Sokkal több hamis fény fedi el az igazságot. Ezért lenne rossz érzés számomra, ha úgy vélnétek, hogy Alma Materetek, a Széchenyi Gimnázium nem adott kellő segítséget nektek az eligazodáshoz. Elképzelhető, hogy épp a kevésbé kellemes emlékű dolgokkal adtunk olyan útravalót, amelynek hasznát veheted. Hogy itt tanulni kellett? Talán épp arra lesz ez jó, hogy a munkával, küzdelemmel létrehozott értéket életedben mindig többre tartsd. Hogy kissé konzervatívnak érezted a légkört? Talán ez segít hozzá egyszer ahhoz, hogy ne ülj fel könnyen múló áramlatoknak, divatoknak. Nem tudom, de hiszek abban, hogy az iskola még mindig alapvetően a becslendő értékeket oltja belétek. Ezért ne törjetek idejekorán pálcát felette. Biztos, hogy van köztetek olyan is, aki sebeket is visz magával. De kérlek benneteket, csak akkor tegyétek mérlegre a Széchenyi István Gimnáziumot,

ha már kipróbáltatok majdani életetekben, hogy mennyit ért az itt kapott alap. Ha majd érettségi találkozón visszajöttök hozzánk, ha majd már szülőként szívetekben ott lesz saját gyermeketek gondolja, és mi csak a felnőtt arcvonások alól látjuk felbukkanni diákarcotok, ha a higgadt értelem lép az érzelmi viszonyulás helyébe, és tapasztalataitokból világos állásfoglalás lesz, akkor mondjátok el, hogy mit vittetek el innen és mit nem kaptatok meg. Örömmel fogunk okulni belőle.

De ma még a szó a köszöneté és a bánaté. A köszönetet nektek kell mondani, a bánatot mi érezzük. Köszönetet kell mondanotok először szüleiteknek, akik az iskola falain kívül maradtak, és mégis itt éltek veletek. Köszönetet kell mondanotok másodszor osztályfőnökeiteknek, akik bár az iskola falain belül voltak, mégis szülőnek érezték magukat, s ma biztos nagyon szomorúak. És köszönetet kell végül mondanotok tanáraitoknak, akik már gesztusaikkal, szavaikkal bennetek élnek. És akik most azt a bánatot érzik, amely minden ballagáskor megérinti őket. Odaadtak nektek is érzelmeikből, elveikből, tudásukból, bogaraikból és rigolyáikból, egész életükből egy darabot, s most ti ezt elviszitek, s csak akkor kapják majd vissza, ha egyszer büszkék lehetnek rátok, ha egyszer osztózni tudnak abban, hogy boldog életet éltek.

Mert azon az úton, amire ma ráléptek a legfontosabb útírányt jelző tábla mégiscsak ez: a boldogság. Illetve megfordítom: A boldogság nélkül semmilyen más útírány nem visz célba. Ez a tábla azonban nem tolakodik eléd, keresni kell. Ha szerencsés vagy, találsz majd társat is a kereséshez. Úgy biztos könnyebb lesz megtalálni.

A széchenyis ballagásoknak van egy intim, bensőséges pillanata. Évek óta ez fog meg legjobban. Egy órán belül ti is átélitek, amikor már kicsit fáradtan, a Széchenyi-szobor megkoszorúzása után, a rokonság zúgó, utcai tömegét elhagyva visszaballagunk iskolánkba. Az ilyenkor szokatlanul üres udvaron felsorakozik a tanári kar, és utoljára végigtekintünk az előttünk elvonuló végzős osztályokon. Ott már csak mi vagyunk és ti. Az eltelt évek egymáshoz kapcsolódó szereplői. Higgyétek el, hogy csendes szánk mögött ott az őszinte biztatás: Hajrá, fogyjon az út!... És hallgatásunkban ott a kívánság: Jó utat! Szép találkozásokat! Isten veletek!

Magyar nyelv és irodalom:

A szerelem motívuma Csokonai Vitéz Mihály költészetében

vagy

Radnóti Miklós Hetedik ecloga című versének értelmezése

vagy

Jókai Mór egy szabadon választott regényének elemző bemutatása

Matematika:

1. Oldja meg a következő egyenletrendszert a természetes számok halmazán!

$$\begin{aligned}x - y &= 8; \\ xy - 4 &= 0.\end{aligned}$$

2. Az ABC háromszög csúcspontjai a háromszög köré írt kört 3:4:5 arányú ívekre bontják. Mekkora a háromszög szögei?
3. Egy 2 m hosszúságú sálát akarunk kötni. Ha az első napon 18 cm-t, majd pedig minden nap az előző napinál 4 cm-rel hosszabb darabot kötünk, akkor hány nap alatt készül el a sál?
4. Egy csonkagúla alapja négyzet, oldallapjai vele egyenlő területű szimmetrikus trapézok, fedőlapja feleakkora területű, mint az alaplapp. Mekkora a csonkagúla térfogata, ha alapéle 10 cm?
5. Írja fel a $(6; -3)$ ponton átmenő és a $P(-1; 4)$, $Q(2; 5)$ pontokat összekötő egyenesre merőleges egyenes egyenletét!
6. Mely valós számokra értelmezhető az

$$a) \sqrt{3^x - 9}; \quad b) \lg(3^x - 9)$$

kifejezés?

7. Bizonyítsa be a sinustételt!

Írásbeli érettségi tétel
a n g o l nyelvből
az alap- és fakultatív tanterv szerint
végzett vizsgázók számára

1. Egészítse ki a szöveget! Egy helyre csak egy szót írhat.

The English Family

In England, the stereotypical family is husband and wife and 2.4 children, so they say, and a dog and a cat. We have two cats, by the _____. They were my cats, but when I left England _____ come and live in Hungary I took them to my mum, _____ wasn't overjoyed at the time but now she quite likes them. We _____ to have a dog, a big golden retriever, but he had to _____ put down because he got very sick, so that was quite sad. The English stereotypical family of husband and wife is, I suppose, changing now _____ there are a lot of single-parent families. A lot of people _____ divorced now and live on their own and bring _____ their children on their own.

What about my parents? Well, my mother never worked, she was a housewife, and she and my dad lived in Sri Lanka and India for much of their married life, because my father was a businessman. He _____ retired now but used to import whisky.

I was born _____ year after they moved back to England, near London, so that's a bit different from exotic Asia.

10 pont

2. Fejezze be a megkezdett mondatokat úgy, hogy jelentésük megegyezzen az előző mondat jelentésével!

"Write your names at the top of the exam paper," he said.

He told us _____

We have never heard such a ridiculous excuse.

It is the _____

This watch is yours, isn't it?

This watch belongs _____ ?

I'll finish typing these letters and then I'll help you.

I'll help you as soon _____

I didn't go out that evening because I felt tired.

If I hadn't felt so tired _____

10 pont

3. Egészítse ki a szöveget a megadott szavakkal! Egy szó nem illik a szövegbe.

choice, clearly, designed, friendly, go, help, price, sold, strong, supermarkets, wrap

Shopping in the USA

If there's one thing we're good at, it's shopping. We love shopping in the States, and we have huge shopping malls which are _____ for two purposes: to give us the greatest possible _____ of things to buy, and to separate us from our money. But we like to be relaxed when we _____ shopping, so the staff are there to _____ us choose if we need it, but they don't usually bother us unless we're looking confused. Even in small stores, the price is always _____ marked on the product, and that's the _____ you pay.

Sometimes, like at Christmas, the assistants will _____ our presents in special seasonal wrapping paper, but usually they just put things in a bag. And at _____, grocery assistants don't wrap groceries up individually, they usually put them all in large, brown paper bags, _____ enough to take a lot of groceries. The assistants are always _____ and make small talk about the weather and things like that, and then as we leave they usually say goodbye and "Have a nice day!"

10 pont

4. Karikázza be a mondatba illő megoldás betűjelét!

We have heard about this. Why are you _____ trying to keep it a secret?

a still	c any longer
b yet	d already

Since when _____ drive a car?

a can you	c have you been able to
b are you able to	d could

My horse ran _____ than the others, so he won the race.

a a lot faster	c a bit quickly
b more faster	d much more quicker

When I was a child, I _____ all my time playing with my doll.

a used to spending	c used to spend
b was spending	d was used to spend

Tom said that he _____ his job.

a was going to give up	b gives up
c has given up	d was given up

5 pont

5. Olvassa el figyelmesen a prospektus részletet és válaszoljon a kérdésekre angolul!

UNIVERSITY OF APPLIED LANGUAGE STUDIES, EDINBURGH

Whatever the level, we will advise on the most suitable course for you, with the option of daytime or evening attendance.

Our courses are carefully designed to enable you to learn to communicate in the foreign language in real-life situations.

Our institute is a research and development centre for language teaching. Our staff are professional language teachers. We use effective teaching methods, proven over a number of years.

We recommend you to contact our Course Directors for placement testing and individual advice on the most suitable course for you. All our courses are held twice a week and each session lasts for two hours.

Open days and Enrolment

We have Open Days at the beginning of each term when you can come and meet our staff. You can also get further information on courses, materials, levels and examinations free.

At the Open Days you may also enrol for the course of your choice. You can also enrol by post or at the Institute during office hours.

1. What time of the day are courses held?

2. What do the courses teach you?

3. How can you choose the most suitable course for yourself?

4. When are the Open Days?

5. What are they good for?

6. What are the different ways of enrolling for a course?

7. How many lessons are there a week?

7 pont

6. Egészítse ki a párbeszédet, melyet egy autómentő szolgálattal folytat, mert kocsijával elakadt egy angliai autópályán!

The garage: Good afternoon. Yellow Angel Motorist Help. Can I help you?

You: _____

The garage: What's wrong with the car?

You: _____

The garage: Have you checked the battery?

You: _____

The garage: Well, I'm not sure, but we'll do our best to arrive as soon as possible.

You: _____

The garage: If it is not possible to repair your car on the spot, we'll tow it to the garage.

You: OK. Thank you very much.

8 pont

7. A megadott szituáció alapján írja meg az üzenetet!

Your English friend is staying with you. Your family prepared food for your friend and left it in the fridge. You leave a note for him/her in case your friend arrives home before you. Write about

- what it is
- where he/she can find it
- how to heat it up
- what else he/she might need

10 pont

A vizsgázó neve: _____ Pontszáma: _____

Írásbeli érettségi tétel
a n g o l nyelvből
az alap- és fakultatív tanterv szerint
végzett vizsgázók számára

Fordítsa az alábbi szöveget magyarra!

The Isle of Man

Welcome to the Isle of Man – a unique destination with over 10,000 years of history, its own currency, stamps, national language and mile upon mile of unspoilt countryside and secluded beaches, yet less than 60 miles from the north west coast of England.

Set in the Irish Sea, the island measures just 33 miles by 13 (50x20 kms), but within these shores there is a wealth of discoveries to be made. This is a very different island, with its own laws and the world's oldest parliament, Tynwald.

A visit here is also an opportunity to learn about the fascinating and sometimes turbulent past of this island which was much influenced by the Celts and Vikings over the centuries. You'll find evidence of the island's culture and history: Celtic crosses, ancient Viking burial grounds and medieval fortresses.

Castletown was once the capital of the Isle of Man and is dominated by the magnificent fortress Castle Rushen, home to the Kings and Lords of Mann for many centuries. In the past few years the castle has been restored and now offers the visitor an insight into medieval life. The town has a busy harbour, an open-air market, indoor swimming pool, bowling green and tennis courts.

Írásbeli érettségi tétel
a német nyelvből

az alap- és fakultatív tanterv szerint vizsgázók számára
„A” feladat

I. Pótolja a szöveg hiányzó elemeit! (1-1 pont, összesen 13 pont)

Der 12jährige Emil fährt in den Ferien Berlin. Auf
Weg dahin stiehlt ein Dieb Emils gesamte Ersparnisse. Der
macht sich auf die Suche nach dem, um
Geld wieder zurückzuholen. Dabei findet Unterstützung von
Hütchen, einem Mädchen in Berliner Kinderbande. Das ist die
Handlung eines Kinofilms, seit kurzem in deutschen Kinos
..... Die Geschichte allerdings schon älter:
Der Jugendroman „Emil und die Detektive” Erich Kästner aus
dem Jahre 1928 ist Klassiker , der Generationen von Kindern
begeistert

II. A szöveg elolvasása után válaszoljon magyarul a kérdésekre! (1-1,össz.5p)

Die wohl bekannteste Langstreckendistanz für Läufer nennt sich Marathon. Der
Legende nach hatte ein griechischer Soldat, namens Philippides, im Jahre 490 v.
Chr. die ehrenvolle Aufgabe, den Sieg der Athener über die Perser zu verkünden.
Zu diesem Zweck rannte er die 42,2 km lange Strecke vom Ort der Schlacht,
Marathon, nach Athen. Er rief dort „Wir haben gesiegt!” und brach
anschließend tot zusammen.

Auf die Frage, warum er diese Sportart gewählt hatte, antwortete ein bekannter
Marathonläufer: „Ausdauersport hat mich immer schon fasziniert, ich bin regel-
mäßig mit einigen Freunden gemütlich zum Joggen gegangen. Eines Tages haben
wir uns dann im Fernsehen den Wien-Marathon angeschaut. Da ist in uns der Ent-
schluß, das auch einmal zu probieren, gereift.”

1. Ki futotta le először a marathoni futás távját?

.....

2. Honnan kapta a sportág a nevét?

.....

3. Hogyan halt meg a történetben szereplő görög harcos?

.....
4. Honnan vette a marathoni futás ötletét az ismert osztrák sportoló?

.....
5. Milyen sportot űzött a sportoló korábban?

III. Pótolja a hiányzó személyes és birtokos névmásokat! (1-1 p, össz. 6 p)

Wie lebt ein behindertes Kind? Die 13jährige Kathrin hat ein Buch darüber geschrieben. heißt „Kathrin spricht mit den Augen“. Darin erzählt ihr eigenes Leben. Kathrin ist seit Geburt behindert. Sie kann weder sprechen noch Arme und Beine kontrolliert bewegen. Darum verständigt sie sich mit den Augen. Das Buch hat Kathrin mit speziellen Computer geschrieben. Der Betreuer Stefan Dremmel hat dabei geholfen.

IV. Szerkesszen kérdéseket az alábbi válaszokhoz! (1-1 p, összesen 4 pont)

1.....?
Ich möchte sehr, aber am Samstag bin ich bei meinem Onkel eingeladen.
2.....?
Ich habe ein Handy bekommen.
3.....?
Wir haben nur noch zwei Karten.
4.....?
Sicher. Gehen Sie geradeaus, dann biegen Sie in die zweite Straße rechts ein.

V. Egészítse ki a szöveget a megadott igékkel! (1-1 p, összesen 7 pont)

(*gewinnen, haben, organisieren, treiben, teilnehmen, spielen, bekommen*)

Viele Schüler Sport. An den Gymnasien sie nur drei Sportstunden pro Woche, aber sie haben die Möglichkeit, in den Vereinen Fußball, Handball oder Korbball zu In den größeren Städten man Wettkämpfe und viele junge Sportler können daran Mein Bekannter hat vorige Woche die Tischtennismeisterschaft und einen silbernen Pokal

VI. Egészítse ki a szöveget a szükséges kötőszókkal! (1-1 p, összesen 5 pont)

Ich möchte gerne über meine Sprachprüfung schreiben. Ich komme aus Spanien,
..... ich studiere dort an der Universität. ich Ende Juli letzten
Jahres nach Deutschland kam, konnte ich kein einziges Wort Deutsch. Nach
einem Jahr schlug meine Deutschlehrerin vor, die Zertifikatsprüfung
mitzuschreiben. Die Prüfung dauerte dreieinhalb Stunden.
die Spannung der Prüfung vorbei war, haben wir eine große Party gemacht. Einen
Tag später erfuhr ich, ich die Note „Sehr gut“ bekommen hatte.
Im Leben ist eben nichts unmöglich, man für eine Sache wirk-
lich motiviert ist.

VII. Egészítse ki a barátjával folytatott dialógust! (1-1 pont, összesen 5 p)

„.....?“
„Ich weiß nicht, mir geht es nicht gut.“
„.....?“
„Hähnchen mit Pommes frites.“
„.....?“
„Nur Mineralwasser.“
„.....?“
„Du hast recht, und unser Arzt hat heute am Nachmittag Sprechstunde.“
„.....?“
„Vielen Dank.“

VIII. Állítsa helyre a szöveg mondatait a szóhalmazokból! (1-1 p,össz.5 p)

Es war ein anstrengender Tag:

1. zehn Stunden, Vater, arbeiten, heute
2. Mutter, nach der Arbeit, einkaufen, gehen
3. vor dem Supermarkt, wir, treffen, uns
4. nach Hause, mit dem Wagen, fahren, zusammen, sein, wir
5. zu Abend, können, um 21 Uhr, endlich, wir essen

.....
.....
.....
.....
.....

IX. Írjon 6 - 8 . mondatos fogalmazást arról, melyik magyar városokat, tájegységeket kedveli legjobban! Véleményét indokolja meg, írjon arról is, hova szeretne még Magyarországon utazni és miért! (összesen 10 pont)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A vizsgázó neve:.....

Pontszáma:.....

Írásbeli érettségi tétel
a német nyelvből
az alap- és fakultatív tanterv szerint végzett vizsgázók számára
„ B ” feladat

Fordítsa magyarra!

Wir in Österreich schlafen heute in der Nacht. Das war nicht immer so: Im 19. Jahrhundert war es für besser gestellte Bürger üblich, zu Mittag nach Hause zu gehen, um Mittagsschlaf zu halten.

Sommer. Die Nächte sind kürzer geworden. Kein Wunder, wenn man in der Schule vom Schlaf übermannt wird. Stellt euch vor, ihr würdet in der Schulbank gemütlich einnicken. Undenkbar? Nicht überall!

In Japan gibt es ein ganz anderes Schulsystem. Nur wer eine gute Mittelschule besucht hat, bekommt einen guten Uni-Platz. Und den guten Mittelschulplatz bekommst du nur nach einer guten Volksschule.

Das bedeutet irren Streß. Für die Aufnahmeprüfungen an den Schulen müssen die Kinder aber immer nur in fünf bis sieben Fächern antreten. Wenn also in der Schule gerade ein Fach unterrichtet wird, das man nicht wirklich braucht, darf man in dieser Stunde schlafen.

So haben Japaner für „dabei sein, aber schlafen“ ein eigenes Wort. Es gilt für ein Nickerchen bei McDonalds genauso wie für eine langweilige Sitzung im Büro. In den U-Bahn-Stationen wurden sogar „Schlafsäulen“ aufgestellt.

einnicken - elbóbiskol
das Nickerchen - szunyókálás

A Pedagógusnapot diákjaink virágai és rövid, bensőséges műsora tette ünnepélyessé, elér-
zékenyültünk Paidagogosz titán történetét hallva...

Pedagógus: paidagogosz = gyermekkísérő (rabszolga)

Mikor Paidagogosz titán megérkezett az Olümposzra, hogy elcsenje az emberek számára az istenek tüzeit, már az első pillanatban érezte, hogy későn érkezett. A riadt istencsoport és a körülöttük bakkecske módjára ugrándozó Héphaisztosz látványa megértette vele, hogy mi történt. Azért szimatolni előre küldött, hű szolgáját Pedelloszt végighallgatta. „Uram, Prométheusz már megelőzött bennünket, meglopta az isteni kovács tűzhelyét. Hogy a keselyű tépje ki a máját!”

Az arca se rándult fájdalmában a kisemmizett Paidagogosz titánnak. Komoran jött le a hegyről, és hangtalanul érkezett meg az első emberlakta helyre. A tér közepén már ott lobogott a láng, amelyet ő szeretett volna idehozni. Éjszaka volt, s így csak nehezen látta meg a tűz fénykörén kívül riadtan álló embereket. „Mi van veletek? Ne féljete! A tűz jó, a tűz hasznos! Gyertek hozzá közelebb!” Az állatok félelme villódzott a láng lobogását visszatükröző szemekben. „A tűz a tudás, a tűz a hatalom! A tűz révén naggyá lehettek! Ne féljete tőle! Gyertek ide mellé!” Csend és mozdulatlanság volt a válasz. Aztán az embergyűrűből tétován kivált egy gyermek. Paidagogosz titán odalépett hozzá, és bátorítóan kézen fogta. „A tüzet ugyan nem én hoztam, de én fogom megtanítani, hogy hogyan használják.” Boldog volt, ahogy a láng felé lépdeltek. Még átsuhant fejében a gondolat, hogy bizony nehéz és hosszadalmas munka lesz mindenkit elvezetni eddig. „Titánból szolgává válok!” – ingott meg lépte egy pillanatra. De rögtön ezután egy jó nagyot legyinteni szeretett volna, csak már nem akarta elengedni a gyermek kezét...

Szabó Miklós

...aztán jót derültünk a széchenyis tanárok „kódexén” (ha a diákoknak van, nekünk miért ne lehetne):

A széchenyis tanárt az jellemzi, hogy

figyelemmel kíséri a széchenyis nyakkendő trend változásait. *(Horváth Violetta)*

zenél kifulladásig, mindenki örömére. *(Kiss Károly)*

szervez és vezényel, drogkoordinál és megelőz. *(Pirgerné Megyeri Zita)*

vígan járja a csüddöngölőt, de a léggömbfújásban is rekorder. *(Tóthné Ziegler Herta)*

aktív levelezéssel segíti a gimnázium EU-s csatlakozását. *(Hemerle Mária)*

drága kincsétől, az éthordójától nem válik meg egy percre sem. *(Czobor László)*

sző, fon (bár nem takács). *(Czobor Lászlóné)*

a ferde gerincek, lúdtalpak és kacska lábak szakértője. *(Krasznai Andrea)*

életét teszi fel arra, hogy nyamvadt fehérnépekből igazi bombázókat varázsoljon.

(Balázs József)

kirándulások kedvelt kísérője, Erdély szerelmese, szomorújátékok rendezője.

(Robotka Csaba)

szoros kapcsolatban áll szlovák és osztrák utazási irodákkal, költöztető cégekkel.

(Szentpáli Ágnes)

a Hanság és a Szigetköz avatott idegenvezetője, nagy gombász. *(Szentgáliné Erőss Márta)*

meseszép kertjében sült szalonnával és barikolt borral kínálja a fáradt vándort.

(Kopik István)

ha örökzöldekről van szó, nem ismer lehetetlen. *(dr. Somogyi Csilla)*

Internet-szörf-specialista, tábló-rendező és tan-könyvmoly. *(Tóth Gyula)*

tudatlan kollégáinak elmagyarázza: a véletlen is fizikai törvényszerűség. *(Légrádi Imre)*

lába nyomán virág nyílik, keze érintésére életre kelnek a faliújságok. *(Németh Ildikó)*

batikol, nemezeli, tojáshíműt ... fest. *(Fodor Katalin)*

német vendégek szállásadója és programszervezője, a SZIG magánénekes.

(Ivánicsicsné Kollmann Mónika)

kiállításrendező, levéltár-búvár és mellel ... történelemtanár. *(Tóth Imre)*

Édes Anyanyelvünk érdekében még Sátoraljaújhelyig sem átall elutazni. *(Greksza Tünde)*

faágak-bogak szakértője, világhírű monográfiák szerzője. *(dr. Baranyai Lenke)*

Magától értetődő, hogy

neves filmkritikus, név szerint ismeri az ELIT Mozi dolgozóit. *(Simonné Schöberl Erzsébet)*

kávés termosztát önzetlenül az iskola rendelkezésére bocsátja. *(Vargáné Somlai Márta)*

A magyar helyesírás szabályai-nak fáradhatatlan terjesztője, Kinder-tojás-gyűjtő.
(Holpár Gabriella)

inkább a szikét forgatja sebesen, minthogy a gyűrűs férgek szaporodását taglalja.
(Paizs Tünde)

a TANÁR-MIT-TUD-ok lelkes szereplője: „Repülünk Józsikám, repülünk!”...
(Horváth Márta)

egyesületet hoz létre a kóbor macskák védelmére. *(Poór Attila)*

az egészséges életmódra nevelés bajnoka, gyalogtúrák aktív résztvevője. *(Bakó Erzsébet)*

titkos ételreceptek birtokosa, főköstoló. *(Vass Béla)*

mesterszakács, de naprakész információkkal rendelkezik a menzai ebédről is. *(Vass Béláné)*

büszke nagymama, unokái fejlődéséről – fotókkal illusztrálva – híven beszámol.
(dr. Horváth Józsefné)

árkon-bokron át követi az üstökösök mozgását, nem beszélve a napfogyatkozásról.
(Lang Ágota)

a számítógépes nyelvoktatás úttörője, a Goethe Institut levelező hallgatója. *(Sándor Márta)*

nagy mágus, megtanulhatjuk, hogyan csinálhatunk három rosszból egy jó gépet.
(Egész Tamás)

a könyvtárban bizton elrejtőzhetsz, ahol képtelen kívánságaidat is készségesen teljesítik.
(Tölgyes Anita)

Comeniust szereti és tiszteli, vele kel és vele fekszik, nélküle nem élet az élete.
(Nagy Judit)

tanítványait merész kalandokra csábítja az ábrázoló geometria útvesztőiben. *(Szakál Péter)*

mellékesen kártyakészítő kisiparos, az éj leple alatt érkezik, majd köd előtte, köd utána.
(Dékány Zsigmondné)

Pincébe jár, padlásra jár,
csak nem tereget némán?
Fűtést szerel, úgy biz ám! *(Szabó Miklós)*

**Hogy vannak jobb tantestületek? Lehet. A széchenyis tanár azonban mégis marad,
mert tudatában van annak, hogy érdemes. Aki nem hiszi, járjon utána!**

Dékány Zsigmondné

2002. június 1.: Beszélgetés volt széchenyista sportolókkal

Széchenyisek találkozója

Az alapításának 150. évfordulóját ünneplő soproni Széchenyi István Gimnázium jubileumi rendezvénysorozatának kiemelkedő eseményeként június elsején, szombaton híres, egykoron a Széchenyiben tanult sportolók érkeznek az alma mater falai közé. Sopronba várják *dr. Tihanyi József* volt atlétaválogatottat – aki jelenleg a Testnevelési Egyetem rektora –, *Keglovits László* labdarúgó olimpiai bajnokot és sok más testnevelő tanárt, régi kosarasokat.

A program délelőtt tíz órakor élménybeszámolóval, baráti beszélgetéssel kezdődik, majd a régi és a mostani diákok kosárlabdameccsére is sor kerül.

Kisalföld 2002. május 31.

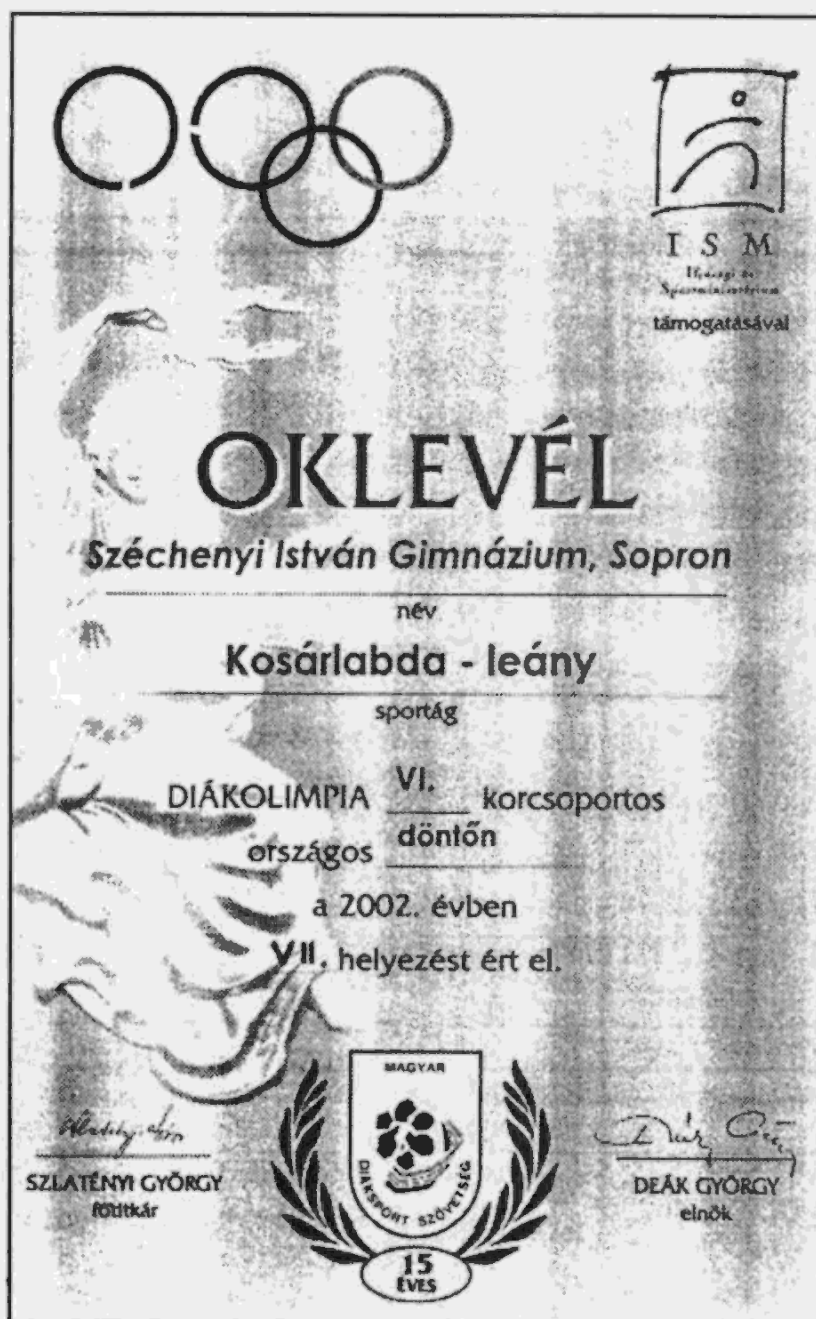
dr. Tihanyi József

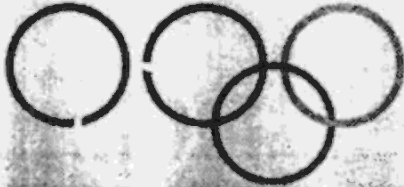

Bebes István, Horváth Andrea, Sterbencz László kosarasok

Keglovits László

I S M
Magyar Iskolai Sportversenyszervezet
támogatásával

OKLEVÉL

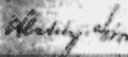
Széchenyi István Gimnázium, Sopron

név
Kosárlabda - leány

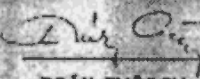
sportág

DIÁKOLIMPIA VI. korcsoportos
országos döntőn

a 2002. évben
VII. helyezést ért el.

SZLATÉNYI GYÖRGY
főtájtár

MAGYAR
DIÁKSPORT SZÖVETSÉG
15
ÉVES

DEÁK GYÖRGY
elnök

A csapat tagjai: Gosztola Rita 12. b, Kinter Dóra 12. b, Szántó Ágnes 12. b, Bácskai Barbara 12. c, Koltai Erika 12. c, Szitás Mariann 12. c, Dávid Viktória 11. b, Ábrahám Diána 11. c, Lanczkor Kitti 9. c, Molnár Anita 9. c

Jubileumi tanévünket méltón, bensőséges házi ünnepéllyel zártuk. Dolgoztunk és ünnepeltünk egy éven át. Azt hiszem, elmondhatjuk: Mi mindent megtettünk ...

Két munkaközösségünk írt ki pályázatot a tanévben, melyeknek értékelésére és jutalmazására is itt került sor. A pénzjutalmakat Szakál Péter címzetes igazgató adta át a Széchenyi Alma Mater Sopron Alapítvány kuratóriumának nevében.

A magyar munkaközösség iskolánk megalapításának 150. évfordulója alkalmából pályázatot hirdetett 7-10. osztályosoknak Pillanatképek az iskoláról, a 11-12. osztályosoknak Széchenyi István portréja Németh László drámájában címmel.

Az első kategóriában 1. díjat nyert Németh Katalin, 2. helyezett lett Juhász Adrienn, megosztott harmadik helyezést értek el Kozák Orsolya és Márton Krisztina. Ők mindannyian 7.A osztályos tanulók. A második kategóriában a zsűri 1. díjat nem adott ki, a megosztott második helyet Domonkos Krisztina és Takács Kinga 12.B osztályosok kapták.

Az idegen nyelvi munkaközösség értekezés írására hirdetett pályázatot, amelyen részt vehetett a gimnázium minden 20 éven aluli egykori vagy jelenlegi tanulója. A Széchenyi jelentősége a magyar történelemben és az én számomra ma témában egy angol és két francia nyelvű (Törek Veronika 10.D, Horváth Luca 11.A, Szabó Andrea 2001-ben érettségizett diákunk), a Diákélet a mai Széchenyi István Gimnáziumban témában két német nyelvű pályaművet (Gosztola Rita 12.B, Csanády Veronika 10.B), díjazott a zsűri.

Zelk Zoltán: Vakáció

*Hova menjünk,
milyen tályra?
Hegyre talán
vagy pusztára?*

*Folyópartra
vagy erdőbe?
Faluszéli
zöld mezőre?*

*Lepkét fogjunk
vagy horgásszunk?
Vagy mégiscsak
hegyet mászunk?*

*Akár erdő,
akár folyó:
gyönyörű a
vakáció!*

Széchenyi: Sok öröm és némi csalódottság

Film készül a jubileumi évről

Miközben a soproni Széchenyi-gimnázium diákjai dokumentumfilmet készítettek az iskola jubileumi eseményeiről, az igazgató nem rejtli véka alá, hogy némi csalódottság is keveredett az ünnepi hangulatba.

– A 150. évfordulós ünnepi programsorozat a szombati tanévzáróval véget ért, filmünket is az ott felvett képekkel zárjuk – mondták a diáktfilmszakkör tagjai, akik az elmúlt év szeptemberétől öröklítették meg a történeteket.

Bazsó András rendező-operatőr vezetésével a másfél órára tervezett film átfogja a jubileumi év emlékezetes pillanatait. A videoszalagra rögzített anyag egy részével tavasszal beneveztek a budapesti diáktfilmszemlére, s az alkotók a „Legjobb dokumentumfilm” kategória első díjával tértek haza. Remélik, a végleges film idővel bekerülhet a városi televízió műsorába is.

– Örülünk, hogy a 150 éves évfordulónk nemcsak a tanári kart, hanem a több mint félezer diákból álló ifjúságot is megérintette – mondta Szabó Miklós, a gimnázium igazgatója. – Tanulóink a rendre megújuló internetes honlapunk gondozásában is kitűntek. Még a tenge-

FOTO: NÉMETH P.

MUNKA KÖZBEN A STÁB: Bazsó András, Bognár László, Szalai Gábor, Szabó Gergely, Rádonyi Anita, Szabó Miklós igazgató.

rentúlról is kaptunk segítő szándékú visszajelzéseket egykori növendékeinktől. Mindez reménnyel tölt el bennünket, hogy nemcsak múltunk, hanem jövőnk is van – folytatta az igazgató. – A Széchenyi-gimnázium joggal várhatja el – és erre ígéretet is kaptunk –, hogy sok-sok évtizedes elmaradás után körülményeinket a város végre a XXI. századhoz igazítsa. Gondolok itt sok egyéb mellett a tetőtér beépítésének szükségességére, amely nagyban enyhítené hely-

hiányunkon. Tavasszal a tervek elkészültek, s már csak a kivitelezés várat magára. A jubileumi esztendő mégsem a mi építkezéseink, hanem a szomszédban zajló nagyszabású rekonstrukció zajában, porában voltunk kénytelenek végigünnepelni. Tanterületünk és diákságunk szeretné, ha a 150. évünk zárása egyben elindítása lenne intézményünk korszerűsítésének, oktatási színvonalunk további emelése érdekében.

Gosztonyi

Kisalföld 2002. június 24.

Honlapunk címe: www.szig.sopron.hu
Szerkesztői: Szalai Gábor, Kovacsics Péter

2002

Országos
Diákfilm Fesztivál

SZÉCHENYI ISTVÁN GIMNÁZIUM

Részére

A LEGJOBB DOKUMENTUMFILM

Díj

KELT: Budapest, 2002. Április. 5.

A Zsűri elnöke:

Szalai Gábor

A stáb: Bazsó András, Bognár László, Szalai Gábor, Kovacsics Péter, Böröcz Máté, Szabó Gergely, Robotka Csaba, Tóth Anita, Rádonyi Anita

Szó mi szó, nagyon elfáradtunk... Jobban vágytuk már a pihenést, mint máskor. Utoljára voltunk együtt a 150. tanévben, koccintottunk hát egymás egészségére és egy kicsit még játszottunk...

Az ünnepi asztalon mindenki terítéke mellett a következő kis kártya állt:

150

- métert tesz meg talajon egy háromujjú lajhár egy óra alatt
- km a Debrecen–Gyöngyös távolság
- dobbanással keringeti a vért az egészséges emberi szív 2 perc alatt
- Ft-os bélyeg kell egy európai országba küldött szabvány levélre
- millió km a Föld közepes pályasugara
- Ft-ba kerül egy adag káposztasaláta a Fekete bárány étteremben
- évet élhet fogságban a galapagosi óriásteknős
- év óta élvezhetjük Verdi Rigoletto című operáját
- gramm zsírt ír elő a receptkönyv a sült tökös beigli készítéséhez
- évig tartott a török hódoltság Magyarországon

Ezek az információk mind eltörpülnek a legfontosabb tény mellett, hogy:

- éves jubileumát ünnepli a soproni Széchenyi István Gimnázium!

Csapatok mérték össze tudásukat illő komolysággal a **Szellemi totóban**, újra felelevenítve a tanév eseményeit:

1. Mit formáz iskolánk Liszt Ferenc utcai kiskapujának kilincse?

- a.) fűrtös angyalfejet
- b.) oroszlánfejet
- c.) öklöt

2. Hol süttették a pogácsát, amivel az Iskolatörténeti kiállítás megnyitója után kínáltuk vendégeinket?

- a.) hamuban
- b.) a Királyi Pékségben
- c.) a SZIG asszonyainak titkos sütődéjében

3. Milyen néven anyakönyvezték a legendás Vekker tanár urat?

- a.) Legény János
- b.) Csanády Sándor
- c.) Dér Zoltán

4. Melyik híres festő tanított iskolánkban?
- a.) Pablo Picasso
 - b.) Salvador Dali
 - c.) Soproni Horváth József
5. Kiss Károly kolléga mesteri kürtjátékával kápráztatta el a közönséget az ünnepi tanévnytőn. Kinek a darabját játszotta?
- a.) Karl Maria Weber
 - b.) saját szerzeményét
 - c.) De hiszen ő verset mondott!
6. Hogyan hangzik pontosan az idézet?
- a.) Merjünk szépek lenni!
 - b.) Merjünk nagyok lenni!
 - c.) Merjünk bátrak lenni!
7. Mi a műfaja a november elején iskolánkban forgatott Mikor síel az oroszlán című filmnek?
- a.) családi vígjáték
 - b.) természetfilm
 - c.) horror
8. Mi a helyszíne hagyományos Karácsonyi koncertünknek?
- a.) Evangélikus templom
 - b.) Petőfi Színház
 - c.) Domonkos templom
9. A 12.a osztály melyik televíziós vetélkedő mintájára készítette el szalagavatói műsorát?
- a.) Leggyengébb láncszem
 - b.) Legyen Ön is milliomos!
 - c.) De jó lenne!
10. Hol rendezte az SZM februárban a tanár-szülő zenés vacsorát?
- a.) Mi az az SZM?
 - b.) elmaradt
 - c.) a Hubertuszban
11. Mi volt az április 6-i kerékpártúra végállomása?
- a.) Döbling
 - b.) Pozsony
 - c.) Nagycenk
12. Lobkowitzné gróf Széchényi Zsuzsanna melyik Széchényi fivér egyenes ági leszármazottja?
- a.) István
 - b.) Lajos
 - c.) Pál

13. Milyen ruhát viselt a Széchenyi Gálán volt diákunk, Láng Adrienn?
a.) fényes anyagból készült hosszú ruhát
b.) áttetsző anyagból készült hosszú ruhát
c.) angolos szabású kiskosztümöt
14. Kinek az életéről szól a Hídember című film?
a.) II. Rákóczi Ferenc
b.) gróf Széchenyi István
c.) a Tenkes kapitánya
15. Június 1-én rendeztük az Öregdiák Sportolók Találkozóját. Mely sportág nem képviselte magát?
a.) foci
b.) kosárlabda
c.) műúszás
16. Jubileumi tanévünk során nagy kedvvel és egyetértéssel dolgoztunk be szombatokat. Melyik dátum a kakukktojás?
a.) május 4.
b.) március 30.
c.) május 25.
17. Mi jut eszedbe a FÉSZ mozaikszóról?
a.) a szemközti építkezés
b.) egy politikai párt
c.) pánikbetegség
18. Hol van a kazánház?
a.) a tornaterem tetején
b.) nálunk nincs fűtés
c.) a pincében
19. A rangos meghívottak közül ki jött el jubileumi tanévzáró ünnepélyünkre?
a.) az oktatási miniszter
b.) a pápa
c.) senki
20. És mi a vendéglő neve, ahol most mégis jól érezzük magunkat, mert megérdemeljük?
a.) Aranyszörű bárány
b.) Fekete bárány
c.) Künn a bárány, benn a farkas

És nem gondoltunk a (nem jubileumi) 151. tanévre ...

A Széchenyi Alma Mater Alapítvány

Huszonötéves érettségi találkozón már mindnyájan felismerjük, hogy a gimnáziumban töltött évek életünk nagyon szép korszakát jelentik. Élettapasztalatunk arra is rádöbbsent bennünket, hogy valamiképpen adósai vagyunk az iskolának.

Így történt ez az 1965-ben végzett IV. A osztály 25 éves érettségi találkozásánál is. Már a vacsoránál tartottunk, s amint ilyenkor lenni szokott, a régi csínyeket emlegettük. Egyszer csak a „fiúk” - mert hogy ők még mind fiúk voltak annak idején - összedugták fejüket, suttogtak, majd Walter Dezső bejelentette, hogy az osztály egy alapítványt kíván létrehozni a Széchenyi Gimnázium támogatása céljából. Hamarosan kialakult az alapítvány neve is: Széchenyi Alma Mater Sopron Alapítvány.

Az alapítvány célja a soproni Széchenyi István Gimnázium kimagasló eredményeket elérő tanulóinak jutalmazása, a diáksport fejlődésének támogatása, a diákcsere ösztönzése, az oktatási munka körülményeinek javítása, a tanulmányi és nevelési munka tárgyi feltételeinek jobbitása.

Az alapítvány politikai pártoktól nem kap és nem fogad el sem pénzbeli, sem más jellegű támogatást. A politikai folyamatokba nem kapcsolódik be, nem állít és nem támogat semmilyen formában sem országgyűlési képviselőjelölteket.

Az alapítványt öttagú kuratórium kezeli, amelynek elnöke Légrádi Imre tanár, az alapítók osztályfőnöke. További tagok: Varga Jenő mérnök, alapítótag, Walter Dezső mérnök, alapítótag, Szakál Péter tanár az iskola képviselője, dr. Till Gyula ügyvéd, jogtanácsos, a csatlakozó öregdiákok közül. (A kuratórium jelenleg átalakulóban van.)

Az alapítvány adószáma: 1911304-1-08.

Az alapítvány alaptőkéjét és pénzügyeit a Postabank kezeli 11996004-02202284 számlaszámon, illetve 11996004-02202284/D devizaszámlaszámon, amely számokra a támogatások befizethetők.

Támogatóinknak az alapítvány igazolást küld a befizetett összegről, amely igazolás - az idevágó rendelet alapján - felhasználható adóalap csökkentésre.

Támogatóink legtöbbször maguk is az iskola diákjai voltak, és sokszor ők is egy-egy érettségi találkozójukon határozzák el, hogy adakoznak javunkra. Rajtuk kívül mindenkor tanulóink szülei azok, akik ugyancsak tekintélyes számban csatlakoznak az alapítvány támogatóihoz. Mindnyájukat köszönet illeti ezen a helyen is. Természetesen abban reménykedünk, hogy jelenlegi diákjaink - olvasván e sorokat - ugyancsak elhatározzák, hogy majd felnőtt korukban ők is rendszeres támogatóink közé lépnek.

Alapítványunk, céljainak megfelelően, évente jutalmazza a kiemelkedő tanulókat és sikeres egyéni sportolókat az iskolában. Ezek a jutalmazások ünnepélyes keretek között, a szülők jelenlétében történnek, és a *Kisalföld* című napilap is beszámol róluk fényképes cikk keretében. Komoly összeget fordítunk a diákcsere, utazások támogatására. Nem marad támogatás nélkül az sem, aki valamilyen tanulmányi vagy sportversenyre utazik, vagy éppen idegen nyelvű színjátszással szeretné nyelvtudását gyarapítani. Természetesen, ha lehet - ha tudomásunkra jut - a szociális gondokkal küszködőknek is segítünk, sőt minél többet szeretnénk segíteni.

A törvények szerinti adó 1 % felajánlás alapján a Széchenyi Alma Mater Sopron Alapítvány is jelentős összegben részesült és részesül, amelyet a kuratórium hálával és annak jóleső érzésével könyvel el, hogy szép számmal vannak az alapítványt és az iskolát ismerő és támo-

gatni kész emberek. A befolyt összeget természetesen a Széchenyi Gimnázium oktatási és nevelési munkájának segítésére fordítjuk.

Az alapítvány eddigi támogatottsága és működése bizonyítja, hogy az 1965-ben végzett IV. A osztály diákjai okos és szép dolgot gondoltak ki 25 éves találkozójukon. Az utókor hálával gondolhat rájuk, amikor az iskola folyosóján tablójuk harminckilenc fényképét nézegetve sorolja nevüket: Barthy László, Baumann Péter, ... , Szalai Ferenc, Pannonhalmi Miklós, ... , Varga Jenő, Walter Dezső, Zsédely Lajos.

Légrádi Imre

Az alapítvány a 2001/2002. tanévben a következő részösszegeket fordította a gimnázium javára:

Diákok szociális támogatása	99.000 Ft
Diákok sporttevékenységének támogatása	59.200 Ft
Diákok utazási támogatása a budapesti Francia Intézetbe	25.600 Ft
Osztálydekorációs verseny költségei, jutalmazása	58.300 Ft
Diákújságíró tanfolyam díja	7.800 Ft
Hozzájárulás az iskolai klub felújításához	40.000 Ft
Különböző tanulmányi és kulturális versenyek jutalmai	25.200 Ft
Költségtérítés versenyekre	10.000 Ft
Ballagási jutalomkönyvek	22.600 Ft
Kiváló tanulmányi és versenyeredmények jutalmazása	133.000 Ft

Az iskola 150. jubileumi tanévének rendezvényeihez kapcsolódó támogatások:

Megyei Matematika Verseny jutalomkönyvei	36.500 Ft
Zenei műveltségi vetélkedő jutalmi	21.000 Ft
Diákok utazási támogatása budapesti operalátogatásra	40.000 Ft
Ballagási díszmeghívók	30.000 Ft
Az idegen nyelvi és magyar munkaközösség jubileumi pályázatának jutalmazása	112.000 Ft
A 150. tanév eseményeiről diákok által készített film támogatása	33.400 Ft

Mivel a fenti család jelentős tagja volt Sopron polgári társadalmának, ma pedig már csak egy alapítvány formájában él városunkban, úgy véljük, kötelességünk közzétenni történetüket.

Az alapítványt részben a család emlékének fennmaradására, részben közhasznú célra, dr. Machatsek Lúcia tanárnő elgondolása alapján, volt munkahelye, a Széchenyi Gimnázium és az Erdészeti és Faipari Egyetem hozta létre. (E két intézmény támogatta őt idős korában húsz éven át mindennapi gondjaiban.)

Dr. Machatsek Lúcia vészterhes időben, az I. világháború kitörése előtt, 1914. március 30-án született Sopronban Machatsek Alfréd posta-főfelügyelő és pusztarádóczi Boda Zsófia negyedik gyermekeként. A félelem, létbizonytalanság beivódott a gyermek érzékeny idegrendszerébe. A család korábban a Vas megyei Rohoncon (ma Rechnitz) élt, ahol Lúcia néni nagyapja, Machatsek Mór (1836. Városhodász - 1915 Sopron) uradalmi ispán volt.¹ A hatodik gyermek Machatsek Anton (1794. Bibersburg - 1858.?) és Pengl Antónia (1799. Wien - 1843.?) házasságában. Machatsek Anton főerdész volt Vöröskő mellett. Anyai ágon Lúcia néni nagyapja Pusztarádóczi Boda Benedek (1841. Nemesládony - 1893. Gérce) szolgabírói hivatalban dolgozott. Felesége Jakabb Mária volt (1836. Zalaegerszeg - 1900. Gérce). A családi hagyomány szerint az anyai ágról való dédapát, Jakabb Bódogot Haynau rémuralma alatt agyonlőtték, mint a falu forradalmi eseményeinek szervezőjét.² Ő uradalmi kasznárnaként dolgozott. Ugyancsak hagyományként élt az a tény, hogy az egyik ükanya Mária Terézia udvarhölgye volt. Egy fekete, gyönggyel hímzett ruha felső részt őrzött Lúcia néni a vitrinben, állítólag e korból valót.³

Rohonc meghatározó szerepet játszott a család életében.⁴ A festői szépségű település a Rohonc (Rechnitz) patak partján fekszik. A középkorban itt volt két birtokos földjeinek a határa, nyugatról a németújvári grófoké, kelet felől a jáki nemzetségé, s ez nem kevés viszályt keltett. A falu a jákiak várkastélya körül terült el. Ez az 1600-as években a Batthyány családé lett. Fényes Elek azt írja róla: „Ékesíti a várost az uraság roppant kastélya mintegy 220 szobával. A lakosság német és magyar, vallásilag katolikus, evangélikus és izraelita.”⁵ E hely tehát kultúrák találkozásának a csomópontja is volt. Itt ivódott mélyen a katolikus hit a családba, és itt váltak a német nevű ősökkel is bíró és e nyelvet is használó leszármazottak magyarrá.

Lúcia néni szülei 1896-ban kötöttek házasságot. Ebből négy gyermek született. Aladár (1897. Rohonc - 1969 Sopron), aki orvos lett. Gyula (1899. Szombathely - 1921.), ő erdőmérnök hallgatóként részt vett a nyugat-magyarországi harcokban és hősi halált halt 1921. szeptember 8-án az Ágfalvi csatában. Bátyja elesésekor Lúcia néni mindössze hétéves volt, de egész életében őrizte emlékét. A szülői házat elhagyva a fivér egy kétkoronás pénzermét adott húgocskájának, aki ezt egy foglalatban, bronz formájában haláláig viselte.⁶ A harmadik fiú Lúcián volt. 1909-ben született Sopronban és négy éves korában hunyt el ugyanitt. A negyedik gyermek leány lett, és a Lúcia nevet kapta. Ő az alapítvány létesítője.

Magyar-latin szakos tanári diplomáját 1938-ban szerezte a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Először Győrben tanított az Apponyi Albert Leánygimnáziumban, majd 1942-ben Sopronba került az Állami Leánygimnáziumba. Óraadó tanárnaként már a II. világháború előtt tanított a Széchenyi István Fiúgimnáziumban is.⁷ Az oktatás mellett tudományos fokozatot szerzett. Érdeklődése az antik szerzők és a magyar irodalom témaköreit érintette. A helytörténet is foglalkoztatta. Tanulmányt írt Frankenburg Adolfról, aki meghatározó tényező volt Sopron és a reformkor, majd a polgárosodás kora irodalomtörténetének is.⁸ A németajkú, magyar szívű

literátor alakjában ezt a kettősséget kutatta. Vonzotta az író humora is. Mindez ugyanis az alapítványtevőt is jellemezte. A II. világháború megszakította tanári pályáját. Lúcia néni ekkor ápolónői tanfolyamot végzett, és hadikórházban dolgozott.⁹

A harcok befejeztével ismét tanított, de származása, baráti köre miatt több megpróbáltatás érte. Ezek közé tartozott a családi otthon államosítása is. Lúcia néni 1950-től 1969-ig a Széchenyi Istvan Gimnázium tanára volt. Miután (pontosan nem tudni, hogy betegség, vagy egy átélt nagy trauma következtében) beszéde halk, akadozó lett, a tanítást nem tudta folytatni. Az iskola könyvtárát vezette a fent jelölt időben. Itt is élvezetes előadásokat tartott a neki segítő fiataloknak.¹⁰

Lúcia néni különös egyéniség volt. Romantikus, finom vonások jellemezték. Élénk fantázia, kitűnő humorérzék és a gyermekközpontúság határozta meg lényét. Szerette a zenét, szépen zongorázott. Utoljára 1993 decemberében szólaltatta meg az 1910-ben gyártott zeneszerszámot, amikor az iskola kis karácsonyi ajándékát vittem el hozzá. Vázába tettük a feldíszített ezüstoffenyő-gallyakat, ő pedig a zenével köszönte meg. Volt valami szívszorító a szituációban. A lepusztult, mestereket több évtizede nem látott lakásban, az egykor fényes polgári lét romjain, szivárványként íveltek át a Csendes éj dallamai. Ekkor még nem tudtuk, hogy útja néhány hét múlva a kórházba, majd a szociális otthonba vezet... Egyedül járta végig az öregség szomorú kálváriáját. Hite, és a mások iránti érzékenysége nem hagyta el. Soha nem evett addig, amíg szobatársait meg nem kínáltuk. „Ők még nálam is szerencsétlenebbek” - mondta rezignáltan. Amikor egy esés következtében kulcscsontját törte, ismét kórházba került, többször műtötték. Két évig élt még. 1996 márciusában váltotta meg a halál.

Visszatérve Lúcia néni személyiségéhez, leginkább várúrnőre emlékeztetett. Valahogy mindig a *múltban* élt, magányosan a háromszobás lakásban, és egyre nagyobb lett a szakadék közte és a jelen feladatai között. Az I. világháború eseményei, bátyja halála, a II. világháború borzalmi, az „ötvenes évek” politikai gyanakvásai mély nyomot hagytak érzékeny idegrendszerében. Hozzá tartozói meghaltak, egyedül küzdött a mindennapi gondokkal. Nagyon kevés pénze volt a megélhetéshez. Leírni is szégyen, hogy 1994 elején 12 800 forint nyugdíjat kapott. Ez éppen csak az élet csekélyke fenntartására volt elég. Talán a múltba menekülés segített a túlélésben. Amikor már lehetett, visszavásárolta lakását. Itt szeretett volna meghalni, szülei és mártírhalált halt testvére emlékei közt. Amikor a soproni népszavazás kérdésköre tabu téma volt, ő híven őrizte fivére tárgyait a konyhából nyíló kis szobácskában.¹¹ Itt voltak bátyja egyetemista könyvei, az eszközök, amelyekkel a térképeket rajzolta a nyugat-magyarországi felkelőknek. Ide került átlőtt kalapja, fokosa, fényképe.

Ha valaki e témát kutatta, szívesen állt rendelkezésre. Így Szemerey Tamás egyetemi októnak, akinek több publikációja jelent meg az 1921. évi eseményekről, vagy a széchenyista diákoknak, akik szintén felkeresték anyaggyűjtés végett. Közülük Tömördy Szilvia pályázatot is nyert az ágfalvi csatáról szóló dolgozatával. A nagy idők tanújának visszaemlékezését 1993-ban a televízió is megörökítette.¹²

Minderről 1976-ban hallottam először. Iskolánk állami tulajdonba kerülésének centenáriuma készülődött, és ez alkalomból jubileumi évkönyv kiadásán dolgoztunk. Dokumentumok, emlékek gyűjtése céljából felkerestem az intézmény nyugalmazott tanárait. Lúcia néni kitűnő volt a sorban, hiszen ő hozta létre a kis iskolamúzeumunkat. A munkakapcsolat barátsággá mélyült. Az iskolai emlékeken túl családjá múltjáról is sokat mesélt, megosztotta velem hétköznapi gondjait. Ettől kezdve jártak hozzá a gyerekek felhordani a tüzelőt a pincéből, segíteni a nehezebb munkákban. (A régi tanítványokra is számíthatott, de a könyvtári munkája

miatt elszigeteltebb volt, mint más tanár, akinek a tanítás során személyesebb a kapcsolata a diákokkal.) Mivel az öregség nehéz napjait ez a másokra utaltság jellemezte, hagyatékával a rászorulókon kívánt segíteni. Nehéz sorsú diákokon, küszködő tanárokon, elsősorban az időseken és a több gyermekeseken. *Támogatni kívánta a helytörténeti kutatómunkát is.*

Bátyja emléktárgyait a Soproni Egyetemre hagyta azzal a kikötéssel, hogy őrizték és kiállítsák azt. Személyes ingóságainak egy része a Széchenyi Gimnázium iskolamúzeumába és a Soproni Múzeumba került. A fenti két intézmény vállalta a családi sír gondozását és misealapítványt tesz az elhunyt emlékére.

A *Machatsek alapítvány* nyitott, szívesen veszi a fenti közhasznú célokat fontosnak tartó soproni polgárok segítségét. Az alapítvány tevékenységéről a nyilvánosság előtt beszámol majd. Egy áldozatkész, régi, jónevű soproni polgárcsalád él virtuálisan ez alapítványban, és reméljük, a támogatottak és a város lokálpatrióta lakosainak szívében tovább.

1 Némileg eltérően, nyugalmazott erdőőrnek jelöli meg Lúcia néni bátyja a nagypapa foglalkozását önéletrajzában. Mivel ez 1951-ben íródott, érhető, hogy az „eleve gyanús értelmiségi” kategóriába sorolt orvos dr. Machatsek Aladár, származásilag „lefelé kerekít”. Nagyanyjánál is megjegyzi, hogy Lattinger Karolina cipészsegéd lánya volt. Ugyanakkor Lúcia néninél tímársegédként szerepel a dédapa. (Dr. Machatsek Lúcia hagyatéka.)

2 Dr. Machatsek Aladár önéletrajza.

3 Sajnos, az értékes darab elveszett, mivel hamarosan azután, hogy Lúcia néni a szociális otthonba költöztették, lakásába betörték, és több tárggyal együtt e darabot is elvitték. A betörésről bírósági jegyzőkönyv tanúsít. Ez az alapítvány tulajdonában van.

4 A fényképek tanúsága szerint többször megfordultak ott, az elköltözés után is. Egy, a századforduló idejéből való kézzel írott receptes füzetben több helyen megjegyzi írója: Cukor kifli Rohoncról, Habtorta, Rohonc.

5 Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára Pest, 1851. A magyarországi statisztika-tudomány megteremtőjének e két kötetes munkája fontos forrás, tartalmazza minden magyarországi település lényeges földrajzi, gazdasági és társadalmi adatait.

6 M. Lúcia visszaemlékezése. A soproni népszavazás 75. évfordulójára kiadott Soproni Műhely című egyetemi kiadvány is említi a történetet Szemerey Tamás gyűjtése alapján.

7 Ezt az 1945. május 4-én megtartott igazolóbizottsági véghatározat igazolja. Az irat azt tanúsítja, hogy a tanárnő sem a Nyilaskeresztes Pártnak, sem a Volksbundnak nem volt tagja, és hivatali magatartásában kifogásolható tényező nem volt.

8 Frankenburg Adolf (1811. Németkeresztúr (ma Deutschkreutz) - 1884. Eggenberg) a Pozsonyi Egyetem joghallgatójaként ismerkedett meg gróf Széchenyi Istvánnal, akinél egy ideig dolgozott is. Részt vett a Magyar Tudományos Akadémia munkában és folyóiratszerkesztőként az irodalmi életben. Ezek közül a legjelentősebb az Életképek című havi, majd hetilap volt. A lap maga köré tömörítette a fiatal demokrata írókat, akiknek az 1848-as eseményekben nagy szerepe volt. Maga F. A. a forradalom kitörésekor tolmács volt Bécsben a kancellárián. A magyar körökkel való kapcsolata miatt egy évre bebörtönözték. Szabadulása után ügyvédként dolgozott. Idős korában kapcsolódott be ismét az irodalmi életbe, majd a kiegyezés után költözött Sopronba.

9 A tanúsítványon levő kép 16 éves korában készült, valószínű csak ez volt kéznél.

10 Dr. Grubits János szíves közlése.

11 Lúcia néni elbeszélése szerint bátyja kérte meg a szülőket, hogy saját kuckót rendezhessen be az úgynevezett cselédszobában.

12 A videófelvételt a Soproni Erdészeti Múzeum őrzi.

Megjelent a Soproni Szemle 1998. 1. számában

Az alapítvány támogatottjai a 2001/2002. tanévben:

Munczy Lenke nyugdíjas tanárnő (életművéért)	30.000 Ft
Ősz Zoltánné nyugdíjas tanárnő (értékmegőrző munkájáért)	50.000 Ft
„A tudás forrásai” művelődéstörténeti vetélkedő megyei 1. helyezett csapata	15.000 Ft

OSZTÁLYAINK

A névsorban vastagon írtak tantestületi dicséretben részesültek kitűnő eredményükért, a dőlt betűvel szedettek jeles tanulók (jeles osztályzataik mellett legfeljebb három jó osztályzatuk van).

7.A osztály

Osztályfőnök: Németh Ildikó

Balázsfői Enikő	Kisréti Ákos	Süle Attila
Bebes András	Kovács Orsolya	Szabó Zoltán
Berzlánovich Imre	Kozák Orsolya	Szegedi Eszter
Cser Anett	Lakatos Hajnalka	Szeniczai Krisztina
D. Szabó Kinga	Lakatos Adrienn	Szórádi Bernadett
Domnanics Anita	Márton Krisztina	Tálos Róbert
Fodor Ákos	Németh Katalin	Ternyák Dávid
Horváth Tibor	Németh Szabó Mátyás	Tóth Ádám
Juhász Adrienn	Palkovics Anett	Türk Levente
Jászai Kata	Pohl Laura	Varga Dániel
Keledi Johanna	Rozsenich Bence	Vérti Richárd
Kis-Benedek Péter	Somogyi Sára	

Tantárgyi dicséretetek:

magyar nyelvtan:	Márton Krisztina
matematika:	Márton Krisztina, Varga Dániel
ének-zene:	Keledi Johanna
rajz és műalkotások elemzése:	Keledi Johanna, Lakatos Adrienn, Lakatos Hajnalka, Szórádi Bernadett

Varga Dániel a Varga Tamás Országos Matematika Verseny megyei fordulóján **4. helyezést**, a „Jövőért” Matematika Versenyen megyei **3. helyezést** szerzett, és tagja volt a Zrínyi Ilona Országos Matematika Versenyen megyei **2. helyezést** elért csapatnak. *(Tanára: Vass Béláné)*

Balázsfői Enikő a Varga Tamás Országos Matematika Verseny megyei fordulóján **5. helyezést** szerzett. *(Tanára: Vass Béláné)*

Márton Krisztina a „Jövőért” Matematika Versenyen megyei **5. helyezést**, a Kenguru Országos Matematika Versenyen **35. helyezést** ért el és tagja volt a Zrínyi Ilona Országos Matematika Versenyen megyei **2. helyezést** szerzett csapatnak. *(Tanára: Vass Béláné)*

Kovács Gábor tagja volt a Zrínyi Ilona Országos Matematika Versenyen megyei **2. helyezést** elért csapatnak. *(Tanára: Vass Béláné)*

Pohl Laura a Bendegúz Gyermekek-és Ifjúsági Akadémia Nyelvész versenyén megyei **5. helyezést** ért el. *(Tanára: Holpár Gabriella)*

Rozsenich Bence a BMX sportágban jeskedik.

OKLEVÉL

Márton Krisztina
részlete

„Jövőért” Matematika Verseny

megyei fordulóján
elért V. helyezést.

Kelt: Győr, 2002. május 8.

Andri Lóru

OKLEVÉL

Varga Daniel
részlete

„Jövőért” Matematika Verseny

megyei fordulóján
elért III. helyezést.

Kelt: Győr, 2002. május 8.

Andri Lóru

OKLEVÉL

VARGA DÁNIEL
részlete
7. o.

VARGA TAMÁS

matematika
tanulmányi verseny
8. o.

megyei... fordulóján
elért IV. helyezést.

Kelt: Győr, 2002. hó 31. nap

Andri Lóru

OKLEVÉL

BALÁZSFI ENIKŐ
részlete
7. o.

VARGA TAMÁS

matematika
tanulmányi verseny
8. o.

megyei... fordulóján
elért V. helyezést.

Kelt: Győr, 2002. hó 31. nap

Andri Lóru

OKLEVÉL

BMX

NEMZETKÖZI MEGHÍVÁSOS VERSENY
AZ MSH KUPÁÉRT
SZOMBATHELY SZABADIDŐKÖZPONT BMX PÁLYA

JOSEFICH BENCE

részére

II.

hely

2002. május 1.

Rácskay Jenő
Rácskay Jenő
igazgató

Fixl Miklós
Fixl Miklós
rendező

OKLEVÉL

Pohl Laura 7.o.

írója, aki a

Bendegúz Gyermekek- és
Ifjúsági Akadémia

nyelvész

tanulmányi versenyének megyei döntőjén

V.

helyezést ért el.

D. Szabó Kinga rajza

7.B osztály

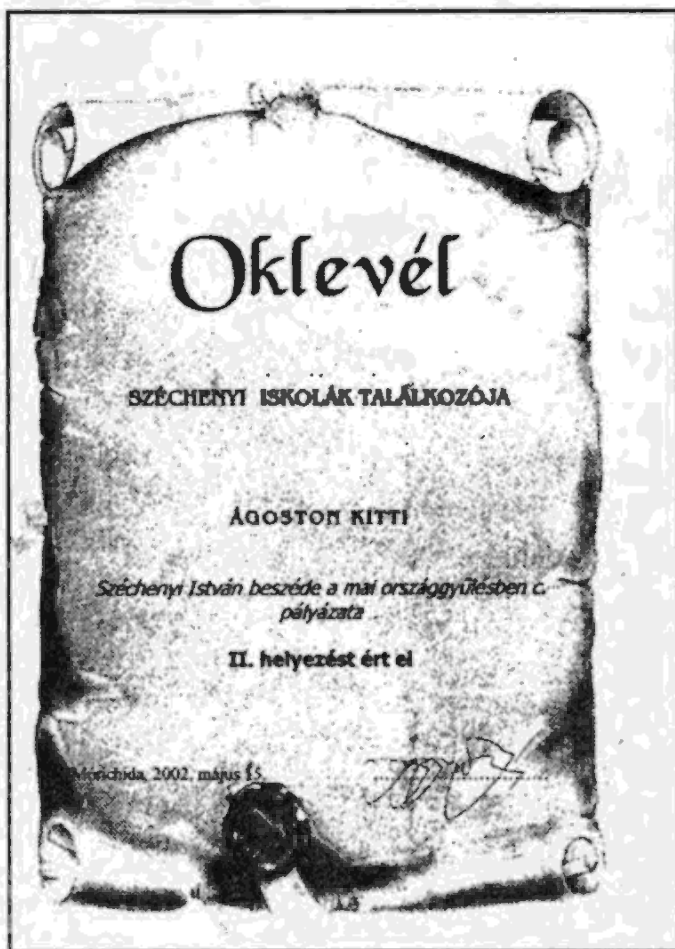
Osztályfőnök: Lang Ágota

Andrónyi Ármin	Iván Brigittta	Simon Tamás
Ágoston Kitti	Jákli Gergely	Siver Ákos
Balogh Tamás	Kiss Ádám	Szabó Attila
Bazsó Ágnes	Kormányos Zoltán	Szabó Melinda
Bujtás Enikő	Kovács Gábor	Szentesi Dorina
Czákler Katalin	Kovács Orsolya	<i>Szentpáli Áron Zsolt</i>
Csapó Aliz	Lökkös Gergő	Takács Áron
Hegedűs Júlia	Lőrincz Edina	Takács Máté
Hegedűs Hanna	Németh Zsuzsanna	Tauber Júlia
Holló Eszter	Pásti Zsuzsanna	Tomics Dávid
Homor Judit	Pénzváltó Attila	Vértesi Bálint
Huszár Dorina	Sallai Márk	Virág Anna

Tantárgyi dicsérek:

magyar irodalom:	Szentesi Dorina, Virág Anna
történelem:	Bazsó Ágnes, Szentpáli Áron,
angol nyelv:	Virág Anna
földrajz:	Szentpáli Áron, Takács Áron
ének-zene:	Virág Anna
rajz és műalkotások elemzése:	Csapó Aliz

Tauber Júlia, Szabó Attila, Ágoston Kitti és Szentpáli Áron a Mórachidán megrendezett Megyei Széchenyi Iskolák Találkozója beküldött pályázatait a legnagyobb elismerést kapták. *(Tanáruk: Greksza Tünde)*

8.A osztály

Osztályfőnök: Iváncsicsné Kollmann Mónika

Broczky Péter	Kénosi Ádám Tibor	Szabadfy Levente
Cseh László	Kollár Péter	Szemán Attila
<i>Fisher Ádám</i>	Krisch Enikő	Szűcs Szabó Zsuzsanna
Foki Péter	Kövári Miklós	Ternyák Melinda
Gálos Viktor	Merényi Júlia	Tóth Veronika
Hegedűs Miklós	Mühl Rudolf	Virágh Réka
Horváth Anna	Pásztor Bence	Vörös Dóra
Kántor Csilla	Sellei Ágnes	Wischy Dávid
Kebelei Zsófia		

Tantárgyi dicséretetek:

matematika:	Wischy Dávid
ének-zene:	Kebelei Zsófia, Merényi Júlia, Sellei Ágnes, Ternyák Melinda, Virágh Réka
rajz és műalkotások elemzése:	Foki Péter, Szűcs Szabó Zsuzsanna, Virágh Réka, Wischy Dávid

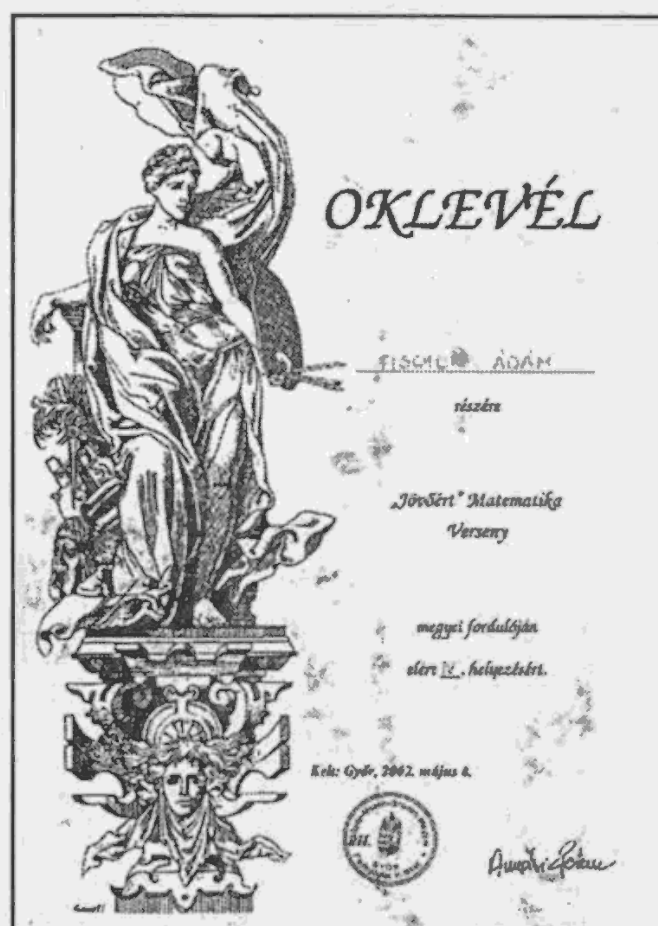
Fischer Ádám a Varga Tamás Országos Matematika Versenyen megyei **3. helyezést**, a Kenguru Országos Matematika Versenyen **42. helyezést**, a „Jövőért” Matematika Versenyen megyei **4. helyezést** ért el, valamint tagja volt a Zrínyi Ilona Országos Matematika Versenyen megyei **3. helyezést** elért csapatnak. *(Tanára: Vass Béla)*

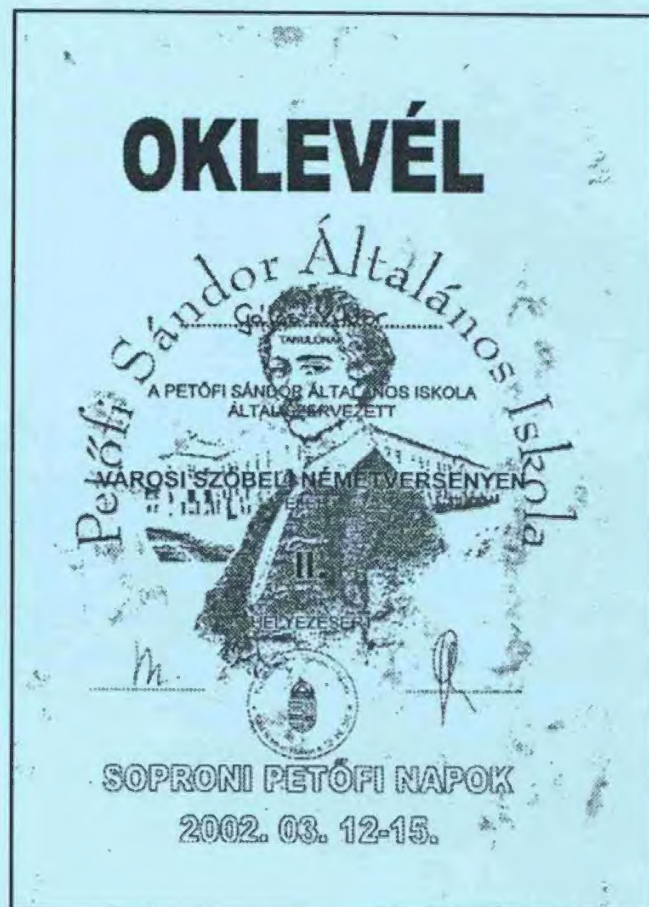
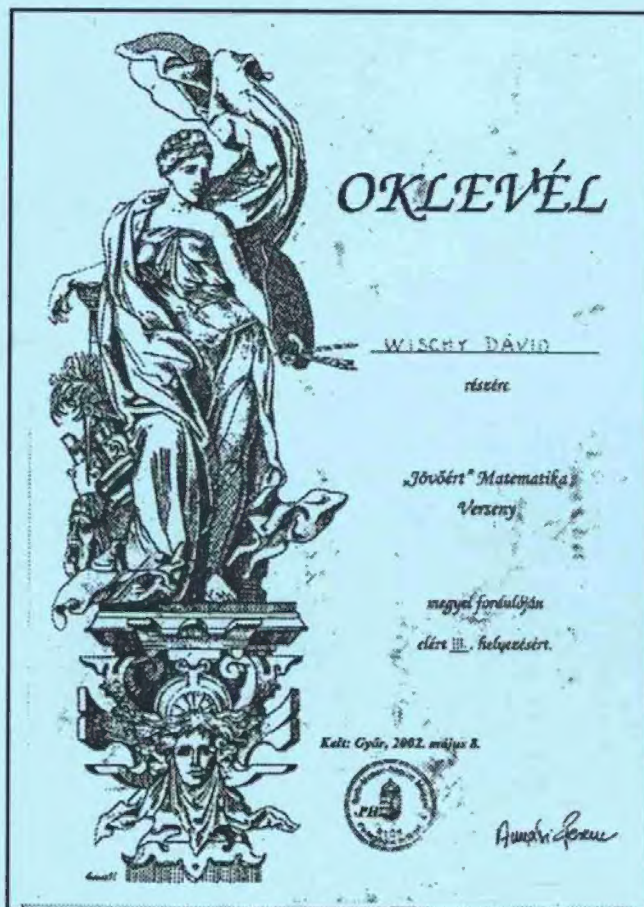
Az Öveges Fizika Tanulmányi Verseny megyei fordulóján **8. helyezést**, a nyolcadik osztályosok Fizika Tanulmányi Versenyének területi fordulóján **4. helyezést** szerzett. *(Tanára: Vass Béláné)*

Wischy Dávid a Varga Tamás Matematika Versenyen megyei **2. helyezést**, a Kenguru Országos Matematika Versenyen **14. helyezést**, a „Jövőért” Matematika Versenyen megyei **3. helyezést** szerzett, és tagja volt a Zrínyi Ilona Országos Matematika Versenyen megyei **3. helyezést** elért csapatnak. *(Tanára: Vass Béla)*

Krisch Enikő tagja volt a Zrínyi Ilona Országos Matematika Versenyen megyei **3. helyezést** elért csapatnak. *(Tanára: Vass Béla)*

Gálos Viktor a Városi Szóbeli Német Versenyen **2. helyezést** szerzett. *(Tanára: Iváncsicsné Kollmann Mónika)*

Virágh Réka rajza

8.B osztály

Osztályfőnök: Szentpáli Ágnes

Bellák Emese	Jakab Zsófia	Pásztor Bence
Bessenyei Dénes	Kelemen Judit	Pete Balázs
Blay Adrienn	Keszei Judit	Pókecz Katalin
Dávid Veronika	Kinter György	Rozsonits Róbert
Hammel Bernadett	Kiss Renáta	Stubenvoll Zsolt
Holló Dániel	Koloszár Renáta	Szabó Kata
Horváth Adrienn	Kovács Sándor	Varga Gábor
Horváth Dóra	Kovács Viktória Bernadett	Zeke Zsuzsa
Horváth Míra	Kurucz Anett	
Horváth-Pálla Violetta	Nepper Zsombor Péter	

Tantárgyi dicsérek:

történelem:	Stubenvoll Zsolt, Zeke Zsuzsa
német nyelv:	Kiss Renáta
fizika:	Stubenvoll Zsolt
kémia:	Zeke Zsuzsa
ének-zene:	Bellák Emese, Dávid Veronika, Kelemen Judit, Kiss Renáta, Stubenvoll Zsolt, Szabó Kata
rajz és műalkotások elemzése:	Blay Adrienn, Horváth Míra, Keszei Judit, Kiss Renáta, Koloszár Renáta, Zeke Zsuzsa

Stubenvoll Zsolt a Természet Világa Diákpályázatán **2. díjban**, az Ifjú Fizikusok Találkozó-ján **különdíjban** részesült, a Hatvani István Fizika Verseny döntőjén **13. helyezést** ért el.

(*Tanára: Lang Ágota*)

Szabó Kata a Népdaléneklési Verseny megyei fordulóján **1. helyezést**, **Kiss Renáta** **2. helyezést** szerzett. (*Tanáruk: Pirgerné Megyeri Zita*)

OKLEVÉL

Stubenvoll Zsolt

8. osztályos tanuló

(Sáchenyi István Gimnázium, Sopron)

a 21. HATVANI ISTVÁN FIZIKAVERSENY

7. és 8. osztályosok kategóriájában

nyújtott kiemelkedő teljesítményéért

és a döntő elért

43.

helyezésért

Sopron, 2002. április 20.

Dr. Kálmán
Dr. Kálmán
A Versenybizottság
elnöke

Dr. Farkas
Dr. Farkas
a ELFT Igazgatója
Csigóvárosi elnök

KÜLÖNDÍJ

Stubenvoll Zsolt

részére

Az Öveges életrajzi térkép készítéséért,
amelyet öleletes társasjáték formájában
valósított meg.

Pécs, 2002. május 04.

János
János
A Versenybizottság
tagja

Dr. Szabó Katalin
Dr. Szabó Katalin
a ELFT Igazgatója
Csigóvárosi elnök

OKLEVÉL

4

STUBENVOLL ZSOLT

A Természeti Világra Tudományok Ismeretterjesztő Szolgálat

2001. évi Természet-Ismeretterjesztő Versenyén

Tudományismeret kategóriában

magyarországon

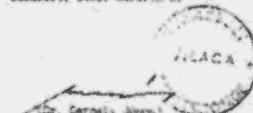
II. DÍJON

részt

"A természettudományok ismeretterjesztő szolgálat"

című kiadvány

Budapest, 2002. március 2.

Dr. Gergely János
Dr. Gergely János
Elnök

Dr. Gergely János
Dr. Gergely János
Elnök

OKLEVÉL

SZABÓ KATA

részére

NÉPDALÉNEKLESI
tanulmányi verseny

Iordulóján

ért I. helyezéért.

Kéz: 2004. 26. hó 26. nap

Dr. Gergely János
Dr. Gergely János
Elnök

9.A osztály

Osztályfőnök: Greksza Tünde

Boza József	Horváth Barbara	Szabó Ádám
Brummer Brigitta	Horváth Richárd	Szécsi Angéla
Csizmadia Tamás	Kazinczy Ferenc	Szőllősi Dániel
Dergez Dávid	Koppányi Orsolya	<i>Tompa Gábor</i>
Fülöp Zsolt	Süle Gábor	Tulok Ádám
Gyarmati Eszter	Stefanovits Gergő	Véber Szilvia
Haragovics Richárd	Szabó Anett	Wagner István

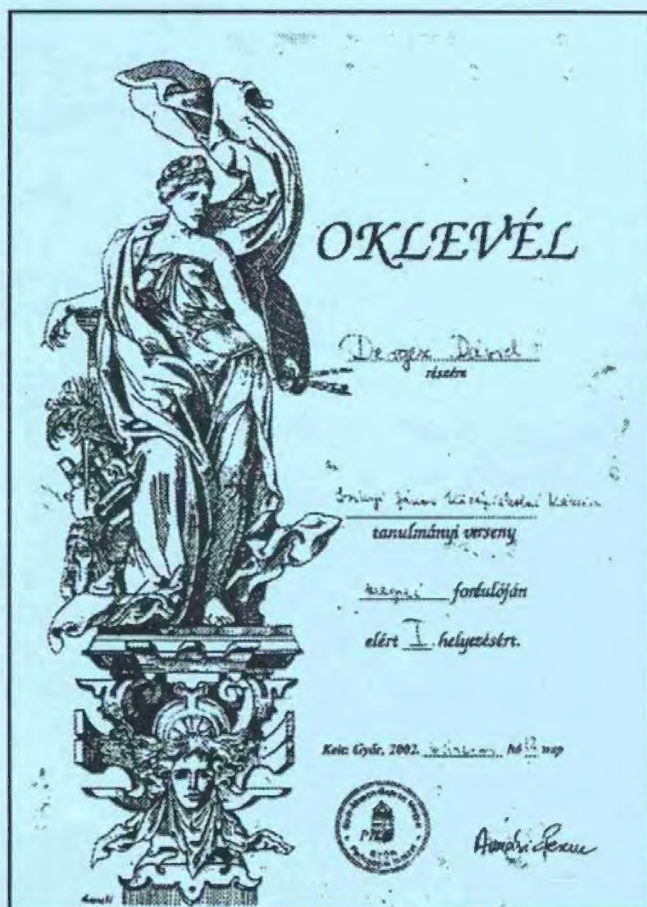
Tantárgyi dicséretok:

matematika:	Dergez Dávid
fizika:	Dergez Dávid
kémia:	Dergez Dávid
rajz és műalkotások elemzése:	Gyarmati Eszter
testnevelés:	Haragovics Richárd

Dergez Dávid a Kenguru Országos Matematika Versenyen **39. helyezést** ért el. *(Tanára: Vass Béla)* Az Irinyi János Országos Középiskolai Kémia Versenyen megyei **1. helyezést**, országos **17. helyezést** szerzett. *(Tanára: Bakó Erzsébet)*

Tompa Gábor az Irinyi János Országos Középiskolai Kémia Versenyen megyei **14. helyezést** szerzett. *(Tanára: Bakó Erzsébet)*

Haragovics Richárd az Országos Diákolimpián kardvívásban **egyéni 2. helyezett** lett.

Gyarmati Eszter rajza

9.B osztály

Osztályfőnök: Holpár Gabriella

Antal Barbara	Keszei Dániel	Németh Klaudia
Balogh Pál	Kocsis Ágnes	Pataky Péter
Bánszegi Balázs	Kovács Gergely	Pöltz Titusz
Cseh Katalin	Kovács Zsófia	Puskás Dorottya
Farkas Balázs	Kucsera Krisztina	Regényi Eszter
Gyömbér Alexandros	Lehoczki Zsófia	Simor Eszter
<i>Halmosi Mónika</i>	Lukács Zsuzsanna	Szabó Tímea
Horváth Dóra	Mészáros Ferenc	<i>Tuska Fruzsina</i>
Jereb Ágnes	Nagy Adrienn	

Tantárgyi dicsérek:

francia nyelv:	Kocsis Ágnes
fizika:	Horváth Dóra
kémia:	Horváth Dóra
ének-zene:	Jereb Ágnes, Tuska Fruzsina
rajz és műalkotások elemzése:	Kocsis Ágnes, Lehoczki Zsófia, Tuska Fruzsina

Horváth Dóra a Hatvani István Fizika Verseny döntőjén **21. helyezést**, **Pataky Péter** **31. helyezést** szerzett. *(Tanáruk: Lang Ágota)*

Keszei Dániel a Városi Mezei Futóversenyen **3. helyezést** ért el. *(Tanára: Krasznai Andrea)*

Kucsera Krisztina az Iskolai Szavalóversenyen **2. helyezett**, **Jereb Ágnes** **3. helyezett** lett.

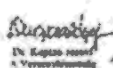

OKLEVÉL

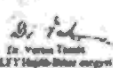

Pataky Péter
 9. osztályos tanuló
 (Széchenyi István Gimnázium, Sopron)
 a 21. HATVANI ISTVÁN FIZIKAVERSENY
 9. és 10. osztályosok kategóriájában
 nyújtott kiemelkedő teljesítményéért
 és a döntő előtt
 31.
 helyezésétért

Sopron, 2002. április 28.

 Dr. Viktor Timót
 az ELFT Igazgató-Előzetes igazgatója

 Dr. Viktor Timót
 az ELFT Igazgató-Előzetes igazgatója

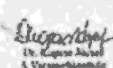

OKLEVÉL

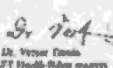

Hurváth Dóra
 9. osztályos tanuló
 (Széchenyi István Gimnázium, Sopron)
 a 21. HATVANI ISTVÁN FIZIKAVERSENY
 9. és 10. osztályosok kategóriájában
 nyújtott kiemelkedő teljesítményéért
 és a döntő előtt
 31.
 helyezésétért

Sopron, 2002. április 28.

 Dr. Viktor Timót
 az ELFT Igazgató-Előzetes igazgatója

 Dr. Viktor Timót
 az ELFT Igazgató-Előzetes igazgatója

OKLEVÉL

A Sopron Megyei József Városi Polgármesteri Hivatal
SPORTFELÜGYELETI CSOPORT

Általános és Középiskolai DSB
ÁLTAL RENDEZETT

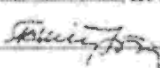
Nestlé-Cini-Minis Mazei Futóverseny V.kcs. fiú
VERSENYEN, BAJNOKSÁGON

KESZKI DÁNIEL

3.

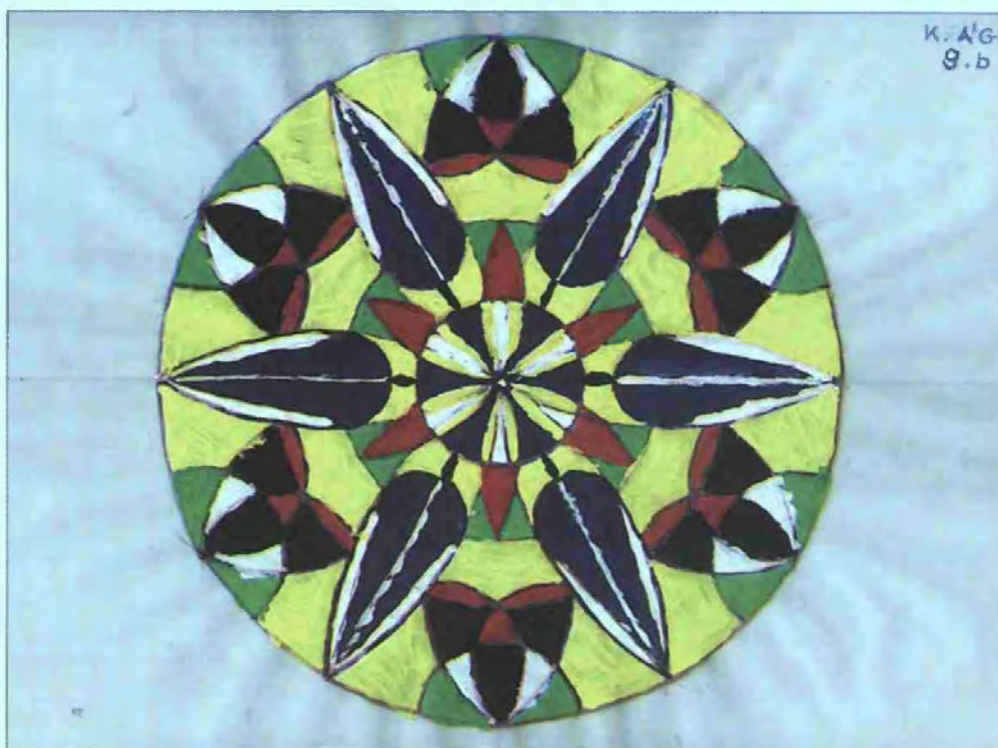
HELYEZÉST ÉRT EL, EZÉRT A JELEN OKLEVÉLLEL Tüntetik ki.

Sopron 2002. március HÓ 06. NAP

 Helyettes Igazgató

 Igazgató

Kocsis Ágnes rajza

Szabó Tímea rajza

9.C osztály

Osztályfőnök: dr. Somogyi Csilla

Ábrahám Orsolya	Keledi Bernadett	<i>Molnár Tamás</i>
Burus Szabina	Kender János	Németh Eszter
Derdák Katalin	Keszthelyi Dóra	Orbán Hajnalka
Dobos Kitty	Kiss Boglárka	Platz Petra
Dravarits Nikolett	Krisch Katalin	Paziczki Ferenc
Fülöp Beatrix Orsolya	Lanczkor Kitty	Stánitz Attila
Hajnal Ádám	Lukácsi Kinga	Stippinger Marcell
Hegedűs Gergely	Majsa Csilla	Szabó Ákos
Horváth Blanka	Másik Attila	Szabó Szilvia
Kaufmann Natália	Mészáros Veronika	Tulok Helga
Kecskés Péter	Molnár Anita	

Tantárgyi dicséretetek:

magyar irodalom:	Platz Petra
angol nyelv:	Németh Eszter
német nyelv:	Kaufmann Natália, Molnár Tamás, Németh Eszter, Stippinger Marcell, Szabó Szilvia
matematika:	Stippinger Marcell
fizika:	Stippinger Marcell
kémia:	Stippinger Marcell
rajz és műalkotások elemzése:	Burus Szabina, Kaufmann Natália, Keledi Bernadett, Kiss Boglárka, Krisch Katalin, Stippinger Marcell
informatika:	Stippinger Marcell

Stippinger Marcell az Arany Dániel Országos Matematika Versenyen **1. dicséretes helyezést**, a Kenguru Országos Matematika Versenyen **2. helyezést**, a sepsiszentgyörgyi Nemzetközi Magyar Matematika Versenyen **3.díjat**, a Megyei Középiskolai Matematika Versenyen **3. helyezést**, a Vermes Miklós Nemzetközi Fizika Versenyen **5-6. helyezést** ért el. *(Tanára: Kopik István)*

A Nemes Tihamér Számítástechnika Versenyen **megyei 2., országos 38. helyezést**, a Kalmár László Számítástechnika Versenyen **országos 2. helyezést** szerzett. *(Tanára: Egész Tamás)*
Az Irinyi János Országos Középiskolai Kémia Versenyen **megyei 2., országos 25. helyezett** lett. *(Tanára: dr. Somogyi Csilla)*

Hajnal Ádám a Városi Mezei Futóversenyen **3. helyezést** ért el. *(Tanára: Krasznai Andrea)*
A Lukácsi Kinga, Németh Eszter, Szabó Szilvia alkotta csapat a 9. osztályosok Széchenyi vetélkedőjén **1. helyezett** lett.

OKLEVÉL

Stippinger Marcell

születési dátum: 2001/2002.

2001/2002.

tanév: 2001/2002.

Kalmár László Számítástechnikai Alkalmazói Verseny

tanév: 2001/2002.

középfeladók I.

helyezés: II.

II.

helyezés: 2001/2002.

Stippinger Marcell
aláírás

Stippinger Marcell
aláírás

OKLEVÉL

STIPPINGER MARCELL

Széchenyi István Gimnázium, Sopron

tanév: 2001/2002.

2001/2002.

tanév: 2001/2002.

ARANY DÁNIEL KEZDŐK MATEMATIKA VERSENY

tanév: 2001/2002.

I.

helyezés: I.

első díjazott

helyezés: 2001/2002.

helyezés: 2001/2002.

Stippinger Marcell
aláírás

Stippinger Marcell
aláírás

OKLEVÉL

Stippinger Marcell

részére,

aki az 2002. évi országos KENGURU matematika
versenyen a gimnázium 9. évfolyamán

2.

helyezést ért el.

Nagykanizsa, 2002. május 06.

dr. Pintér Ferenc
dr. Pintér Ferenc
a kuratórium titkára

Oklevél

STIPPINGER MARCELL

részére

aki a XI. Nemzetközi Magyar Matematika Versenyen

IX. osztályosok versenyében

III. díjat

kapott

SZECHENYI ISTVÁN GIMNÁZIUM
SOPRON

Dr. Bege Antal
egyetemi adjunktus,
a versenybizottság elnöke

Bíró Béla
a Székely Mikó Kollégium
igazgatója

Lukácsi Kinga rajza

9.D osztály

Osztályfőnök: Tóth Gyula

Bak Szilvia	<i>Halász Tamás</i>	Nagy Beatrix
Bakó Eszter	Hardi Adrián	Németh Dalma
Balázs Boglárka	Héjj Boglárka	Pfaff Enikő
Bársony Katalin	Horváth Dóra	Polgár Patrik
Benkő Anita	Horváth Szilvia	Schuh Noémi
Bérczes Mária	Keresztény Dóra	Szabadkai Orsolya
Czákler Alexandra	Kovacsics Gábor	Szűcs Szabó Máté
Dárdai Borbála	Kováts Nikoletta	Vass Gábor
Farkas Eszter	Kovács Veronika	<i>Virág Péter</i>
Gaál Enikő	Kriszton Lívია	Völker Zsuzsanna
Gera Anikó	Molnár Erika	

Tantárgyi dicséretetek:

magyar nyelvtan:	Bársony Katalin, Halász Tamás
német nyelv:	Bársony Katalin, Halász Tamás, Kriszton Lívია, Schuh Noémi, Virág Péter
földrajz:	Halász Tamás
ének-zene:	Dárdai Borbála
rajz és műalkotások elemzése:	Dárdai Borbála, Halász Tamás, Schuh Noémi

Bársony Katalin a Szép magyar beszéd tanulmányi verseny megyei fordulóján **3. helyezést** ért el, az Iskolai Szavalóversenyen pedig **1. helyezett** lett. *(Tanára: Holpár Gabriella)*
Dárdai Borbála a Megyei Kisfaludy Napokon zongora szólóhangszer kategóriában **arany** fokozatot kapott.

OKLEVÉL

BÁRSONY KATALIN

részére

Szép magyar beszéd
tanulmányi verseny

..... fordulóján

elért III. helyezését.

Kelt: Győr, 2002. november hó 12. nap

Audri Gencu

10.A osztály

Osztályfőnök: Horváth Márta

Bencsik Norbert

Bögi Piroska

Egresits Dávid

Fábián Felícia

Farkas Imre

Grubits Edit

Gyarmati Réka

Kámán Csilla

Kondor Csilla

Kussinszky Tamás

Kővágó István

Lakos Tünde

Lőrincz Nikolett

Makovnik György

Roth Balázs

Scheer Tímea

Tihanyi Zsolt

Varga Ernő

Weinacht Veronika

Wilfing Judit

Tantárgyi dicsérek:

történelem: Gyarmati Réka, Scheer Tímea

német nyelv: Kámán Csilla

latin nyelv: Kámán Csilla

biológia: Kámán Csilla

ének-zene: Roth Balázs, Varga Ernő, Wilfing Judit

Gyarmati Réka a TIT Levelező Feladatmegoldó Versenyén történelem tárgyban kiemelkedő eredményt ért el. *(Tanára: Tóth Imre)*

E M L É K L A P

ORSZÁGOS
(és határon túli)
LEVELEZŐ
FELADATMEGOLDÓ
VERSENY
Indítva:
1973

TIT BUDAPESTI
ISMERETTERJESZTŐ
TÁRSULAT

A TIT Budapesti Ismeretterjesztő Társulat

XXVIII.
Országos (és határon túli)
Levelező Feladatmegoldó Versenyében

(2001/2002. tanév)

Gyarmati Réka
2. osztályos középiskolai tanuló

történelem tárgyban
a 2. oszt. középiskolások között
kiemelkedő eredményt ért el.

Budapest, 2002. május hó

Szebeny
vezető tanár

10.B osztály

Osztályfőnök: Pirgerné Megyeri Zita

Barilich Júlia	Horváth Csaba	Sávay Balázs
Bátai Fanni	Hulmann Ágnes	Szabadfy Eszter
Bellovics Eszter	Jagodits Eszter	Szász Emese
Bogdán Zsófia	Knábel Norbert	<i>Szemán Eszter</i>
Czechner Adrienn	Kopácsi Orsolya	Tauber Janka
Csanády Veronika	Kozák Csaba	Tóth Balázs
Dezső Dávid	Kupi Szimonetta	Varga Mónika
Dudar Fanni	<i>Németh Bence</i>	Várnai Zsófia
Gulyás Csilla	Presits Alexandra	Vécsey Virág
Holló József	Sárosi Miklós	

Tantárgyi dicséretetek:

német nyelv:	Bogdán Zsófia, Csanády Veronika, Németh Bence, Presits Alexandra, Sávay Balázs
francia nyelv:	Sávay Balázs, Tóth Balázs
latin nyelv:	Bátai Fanni
matematika:	Csanády Veronika, Németh Bence, Sávay Balázs, Tóth Balázs
biológia:	Csanády Veronika
ének-zene:	Holló József, Németh Bence, Tóth Balázs

Németh Bence a Kenguru Országos Matematika Versenyen **19. helyezést** ért el. *(Tanára: Barta Róbert)*

Az Irinyi János Országos Középiskolai Kémia Versenyen megyei **11. helyezett** lett. *(Tanára: Poór Attila)*

Kozák Csaba az Országos Történelmi Tantárgyi Verseny megyei fordulóján **1. helyezést**, **Szemán Eszter** **2. helyezést** és **Sávay Balázs** **6. helyezést** értek el. *(Tanáruk: Greksza Tünde)*

Csanády Veronika a Kitaibel Pál Környezeti-Nevelési Oktatóközpont pályázatán **2. helyezést**, **Knábel Norbert** **4. helyezést** szerzett. **Csanády Veronika** ugyancsak **2. helyezést** ért el a Soproni Városszépítő Egyesület pályázatán is. *(Tanáruk: dr. Somogyi Csilla)*

Horváth Csaba a kung-fu bajnokságokon aratott sikereket.

Dátum: 2002. 05. 05.

OKLEVÉL

A Magyar Kung-fu Szakszövetség

LIGHT - CONTACT

Magyar Bajnokságán

HORVÁTH CSABA

FÜ 65-71,5 kg
Kategóriában

II.
helyezést ért el.

Sárosi Gergely rajza

10.C osztály

Osztályfőnök: Egész Tamás

Boda Orsolya	Karner Máté	Salfer Szilvia
Bösze Máté	Kelemen Petra	Sef Dániel
Csokay Zsuzsanna	Kocsis Boglárka	Skobrics Máté
Endrődi Edit	Kozma Erna	Sölét-Ormos Edit
Enzsől Szilvia	Lakatos Leila	Szalay Balázs
Eskulits Fruzsina	Lukács Péter	Szántó Katalin
Fenyves Kinga	Nagy Klaudia	Takács Réka
Freiler Zsolt	Nyikos Eszter	Tóth Balázs
Horváth Anita	Ógyallai Skulecz Olivér	Udvardi Bernadett
Horváth Gábor	Ősz Éva	
Horváth Mónika	Pogátsa Bálint	

Tantárgyi dicsérek:

magyar nyelvtan:	Enzsől Szilvia, Ősz Éva
angol nyelv:	Enzsől Szilvia, Ősz Éva
német nyelv:	Enzsől Szilvia, Kelemen Petra
matematika:	Enzsől Szilvia
ének-zene:	Csokay Zsuzsanna
rajz és műalkotások elemzése:	Csokay Zsuzsanna, Endrődi Edit, Enzsől Szilvia, Horváth Mónika, Kelemen Petra, Kocsis Boglárka, Ősz Éva

**Eskulits Fruzsina a SOROPTIMIST CLUB karácsonyi irodalmi pályázatán nyert 3. díjat.
Endrődi Edit az Iskolai Szavalóversenyen szerzett 3. helyezést.**

Ősz Éva festménye

10.D osztály

Osztályfőnök: Simonné Schöberl Erzsébet

Aradi Gabriella
Bayer Zsófia
Bogdán Györgyi
Burus Henrietta Virág
Dékány Eszter
Hartmann Ingrid
Horváth Nikoletta Adrienn
Jaczkó Gergely
Keledi Kinga
Kovács Krisztina

Major Gabriella
Mészáros Balázs
Németh Eszter
Papp Gábor
Pánácz Péter
Rádonyi Anita
Robotka Csaba
Rokob Enikő
Rokob Péter
László Gergő

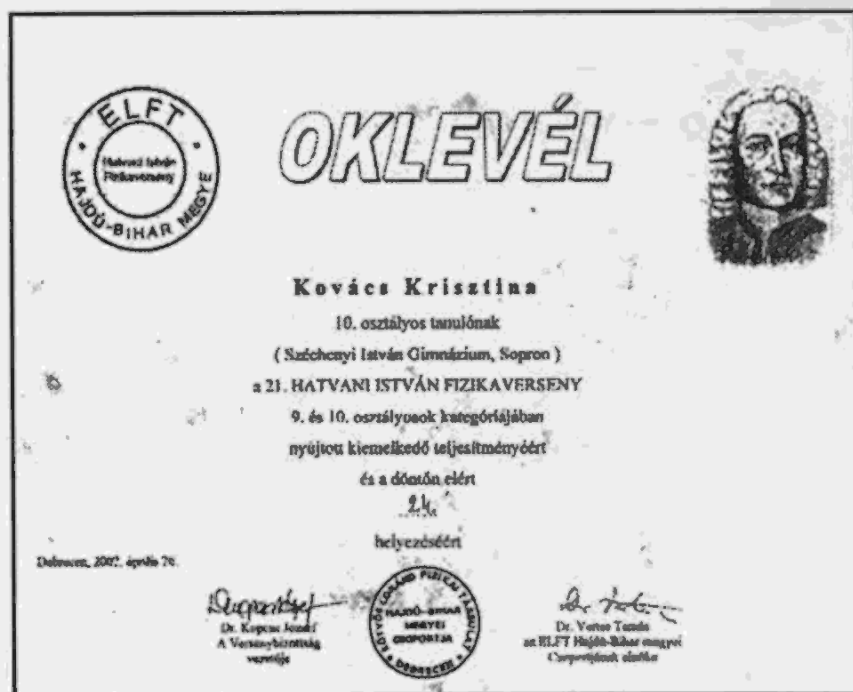
Szabó Alexandra
Kusics Nikoletta
Szabó Julianna
Tóth Adrienn
Tóth Anita
Tolnai Réka
Török Adél
Török Gergely
Töreki Veronika
Ujvári Eszter

Tantárgyi dicsérek:

német nyelv:	Kovács Krisztina
fizika:	Kovács Krisztina, Töreki Veronika
ének-zene:	Dékány Eszter, Tóth Anita, Török Adél
rajz és műalkotások elemzése:	Kovács Krisztina, Szabó Alexandra, Töreki Veronika

Kovács Krisztina a Hatvani István Fizika Verseny döntőjén **24. helyezést** ért el. *(Tanára: Lang Ágota)*

Tóth Anita és Török Adél a Megyei Kisfaludy Napokon zongora szólóhangszer kategóriában **arany fokozatot** kaptak.

Jackó Gergely rajza

Horváth Nikoletta rajza

11.A osztály

Osztályfőnök: Bakó Erzsébet

Bacsárdi Valéria	Czeplédi Miklós	Orosz Csaba
Bak Imre	Derdák Diána	<i>Péterfalvi Ágnes</i>
Balázs Viola	Horváth Luca	Szabó Gergely
<i>Baranyai Szabina</i>	Kovacsics Péter	Szabó Péter
Bazsó András	Kránitz Katalin	<i>Szalai Gábor</i>
Blay Bernadett	Kuik Beatrix	Takács Katalin
Böröcz Máté	Lugosi Gábor	Tiborcz Dániel
Csorba Gábor	Nagy Norbert	Zsigó Gergely

Tantárgyi dicsérek:

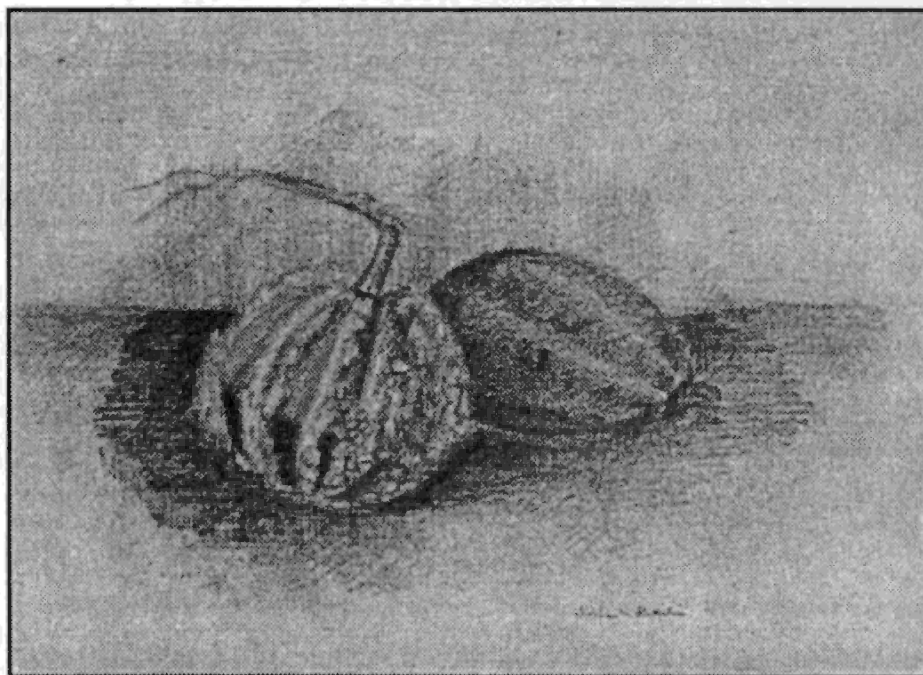
történelem:	Baranyai Szabina, Horváth Luca
német nyelv:	Böröcz Máté
francia nyelv:	Horváth Luca
matematika:	Böröcz Máté, Kovacsics Péter, Lugosi Gábor, Szalai Gábor
ének-zene:	Bacsárdi Valéria, Baranyai Szabina
testnevelés:	Péterfalvi Ágnes

Szabó Péter az „Édes Anyanyelvünk” nyelvhasználati verseny országos döntőjén **kimagasló** eredményt ért el. *(Tanára: Greksza Tünde)*

Bacsárdi Valéria, Böröcz Máté és Lugosi Gábor az Égbolt és Távcső Országos Csillagászati Versenyen **18. helyezést** szereztek. *(Tanáruk: Lang Ágota)*

Péterfalvi Ágnes az Országos Diákolimpián kardvívásban **egyéni 7. helyezést** ért el.

Horváth Luca iskolánkat képviselte a Kossuth és kora országos rendezvényen.

Kránitz Katalin rajza

11.B osztály

Osztályfőnök: Paizs Tünde

<i>Dávid Viktória</i>	Horváth Veronika	Schlosser Tamás
Farkas Mónika	Kovács Dániel	Som Veronika
<i>Gergye Linda</i>	<i>Kovács Zsófia</i>	Tárnok Angéla
Gyulai Anikó	Kozák István	Tóth Anikó
Haragovics Helga	Németh Zita	Varga Zoltán
Honti Péter	<i>Orbán Ildikó</i>	Várhelyi Ágnes
Horváth Annamária	Pilz Gábor	<i>Vincze Bernadett</i>
Horváth Katalin	Polgár Anna	Zalai Gergely

Tantárgyi dicséretetek:

biológia:	Haragovics Helga
ének-zene:	Kovács Zsófia, Tárnok Angéla, Tóth Anikó, Vincze Bernadett
testnevelés:	Varga Zoltán

Vincze Bernadett a Népdaléneklési Verseny megyei fordulóján **1. helyezést** szerzett (*Tanára: Pirgerné Megyeri Zita*), az Iskolai Szavalóversenyen szintén **1. helyezést** ért el.

Gergye Linda, Kovács Zsófia és Vincze Bernadett a tagjai „A tudás forrásai” művelődés-történeti vetélkedő megyei döntőjén **1. helyezést** elért csapatnak. (*Tanáruk: dr. Baranyai Lenke*) Ugyanez a csapat az első Megyei Illemtani Verseny döntőjének **1. helyezettje**. (*Tanáruk: Holpár Gabriella*)

Varga Zoltán az Országos Diákolimpián a 200m-es vegyes úszásban a **9. helyet**, a 100m-es mellúszásban a **12. helyet** szerezte meg.

OKLEVÉL

VINCZE BERNADETT
részére

NEPDAL

tanulmányi verseny

megvalósult fordulóján

elért I. helyezést.

Kelt: Győr, 2002. február 26. nap

Handwritten signature

EMLÉKLAP

VINCZE Bernadett
részére

„A tudás forrásai”
művelődéstörténeti vetélkedő

2002. évi megyei döntőjén
valószereplésért) 1. helyezéseért.

Rockenbauer Zoltán
miniszter
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Halász Péter
elnök
Honismereti Szövetség

dr. Kovács Tihor
főigazgató
Magyar Nemzeti Múzeum

Handwritten signature
elnök

Fővárosi, Megyei Honismereti Egyesület

OKLEVÉL

Gergye Linda
részére

82
ELSŐ GYŐR-MOSON-SOPRON
MEGYEI KÖZÉPISKOLAI
ILLEMTANI VERSENY
DÖNTŐJÉN ELÉRT
1.
HELYEZÉSÉÉRT

Győr, 2002.04.19.

Dr. Sille István
kulturális igazgató,
a zsűri elnöke

Leszkovich György
a Pálffy Miklós Kereskedelmi
Középiskola igazgatója

EMLÉKLAP

Kovács Zsófia
részére

„A tudás forrásai”
művelődéstörténeti vetélkedő

2002. évi megyei döntőjén
valószereplésért) 4. helyezéseért.

Rockenbauer Zoltán
miniszter
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Halász Péter
elnök
Honismereti Szövetség

dr. Kovács Tihor
főigazgató
Magyar Nemzeti Múzeum

Handwritten signature
elnök

Fővárosi, Megyei Honismereti Egyesület

11.C osztály

Osztályfőnök: Kopik István

Ábrahám Diána	Horváth Dóra	Nagy Eszter
Bencsik Szabina	Horváth Eszter	<i>Németh Borbála</i>
Csiszár Anikó	Keledi Gergely	Németh Gábor
Faragó Eszter	Kollár László	Oláh Eszter
Herr Barnabás	Kotsmár Katalin	Rácz Júlia
Holló Tamás	Kovács Tamás	Szabó Aliz
Horváth Anikó	Krisch János	Tuba Eszter
Horváth Bálint	Major József	

Tantárgyi dicséretetek:

magyar nyelvtan:	Ábrahám Diána
angol nyelv:	Németh Borbála
német nyelv:	Ábrahám Diána, Németh Borbála
rajz és műalkotások elemzése:	Rácz Júlia

Krisch János a Német Nyelvi Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen a 2. fordulóban **15. helyezést** ért el. *(Tanára: Iváncsicsné Kollmann Mónika)*

11.D osztály

Osztályfőnök: Poór Attila

Baán Szabolcs
Balics Réka
Bella Gabriella
Bognár László
Enzsöl Eszter
Hajnal Julianna
Fleck Adrienn
Heisig Judit
Hegedüs Nóra
Horváth Katalin
Kajtár Eszter

Kiss Tünde
Kiripolszky Károly
Krejci Rudolf
Láng Zsófia
Lévai Hajna Judit
Leyrer Ágnes
Major Zsuzsanna
Nagy Péter
Németh Tímea
Nováki Dóra
Pájer Anita

Papp Krisztina
Pogátsa Zsuzsanna
Silye Patrícia
Solymos Szabolcs
Talabér Andrea
Tóth Veronika
Turny Beatrix
Varga Erzsébet
Varga Richárd

Tantárgyi dicséretetek:

történelem:	Enzsöl Eszter
német nyelv:	Bella Gabriella, Krejci Rudolf, Pájer Anita, Silye Patrícia
matematika:	Major Zsuzsanna, Varga Erzsébet
biológia:	Bella Gabriella, Kiss Tünde, Major Zsuzsanna, Silye Patrícia
ének-zene:	Bognár László, Leyrer Ágnes, Major Zsuzsanna, Pogátsa Zsuzsanna, Varga Erzsébet
rajz és műalkotások elemzése:	Kajtár Eszter, Major Zsuzsanna, Silye Patrícia

Bella Gabriella a Német Nyelvi Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny országos döntőjében **13. helyezett** lett. *(Tanára: Tóthné Ziegler Herta)*

Bognár László az Iskolai Szavalóverseny **2. helyezettje**.

Enzsöl Eszter az Országos Történelmi Tantárgyi Verseny megyei fordulóján **3. helyezést** ért el. *(Tanára: Horváth Violetta)*

„Elmúlt, mint száz
Más pillanat.
S tudjuk mégis múlhatatlan.
Mert szívek őrzik,
Nem szavak.”
(Hemingway)

12.A osztály

Osztályfőnök: Horváth Violetta

Ambrus Ernő
Antal Mihály
Ácsbold Henrietta
Boza Brigitta
Deák Judit
Fehér Ágnes
Fekete Soma
Friedl Mihály

Führer Diána
Gócz Eszter
Hanzséros Anikó
Horváth Ádám
Kárász Balázs
Kovács Brigitta
Lökös Petra
Mikó Attila

Morán Villotta
Németh Márta
Rákosi Zsanett
Szász Előd
Tama Péter
Varga Hajnalka

Év végi tantárgyi dícsérek:

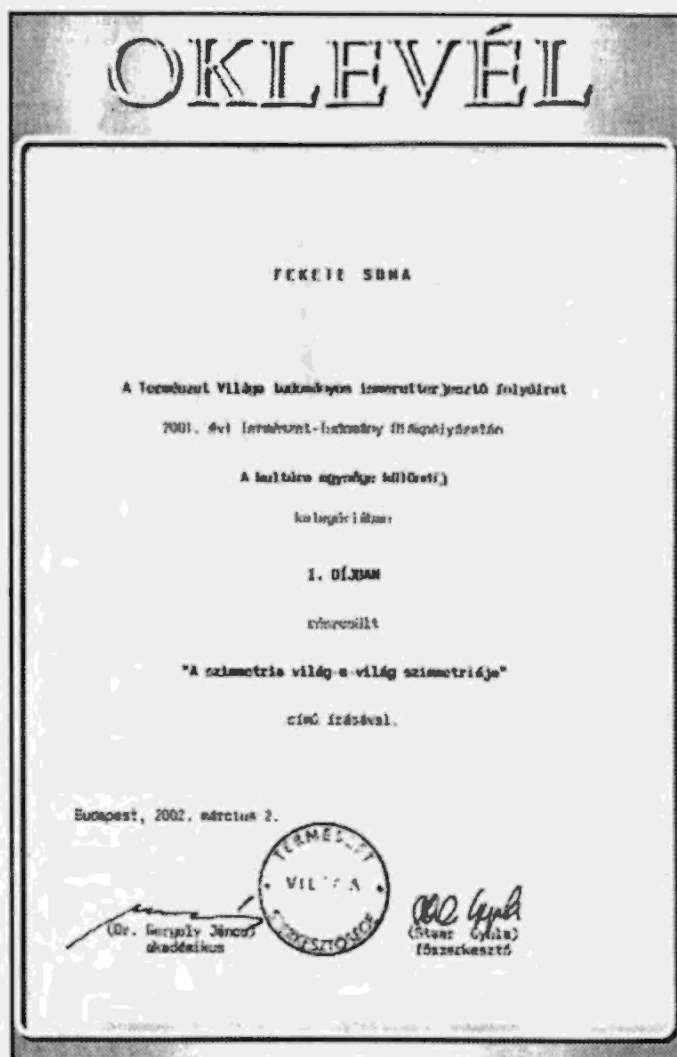
magyar irodalom:	Deák Judit
történelem:	Szász Előd
német nyelv:	Gócz Eszter
matematika:	Deák Judit, Fekete Soma, Friedl Mihály, Führer Diána, Kárász Balázs, Szász Előd
biológia:	Kovács Brigitta, Szász Előd

Friedl Mihály és Fekete Soma a Természet Világa Diákpályázatán részesültek 1. díjban.

(Tanáruk: Lang Ágota)

Gócz Eszter a Német Nyelvi Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny országos döntőjén ért el 20. helyezést. (Tanára: Czobor László)

Deák Judit és Antal Mihály a Móra Novellaelemző és Fogalmazási Verseny döntőjében szerepeltek eredményesen.

OKLEVÉL

Gócz Eszter
TANULÓ FÉLÉRE

Az A 2001/2002. TANÉVBEN
AZ ORSZÁGOS KÖZÉPSÍKTHAL TANDI MANTÉI VERSENY DÖNTŐJÉN

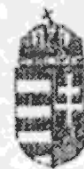
német nyelv II. kategória
ELVÉGZÉSE

XX.

TANULÓ FÉLÉRE

Győr, 2002. április 10.

[Signature]
Tanulmányi igazgató

EMLÉKLAP

a Móra Novellaismerző és Fogalmazási
Verseny döntőjében nyújtott teljesít-
ményéért.

Ártaai Mária

Győr, 2002. ápr. 12.

szűri elnök

igazgató

EMLÉKLAP

a Móra Novellaismerző és Fogalmazási
Verseny döntőjében nyújtott teljesít-
ményéért.

Deák Judit

Győr, 2002. ápr. 12.

szűri elnök

igazgató

Érettségi bizottság

magyar nyelv és irodalom:	Horváth Violetta
történelem:	Tóth Imre
matematika:	Czobor Lászlóné, Nagy Judit
angol nyelv:	Kiss Károly, Simonné Schöberl Erzsébet
német nyelv:	Czobor László, Iváncsicsné Kollmann Mónika
latin nyelv:	Holpár Gabriella
fizika:	Barta Róbert, Czobor Lászlóné
biológia:	dr. Somogyi Csilla
földrajz:	Szentgáliné Erőss Márta
ének-zene:	Pirgerné Megyeri Zita

Kitűnően érettségizett

Antal Mihály	Friedl Mihály	Kárász Balázs
Deák Judit	Hanzséros Anikó	Szász Előd

Jelesen érettségizett (a jeles osztályzatok mellett legfeljebb egy jó osztályzata van)

Führer Diána	Gócz Eszter	Kovács Brigitta
--------------	-------------	-----------------

„Ne csüggedj, hiszen ifjú
vagy,
S minden elérhető,
Ha van benned bátorság,
Remény és szeretni erő.”
(Ady Endre)

12.B osztály

Osztályfőnök: Nagy Judit

Bedi Melinda
Dollmayer Ágnes
Domonkos Krisztina
Füster Ákos
Gosztola Rita
Kelemen András
Kinter Dóra

Kondor Szilvia
Kovács Balázs
Kovács Noémi
Lukács Gergő
Nagy Heléna
Náray Eszter
Planicsek Szonja

Pohl Norbert
Radasics Vilmos
Szaradics Ilona
Szántó Ágnes
Takács Kinga
Varga Livia
Wilcsinszky Péter

Év végi tantárgyi dicsérek:

francia nyelv:	Domonkos Krisztina
matematika:	Domonkos Krisztina
biológia:	Domonkos Krisztina
testnevelés:	Gosztola Rita, Náray Eszter, Radasics Vilmos, Szántó Ágnes

Planicsek Szonja a Népdaléneklési Verseny megyei fordulóján 1. helyezést ért el. (Tanára: Pirgerné Megyeri Zita)

Érettségi bizottság

magyar nyelv és irodalom:	Szentpáli Ágnes
történelem:	Greksza Tünde
matematika:	Nagy Judit
angol nyelv:	Kiss Károly, Tóth Gyula
német nyelv:	dr. Horváth Józsefné, Tóthné Ziegler Herta
fizika:	Lang Ágota
biológia:	dr. Somogyi Csilla
ének-zene:	Pirgerné Megyeri Zita

Kitűnően érettségizett

Domonkos Krisztina	Takács Kinga	Wilcsinszky Péter
--------------------	--------------	-------------------

Jelesen érettségizett (a jeles osztályzatok mellett legfeljebb egy jó osztályzata van)

Kondor Szilvia	Kelemen András
Kovács Balázs	Kinter Dóra

*„S mert vándor vagy, minden-
nap tovább kell menned az úton,
mely egyetlen célod, tehát lelked
és a lelkedben elrejtett isteni tartalom
megismerése felé vezet.”
(Márai Sándor)*

12.C osztály

Osztályfőnök: Krasznai Andrea

Babos Gergő
Bakó László
Barabits Ágnes
Bácskai Barbara
Bors Gergely
Böhm Csaba
Csigó Balázs
Egresits Andrea
Gál András
Gosztola Judit
Gosztola Lóránt
Gőgös Laura

Guzmits Szabina
Hajas Péter
Hende Csaba
Horváth Ferenc
Hőfer András
Koltai Erika
Miklós Ákos
Németh Judit
Palotai Ágnes
Payrits István
Pető Orsolya
Presits Melinda

Pusztai Attila
Rabi Brigitta
Ratatics Adél
Rudasits Ákos
Schuh Judit
Sinkó Bálint
Sölét-Ormos Eszter
Szitás Mariann
Varga Attila
Vati Gábor
Vécsey Tiborc

Év végi tantárgyi dicsérek:

magyar irodalom:	Gosztola Judit, Hajas Péter, Palotai Ágnes, Schuh Judit
magyar nyelvtan:	Gosztola Judit
történelem:	Miklós Ákos
matematika:	Miklós Ákos
biológia:	Sölét-Ormos Eszter
testnevelés:	Hende Csaba, Koltai Erika, Sitás Mariann

Miklós Ákos a Kenguru Országos Matematika Versenyen **45. helyezést** ért el. (Tanára: *Kopik István*)

Sölét-Ormos Eszter az Országos Szilárd Leó Fizika Versenyen **19. helyezést** szerzett. (Tanára: *Légrádi Imre*)

Érettségi bizottság

magyar nyelv és irodalom:	Szentpáli Ágnes
történelem:	Greksza Tünde
matematika:	Czobor Lászlóné, Kopik István
angol nyelv:	Kiss Károly, Vargáné Somlai Márta
német nyelv:	Czobor László, dr. Horváth Józsefné, Iváncsicsné Kollmann Mónika
fizika:	Légrádi Imre
biológia:	dr. Somogyi Csilla
ének-zene:	Pirgerné Megyeri Zita
rajz és műalkotások elemzése:	Fodor Katalin

Kitűnően érettségizett

Böhm Csaba	Miklós Ákos	Schuh Judit
Hajas Péter	Palotai Ágnes	Szitás Mariann
Koltai Erika		

Jelesen érettségizett (a jeles osztályzatok mellett legfeljebb egy jó osztályzata van)

Gál András	Németh Judit	Rudasits Ákos
Höfer András	Presits Melinda	

A 2001/2002. tanévben 77 fő kapott érettségi bizonyítványt.

74 fő felvételizett különböző felsőoktatási intézményekbe.

Ebből 96% megkezdhetette felsőfokú tanulmányait szeptemberben.

65%-uk került be az 1. helyen megjelölt egyetemre, főiskolára.

31%-ot nem 1. helyre vettek fel.

4% sikertelen felvételi vizsgát tett.

A 77 érettségizőből 55 főnek van C típusú közép- illetve felsőfokú nyelvvizsgálója, - 43 főnek egy nyelvből, 12 főnek két nyelvből.

Tantárgyi átlagok

Magyar irodalom	4,08
Magyar nyelv	4,04
Történelem.	4,24
Filozófia	4,08
Angol nyelv	4,07
Német nyelv	3,99
Francia nyelv	4,25
Latin nyelv	4,00
Matematika	3,58
Fizika	3,76
Kémia	3,66
Biológia	4,11
Földrajz	3,91
Ének-zene	4,44
Rajz és műalkotások elemzése	4,58
Testnevelés	4,75
Informatika	4,29

Az osztályok sorrendje az év végi átlagok tükrében

1.	11.A	4,38	11.	9.A	4,05
2.	11.D	4,37	12.	12.B	4,05
3.	11.B	4,35	13.	7.A	4,02
4.	12.C	4,31	14.	9.B	4,02
5.	10.B	4,27	15.	10.A	4,01
6.	12.A	4,25	16.	8.A	3,97
7.	9.C	4,24	17.	10.C	3,95
8.	11.C	4,16	18.	7.B	3,93
9.	10.D	4,13	19.	9.D	3,75
10.	8.B	4,11			

Magyar nyelv és irodalom munkaközösség

Greksza Tünde
Holpár Gabriella
Horváth Violetta
Szabó Miklós
Szentpáli Ágnes (munkaközösség – vezető)
Simonné Schöberl Erzsébet

Történelem munkaközösség

dr. Baranyai Lenke
Greksza Tünde (munkaközösség – vezető)
Horváth Violetta
Robotka Csaba
Szabó Miklós
Tóth Imre (óraadó)

Idegen nyelvi munkaközösség

Czobor László (munkaközösség – vezető) – német
Dékány Zsigmondné – német
Hemerle Mária – francia
Holpár Gabriella – latin
dr. Horváth Józsefné – német
Horváth Márta – angol/német
Iváncsicsné Kollmann Mónika – német
Kiss Károly – angol
Németh Ildikó – német
Sándor Márta – német
Simonné Schöberl Erzsébet – angol
Szentpáli Ágnes – angol
Tóth Gyula – angol
Tóthné Ziegler Herta – német
Vargáné Somlai Márta – angol

Matematika munkaközösség

Barta Róbert
Czobor Lászlóné
Kopik István
Lang Ágota
Légrádi Imre
Nagy Judit
Szakál Péter
Vass Béla (munkaközösség – vezető)
Vass Béláné

Fizika munkaközösség

Barta Róbert
Czobor Lászlóné
Egész Tamás
Kopik István (munkaközösség – vezető)
Lang Ágota
Légrádi Imre
Nagy Judit
Poór Attila
Szakál Péter
Vass Béla
Vass Béláné

Kémia – biológia – földrajz munkaközösség

Bakó Erzsébet (munkaközösség – vezető) – biológia/kémia
Hacsiné Farkas Ágota (óraadó) – földrajz
Németh Ildikó – földrajz
Paizs Tünde – biológia/földrajz
dr. Somogyi Csilla – biológia/kémia
Szentgáliné Erőss Márta – földrajz

Számítástechnika – informatika munkaközösség

Egész Tamás
Kovácsvölgyi Gábor (óraadó)
Lang Ágota
Poór Attila (munkaközösség – vezető)

Készségtárgyak munkaközössége

Balázs József – testnevelés
Fodor Katalin – rajz és műalkotások elemzése
Krasznai Andrea – testnevelés
Pirgerné Megyeri Zita – ének-zene (munkaközösség – vezető)

Az osztályfőnöki munkaközösség tagjai

Bakó Erzsébet – 11.a	Nagy Judit – 12.b
Egész Tamás – 10.c	Németh Ildikó – 7.a
Greksza Tünde – 9.a	Paizs Tünde – 11.b
Holpár Gabriella – 9.b (munkaközösség – vezető)	Poór Attila – 11.d
Horváth Márta – 10.a	Simonné Schöberl Erzsébet – 10.d
Horváth Violetta – 12.a	dr. Somogyi Csilla – 9.c
Iváncsicsné Kollmann Mónika – 8.a	Szentpáli Ágnes – 8.b
Kopik István – 11.c	Tóth Gyula – 9.d
Krasznai Andrea – 12.c	Pirgerné Megyeri Zita – 10.b
Lang Ágota – 7.b	

Iskolánk személyi állománya a 2001/2002. tanévben

Mb. igazgató:

Szabó Miklós 1982 – magyar-történelem

Igazgatóhelyettesek:

Dékány Zsigmondné 1983 – német-orosz

Nagy Judit 1996 – matematika-fizika

Szakál Péter címzetes igazgató 1964 – matematika-fizika

Tanárok:

Bakó Erzsébet	1974-	biológia-földrajz
Balázs József	1963-	testnevelés
dr. Baranyai Lenke	1971-	magyar-történelem-filozófia
Barta Róbert	1999-	matematika-fizika
Czobor László	1965-	magyar-orosz-német
Czobor Lászlóné	1969-	matematika-fizika
Egész Tamás	1996-	fizika-számítástechnika
Fodor Katalin	1999-	rajz és műalkotások elemzése
Greksza Tünde	1989-	magyar-történelem
Hemerle Mária	1993-	francia-történelem
Holpár Gabriella	1992-	magyar-latin
dr. Horváth Józsefné	1979-	német-orosz
Horváth Márta	1991-	angol-német
Horváth Violetta	1994-	magyar-történelem
Iváncsicsné Kollmann Mónika	1992-	német-orosz
Kiss Károly	1993-	angol-orosz
Kopik István	1970-	matematika-fizika
Krasznai Andrea	1977-	testnevelés
Lang Ágota	1987-	matematika-fizika-számítástechnika
Légrádi Imre	1960-	matematika-fizika
Németh Ildikó	1994-	német-földrajz
Paizs Tünde	1985-	biológia-földrajz
Pirgerné Megyeri Zita	1996-	ének-zene
Poór Attila	1986-	kémia-fizika-számítástechnika
Robotka Csaba	2001-	történelem-könyvtár
Sándor Márta	1993-	német-orosz
Simonné Schöberl Erzsébet	1979-	magyar-angol
dr. Somogyi Csilla	2000-	biológia-kémia
Szentgáliné Erőss Márta	1992-	földrajz-könyvtár
Szentpáli Ágnes	1999-	magyar-angol
Tóth Gyula	1988-	angol-orosz
Tóth Imre	1994-	történelem
Tóthné Ziegler Herta	1980-	német-orosz
Vargáné Somlai Márta	1978-	angol-magyar
Vass Béla	1973-	matematika-fizika
Vass Béláné	1974-	matematika-fizika
Végh Attiláné	1998-	földrajz

Óraadók:

Hacsiné Farkas Ágota földrajz
Kovácsvölgyi Gábor számítástechnika

Gazdasági vezető:

Füzy Ferencné

Gazdasági ügyintéző:

Horváth Józsefné

Iskolatitkár:

Lengyel Józsefné

Technikai dolgozók:

Balogh Lászlóné
Lőrincz Ferencné
Musatics Istvánné
Nagyváradai Józsefné
Rechtberger Gyuláné

Takács Lászlóné
Gyulai János
Bálint István
Takács László

A Széchenyi István Gimnázium tantestülete

Széchenyis öregdiákok

Szinte hihetetlen, de a város 150 éves gimnáziumának, az ország egyik legpatinásabb reálintézményének egészen mostanáig nem volt öregdiák társasága.

Pedig a Széchenyi István Gimnáziumból kiváló növendékek százai, ezrei kerültek ki az elmúlt másfél évszázadban, akik később teljesítményükkel járultak hozzá nemcsak az iskola, a város, hanem az ország hírnevének öregbítéséhez is.

A jeles jubileum adta azt az ötletet Szamosy Gyulának, az iskola egykori növendékének, hogy kezdeményezze az öregdiákok összefogását. Az intézményben végzettek sokat tehetnek azért, hogy a gimnázium megőrizze jó hírét, és támogatásukkal még eredményesebbek lehessenek a mai növendékek. Az ötletet felkarolta az iskola vezetése – Szabó Miklós igazgató és Dékány Zsigmondné igazgatóhelyettes – is, és a napokban tizenegy alapító taggal – egyesületi formában – hivatalosan megalakult a Széchenyi István Gimnázium Öregdiák Társasága.

Bizonyára nem véletlen, hogy Szamosy Gyula kezdeményezte a társaság megalakítását, az a Szamosy Gyula, aki 1938-tól 1946-ig kopratta az iskola padjait, később pedig meghatározó szerepet játszott a város kulturális és gazdasági életében. Egykoron kiváló tornász volt, tagja Vécsei Vilmos kölyökcsoportjának, később pedig a legendás Székely Zoltán csoportját erősítette.

Hetvenöt évesen még mindig aktív. Évente hazahívja volt osztálytársait, megszervezve érettségi találkozójukat. Igaz, ma már csak hatan ülnek körbe az asztalt abból a háborús nemzedékből. Ők mindannyian – dr. Benedek Zoltán, dr. Bokori József, Freiler Vilmos, Szentgróti Rezső, Újvári Gyula és természetesen Szamosy Gyula – alapító tagjai az öregdiák társaságnak. Aki tehette, ott is volt az ünnepségen, hogy felköszöntse a születésnapját ünneplő barátját, és részese lehessen – a meghívottakkal együtt – az egyesületalapítás felemelő pillanatainak.

Egy nagy múltú, patinás iskola és volt diákjai ismét egymásra találtak abban a reményben, hogy sokan csatlakoznak hozzájuk. Ahogyan az alapítók fogalmazták: a hógolyó elindult, s – hiszik – lavina lesz belőle.

Horváth Ferenc

(Kisalföld 2002. július 17.)

A találkozás

312-069. Ez a telefonszám állt azon a kis cédulán, amit 2001 májusában az egyik kolléganőm a következő szavakkal nyomott a kezembe: „Egy idős bácsi hívta az iskolát, az 55. érettségi találkozójukat szervezi. Rögtön rád gondoltam, bizonyára sok érdekeset tudna mesélni, amit felhasználhatsz majd az évkönyvben.”

Nem kellett kétszer mondani. Nyúltam a kagylóért és már tárcsáztam is. „Szamosy” – szólalt meg a vonal túl oldalán egy határozott, kissé recsegő hang, amelyben mintha valami várakozás rezgett volna. Hasonlóan határozottan megpróbáltam bemutatkozni és előadni kérésemet: találkozhatnánk-e személyesen, szívesen meghallgatnám gimnazista élményeit, bármilyen történetet egykori iskolánkról. Készségesen beleegyezett, megbeszéltük a helyet, az időpontot – május 28., Cézár-pince, du. négy óra, a búbos kemence mellett –, aztán az utolsó pillanatban még hirtelen eszembe jutott: „Hogy ismerem meg?” – kérdeztem kapkodva. „Kicsi vagyok és bottal járok” – mosolyodott el a hang és én elkezdtem várni az első „randevút”.

Szeretek beszélgetni idős emberekkel. Olyan sok mindent megtapasztaltak már, bölcssek, beszédük lassan csobog, körülölel, és úgy hallgatom őket, mint régi idők mesemondóit. Készültem hát a nagy találkozásra; elemet vettem a diktafonba, filmet a fényképezőgépbe, kicsinósítottam magam – hiszen jó benyomást kell tennem Gyula bácsira –, és 15.40-kor felszálltam az egyes buszra.

Hajszál pontosan érkeztem. Ahogy beléptem a vendéglő ajtaján, rögtön megismertem. „Tényleg alacsony” – villant át az agyamon tétován, míg közeledtem feléje. Ő állva fogadott egy szál rózsával, gálánsan kezét csókolt. Nem tudtam megállni, hogy ne viszonzozzam két puszival. Ha meglepődött is, nem mutatta, és abban a percben elkezdődött egy ritka, értékes barátság.

Hogy miről beszélgettünk? Bizony több kazettát kellett volna vinnem, hogy mindent rögzítsek. Gyula bácsi készült: összeírt minden tanárt, aki 8 évig tanította a gimnáziumban és mindenkiről volt története, mesélt az osztálytársairól, háborúról és békéről, szüleiről, testvéreiről, feleségéről, fiairól, munkájáról, nyugdíjas éveiről. Egyszer elkerekedett szemmel hallgattam, másszor szúrt már az oldalam a nevetéstől, aztán a szívem szorult el és annyira szerettem volna segíteni...

Elmesélte, hogy 5 évig járt a Szent István iskolába, mert a földön húzta a táskáját, olyan kicsi volt, és édesapja remélte, hogy az utolsó évben még nőni fog. Ám amikor először nyomta le a gimnázium oroszlánfejes kilincset, ágaskodnia kellett és még mindig a földön húzta az aktatáskát...

Betűrendben végigment a tanárain, röpködtek a becenevek: Maxi, Jean, Vekker, Zsíros, Mótór, Kóbi, Citrom, Pimpi, Pufi, Hosszi..., Gögös Feri bácsi pipázott – emlékezett –, és a lányok (az Állami Leánygimnáziumban is tanított) elolvadtak, ha gyönyörű, zengő hangján verset olvasott fel. Ravasz Bandi bácsi, a tornatanárunk órákon minden gyakorlatot bemutatott. Levette a zakóját, és mellényben, pantallóban tornászott.”

Mesélt a csínytevéseikről, amikor Dér Zoli bácsi hegedűvonóját szalonnával bezsírozták, vagy egy természettan óráról: a felelő a vaddisznó helyett a házi disznóölést és annak termékeit ecsetelte oly érzékletes módon, hogy a tanárnak összefutott a nyál a szájában és osztályzáskor nagylelkűen viselkedett.

Elbeszélése nyomán a cserkészkedés – amiről már sokat olvastam – hitelessé vált, elhittem, hogy valóban az életre, becsületre, tisztességre nevelt.

Láttam a diákokat, ahogy a háború vége felé az iskolából kiszorítva – mert az hadikórház lett –, ülnek a Líceum tornatermében a szőnyegen, a bencések természet- és állattani szertárában vagy jó időben a réten, és megpróbálnak tanulni. Az 1944/45-ös tanévben félévi bizonyítványt sem kaptak.

Beleborsóztam annak felidézésébe, ahogy légószolgálatosként a koronázó-dombi villa lapos tetején hasalva számolják a bombázó repülőgépeket, feljegyzik, melyik irányból jönnek... Ha éjszakai ügyeletet teljesítettek, a Petőfi-téri légóközpontban aludtak hordágyakon.

8. osztályban ('45/46.) visszamehettek az épületbe, de több hónapig takarítottak Kárpáti atya irányításával a kórház után. Aztán jött a hideg, és vele a gond: nincs tüzelő. Megint csak a diákok feladata volt a faszerezés. Ló nélküli parasztszekérrel mentek a Fáber-rétre hulladék fát gyűjteni. „Emlékszem egy esetre – így Gyula bácsi –, amikor szinte halálfélelmet éreztem. Jöttünk már lefelé a Fáber-rétről, én ültem a fa tetején, Bokori Jóska osztálytársam elől a rudat fogta. A meredek Deákkúti úton meglódult a megrakott szekér, egyre inkább felgyorsult, Jóska barátom mind nagyobbakat lépett, nem merte elengedni, félt, hogy keresztülmegy rajta a szekér, én fenn reszkettem, mozdulni sem bírtam...”

Ha nem vágja ketté beszélgetésünket a kijózanító „Záróra!”, talán még most is ott ülnénk. Ész nélkül rohantam a buszra, de előtte Gyula bácsi szavamat vette, hogy részt veszek az 55. érettségi találkozójukon.

Az osztály érettségi tablóját Gyula bácsi rajzai díszítik

Az érettségi találkozó

2001. június 9. Természetesen hosszabb ideig álltam a tükör előtt, kínos gonddal választottam ruhát... és jóleső izgalommal léptem be 11 órakor ezúttal Alma Materünk földszint 4. termébe. Gyula bácsin kívül még öt osztálytárs volt ott, négyen feleségük kíséretében: dr. Benedek Zoltán és dr. Bokori József Budapestről, Szentgróti Rezső Svájcban érkezett, Freiler Vilmos és Ujvári Gyula Sopronban élnek. Gyula bácsi kisebbik fia, Krisztián fényképezett, sofőrködött, édesapja jobb keze volt a szervezésben.

Sok érettségi találkozón vettem már részt, diákként és tanárként is, de ehhez hasonlóan még soha. Pontosan fel tudom idézni minden mozzanatát, és ugyanazt az elfogódottságot és

*Első sor: Szamosy Gyula, dr. Benedek Zoltán, Szentgróti Rezső
Második sor: dr. Bokori József, Ujvári Gyula, Freiler Vilmos*

emlékeztek halott osztálytársaikról... A mokány, fekete, dróthajú Lupusról, a jó tanuló röjtökmuzsaji Farkas Istvánról... Farkas Béláról, a nagyszerű focistáról, aki fiatalon ment el egy orvul támadó betegségben... És a víg kedélyű Köninger Ödön (Dönci), a jó úszó és hőstenor, aki szerette énekelni Puccini: Tosca-jának a nagyáriáját:... úgy vágyom élni... Simon Ferenc (Franci), a nagycenki körorvos, a traumatológus Gángl Miklós... Szeretnék az 55. érettségi találkozómon én is ilyen méltósággal, eleganciával, jókedvvel mulatni.

Az ünneplés közben befutott Gyula bácsi Csaba fia, aki Ausztráliában él. Itthon volt a nyáron, így őt is megismerhettük.

Megtiszteltetés volt számomra, hogy a vendégük lehettem, és amikor búcsúzaskor tiszteletbeli osztálytársnak választottak, már nem is palástoltam meghatottságomat.

A folytatás

A barátság Gyula bácsi és köztem tovább mélyült. Gyakran találkoztunk, mind jobban a bizalmába avatott.

Páratlan kezűgyessége felkeltette tanára, (Soproni) Horváth József érdeklődését, külön foglalkozott vele és még pár tehetséges diákkal. Kitüntetés számba ment, hogy egy héten egyszer leporolhatták a művész festményeit. Megtudtam, hogy Gyula bácsi felesége, Anci, a festő kedvelt modellje volt. (Tükör előtt 1959.)

Megtudtam, hogy tagja volt a híres Soproni Torna Egylet Aranycsapatának.

És hogy hol mindenhol dolgozott... A soproni Villamos és Gázműnél, a Hőerőműnél, a Városi Oktatási és Művelődésügyi Osztályon, a Dózsa Tsz-ben, a Vízműnél. Végigjárta a számlélétrát, kezdve alulról egészen a felelős beosztásokig. Nyugdíjazása után sem a nyugdíjasok szokásos életét élte, éveken keresztül a Sportcentrumban tevékenykedett.

Az életem része lett. Szükségem van a tartására, humorára, a túlélési tehetségére, a „soha-nem-késő-valami-újat-kipróbálni” filozófiájára. Hiszem, hogy neki is szüksége van rám.

Amikor 2001 őszén meghívást kaptunk a városi televízióba (Szabó Miklós igazgató és én) és vinnünk kellett egy jelenlegi és volt széchenyistát, magától értetődően Gyula bácsi volt az öregdiák. Akkor utána vetette fel először: alapítsunk öregdiák társaságot, amelynek magja az ő osztálya lenne... Megkezdődtek az előkészületek, szervezés, és 2002. július 13-án történelmi pillanatra került sor: 11 alapító taggal megalakult a Széchenyi Gimnázium Öregdiák Társasága.

Megalakultunk (Szamosy Gyula)

A Soproni Széchenyi István Gimnázium Öregdiák Társaság Alapszabálya

Alulírott alapító tagok jelen alapszabályban foglalt rendelkezéseknek megfelelően kívánjuk megalapítani a Soproni Széchenyi István Gimnázium Öregdiák Társaságot, figyelemmel az 1989. évi II. törvény és a Polgári Törvénykönyv vonatkozó törvényi szabályozására.

1.§.

Általános rendelkezések

1./Az egyesület neve: Soproni Széchenyi István Gimnázium Öregdiák Társaság

2./Az egyesület székhelye: 9400 Sopron, Templom u. 26.

3./Az egyesület jogi személy.

2.§.

Az egyesület célja

A 2002. évben alapításának 150 éves évfordulóját ünneplő soproni Széchenyi István Gimnázium nemes hagyományainak ápolása; az iskolában végzett diákok összefogása, felkutatása; öregdiák találkozók megszervezése, az öregdiákok és az iskola kapcsolatának elmélyítése; a nehéz anyagi körülmények között élő öregdiákok segítése; továbbá az iskola és az iskolában tanuló diákok anyagi támogatása.

Az egyesület ezen céljai elérésének érdekében a Széchenyi István Gimnáziummal együttműködve közreműködik az iskolai ünnepségek megszervezésében; az iskolával, illetve az iskola névadójával kapcsolatos konferenciákat, szemináriumokat szervez, kiadványokat publikál; nyilvántartást vezet az iskola öregdiákjairól és azok számára rendszeres találkozókat szervez, továbbá lehetőségeihez mérten anyagi segítséget nyújt az iskolának fejlesztési, bővítési elképzelései megvalósításához, illetve anyagi támogatásban részesíti az arra rászoruló jó tanulmányi eredményt elérő diákokat.

3.§.

A tagsági viszonnal kapcsolatos rendelkezések

Az egyesületnek lehetnek rendes tagjai, örökös tagjai, tiszteletbeli tagjai és pártoló tagjai.

Az egyesület teljes jogú rendes tagja lehet minden olyan természetes személy aki a belépési nyilatkozat aláírásának napját megelőzően legalább 20 éve tett érettségi vizsgát a soproni Széchenyi István Gimnáziumban és a belépési nyilatkozat aláírásával vállalja, hogy tevékenyen részt vesz az egyesület munkájában, célkitűzéseit támogatja, alapszabályát elfogadja.

Az egyesületbe jelentkezőnek belépési nyilatkozatot kell kitöltenie, és az aláírt nyilatkozatát el kell juttatnia az egyesület elnökéhez. A nyilatkozat megérkezése után 30 napon belül az elnökség dönt a felvételtől. Ha az új tag felvételét az elnökség elutasítja, akkor a belépni szándékozó kérelmére a közgyűlés dönthet a felvételéről.

Az egyesület örökös tagja lehet az a személy, aki a belépési nyilatkozat aláírásának napját megelőzően legalább 50 éve tett érettségi vizsgát a soproni Széchenyi István Gimnáziumban. Az örökös tag jogai és kötelezettségei megegyeznek a rendes tagságra vonatkozó és jelen alapszabályban megállapított jogokkal és kötelezettségekkel, továbbá a tagsági jogviszony keletkezésének és megszűnésének esetei és eljárási rendje is megegyezik a rendes tagsági jogviszony keletkezésének szabályozásával, annak kivételével, hogy az elnökségnek joga van az örökös tagsági viszony létesítését kérő tag esetében mérlegelnie annak pályafutását, életútját, illetve az iskola iránti elkötelezettségét és ennek alapján döntenie a belépési kérelemről.

Az egyesület tiszteletbeli tagja lehet az a személy, aki különleges és kiemelkedő tevékenységével elsősorban erkölcsileg támogatja az egyesületet.

A tiszteletbeli tagsági viszony az elnökség felkérése alapján, annak elfogadásával jön létre.

A tiszteletbeli tag állandó meghívottja az egyesület közgyűlési ülésének, szavazati jog nélkül.

A tiszteletbeli tagnak nincs tagdíjfizetési kötelezettsége.

A tiszteletbeli tagsági viszony megszűnése:

- a) a tag halálával
- b) kilépéssel

Az egyesület pártoló tagja lehet minden olyan személy, aki erkölcsi és anyagi támogatásával vállalja az egyesület célkitűzéseinek a megvalósítását.

A pártoló tag által fizetendő anyagi támogatás legkisebb mértéke a mindenkori éves egyesületi tagdíj, melynek megfizetésére vonatkozó kötelezettségek megegyeznek a rendes tagságra vonatkozó szabályozással.

A pártoló tagsági viszony keletkezésének eljárási rendje megegyezik a jelen alapszabályban megállapított rendes tagsági viszony eljárási rendjével, azzal az eltéréssel, hogy a pártoló tagsági viszony keletkezésének nem feltétele a Széchenyi István Gimnáziumban letett érettségi vizsga, illetve annak időpontjával kapcsolatos korlátozások sem vonatkoznak a kérelmezőre.

A pártoló tag javaslatokat és észrevételeket tehet az egyesület működésével kapcsolatban, állandó meghívottja az egyesület közgyűlési ülésének - szavazati jog nélkül, illetve részesülhet az egyesület által nyújtott kedvezményekben.

A tagsági viszony megszűnése:

- c) a tag halálával
- d) kilépéssel
- e) kizárással az etikai bizottság döntése alapján, ha a pártoló tagságra a tag méltatlanná válik

Az egyesület tagjairól az elnökség titkára nyilvántartást vezet.

Az egyesület teljes jogú rendes tagjait egyenlő jogok és kötelezettségek illetik meg, illetve terhelik.

Az egyesület rendes tagjának joga

- a közgyűlésen részt venni, véleményt nyilvánítani és javaslatot tenni az egyesületet érintő bármely kérdésben,
- részt venni az egyesület tevékenységében, rendezvényein,

- részeseülni az egyesület által nyújtott kedvezményekben,
- az ügyintéző és képviseleti szerv tagjainak és tisztségviselőinek megválasztásában való részvétel,
- a tisztségekre történő megválaszthatóság.

Az egyesület rendes tagjának kötelezettsége

- az alapszabály betartása,
- a vezető szervek határozatainak végrehajtása,
- a tagsági díj fizetése.

9. A tagsági viszony megszűnése:

- a) a tag halálával,
- b) törléssel, a tagdíj egy évet meghaladó idejű nem fizetése esetén az elnökség döntése alapján,
- c) kilépéssel,
- d) az etikai bizottság fegyelmi döntése alapján kizárással.

A tag kilépési szándékát az elnökségnek jelentheti be.

A tagsági viszony megszűnése esetén az elnökség a tagot a nyilvántartásból törli.

4.§.

Az egyesület szervezete

Közügyülés
Elnökség
Etikai bizottság

Közügyülés

Az egyesület legfőbb szerve a közgyűlés, amely a tagok összességéből áll. A közgyűlést az egyesület elnöke vezeti. A közgyűlés ülései nyilvánosak.

A közgyűlést szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal, minden év június hó első vasárnapjára kell összehívni. Az összehívásra az elnök jogosult. A meghívót a tagok részére a közgyűlés napját megelőzően 15 nappal kell kézbesíteni. A meghívónak tartalmaznia kell a közgyűlés idejét, napirendjét és helyét.

A tagok egyharmada vagy az elnökség az ok és a cél megjelölésével kezdeményezheti az elnöknél közgyűlés összehívását. Ilyen esetben az elnök 15 napon belül köteles intézkedni a közgyűlés összehívásáról az előbbiekben meghatározott eljárás szerint.

A közgyűlés határozatképes ha azon a tagok 50 %-a plusz egy fő legalább jelen van. Amennyiben a közgyűlést annak határozatképtelensége miatt kell elhalasztani, a megismételt közgyűlést az egyesület elnöke hívja össze az elmaradt közgyűlés napjától számított 8 napon belül akként, hogy a megismételt közgyűlésre a meghívót a napirendi pontok közlésével legalább 15 nappal korábban kell megküldeni a közgyűlés időpontjához képest. A határozatképtelenség miatt összehívott közgyűlés az eredeti napirendi pontok tárgykörében a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes.

A közgyűlés a tisztségviselőket titkos szavazással választja. Minden más kérdésben nyílt szavazással dönt, de 10 tag együttes kérése esetén a közgyűlést vezető elnök köteles titkos szavazást elrendelni. A határozatot egyszerű szótöbbséggel hozza a közgyűlés. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik:

- az egyesület megalakulásának, feloszlásának valamint más egyesülettel való egyesülésének kimondása
- az elnökség és az etikai bizottság tevékenységéről szóló évi beszámoló jóváhagyása
- az alapszabály megállapítása és módosítása
- az elnökség tagjainak és az elnöknek, az etikai bizottság elnökének és tagjainak öt évre történő megválasztása
- a gazdálkodásról szóló beszámoló elfogadása

Minősített többség szükséges:

(az egyesület nyilvántartásba vett szavazati joggal rendelkező tagjai szavazatának 50 %-a + egy szavazat tekintendő minősített többségnek)

- az alapszabály elfogadásához és módosításához
- a tisztségviselők megválasztásához
- az etikai bizottság fegyelmi határozatának másodfokú elbírálásához
- az egyesület feloszlásának kimondásához
- az egyesület megalakításának a kimondásához
- az örökös tagsági viszony megszűnésének kimondásához

A közgyűlésen az elhangzottak lényegét rögzítő jegyzőkönyvet kell készíteni, amit az elnök és egy tag ír alá. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a döntések tartalmát, időpontját, a döntés időbeli hatályát, a döntést támogatók és az ellenzők számarányát is.

Elnökség

Az elnökség öt tagból álló testület. Az elnökség összetétele:

elnök,
alelnök,
titkár,
gazdasági vezető,
továbbá egy elnökségi tag.

Az elnökségi ülések állandó meghívottja – szavazati jog nélkül – a soproni Széchenyi István Gimnázium mindenkori igazgatója.

Az elnökség tagjait a közgyűlés öt évi időtartamra választja meg.

Az elnökség a közgyűlések közötti időben irányítja az egyesület tevékenységét, döntésre/jogosult az egyesület működését érintő valamennyi kérdésben, kivéve azokat az ügyeket, melyek az egyesület közgyűlésének vagy az egyesület más szervének a hatáskörébe tartoznak.

Az elnökség feladata különösen:

- az egyesület tevékenységének az irányítása
- a közgyűlés előkészítése
- az egyesület költségvetésének a kidolgozása
- az egyesület költségvetésének a megállapítása
- az éves gazdálkodásról szóló jelentés benyújtása a közgyűlésnek
- dönt a tagdíj évenkénti meghatározásáról
- a tagdíj befizetésével 30 napon túli késedelembe esett tag írásbeli felszólítása a tagdíj befizetésére, illetve az egy éven túli tagdíjtartozás esetén a tag tagsági viszonyának megszüntetése
- dönt a tagok felvételéről
- munkaszerződést köt az egyesület alkalmazottaival
- gyakorolja a munkáltatói jogokat, mely jogok gyakorlását az egyesület elnökére átruházhatja

Az elnökség szükség szerint, de legalább évente két alkalommal rendes ülést tart.

Az elnökség ülését az elnök hívja össze és vezeti. Az elnökség üléseit írásban kell összehívni. A meghívó levelet – mely tartalmazza az ülés helyét, időpontját, napirendjét és a szükséges tájékoztató anyagokat – a meghívottakhoz 15 nappal az ülés tervezett időpontja előtt kell eljuttatni. Az elnökség akkor határozatképes, ha az elnökség minden tagja jelen van. Az elnökség döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza.

Amennyiben az ülés nem volt határozatképes, 15 napon belül azt meg kell ismételni. A megismételt elnökségi ülés is csak akkor határozatképes, ha azon minden tag jelen van.

Az elnökség üléseiről jegyzőkönyvet kell vezetni, amit az elnök ír alá. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az elnökség döntéseinek tartalmát, időpontját, a döntés időbeli hatályát, a döntést támogatók és ellenzők számarányát is.

Az elnök feladata különösen:

- képviseli az egyesületet
- összehívja a közgyűlést és az elnökségi üléseket és azokon elnököl
- biztosítja az egyesület szerveinek törvényes és alapszabályszerű működését
- gyakorolja az aláírási és – a költségvetés keretei közt – az utalványozási jogkört
- eljár az elnökség által ráruházott jogkörökben

Az alelnök feladata különösen:

- segíti az elnököt a feladatai ellátásában
- az egyesület elnökének akadályoztatása esetén – az elnök megbízása alapján – ellátja az elnöki teendőket
- az egyesület elnökének tartós akadályoztatása esetében (ha erről külön elnökségi határozat rendelkezik), ügyvezető elnökként ellátja az elnök feladatait és gyakorolja az elnök jogait

A titkár feladata különösen:

- segíti az elnököt a feladatai ellátásában
- irányítja, illetve ellátja az egyesület működésével kapcsolatos írásbeli és adminisztratív teendőket
- szervezi az egyesület rendezvényeit
- szükség esetén helyettesíti az elnököt

A gazdasági vezető feladata különösen:

- a gazdálkodás törvényes és alapszabályszerű működésének a biztosítása
- a pénz és anyagkezelés, bizonylati fegyelem betartása
- egyesület költségvetésének az előkészítése

Etikai Bizottság

Az etikai bizottság a közgyűlés által 5 évre választott 3 fős testület, mely elnökből és két tagból áll.

Az etikai bizottság a közgyűlésnek beszámolni tartozik.

Az elnökség tagja nem lehet az etikai bizottság tagja.

Az etikai bizottság feladata külön fegyelmi szabályzat kidolgozása és elfogadása, illetve a fegyelmi eljárás lefolytatása. A fegyelmi határozat ellen a közgyűléshez fellebbezésnek van helye.

Az etikai bizottság elnöke és tagjai az egyesület irataiba betekintheznek és az elnökségtől felvilágosítást kérhetnek.

Az etikai bizottság szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal, az évi rendes közgyűlést legalább 30 nappal megelőző időpontban rendes ülést tart.

A bizottság ülését az elnök hívja össze és vezeti. A bizottság üléseit írásban kell összehívni. A meghívó levelet – mely tartalmazza az ülés helyét, időpontját, napirendjét és a szükséges tájékoztató anyagokat – a meghívottakhoz 15 nappal az ülés tervezett időpontja előtt kell eljuttatni. A bizottság akkor határozatképes, ha annak minden tagja jelen van. A bizottság döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza. Amennyiben az ülés nem volt határozatképes, 15 napon belül azt meg kell ismételni. A megismételt ülés is csak akkor határozatképes, ha azon minden tag jelen van.

A bizottság üléseiről jegyzőkönyvet kell vezetni, amit az elnök ír alá. A jegyzőkönyvnek tar-

talmaznia kell a bizottság döntéseinek tartalmát, időpontját, a döntés időbeli hatályát, a döntést támogatók és ellenzők számarányát is.

5.§.

Az egyesület jogképessége és képviselete

Az elnök jogosult az egyesület képviseletére, aki önállóan és korlátozás nélkül jár el, ennek megfelelően jegyzi az egyesületet a címpéldány szerint.

A bankszámla felett az elnök és a gazdasági vezető együttesen jogosultak rendelkezni.

6.§.

Az egyesület gazdálkodása

Az egyesület bevételei:

- a tagok által fizetett tagdíj
- támogatások, bel-és külföldi természetes és jogi személyek befizetései
- rendezvények bevételei
- az egyesület célkitűzéseinek megfelelő eredményes pályázatok díjai
- egyéb bevételek

A tagdíj mértéke és befizetésének módja, határideje:

A tagdíj mindenkor éves mértékét az elnökség határozza meg, azzal, hogy az éves tagdíj mértéke az egyesület alapításának évében 3.000,-Ft.

A tárgyévre vonatkozó éves tagdíjat legkésőbb az évi rendes közgyűlés napjáig (minden év június hó első vasárnapjáig) kötelesek a tagok befizetni.

Az egyesület hitelt nem vehet fel, befektetési tevékenységet nem folytat.

Az egyesület pénzeszközeit pénzügyintézetnél nyitott számlán tartja.

Az egyesület kizárólag az alapszabályban meghatározott célok megvalósítása érdekében folytathat vállalkozási tevékenységet.

Az egyesület a gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel és azt jelen alapszabályban meghatározott tevékenységére fordítja.

Az egyesület éves költségvetés alapján gazdálkodik.

Az egyesület tartozásaiért saját vagyonával felel, a tagok az egyesület kötelezettségeiért a tagdíj befizetéséig vállalnak felelősséget, saját vagyonukkal nem felelnek.

Az egyesület megszűnése esetén a vagyonáról, annak sorsáról az egyesület közgyűlése dönt.

7.§

Az egyesület megszűnése

Az egyesület megszűnik ha:

- feloszlását a közgyűlés 2/3-os szótöbbséggel kimondja
- a bíróság feloszlátja
- más egyesülettel egyesül
- a bíróság az egyesült megszűnését megállapítja

8.§.

Zárórendelkezések

A választott tisztségviselők javadalmazás nélkül végzik tevékenységüket.

Az egyesület határozatlan időre alakul.

Az egyesület politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független, azoknak anyagi támogatást nem nyújt.

Az egyesület a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság nyilvántartásba vételével jön létre.

Sopron, 2002. július hó 13.napján

Az alapító öregdiákok névsora

dr. Arszin Miklós
Baloghné Fülöp Márta
dr. Benedek Zoltán
dr. Bokori József
Dékány Zsigmondné
Freiler Vilmos
Hauer Antal
Kuntzné Kékesi Éva
Szamosy Gyula
Szentgróti Rezső
Újvári Gyula

Az öttagú kuratórium

Szamosy Gyula elnök Dékány Zsigmondné alelnök dr. Arszin Miklós titkár Freiler Vilmos gazdasági vezető Baloghné Fülöp Márta elnökségi tag

ALAPÍTÓ LEVÉL

Alulírott SZAMOSY GYULA – a Soproni Széchenyi István Gimnáziumnak 1938-1946 években volt diákja és sportolója, valamint Sopron Város Tornász Arany Csapatának ma már egyedüli élő tagja, versenyzője – az iskola és a sport iránti tiszteletből, szeretetből vezérelve vándorserleget adományozok, és díjat alapítok az alábbiak szerint:

Azzal indítom útjára e szép vándorserleget, hogy nemes vetélkedő végén a sok jó versenyző közül a legjobbnak ítéljék oda, s legyen annak egy évig az eszmei birtokosa. Nevét tüntessék fel a serleg talapzatán, és fényesen hirdesse a nemes versengésének csúcsát, megérdemelt jutalmát.

A serleg megnevezése:

SZAMOSY GYULA vándorserleg. Alapítva 2002. július 13-án.

Az alapítás célja:

A Soproni Széchenyi István Gimnázium évenként kiválasztott legjobb sportolójának, sportosztályának vagy sportszakosztályának odaítélve ösztönözze a sportolást, a sport nemes célkitűzéseinek mind magasabb célrészét.

A kiválasztás módja:

A Széchenyi István Gimnázium tanári kara és Diák Önkormányzata többségi szavazással döntse el, ki az iskola legkiválóbb sportolója, sportosztálya vagy sportszakosztálya.

A vándorserleg átadásának módja:

A vándorserleget a Széchenyi István Gimnázium tanévzáró ünnepélyén adja át a győztesnek az alapító, Szamosy Gyula, akadályoztatása vagy elhalálozása esetén egyik fia, vagy leszármazottja.

Egyéb rendelkezések, intelmek, javaslatok:

Ezt a vándorserleget az iskolában jól látható helyen, vitrinben kell őrizni, mellette kell elhelyezni jelen Alapító Levélet.

A serleg talapzatán kell elhelyezni azt a vésett címkét, mely tartalmazza a győztes nevét, sportágát. Mellékelni kell egy rövid iskolai életleírást. Ezeket is a kupa mellett kell őrizni.

A vándorserleg első elnyerője az Alapítótól egy kisméretű vándorserleget is kap, amely az ő örökös tulajdona. Amennyiben az iskolának van jutalmazási kerete, javaslom, és kérem, a később elnyerőknek az iskola biztosítson a továbbiakban is egy, a győztes tulajdonában maradó kis serleget.

Biztatok mindenkit, hogy tudatosan, az edzésen szívesen gyakorolva jusson el a nemes vetélkedőbe, hogy abból győztesen kerüljön ki. Azok se keseredjenek el, akik nem lettek győztesek, ugyanis a sportban a részvétel legalább annyit ér.

Sopron, 2002. július 13.

Szamosy Gyula
alapító

Ellenjegyezte:

Sopronban, 2002. július 13-án

Károlyi János
Károlyi Dr. János Ágoston
egyetem
9400 Sopron, Kazinczy tér 13
Tel./fax: 99312-381

Szamosy Gyula vándorsérteg

Magyartanárként is tapasztalom, hogy az olvasási gyakorlatban az *utószó* legalább annyira a mellőzendő dolgok közé tartozik, mint, mondjuk, Jókai egy-egy hosszabb leírása. Csak a betűéhes, már-már elvetemült olvasóknak való, akik az adott könyvből mindent ki akarnak szippantani.

Alighogy felszabadít a tudat, hogy csak kevesekkel fogok találkozni ezen a lapon, máris befelhőzi kedvemet a kérdés: mit is lehet utószóként egy évkönyv végére írni? Az évkönyv eleve összegez, visszatekint. Az összegzés összegzésével, a visszatekintésre való visszatekintéssel csak nem untathatom azokat az olvasókat, akik e sorokig elkalandoztak! Méltassam itt is, sokadszorra a gimnázium 150 éves múltját? Szóljak még ezen az oldalon is azokról – volt tanárokról és diákokról –, akiknek nevét én is mindig büszkeséggel emlegetem, bár nem ismerhettem őket? Emlékezzek meg újra múltbeli tettekről, hajdani eleven tevékenységről?

Ezt a könyvet az itt és most zajló nyüzsgés, a jelen munkálkodása hozta létre. Én minden sor mögött mai kollégáimat látom, az ő tevékenységüket érzem. Nevük feltüntetése nélkül is felismerném Ági, Lenke, Pista vagy Imre sorait, és az oldalakon felfedezem Ildi, Karcsi, Attila, Tamás meg a többiek munkáját. Tudom, hogy melyikük volt az, aki szorgalmasan gyűjtögette a dokumentumokat, hogy ki gépelte a szövegeket, és ki tette nyomdakésszé. Kolléganőm kutatói precizitása, kollégám szavak mögül előbújó érzelmei mind ismerősek számomra. A közbeiktatott kommentárokból, a könyv egész jellegéből visszaköszön a szerkesztő egyénisége. Bármennyire is erőteljesen jelentkezik a *múlt* ebben a kiadványban, a mögötte levő *ma* számomra kedvesebb, elevenebb.

Nos, hadd fordítsam át ezt az utószót köszönetté. Hálás vagyok munkatársaimnak, hogy az elmúlt 150 évnek mai lelkesedéssel állítottak emléket. Köszönöm nekik, hogy a jubileumi év eseményeinek felvillantásával úgy tisztelegtek a magunk mögött hagyott másfél század előtt, hogy ugyanakkor a Széchenyi István Gimnázium nem lebecsülendő jelenéről is bizonyóságot adtak.

De nem tudok ellenállni a kísértésnek, hogy ki ne használjam az ezen a ponton adódó, talán túlságosan is kézenfekvő lehetőséget, hogy a múlt és jelen emlegetése után ne fordítsak újra az írás gondolatmenetén, és befejezésül ne utaljak a jövőre.

Abban bízom, hogy a gimnázium jövőjének egy része azokban az épület-átalakítási tervekben nyugszik, amelyek éppen az ünnepi évben készültek el. Iskolánk mai, talán legnagyobb gondja ugyanis az, hogy az öreg épület jelenleg használatos terei bizony szűkösnek bizonyulnak a hétköznapi munkához, ünnepeinket pedig – így volt ez jubileumunk rendezvényeivel is – kénytelenek vagyunk házon kívül megtartani. Milyen szép is lenne, ha egyszer nemcsak az ilyen jellegű évkönyvekben mutathatnánk meg magunkat a városnak! Ha egyszer úgy indulhatna egy invitálás: „Szeretettel meghívjuk Önt a Széchenyi István Gimnázium *dísztermében* tartandó...”

Ez már azonban az álom kategóriájába tartozik, még akkor is, ha tudom, ez a gimnázium jogosan érdemelne meg a mainál jobb körülményeket. Térjünk hát csak vissza a földre, a vágyott jövőből a jelenbe! Lám, itt is van azért öröm: Kezünkben tarthatjuk a Széchenyi István Gimnázium jubileumi évkönyvét.

Szabó Miklós
igazgató

Tartalom

Ajánló	4
Zsirai László: Széchenyi szellemében	6
Részlet a Budapesti Hírlap 1897. július 27-i számából	8
A Soproni Állami Főreáliskola története a kezdetektől az első világháború végéig ..	9
A Széchenyi István Gimnázium története a két világháború között	18
A II. világháború befejezésétől napjainkig tartó időszak	26
Elhelyezési viszonyok (1896. <i>Milleniui Évkönyv</i>)	36
2001. szeptember 9. – Az iskolatörténeti és képzőművészeti kiállítás megnyitója	
Tudósok, művészek, politikusok (<i>Soproni Napló</i>)	39
Ave gymnasium ... Kovács József László megnyitó beszéde	40
Iskolánk igazgatói és tanárai voltak	44
Lauringer Ernő	50
Bella Lajos	51
Bleyer Jakab	52
dr. Sopronyi Thurner Mihály	54
Berczeller Richárd	56
Büki Attila megnyitó beszéde	58
dr. Friedrich Károly	63
Perényi (Peischl) Kálmán	65
Szakál Ernő	67
Prof. dr. Winkler Oszkár	69
2001. szeptember 21. – Nagycenki koszorúzás és eskütétel	71
Hagyományok és lelemények	73
2001. szeptember 22. – A jubileumi év ünnepélyes megnyitója	
150 éves gimnázium (<i>Kisalföld</i>)	75
Vékás Lajos ünnepi beszéde	78
Iskolatörténet a diákhumor tükrében	82
Fegyelmi szabályaink (1896. <i>Milleniumi évkönyv</i>)	91
Magatarási kódex 2002.	93
Iskolánk diákújságjai	94
Matematikai románc	95
Az ebéd	96
Gesztényegyűjtés	97
Annales	98
Csanády Sándor: Az önérzetes költő	100
Sprechen Sie deutsch?	102
2001. október – Emléktúra a Bella Lajos emlékműhöz	104
2001. november 2. – Requiem a gimnázium elhunyt tanáraiért és diákjaiért ...	105
2002. december 20. – Karácsonyi hangverseny	107
Nagy elődök nyomdokain (<i>Kisalföld</i>)	108
Akadémiai, megyei és városi díjak (<i>Kisalföld</i>)	109
2002. január 26. – Iskolából	110

202. február 23. – Megyei matematikaverseny	
– Tanár – szülő bál	111
Első lett a 3 + 2 tenor (<i>Soproni Napló</i>)	112
2002. március 15. – Városi ünnepség a forradalom évfordulóján	113
In memoriam	115
Széchenyisták hármas sikere (<i>Kisalföld</i>)	118
Stubenvoll Zsolt 8.B:	
A messzeszólóval kísérletező iskolaigazgató: Salamin Leó (1832-1903)	119
2002. április 26. Diáknap és Széchenyi Gála	127
Zsuzsanna grófnő	129
Szentpáli Áron 7.B: A legnagyobb magyar (Széchenyi és Kossuth vitája)	133
Kirándulások régen (1877/78. évkönyv)	136
és ma	137
2002. április – Kerékpártúra a Sopron – Fertőboz – Nagycenk útvonalon	140
Ballagás – Ha a szép szépen szól (<i>Nyugati Kapu</i>)	141
Szabó Miklós igazgató búcsúbeszéde	142
Érettségi írásbeli feladatok 2002. május	144
Pedagógusnap – Pedagógosz titán	155
Mi jellemzi a széchenyis tanárt?	156
2002. június 1. – Beszélgetés volt széchenyista sportolókkal	158
2002. június 22. – Ünnepeles tanévzáró	
Az idegen nyelvi és magyar munkaközösség pályázatai	160
Film készül a jubileumi évről (<i>Kisalföld</i>)	161
2002. június 25. – Tantestületi záróbankett	163
Szellemi totó a jubileumi tanév eseményeiről	163
Alapítványaink – Széchenyi Alma Mater Sopron Alapítvány	166
– Machatsek Lúcia és alapítványa	168
Osztályaink	171
Egy kis statisztika	213
Munkaközösségeink	214
Iskolánk személyi állománya a 2001/2002. tanévben	216
Széchenyi István Gimnázium Öregdiák Társaság	218
Utószó	233

